ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΝ ΘΡΑΚΗΝ 1941 – 1944

ΑΘΗΝΑΙ
1945

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ

ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΝ ΘΡΑΚΗΝ

1941 - 1944

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ - 1945

Πῶς νὰ χαρακτηρίσωμεν ἕνα Κριάτος τὸ ὁποῖον δεικνύει τόσον βαθεῖαν ὑποκρισίαν, παραβιάζει τόσον εὔκολα τὸν λόγον του, περιφρονεῖ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τὰς στοιχειωδεστέρας ἀρχὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον καταδικάζει εἰς φρικτὰς βασάνους χιλιάδας ἀθώων ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον δὲν διστάζει πρὸ οὐδενὸς μέσου, ὁσονδήποτε βάρβαρον καὶ ἂν εἶνε, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ὀρέξεις του, τὴν πλεονεξίαν καὶ τὰς φιλοδοξίας του;

Αἰσθανόμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἀμέσους γείτονάς του, ἀλλὰ καὶ δι' ὁλόκληρον τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα.

Πρέπει νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ ποὺ ἐπροξένησε, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τιμωρίαν ποὺ ἀξίζει, αὐτὴ θὰ συνίσταται κυρίως εἰς τὴν λῆψιν τῶν καταλλήλων μέτρων, ὥστε νὰ καταστῇ ἀδύνατος ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐγκληματικῶν ἐπιχειρήσεών του.

„Rapports et Enquetes de la Commission Interalliée sur les violations du Droit des Gens, commises en Macédoine Orientale par les armées bulgares" Paris 1919.

Ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τῆς Διασυμμαχικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀπὸ 1ῆ Φεβρουαρίου μέχρι 21 Ἀπριλίου 1919 ἐξήτασεν ἐπιτοπίως τὴν κατάσπασιν εἰς τὴν ἀπὸ Μαΐου 1916 μέχρι Ὀκτωβρίου 1918 βουλγαροκρατηθεῖσαν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΡΟΣ

Τὸν Κύριον Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Τὸν Κύριον Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Κύριε Πρύτανι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν, ἐπεσκέφθημεν οἱ ὑπογεγραμμένοι καθηγηταὶ τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης τὴν Α. Μακεδονίαν καὶ Δ. Θράκην, διὰ νὰ πιστοποιήσωμεν δι' ἐπιτοπίου ἀντικειμενικῆς ἐρεύνης τὰς εἰς βάρος τῶν ἀκριτικῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πατρίδος μας διαπραχθείσας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κακουργίας.

Ἐπεσκέφθημεν εἰς δύο ταξείδια, διαρκέσαντα ἐν ὅλῳ περὶ τὰς 35 ἡμέρας, τὰς πόλεις καὶ πλείστας κωμοπόλεις καὶ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, δηλαδὴ Καβάλλαν, Δοξάτον, Κίργια, Δράμαν, Πετροῦσαν Προσωτσάνην, Μεγαλόκαμπον, Ἀλιστράτην, Σταθμὸν Ἀγγίστας, Βιτάσταν, Ν. Μπάφραν, Κορμίσταν, Ξάνθην, Κομοτινήν, Ἀλεξανδρούπολιν, Αἰσύμην, Ἄβαντα, Ἐλευθερούπολιν, Ἀκροπόταμον, Ν. Ζίχνην, Σέρρας, Σιδηρόκαστρον, Προμαχῶνα (παρὰ τὸ Ροῦπελ), Ν. Σκοπόν, Ἁγ. Ἑλένην, Πεπονιάν, Σκούταρι, Χρυσούπολιν, Περιστερεῶνα, Ν. Καρυὰν καὶ ἀπὸ ἀξιοπίστους κατοίκους ἐξ ἐκείνων κυρίως, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς, τοὺς ὁποίους ἐξητάζομεν ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν συγκατοίκων πρὸς ἀμοιβαῖον ἔλεγχον, συνελέξαμεν πληροφορίας σχετικὰς πρὸς τὰς ἐρεύνας ἡμῶν. Τὰς πληροφορίας ταύτας συνεπληρώσαμεν δι' εἰδήσεων, τὰς ὁποίας εἴχαμεν ἐξ ἄλλων, ἀξιοπίστων ἐπίσης, πηγῶν καὶ ἰδίως ἐκ καταθέσεων τῶν ἐκπατρισθέντων κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν νομαρχιῶν παρὰ τῇ Γεν. Διοικήσει Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐξ ἄρθρων βουλγαρικῶν ἐφημερίδων, ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐκθέσεων, ὑπομνημάτων κλπ. καὶ ἐξ αὐτοψίας τῶν θυμάτων καὶ τῶν ὑλικῶν καταστροφῶν τῆς βουλγαρικῆς θηριωδίας. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ ἔργου μας ἐλάβομεν φωτογραφίας καὶ κινηματογραφικὰς ταινίας τῶν πειστηρίων τῆς βουλγαρικῆς ἀπανθρωπίας διὰ τοῦ συνοδεύοντος ἡμᾶς συνεργείου καὶ συνελέξαμεν φωτογραφίας ὑποκλαπείσας ὑπὸ τῶν κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς.

Τὰς σπουδαιοτέρας ἐκ τῶν καταθέσεων, ἄρθρων ἐφημερίδων, ἐπισήμων ἐγγράφων κλπ., καθὼς καὶ τὰς χαρακτηριστικωτέρας φωτογραφίας ἠριθμημένας, παραθέτομεν εἰς τὸ παράρτημα, παραπέμποντες δὲ εἰς αὐτὰς ἐκ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἐκθέσεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ λεπτομερῆ ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς κεφάλαια:

I ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας,

II ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως,

III ἀπάλειψις ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ἴχνους προδίδοντος τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα των,

IV ἀπορφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῶν πνευματι-

κῶν ἡγετῶν των καὶ πάντων τῶν δυναμένων νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροὴν προσώπων διὰ τῆς ἀπελάσεώς των εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν,

V τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941

VI ἐποικισμός,

VII ὑποκατάστασις τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, περιορισμὸς τῆς δυνατότητος τῆς ἐργασίας καὶ βαρυτάτη φορολογία, ἀγγαρεῖαι,

VIII ἡ πεῖνα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐπακόλουθα,

IX στρατολογία τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως τῶν νέων πρὸς ἐκτέλεσιν καταναγκαστικῆς ἐργασίας,

X ἐκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν,

XI διαρπαγαί, καταστροφαὶ καὶ πυρπολήσεις δημοσίων, δημοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν,

XII κακώσεις καὶ φόνοι,

XIII συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς συνοίκους Τούρκους,

XIV ἐξόντωσις τῶν συνοίκων Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ ἐξ ἡμῶν Δ. Χόνδρος, καταγόμενος ἀπὸ τὰς Σέρρας τῆς Μακεδονίας, εἶχε λάβει κατὰ τὸ 1918 παρομοίαν ἐντολὴν καὶ μετὰ τῶν καθηγητῶν Γ. Σωτηριάδου, Θ. Πετμεζᾶ καὶ Κ. Ζέγγελη εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν ἀπὸ τὴν δευτέραν βουλγαρικὴν ἐπιδρομὴν Μακεδονίαν. Τῆς ἐρεύνης ἐκείνης τὸ πόρισμα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔκθεσις τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐν τῇ Α. Μακεδονίᾳ διαπραχθεισῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὠμοτήτων καὶ καταστροφῶν. Ἀθῆναι, 1918» καὶ εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὸν τίτλον: „Atrocités bulgares en Macédoine" Paris, 1918.

Ἡ γενικὴ εἰκών, τὴν ὁποίαν ἀντικρύσαμεν, δὲν διαφέρει ἐκείνης, τὴν ὁποίαν περιγράφει ἡ ἔκθεσις τοῦ 1918. Μόνον συστηματικωτέρα καὶ ἕνεκα τῆς μακροτέρας κοτοχῆς, μεγαλυτέρα εἰς ἔκτασιν εἶναι ἡ κακουργία. Σκοπὸς δὲ καὶ τώρα, ὅπως καὶ ἄλλοτε, ὑπῆρξεν ἡ διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων κατοίκων καὶ διὰ βουλγαρικοῦ ἐποικισμοῦ παραποίησις τῆς ἐθνολογικῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Βουλγαρία τίτλους διεκδικήσεως τῶν ἑλληνικῶν αὐτῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας ἀπὸ μακροῦ ἐποφθαλμιᾷ.

Ἡ σκληρότης τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθησαν οἱ Βούλγαροι διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐξηγεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ αὐτὴν τὴν φυσικὴν ὠμότητα τοῦ ληστρικοῦ τούτου λαοῦ, τῆς ὁποίας ἡ πρόσφατος ἱστορία τόσα δείγματα εἰς βάρος τῆς Πατρίδος μας ἔχει νὰ παρουσιάσῃ, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν δυσκολίαν τοῦ ἐγχειρήματος, διότι ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 724.476 κατοίκων εἰς τὴν Α. Μακεδονίαν καὶ Δυτικὴν Θράκην, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλληνικὴν στατιστικὴν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1940, οἱ Σλαβόφωνοι ἀνέρχονται εἰς 4.236, ἤτοι περίπου τὸ ½ %. Σημειωτέον δέ, ὅτι οὗτοι δὲν ἀποτελοῦν κἂν μειονότητα, ἀλλὰ εἶναι "Ελληνες τὴν συνείδησιν, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν των νὰ μὴ μεταναστεύσουν εἰς Βουλγαρίαν, κατὰ τὴν συμφωνίαν Καφαντάρη — Μολώφ, ἀλλὰ νὰ παραμείνουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἔστελλαν τὰ παιδιά των εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ εἶχαν "Ελληνας ἱερεῖς. Ἐλάχιστοι τῶν Σλαβοφώνων τούτων ἐφάνησαν ἀνάξιοι

τῆς στοργῆς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καί, ἀπαρνηθέντες τὸν ἑλληνισμόν, συνειργάσθησαν μὲ τοὺς ἐπιδρομεῖς εἰς τὸ ἐγκληματικόν των ἔργον. Οὗτοι θὰ κριθοῦν σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ δοσίλογοι.

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα ὑπὸ ὅρους πρωτοφανεῖς ἀπὸ ἀπόψεως διεθνοῦς δικαίου. Σύμμαχοι δηλαδὴ τῶν Γερμανῶν, οἱ ὁποῖοι δολοφονικῶς ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς Ἑλλάδος κατέλαβον αὐτήν, εἰσῆλθον ὡς ἐντολοδόχοι αὐτῶν ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ κατέλαβον ἐπαρχίας ἀνηκούσας εἰς κράτος, πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν εἶχον κηρύξει τὸν πόλεμον.

Τονίζομεν ἰδιαιτέρως, ὅτι οἱ Βούλγαροι δὲν συνήντησαν πουθενὰ ἀντίστασιν ὄχι μόνον τοῦ ἀστρατεύτου πληθυσμοῦ, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, διότι τῆς εἰσόδου αὐτῶν εἶχε προηγηθῆ ἡ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατάληψις τῆς χώρας καὶ ὁ γενικὸς ἀφοπλισμός. Οὕτω δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἐπίφασις δικαιολογίας διὰ τὴν ἐγκληματικὴν εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς συμπεριφοράν των ἀπέναντι τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ τὴν εὐθύνην τῶν βουλγαρικῶν κακουργιῶν συμμερίζεται πλήρως ἡ Γερμανία, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας διεπράχθησαν, καθὼς καὶ ἡ σύμμαχος αὐτῆς Ἰταλία.

Ἤδη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ξένης κατοχῆς εἶχαν φθάσει εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰς Ἀθήνας πληροφορίαι περὶ τῶν κακουργημάτων τῶν Βουλγάρων εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας εἶχαν παραδώσει εἰς αὐτοὺς οἱ Γερμανοί. Τὰ Πανεπιστήμια ἡμῶν ἀπηύθυναν δριμυτάτας διαμαρτυρίας, χωρὶς ὅμως κανὲν ἀποτέλεσμα. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, πρὸς τοὺς ὁποίους αἱ διαμαρτυρίαι ἐπεδόθησαν, χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσουν νὰ διαψεύσουν τὰ καταγγελλόμενα, περιωρίσθησαν εἰς τὴν ἔκφρασιν ἀνωφελοῦς συμπαθείας πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ προσέθεσαν, ὅτι ἡ Γερμανία χρειάζεται τὰς μεραρχίας της διὰ τὸν πόλεμον καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν σύμμαχόν της Βουλγαρίαν τὴν φύλαξιν ὡρισμένων χωρῶν, ἐφ' ὅσον δὲ ἔχει ἀνάγκην τῆς Βουλγαρίας, φυσικὰ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχωρητικὴ ἀπέναντί της. (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ ψήφισμα 1 καὶ ἔκθεσιν ὑπ' ἀριθμ. 2).

Εὐθὺς ὡς οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, ἔθεσαν μὲ ἀμείλικτον συστηματικότητα εἰς ἐφαρμογὴν τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο κατέλυσαν τὸ ἑλληνικὸν κράτος ὑπὸ πᾶσαν αὐτοῦ ἐκδήλωσιν.

Ἀπήλασαν ἢ δι' οἱωνδήποτε ἄλλων μέσων ἠνάγκασαν εἰς ἀναχώρησιν τοὺς νομάρχας καὶ τοὺς ἄλλους διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς δικαστικούς, τοὺς μητροπολίτας καὶ τὴν χωροφυλακήν.

Τοὺς δημοτικοὺς ἄρχοντας μέχρι καὶ τῶν τελευταίων χωρίων ἀντικατέστησαν μὲ Βουλγάρους, βοηθουμένους ἀπὸ δύναμιν χωροφυλακῆς.

Ἀντικατέστησαν ἐπίσης διὰ Βουλγάρων τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπηγόρευσαν τὰς ἱεροπραξίας ἐκτὸς ἐλαχίστων περιπτώσεων, κατὰ τὰς ὁποίας διὰ λόγους ἀργυρολογίας ἐφάνησαν ἀνεκτικώτεροι, κατεδίωξαν δὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ὑπέβαλαν αὐτοὺς εἰς παν-

τὸς εἴδους ἐξευτελισμούς, κακώσεις, φυλακίσεις, πολλοὺς δὲ μὲ βασανιστήρια ἐθανάτωσαν.

Σχεδὸν συγχρόνως ἐστράφησαν κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἔκλεισαν τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἀπήλασαν καὶ κατεδίωξαν τοὺς διδασκάλους, ἀπήλειψαν τὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ καταστήματα, δρόμους, ἐκκλησίας καὶ ἐπέβαλαν ὄχι μόνον εἰς τοὺς νέους τάφους νὰ ἀναγράφωνται τὰ ὀνόματα μὲ βουλγαρικὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ εἰς παλαιοὺς τάφους, νὰ ἀντικατασταθοῦν αἱ ἑλληνικαὶ διὰ βουλγαρικῶν ἐπιγραφῶν. Οἱ ὁμιλοῦντες ἑλληνικὰ εἰς τοὺς δρόμους διέτρεχον κίνδυνον προστίμου καὶ ξυλοκοπήματος.

Τὰς ἀπελάσεις ἐπεξέτειναν καὶ εἰς ἄλλους σημαίνοντας Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἡ ἐπὶ τόπου παραμονὴ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ τὴν κατὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ ἀντίστασιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ προέβησαν ἔπειτα εἰς τὴν λεγομένην ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων, κατὰ τὴν ὁποίαν δι' ἀπειλῶν, ὑποσχέσεων, ἐκβιασμῶν προσεπάθουν νὰ ἀναγκάσουν τοὺς Ἕλληνας νὰ δηλώσουν, ὅτι δέχονται τὴν βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα, ἐθέσπισαν δὲ τὸν περίφημον νόμον περὶ ἰθαγενείας, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ἀπηλαύνοντο ἀποξενούμενοι τῆς περιουσίας των. Οὕτω ἄνω τῶν 200 χιλιάδων Ἑλλήνων ἀπεμακρύνθησαν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Ἑλλάδα καὶ ἔζησαν μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τὴν θλιβερὰν ζωὴν τῶν προσφύγων.

Ὅταν ὅμως εἶδαν, ὅτι μὲ τὴ «ἥπια» αὐτὰ μέσα δὲν ἐπετύγχανον τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, κατέφυγαν εἰς τὴν βδελυρὰν σκηνοθεσίαν κομμουνιστικοῦ ψευδοκινήματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφορμὴν ἐξοντώσεως 15.000 περίπου Ἑλλήνων εἰς τὴν Δράμαν καὶ τὴν πέριξ περιοχήν. Οἱ φόνοι, ὁμαδικοὶ ἢ μεμονωμένοι, ἐξηκολούθησαν εἰς ὅλην τὴν κατεχομένην χώραν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς.

Τὸν ἐκβουλγαρισμὸν ἐπεχείρησαν νὰ συμπληρώσουν μὲ τὴν ἐγκατάστασιν δεκάδων χιλιάδων Βουλγάρων ἐποίκων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἀληθιναὶ ἀκρίδες ἐπέπεσαν κατὰ τῆς δυστυχισμένης χώρας. Τὰ καλύτερα σπίτια καὶ ἔπιπλα, ἐνδύματα καὶ ἄλλα ἐφόδια, τὰ γονιμώτερα χωράφια ἡρπάγησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἐποίκους. Ὅπου δὲν ὑπῆρχαν κατάλληλα οἰκήματα, ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ κρημνίζουν τὰ σπίτια των καὶ μὲ τὰ ὑλικὰ νὰ κατασκευάζουν εὐπροσώπους κατοικίας διὰ τοὺς ἐποίκους μὲ προσωπικήν των ἐργασίαν εἰς ἐμφανῆ μέρη παρὰ τοὺς δημοσίους δρόμους. Αἱ ἀγγαρεῖαι ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Οἱ δυστυχισμένοι χωρικοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ καλλιεργοῦν τὰ χωράφια των, τὰ ὁποῖα εἶχαν παραχωρηθῆ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, καὶ εἰς τὸ τέλος ἔπρεπε νὰ εὕρουν καὶ χρήματα διὰ νὰ πληρώσουν τοὺς φόρους τῶν χωραφιῶν αὐτῶν. Ἐπίσης ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν καὶ τοὺς φόρους περιουσίας καὶ εἰσοδήματος διὰ τὰς οἰκοδομάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχαν ἐκδιωχθῆ καὶ ἄλλας ποικιλωνύμους χρηματικὰς ἐπιβαρύνσεις.

Φυσικὸν ἐπακολούθημα ὅλων αὐτῶν τῶν πιεστικῶν μέτρων καὶ τῆς γενικῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς μὴ Βουλγάρους ἦτο ἡ πενία, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη καὶ ἡ πεῖνα, πεῖνα φρικτή, ἡ ὁποία ἐδεκάτισε τὸν πληθυσμόν. Διακόσια γραμμάρια μπομπότα τὴν ἡμέραν εἰς τὰς πόλεις καὶ 50 ἢ καὶ ὀλιγώτερα εἰς τὴν ὕπαιθρον κατ' ἄτο-

μον ἦτο σχεδὸν ἡ μόνη παροχὴ πρὸς τοὺς κατοίκους. Αἱ κρατικαὶ διανομαὶ ἀφθόνων καὶ παντοειδῶν τροφίμων ἦσαν μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους: «Σάμο ζὰ Μπώλγκαριτε». Ἂν αἱ συνεχεῖς κατ' οἶκον ἔρευναι, αἱ ὁποῖαι διαρκῶς ἐπανελαμβάνοντο ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, ἀπεκάλυπταν τρόφιμα, τὰ ὁποῖα οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι μὲ θυσίαν τῶν τιμαλφῶν των κατώρθωναν εἰς ἐλαχίστας ποσότητας νὰ προμηθεύωνται, ὄχι μόνον τὰ τρόφιμα ἥρπαζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοχοι αὐτῶν ἐδέροντο, ἐφυλακίζοντο καὶ πολλαχῶς ἐτιμωροῦντο.

Διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὸν ἐκ πείνης θάνατον προσεπάθουν πολλοὶ νὰ διαφύγουν εἴτε διὰ τοῦ Στρυμόνος πρὸς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν, εἴτε εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς οὐδετέραν ζώνην παρὰ τὸν Ἕβρον. Ἀλλ' οἱ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν πλέον ἀπαγορεύσει τὴν ἔξοδον, διότι ἐχρειάζοντο τοὺς ἀμίσθους ἐργάτας, ἔστησαν διὰ πυκνῶν φυλακίων ἀληθινὰς παγίδας εἰς τὰς περιοχὰς διαφυγῆς.

Οἱ συλλαμβανόμενοι ἐφονεύοντο ἀλύπητα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἴτε ἐπὶ τόπου, εἴτε ἐπιδεικτικῶς εἰς τὰ παρακείμενα χωρία. Χιλιάδες πτώματα ἀνδρῶν, γυναικῶν, νηπίων, ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Στρυμόνα ἢ ἐτάφησαν παρ' αὐτὸν καὶ πλησίον τῆς οὐδετέρας ζώνης εἰς προχείρους τάφους.

Τὴν δυστυχίαν ἐσυμπλήρωσαν ἡ στρατολογία νέων δι' ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, βιασμοὶ γυναικῶν, κακώσεις, διαρπαγαὶ καὶ καταστροφαὶ παντὸς εἴδους τοῦ κινητοῦ καὶ ἀκινήτου πλούτου τῆς χώρας. Ἑξῆντα ἑπτὰ χωρία κατεστράφησαν ἐντελῶς, εἰς μόνην τὴν περιφέρειαν τῆς Δράμας, πενῆντα ὀκτὼ δὲ ἄλλα ὑπέστησαν εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν λεηλασίας καὶ μερικὴν καταστροφήν. Εἰς αὐτὴν τὴν Δράμαν αἱ λεηλατηθεῖσαι οἰκίαι ἀνέρχονται εἰς 1.500 ἀνάλογοι δὲ εἶναι αἱ καταστροφαὶ εἰς τὰς ἄλλας περιφερείας.

Πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους οἱ Βούλγαροι δὲν ἐφέρθησαν καλύτερα παρὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Εἰς μόνην τὴν Κομοτινὴν ἡ θνησιμότης τῶν Τούρκων ἀπὸ 3 — 4 θανάτους τὴν ἑβδομάδα ἔφθασε τὸ 1941 ἐπὶ χρονικὸν τι διάστημα τοὺς 40 τὴν ἡμέραν, ἐπίσης ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐργασίας, αἱ διαρπαγαὶ καὶ αἱ ἄλλαι κακώσεις ἔπληξαν ἐξ ἴσου καὶ τοὺς Μουσουλμάνους.

Ἡ τραγωδία τέλος τῶν Ἑβραίων εἶναι ἀνεκδιήγητος. Ἀπὸ ὅλον τὸν ἑβραϊκὸν πληθυσμὸν τῆς Α. Μακεδονίας καὶ Δ. Θράκης, συμποσούμενον εἰς 9.000 ψυχάς, ὁ ὁποῖος συνελήφθη τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαρτίου τοῦ 1943 καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς Γερμανούς, μόνον 70 ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Κύριε Πρύτανι,

Ἐπροσπαθήσαμεν νὰ δώσωμεν εἰκόνα τῶν συμφορῶν τῶν βορείων ἐπαρχιῶν τῆς Πατρίδος μας, αἱ ὁποῖαι διὰ τρίτην φορὰν εἰς τὸ διάστημα μιᾶς γενεᾶς εἶχον τὴν δυστυχίαν νὰ ὑποστοῦν τὴν βουλγαρικὴν ἐπιδρομήν, εἰκόνα ψυχρῶς ἀντικειμενικὴν καὶ ἀπηλλαγμένην λυρικῶν σχετλιασμῶν. Ἀλλὰ τόσον εἶναι τὸ μέγεθος τῆς κακουργίας, ὥστε χρειάζεται ὅλον τὸ κῦρος τῆς Πανεπιστημιακῆς παραδόσεως διὰ νὰ γίνουν τὰ καταγγελλόμενα ἀνεπιφυλάκτως πιστευτά.

Τώρα ἡ Βουλγαρία, εὐθὺς ὡς ἡ νίκη ἐφάνη ὁριστικῶς στέφουσα τὰ ὅπλα τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, ἔκαμε τὴν ἐκ τῆς ἱστορικῆς πείρας ἀναμενομένην στροφὴν καὶ, ἀφοῦ ἐθανάτωσε μερικὰς δεκάδας δῆθεν ὑπευθύνων, ἀντὶ νὰ ἐκλιπαρῇ τὸ ἔλεος τῶν νικητῶν, ἔχει τὸ θράσος νὰ ζητῇ νὰ ἀμειφθῇ καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεμπόλεμος.

Εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσωμεν κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον ὅτι ὅλοι οἱ Βούλγαροι, ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ ἐποίκου καὶ στρατιώτου μέχρι τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωματούχων, ἡμιλλῶντο εἰς σκληρότητα ἀπέναντι τῶν κατοίκων τῆς πολυπαθοῦς χώρας. Εἰς ὅλην τὴν ἔρευνάν μας σπανιωτάτας μόνον ἐξαιρέσεις ἐπιστοποιήσαμεν. Ἀναφέρομεν: Ἕνα ἰατρὸν εἰς τὴν Κομοτινήν, ὁ ὁποῖος ἀπέναντι Ἑλληνίδος ἀσθενοῦς ἔδειξε ἀνθρώπινα αἰσθήματα, ἕνα ἀξιωματικὸν εἰς τὴν Χρυσούπολιν ὁ ὁποῖος δὲν ἐκακομεταχειρίσθη τοὺς κατοίκους (ἡ μητέρα του ἦτο Ἑλληνίς), ἕνα διδάσκαλον εἰς τὴν Καλὴν Βρύσιν, ὁ ὁποῖος ἀπεσόβησε τὸν τουφεκισμὸν 32 Ἑλλήνων καὶ ἕνα ἀξιωματικὸν εἰς τὴν Δράμαν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ ψευδοκίνημα ἔσωσε ἄνω τῶν 100 Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν θάνατον. Τῶν δύο τελευταίων τὰ ὀνόματα ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν σας, ἀλλὰ δὲν τὰ δημοσιεύομεν διὰ νὰ μὴ κακοποιηθοῦν οὗτοι ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας των.

Οὕτω ἀποδεικνύεται διὰ πολλοστὴν φοράν, ὅτι ὁλόκληρος ὁ βουλγαρικὸς λαός, ἀνεξαρτήτως τοῦ πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον διὰ λόγους κυρίως ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἑκάστοτε ἐκλέγει καὶ τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ προσανατολισμοῦ, ἐκακούργησεν ἐν συνειδήσει, ὁσάκις παρουσιάσθη εὐκαιρία, εἰς βάρος τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἐν γένει ἀλλοεθνῶν πληθυσμῶν τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν μας, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰς τὰς ἑκάστοτε ἐνσωματωθείσας εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἑλληνικὰς χώρας κατώρθωσε, τὴν δι' ἐξοντώσεως δηλαδὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου παραποίησιν τοῦ ἐθνολογικοῦ χαρακτῆρος.

Εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐγκληματικῶν τούτων ἀποπειρῶν συνέτεινε βεβαίως ἡ ἀτιμωρησία τῶν προηγουμένων κακουργιῶν. Διὰ τοῦτο καθῆκον τῶν Πανεπιστημίων μας ἐπιτακτικὸν ἀπέναντι τῆς φυλῆς εἶναι νὰ διαφωτίσουν τὴν κοινὴν γνώμην τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰδίως τῶν ἀνωτάτων αὐτῶν ἐκπαιδευτηρίων, ὥστε παγκοίνως νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ δίκαιον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἔθνους, ὅπως ἀποδοθοῦν εἰς αὐτὸ τὰ κατὰ καιροὺς ἁρπαγέντα ἑλληνικὰ ἐδάφη καὶ διὰ καταλλήλου διαρρυθμίσεως τῶν συνόρων ἐξασφαλισθῇ ἡ χώρα ἀπὸ πάσης νέας ἐπιβουλῆς.

Ἐν τέλει θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ κληθοῦν ξένα Πανεπιστήμια, ὅπως δι' ἀντιπροσώπων των πιστοποιήσουν ἐπὶ τόπου τὴν ἀκρίβειαν τῶν καταγγελλομένων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Μαΐου 1945

Ἡ Πανεπιστημιακὴ Ἐπιτροπὴ

Δ. Χόνδρος
Ι. Θεοδωρακόπουλος
Ν. Βλάχος
Σ. Κυριακίδης
Χ. Φραγκίστας

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαί, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Δυτικὴν Θράκην, προέβησαν εἰς μέτρα, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ ἐφηρμόσθησαν ἀλλοῦ μετὰ μεγαλυτέρας, ἀλλοῦ μετὰ μικροτέρας αὐστηρότητος, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ὑπαλλήλων των, ἐν τούτοις ἀμοιβαίως συμπληροῦντα ἄλληλα, ἐξυπηρέτουν τὸν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης ἐκθέσεως διαγραφέντα βασικὸν σκοπὸν τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, τὴν παραποίησιν δηλαδὴ τῆς ἐθνολογικῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ τόπου μὲ ὄψιν καὶ χαρακτῆρα βουλγαρικόν.

Τὰ μέτρα ταῦτα, ἐφαρμοσθέντα διαδοχικῶς ἐπιτρέπουν τὴν διαίρεσιν τῆς ὅλης περιόδου τῆς κατοχῆς, εἰς τρεῖς διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων μικροτέρας περιόδους.

Α) πρὸ τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941,

Β) κατὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941,

Γ) μετὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς.

Α'. ΠΡΟ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἐπεδιώχθη κυρίως ὁ ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἡ ἀπάλειψις ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ὁρατοῦ ἴχνους μαρτυροῦντος περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος των καὶ ὁ ἀπορφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν των καὶ γενικῶς ὅλων ἐκείνων, οἵτινες, ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ κύρους των, ἠδύναντο νὰ ἐνθαρρύνουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς ἐθνικῆς δυστυχίας.

Ι. ΕΚΒΟΥΛΓΑΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἅμα τῇ εἰσβολῇ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐξετοπίσθησαν οἱ Μητροπολῖται τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης: Σερρῶν Κωνσταντῖνος, Σιδηροκάστρου Βασίλειος, Ζιχνῶν Ἀλέξανδρος, Μαρωνείας καὶ Θάσου Βασίλειος καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως ἐπίσκοπος Πατάρων Μελέτιος. Οἱ δύο μάλιστα ἐξ αὐτῶν, ὁ Σιδηροκάστρου καὶ ὁ Μαρωνείας καὶ Θάσου, ἐκακοποιήθησαν καὶ ἐληστεύθησαν κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των ὑπὸ τῶν συνοδευόντων αὐτοὺς Βουλγάρων ἀστυνομικῶν. Μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν ἐξετοπίσθησαν ἢ ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, κατόπιν παντοειδῶν προπηλακισμῶν καὶ ἐξευτελισμῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς. Ἀνεκτοὶ ὑπῆρξαν εὐάριθμοι μόνον ἱερεῖς, ἀσθενεῖς καὶ ὑπερήλικες κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς τοὺς ὁποίους ὅμως ἀπηγορεύθη ἡ τέλεσις

πάσης ἱεροπραξίας. Αἱ ἑλληνικαὶ Μητροπόλεις ὑπήχθησαν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Μητροπόλεις Νευροκοπίου καὶ Φιλιππουπόλεως, διοικούμεναι δι' ἐπιτρόπων, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ μέγαρα τῶν ἑλληνικῶν Μητροπόλεων. Ὅλοι οἱ ναοὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μονῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ παρὰ τὰς Σέρρας μονὴ τοῦ Προδρόμου, ἡ παρὰ τὴν Δράμαν Λαυρεντιανὴ μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, καθὼς καὶ αἱ μοναὶ τῆς Μητροπόλεως Ζιχνῶν, τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν, κατεσχέθη δὲ ἡ κινητὴ καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων, περιοδικῶς ἐναλλασσομένων, οἱ ὁποῖοι ἐτέλουν τὴν λειτουργίαν καὶ τὰς ἱεροπραξίας εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Τὰ ἑλληνικὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ὅσα δὲν ἀπεκρύβησαν, ἐκάησαν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐφρόντισαν νὰ ἀπαλείψουν ἀπὸ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν πᾶν ἴχνος μαρτυροῦν περὶ τῆς ἑλληνικῆς προελεύσεώς των. Αἱ ἐξωτερικαὶ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν ἀπεξέσθησαν ἢ ἐκαλύφθησαν δι' ἀσβεστοκονιάματος, ὡς τοῦ ἐν Καβάλλᾳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. Τὰ εἰκονοστάσια ἐβάφησαν διὰ τῶν βουλγαρικῶν χρωμάτων. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν τάφων εἰς τὰ νεκροταφεῖα τῶν ἀποθανόντων ὄχι μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν (Προβλ. εἰς τὸ παράρτημα ΙΙΙ φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 42 — 49, εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ ὑπ' ἀριθ. 3 — 7...)

Οὕτως, ἐναντίον παντὸς θείου καὶ ἀνθρωπίνου νόμου, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῶν πέραν τοῦ Στρυμῶνος ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ὑπεχρεώθησαν νὰ παρακολουθοῦν τὴν λειτουργίαν εἰς τοὺς ναοὺς εἰς ξένην γλῶσσαν καὶ νὰ δέχωνται κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἱεροπραξιῶν, βαπτίσεων, γάμων, κηδειῶν κλπ. τὰς εὐλογίας ἱερέων, οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον εἰς ἐκκλησίαν ὀρθόδοξον μέν, ἀλλὰ καταδικασθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1872 ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς σχισματικήν.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ἀπέφευγον τὸν ἐκκλησιασμὸν εἰς ναούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ λειτουργία ἐτελεῖτο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ βουλγάρων ἱερέων, αἱ δὲ εἰσπράξεις τῶν ναῶν, κατατιθέμεναι εἰς τὰς Τραπέζας, προωρίζοντο διὰ τὰς βουλγαρικὰς Μητροπόλεις Νευροκοπίου καὶ Φιλιππουπόλεως, χάριν τῆς εἰσπράξεως τοῦ χρήματος τῶν Ἑλλήνων πιστῶν ἐγίνετο παρέκκλισις ἀπὸ τοῦ κανόνος προκειμένου περὶ τῶν προσοδοφόρων ναῶν τῶν πόλεων. Οὕτω, ἐπετρέπετο ἐν Καβάλλᾳ εἰς μὲν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου νὰ ἱερουργῇ Ἕλλην ἱερεύς, εἰς δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου νὰ ψάλλῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὁ ἀριστερὸς χορός.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ προστεθοῦν ὀλίγαι λέξεις περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν Βουλγάρων ἱερέων, οἱ ὁποῖοι ἀντικατέστησαν τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς εἰς τὰ βουλγαροκρατηθέντα ἑλληνικὰ ἐδάφη. Κατὰ τὰς πληροφορίας ἀξιοπίστων κατοίκων τῆς Δράμας, κατὰ τὸ σκηνοθετηθὲν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ὁ τότε γραμματεὺς τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου Δράμας καὶ κατόπιν ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Νευροκοπίου ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Ἀντώνωφ, ἔδωσε τὴν τελειωτικὴν βολὴν εἰς ἡμιθανεῖς Ἕλληνας κατακειμένους ἐν τῇ πλατείᾳ Ἐλευθερίας τῆς πόλεως. Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ

ἐφημερίου Νέας Γαληψοῦ τῆς Ἐλευθερουπόλεως Κωνστ. Ὀρφανοῦ, ὁ ἀντικαταστήσας αὐτὸν Βούλγαρος ἱερεὺς ἐλειτούργει τοποθετῶν τὸ περίστροφόν του ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης.

Κατὰ τὰς πληροφορίας κατοίκων τῆς Κομοτινῆς, ὁ ἐν τῇ πόλει ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μάξιμος, εἰς δημοσίους λόγους του ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως, ἐξήμεσε κατ' ἐπανάληψιν τὰς χυδαιοτάτας τῶν ὕβρεων κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς φωτογραφίαν παρατιθεμένην εἰς τὸ παράρτημα ΙΙΙ ὑπ' ἀριθ. 3 εἰκονίζεται ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μάξιμος μεθ' ἑνὸς διακόνου καὶ Βουλγάρων στρατιωτῶν, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν ὑπάρχουν δύο κεφαλαὶ Ἑλλήνων ἀποκομμέναι. Βούλγαρος ἱερεὺς εἰς τὴν Σαμοθράκην, περιερχόμενος τὰς οἰκίας τῶν πιστῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων διὰ νὰ τοὺς ἁγιάσῃ, ἤνοιγε τὰ ἑρμάρια καὶ τὰ συρτάρια καὶ ἐπεσήμαινεν ὅ,τι πολύτιμον ἀντικείμενον ὑπῆρχε, κατόπιν δὲ, δι' ἐμπίστου προσώπου ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐρεύνης πρὸς ἀναζήτησιν ὅπλων κλπ., ὑπεξήρει αὐτά.

ΙΙ. ΕΚΒΟΥΛΓΑΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἡ λειτουργία τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπηγορεύθη εὐθὺς μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Οἱ Ἕλληνες καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς μέσης καὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπηλάθησαν ἢ ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, εἰς δὲ τοὺς παραμείναντας ἐπὶ τόπου ἀπηγορεύθη ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἀντὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἱδρύθησαν βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία εἰς ὅσα ἐγκατεστάθησαν ἔποικοι οἰκογένειαι, βουλγαρικὰ δὲ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰς πόλεις. Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα φοιτοῦν τὰ παιδιὰ τῶν πολυαρίθμων Βουλγάρων ὑπαλλήλων, πολιτικῶν, δημοτικῶν, κοινοτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐγκατασταθεισῶν οἰκογενειῶν, ἐπὶ πλέον δὲ εἰδικῶς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τῶν πόλεων καὶ βουλγαρόπαιδες, ὀρφανοὶ καὶ ἀπροστάτευτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μεταφεθέντες ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Βουλγαρίας, ἵνα παρουσιασθῇ ηὐξημένος ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν των. Ἡ φοίτησις τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἦτο ὑποχρεωτικὴ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς κατοχῆς. Προσεπάθησαν μάλιστα αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ νὰ προσελκύσουν τοὺς Ἑλληνόπαιδας εἰς τὰ σχολεῖα των διὰ τῆς παροχῆς ἄρτου, γάλακτος κλπ. Ἀφ' ὅτου ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπείσθησαν ὅτι οἱ Ἕλληνες κάτοικοι προετίμων νὰ παρέχουν εἰς τὰ τέκνα των τὰ στοιχεῖα τῆς μορφώσεως οἱ ἴδιοι, ὅσοι ἠδύναντο καὶ κυρίως διὰ τῶν ὀλίγων παραμεινάντων ἐπὶ τόπου καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἢ νὰ ἀφίνουν αὐτὰ ἀγράμματα παρὰ νὰ ἀποστέλλουν αὐτὰ εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα, ἀπηγόρευσαν τὴν φοίτησιν τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα.

Ἐπίσης εἰς πόλεις ἱδρύθησαν λαϊκὰ ἀναγνωστήρια καὶ λέσχαι, ἐν Καβάλλᾳ δὲ εἰς τὸ λαϊκὸν ἀναγνωστήριον ὁ «Πατὴρ Παΐσιος» ἔγιναν κατὰ Δεκέμβριον 1941 τὰ ἐγκαίνια «Ἐθνικοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου».

III. ΑΠΑΛΕΙΨΙΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΙΧΝΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΟΥΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΩΝ

Ἡ χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια καὶ τὰ κοινοτικὰ γραφεῖα, εἰς τὰ δημόσια κέντρα καὶ τὰς ὁδοὺς ἀπηγορεύετο. Αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν δημοσίων καὶ τῶν δημοτικῶν καταστημάτων, τῶν ἐπιστημόνων, ἑλληνικὰ βιβλία, ἔντυπα, περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες παντὸς εἴδους, τὰ μητρῶα τῶν δήμων καὶ τῶν κοινοτήτων, τὰ πρωτόκολλα καὶ τὰ βιβλία τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ταὐτότητες ἐκδεδομέναι ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν Ἀρχῶν καὶ αἱ πλάκες τῶν γραμμοφώνων διηρπάγησαν. Κατὰ προτίμησιν διηρπάζοντο ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν ἢ κατασχεθέντα κατεστράφησαν διὰ πυρός. Μνημεῖα ἀναμνηστικὰ μαχῶν καὶ τὰ ἡρῶα τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, διαιωνίζοντα τὴν μνήμην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἐπιζώντων πρὸς τοὺς πεσόντας ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος κατὰ τοὺς πολέμους, κατεστράφησαν. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων ἀντικατεστάθησαν δι' ἀριθμῶν, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων διὰ βουλγαρικῶν. Αἱ ἑλληνικαὶ σημαῖαι καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Βασιλέως καὶ πολιτικῶν, κατασχεθεῖσαι καὶ περιϋβρισθεῖσαι πολλάκις, κατεστράφησαν. Ὁ ὑδροχρωματισμὸς τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων διὰ κυανοῦ χρώματος ἀπηγορεύετο.

IV. ΑΠΟΡΦΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΝΩΝ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΑΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ

Ἤδη, ἐπὶ τῇ φήμῃ ὅτι αἱ γερμανικαὶ Ἀρχαὶ θὰ παρέδιδον τὴν κατοχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν καταληφθέντων πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Στρυμῶνος ἑλληνικῶν ἐδαφῶν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχὰς καὶ τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα, κατὰ χιλιάδες οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς περιοχῆς αὐτῆς διατηροῦντες εἴτε ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, εἴτε ἐκ παραδόσεως τὴν ἀνάμνησιν τῶν βουλγαρικῶν αὐθαιρεσιῶν, βιαιοτήτων καὶ σφαγῶν κατὰ τὴν κατοχὴν τῶν ἐτῶν 1912—1913 καὶ 1916—1918 εἶχον ἐκπατρισθῆ οἰκειοθελῶς, οἱ δὲ ἐπιστρατευμένοι μετὰ τὴν ἀπόλυσίν των ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Θεσσαλονίκην.

Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαί, ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει των εἰς τὴν ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν δυτικὴν Θράκην, ἐπεδόθησαν μετὰ πρωτοφανοῦς ζήλου καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν βιαίαν ἀπέλασιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ὅσοι εἶχον παραμείνει ἐπὶ τόπου.

Αἱ ἀπελάσεις τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἔγιναν κατὰ τὰς διαταγὰς καὶ τὰς ὁδηγίας τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως. Ἄλλως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξηγηθοῦν αἱ ὡς ἀπὸ συνθήματος περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Αὐγούστου 1941 γενόμεναι περιφερειακαὶ συγκεντρώσεις τῶν βουλγάρων δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινοτήτων, ὡς ἡ ἐν Δράμᾳ κατὰ τὴν ὁποίαν βούλγα-

ρος ἀνώτερος ἀξιωματικὸς, κατελθὼν ἐπίτηδες ἐκ Σόφιας, ἠξίωσε παρὰ τῶν συγκεντρωθέντων δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινοτήτων τῆς περιφερείας, ἐξ ὀνόματος τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, τὴν ἄμεσον καὶ μέχρι τοῦ τέλους Δεκεμβρίου 1941 ἐκρίζωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου τῶν βουλγαροκρατουμένων περιοχῶν. Τὰ ἀπελαυνόμενα πρόσωπα ὑπεδεικνύοντο ὑπὸ τῶν βουλγάρων δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινοτήτων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐκλεγῆ μεταξὺ τῶν φανατικωτέρων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκτελεσταὶ δὲ τῶν ἀπελάσεων ἦσαν αἱ βουλγαρικαὶ στρατιωτικαὶ καὶ ἀστυνομικαὶ Ἀρχαί. Αἱ ἀπελάσεις ἦσαν ἀτομικαὶ καὶ ὁμαδικαί. Προηγήθησαν αἱ ἀτομικαὶ καὶ ἐπηκολούθησαν αἱ ὁμαδικαὶ ἀπελάσεις. Αἱ ἀτομικαὶ ἀπελάσεις ἔγιναν ἅμα τῇ εἰσβολῇ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, ἀπόκρυψιν ὅπλων καὶ στρατιωτικῶν εἰδῶν, σαμποτάζ κατὰ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, κομμουνιστικὰ φρονήματα κ.λ.π. Ἀπηλάθησαν δὲ κατὰ προτίμησιν οἱ διανοούμενοι, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, καθηγηταί τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἰατροί, φαρμακοποιοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, οἱ ἰδιοκτῆται μεγάλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, οἱ ἀπόστρατοι καὶ οἱ ἔφεδροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, οἱ ἐπιζῶντες ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος τῶν ἐτῶν 1904—1908, τὰ τέκνα καὶ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς των, τὰ μέλη ἐθνικῶν καὶ κοινωφελῶν ὀργανώσεων καὶ σωματείων, οἱ ἔχοντες αἱρετὰ ἀξιώματα, δήμαρχοι, πρόεδροι τῶν κοινοτήτων, δημαρχιακοί καὶ κοινοτικοὶ σύμβουλοι,οἱ πρόκριτοι τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καὶ γενικῶς πάντες οἱ δυνάμενοι ὡς ἐκ τοῦ κύρους των νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροήν καὶ ἐνθαρρύνουν τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς. Αἱ δὲ ὁμαδικαὶ ἀπελάσεις ἔγιναν περίπου ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, ὁπότε αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαί, ἐκ τῆς γενομένης ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων ἐπείσθησαν ὅτι αἱ σύντονοι προσπάθειαί των πρὸς ἀλλοίωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Ἑλλήνων κατοίκων εἶχον ἀποβῆ ἄγονοι καὶ ἐνισχύθη ἡ ἀνησυχία των, ὅτι αἱ γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, φοβούμεναι τὴν δημιουργίαν ἀλύτου προσφυγικοῦ ζητήματος μετὰ τῶν ἐντεῦθεν παρεπομένων δυσαρέστων ἐπακολούθων καὶ ἰδίως τῆς μειώσεως τῶν τροφίμων καὶ τῆς στέγης καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν, θὰ ἀπηγόρευον ἐνδεχομένως τὰς ἀπελάσεις εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ἀπηλάθησαν δὲ ὁμαδικῶς πτωχαὶ καὶ ἐστερημέναι παντὸς κύρους οἰκογένειαι τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων κατὰ σειρὰν προτιμήσεως, οἰκογένειαι καταγόμεναι ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, οἰκογένειαι προσφυγικαὶ ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας, τοῦ Πόντου, τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης - ἐγκατασταθεῖσαι μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν πληθυσμῶν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης τῆς 23ης Ἰουλίου 1923, οἰκογένειαι ἑλληνικαί ἰθαγενεῖς. Οὕτω ἀπηλάθησαν κατὰ Ἰούλιον 1941 17 οἰκογένειαι ἐκ τοῦ Κάτω Καλοτοπίου τῆς Δράμας καὶ μετὰ δύο ἡμέρας καὶ αἱ ὑπόλοιποι οἰκογένειαι τοῦ χωρίου, 200 κάτοικοι τῆς νήσου Θάσου καὶ σποραδικῶς ἐξ ἄλλων χωρίων καὶ πόλεων 2 -- 20 οἰκογένειαι.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπελαθέντων ὁμαδικῶς καὶ ἀτομικῶς κατοίκων τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς δυτικῆς Θράκης κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς κατοχῆς δὲν ὑπάρχουν μέχρι τοῦδε ἀσφαλεῖς πληροφορίαι. Κατά τινας ὅμως ὑπολογισμούς οἱ ἀπελαθέντες ὑπὸ τῶν βουλγα-

ρικῶν Ἀρχῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν οἰκειοθελῶς ἀποχωρησάντων πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐπίσης οἰκειοθελῶς ἐκπατρισθέντων, τῇ ἀδείᾳ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν ἢ λαθραίως, συμποσοῦνται εἰς 200 χιλιάδας περίπου, εἰδικῶς δὲ οἱ ἀπελαθέντες ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς κατοχῆς ἀνέρχονται εἰς 25—30 χιλιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν πόλεων.

Τῶν ἀπελάσεων ἀτομικῶν καὶ ὁμαδικῶν, προηγοῦντο κατὰ κανόνα ἔρευναι κατ' οἶκον ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, φυλάκισις τῶν ὑπὸ ἀπέλασιν συνοδευομένη ὑπὸ παντοειδῶν στερήσεων καὶ ἐξευτελισμῶν, πείνης, δίψης, ξυλοδαρμῶν, ὕβρεων κ.λπ., βιασμοὶ τῶν γυναικῶν, διαρπαγὴ τῆς κινητῆς περιουσίας, ὑπογραφὴ δηλώσεως ὅτι ἀναχωροῦν οἰκειοθελῶς εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν καὶ παραιτοῦνται τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας των ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου, συνοδεία τῶν ἀπελαυνομένων μέχρι τῶν συνόρων τοῦ Στρυμῶνος ἢ τοῦ τόπου τῆς ἐπιβιβάσεως εἰς ἱστιοφόρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθει νέα διαρπαγὴ τῶν ὀλίγων χρημάτων καὶ ἐνδυμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἀπελαυνομένους νὰ παραλάβουν μεθ' ἑαυτῶν.

Αἱ παρατιθέμεναι εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ καταθέσεις ὑπ' ἀριθ. 8—16 μαρτυροῦν περὶ τῶν φρικτῶν βασανιστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβάλλοντο οἱ ἀπελαυνόμενοι.

Ἡ ἀκίνητος περιουσία τῶν ἀπελαθέντων, οἰκίαι, ἐργοστάσια, καταστήματα, οἰκόπεδα, ἀχυρῶνες, σταῦλοι, ἀγροί, ἀμπελῶνες, κῆποι, δάση, ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἰδιοκτησία τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου, ἡ δὲ κινητὴ περιουσία, ἔπιπλα, οἰκιακὰ σκεύη, εἴδη κλινοστρωμνῆς, ἐνδύματα, βιβλιοθῆκαι, γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ζῶα, ἐμπορεύματα κ.λ.π. διαρπαζομένη ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν βουλγάρων ἀποίκων, ἀπεστέλλετο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὅ,τι δὲ ἀφίνετο ἐπὶ τόπου, θεωρούμενον ὡς ἀδέσποτον, ἐχαρακτηρίζετο ἐπίσης ὡς ἰδιοκτησία τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου.

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἀφ' ὅτου ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπείσθησαν ἐκ τῶν γενομένων δύο ἀπογραφῶν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ Ἰούνιον καὶ Αὔγουστον 1941, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν τεθέντα εἰς ἐφαρμογὴν μέτρα πρὸς παραποίησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπέβησαν ἄκαρπα, προέβλεπον δέ, ὅτι αἱ γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, φοβούμεναι τὴν δημιουργίαν προσφυγικοῦ ζητήματος εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν τροφίμων καὶ τῆς στέγης καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν θὰ ἀπηγόρευαν τὰς ἀπελάσεις, ἐσκηνοθέτησαν τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941.

V. — ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου Βούλγαροι ἀξιωματικοί, στρατιῶται, ὑπάλληλοι, ἰδιῶται, πρὸ παντὸς δὲ ὕποπτοι ἐλθόντες ἐκ τῆς

Βουλγαρίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ὀπαδοὶ τοῦ μακεδονικοῦ κομιτάτου, πριερχόμενοι τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τοῦ νομοῦ Δράμας διεβεβαίουν τοὺς κατοίκους, ὅτι ἐπέκειτο ἐπανάστασις εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνατροπὴν τῆς κυβερνήσεως, τὴν μεταβολὴν τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος καὶ τὴν συναδέλφωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βουλγάρων καὶ προσεπάθουν νὰ παρασύρουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξέγερσιν. Οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἐκ πείρας γνωρίζοντες τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ τεχνάσματα τῶν Βουλγάρων ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν ἐτῶν 1912 — 1913 καὶ 1916 — 1918, ἔκλεισαν τὰ ὦτα εἰς τὰς ἐπαγγελίας των καὶ ἀπέσχον πάσης ἀναμίξεως. Μόνον δὲ εὐάριθμοι κομμουνισταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον, παρασυρθέντες ἐπίστευσαν εἰς τοὺς λόγους των καὶ ὑπεσχέθησαν τὴν συνδρομήν των.

Ὑπάρχουν πολλὰ γεγονότα πείθοντα, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις καὶ αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Ἀν. Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτ. Θράκης, ἐὰν δὲν ὑπεκίνησαν καὶ παρεσκεύασαν τὸ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκραγὲν κίνημα, ἐν τούτοις ἐγνώριζον τὴν ἐπικειμένην ἔκρηξίν του καὶ δὲν προέλαβαν αὐτὴν μὲ τὸν σκοπόν, ἵνα ἐπωφεληθοῦν τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, λαφυραγωγίαν τῆς κινητῆς καὶ καταστροφὴν τῆς ἀκινήτου περιουσίας του. Ἐν Δράμᾳ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος εἶχον ὁπλισθῆ πλὴν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ἰνστιτούτου Καπνοῦ, οἱ ἱερεῖς, οἱ δικηγόροι, οἱ ἰατροί, ἀπὸ 25 — 28 Σεπτεμβρίου ἔγιναν πολύωροι συσκέψεις τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν μετὰ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐλθόντων ἀτάκτων καὶ ὑπόπτων, κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου συνεκεντρώθησαν εἰς τοὺς ἔξωθεν τῆς πόλεως στρατῶνας πεζικοῦ καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, εἰς τὸν Ἕλληνα παραγγελιοδόχον κ. Ζωΐδην ἑτοιμαζόμενον νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Ροδολείβος τῶν Σερρῶν ὁ Βούλγαρος Ράδεφ, ὁ ὁποῖος ἔμενεν εἰς τὸ σπίτι του, τοῦ εἶπεν εἰς τὰς 26 Σεπτεμβρίου «καλὰ θὰ κάμῃς νὰ ἀναχωρήσῃς», ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ράδεφ ἀνεχώρησεν ἐκ Δράμας τὴν προτεραίαν τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ὁ ἀναπληρῶν τὸν νομάρχην διαμένων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἕλληνος Χρονίδη τοῦ ἐδήλωσε τὴν ἑσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου, ὅτι δὲν θὰ ἐπήγαινε τὴν νύκτα εἰς τὸ σπίτι, Βούλγαρος δὲ στρατιώτης τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς συγκεντρωμένους εἴς τινα οἰκίαν Ἕλληνας εἶπεν: «Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ καταλάβετε ὅτι οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ ἑνωθοῦμε». Ὁ Βούλγαρος νομάρχης Δράμας πρὸ τοῦ κινήματος ἐπεσκέπτετο συχνὰ τοὺς κομμουνίζοντας τοῦ χωρίου Κίργια, συνδιεσκέπτετο καὶ συνεννοεῖτο μετ' αὐτῶν ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους. Εἰς τὸ χωρίον Ροδολεῖβος τῶν Σερρῶν Βούλγαροι στρατιῶται ἐδήλωσαν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἑσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου ὅτι κατὰ τὴν νύκτα θὰ ἐξεδηλοῦτο ἐπανάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς παρώτρυναν νὰ μετάσχουν. Ὁ Βούλγαρος πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς κοινότητος Χωριστῆς τῆς Δράμας ἀνεχώρησαν τὴν πρωΐαν τῆς 28 Σεπτεμβρίου καὶ διέταξαν τοὺς κατοίκους νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ σπίτια των. Εἰς τὴν Πρωσοτσάνην ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος προσεποιεῖτο τὸν κομμουνιστὴν καὶ τὴν παραμονὴν τοῦ κινήματος διέταξε νὰ ψαλῇ εἰς τὴν πλατεῖαν ὁ ρωσσικὸς ἐθνικὸς ὕμνος, κατὰ τὴν ἰδίαν δὲ ἡμέραν ἀφίχθησαν εἰς τὸ χωρίον δύο νέοι ἐκ Σόφιας ἐπὶ μοτοσυκλέττας πιθανῶς κομισταὶ ὁδηγιῶν καὶ πολλοὶ Ἀρμένιοι ἐκ Δράμας, οἱ ὁποῖοι προέτρεπον τοὺς κατοίκους νὰ ἐξεγερθοῦν

καὶ τοὺς διεβεβαίουν ὅτι ἡ νίκη ἦτο ἰδική των. Εἰς τὸ Δοξᾶτον Βούλγαροι χωροφύλακες τὸ ἀπόγευμα τῆς 28 Σεπτεμβρίου ἀπέτρεψαν δύο χωρικοὺς ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆς ἐργασίας των νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ χωρίον μὲ τὴν δικαιολογίαν «ὅτι τὴν νύκτα θὰ ἐγένετο κάτι τὸ σοβαρόν.» Εἰς τὸ χωρίον Μεγαλόκαμπος τῆς Δράμας ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ ὁ ἀγροφύλαξ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς 26 Σεπτεμβρίου. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ κίνημα ἔχομεν ρητὰς διαβεβαιώσεις ἀνεπισήμων Βουλγάρων, ὅτι τὸ κίνημα ἔγινε μὲ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ὁ Βούλγαρος ἱερεὺς Μᾶρκος Κοσμάνωφ, διαμένων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἕλληνος Γεωργίου Παπαϊωάννου εἰς τὸ Δοξᾶτον, τοῦ ἐδήλωσε: «Τὸ κίνημα τὸ ἔκαμαν οἱ Βούλγαροι, διὰ νὰ σφάξουν τοὺς Ἕλληνας· ὡς χριστιανὸς θέλω νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, οἱ Βούλγαροι σᾶς ἐζήλευαν καὶ ἤθελαν νὰ σᾶς ἐξοντώσουν.» Εἰς τὰς Σέρρας ὁ Βούλγαρος ἀξιωματικὸς Νίνωφ ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἰατρὸν Γεώργιον Τσάμην «ἐγνωρίζαμεν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ἀλλὰ σκοπίμως τὸ ἀφήσαμεν νὰ ἐκδηλωθῇ, διὰ νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς Ἕλληνας». Ὁ ἐξ Ἄνω Νευροκοπίου Βούλγαρος Δημήτριος Εὐθυμίεφ ἐδήλωσεν εἰς τὸν Νικόλαον Μαδεμπλῆν, κάτοικον Πατρούσης: «Ἡ ἐπανάστασις ἦτο ἔργον τῶν Βουλγάρων καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς Ἕλληνας, τὴν ἐπανάστασιν τὴν ἐκάμαμεν οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ δείξετε τὰ πόδια σας καὶ νὰ σᾶς τὰ κόψωμεν.»

Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ κίνημα ἐσκηνοθετήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες προετίθεντο νὰ ἐξεγερθοῦν, θὰ ἐξέλεγον ὀρεινὰ καὶ μακρὰν τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν κυρίων δυνάμεων τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ χωρία, παραδείγματος χάριν τὰ χωρία τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ Παγγαίου, ὡς ἔπραξαν ἀργότερον, ὅταν ὠργανώθη τὸ κίνημα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Τὸ κίνημα ὅμως ἐξεδηλώθη εἰς ὀλίγα περὶ τὴν Δράμαν χωρία, τὸ Δοξᾶτον, καὶ τὰ Κίργια, τὴν Χωριστὴν καὶ τὴν Πρωσοτσάνην, τοὺς Σιταγροὺς κλπ. τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν καὶ πλησίον τῆς Δράμας, ἔνθα ὑπῆρχε μονίμως μεγάλη δύναμις τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ μετὰ πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κινήματος, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπισήμων Βουλγάρων ἔπαθέ τι, πλὴν 10 — 15 χωροφυλάκων καὶ ἀγροφυλάκων, οἵτινες ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν.

Οὕτω σκηνοθετηθέντος τοῦ κινήματος, ἐξεδηλώθη τοῦτο κατὰ τρόπον σχεδὸν ὁμοιόμορφον εἰς ὀλίγα περὶ τὴν Δράμαν χωρία κατὰ τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941. Εὐάριθμοι ἐκ τῶν Βουλγάρων ὑπόπτων καὶ τῶν ἡμετέρων κατέλυσαν τὰς ἀρχάς, ἐφόνευσαν κατόπιν συμπλοκῆς 2 — 3 χωροφύλακας, ὅπου ὑπῆρχον καὶ κατόπιν περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς τῶν χωρίων ἐφώναζον ἑλληνιστὶ καὶ βουλγαριστὶ «Χριστὸς Ἀνέστη», «οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Βούλγαροι εἴμεθα ἀδελφοὶ» καὶ διαβεβαιοῦντες, ὅτι ἐπανάστασις εἶχε ἐκραγῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχε καὶ ὁ στρατός, προσεκάλουν τοὺς κατοίκους πρὸς συνεργασίαν. Οὐδεὶς ὅμως ἐκ τῶν κατοίκων παρεσύρθη. Περίτρομοι ἐκλείσθησαν εἰς τὰ σπίτια των καὶ ἀπέφυγον πᾶσαν ἐνεργὸν ἀνάμιξιν καὶ ἐκδήλωσιν ὑπὲρ τοῦ κινήματος.

Ἀπὸ τὴν ἰδίαν ὅμως νύκτα ὁ βουλγαρικὸς στρατὸς βοηθούμενος ὑπὸ πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας ἐπεδόθη εἰς τὴν καταστολὴν τοῦ δῆθεν κινήματος.

Ὅπως ἡ ἔκρηξις, οὕτω καὶ ἡ καταστολὴ τοῦ δῆθεν κινήματος ἔγινε κατὰ τρόπον σχεδὸν ὁμοιόμορφον. Προηγήθη ἡ διαταγὴ νὰ κλεισθοῦν οἱ κάτοικοι εἰς τὰς οἰκίας των, ἔγινε συστηματικὴ ἔρευνα κατ' οἶκον, συνοδευομένη ὑπὸ διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας καὶ ἐνιαχοῦ τῆς πυρπολήσεως τῶν οἰκιῶν τῶν κατοίκων, ἐπηκολούθησε δὲ ἡ συγκέντρωσις τῶν κατοίκων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὸ κοινοτικὸν κατάστημα, ὁ χωρισμὸς τῶν ἀνδρῶν ἡλικίας 18 — 40 ἐτῶν καὶ ὁ τυφεκισμὸς ἄνευ ἀνακρίσεως ἢ προχείρων ἐξετάσεων κατόπιν διαταγῆς τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικοῦ ἢ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ὅσων ἐξ αὐτῶν ἤθελον. Εἰς δὲ τὰ χωρία, τῶν ὁποίων οἱ ἄρρενες κάτοικοι εἶχον προλάβει νὰ καταφύγουν εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς ἀγρούς, οἱ δὲ γέροντες καὶ τὰ γυναικόπαιδα εἶχον παραμείνει ἐπὶ τόπου, κατὰ κανόνα ἐθανατοῦντο μερικοὶ ἐκ τῶν παραμεινάντων γερόντων, ἐβιάζοντο αἱ γυναῖκες, ἐλαφυραγωγοῦντο καὶ ἐπυρπολοῦντο ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει αἱ οἰκίαι, οἱ δὲ καταφυγόντες εἰς τὰ ὄρη, ὅσοι δὲν κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῆς ἀεροπορίας ἐδεκατίζοντο καὶ ἀπομονούμενοι ἐθανατοῦντο.

Προηγήθη ἡ καταστολὴ τοῦ κινήματος εἰς τὴν Δράμαν, ἥτις προσέλαβε τὸν χαρακτῆρα τῆς σφαγῆς: 1.500 κάτοικοι τῆς πόλεως κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμούς, ἐσφάγησαν εἰς τὰς οἰκίας των ἢ τὰς ὁδοὺς ἐν μέσῳ τοῦ κοπετοῦ καὶ τοῦ θρήνου τῶν ἀπορφανιζομένων οἰκείων των ἢ ἐτυφεκίζοντο μακρὰν αὐτῶν εἰς τὰ προάστεια τῆς πόλεως δεμένοι ἀνὰ 5 -10 ὀπισθάγκωνα μὲ συρματόπλεγμα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐληστεύθησαν καὶ ὑπέστησαν παντὸς εἴδους βασανιστήρια εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τὰ ὑπαίθρια στρατόπεδα. Τὴν αὐτὴν τύχην μὲ τὴν πρωτεύουσαν εἶχον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα ἐτυφεκίσθησαν ἢ ἐσφάγησαν, ἢ ἀπέθανον ἐκ τῶν κακώσεων καὶ τοῦ πυρὸς εἰς Δοξᾶτον 397, εἰς τὰ Κίργια 200, ἐν οἷς καὶ ὁ ἱερεὺς Ἰάκωβος Κορυφίδης, εἰς τὴν Χωριστὴν 150, εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον 5, εἰς τὸ Κάτω Νευροκόπι 59, εἰς τὴν Μικρόπολιν 21, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο κοράσια, εἰς τὸν Μεγαλόκαμπον 38, εἰς τὴν Πετροῦσαν 5, εἰς τὴν Πρωσοτσάνην 13, ἐκτὸς τῆς κωμοπόλεως καὶ 49 παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀλιστράτης, ἔνθα εἷς ἐκ τῶν διασωθέντων μᾶς ἀναπαρέστησε τὸν τρόπον τοῦ τυφεκισμοῦ (πρβλ. παράρτημα ΙΙΙ φωτογραφίαν ὑπ' ἀριθ. 36), εἰς τὴν Κοκκινόγειαν 37, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἷς ἱερεὺς καὶ τρεῖς γυναῖκες, εἰς τὴν Νεροφράκτην 2, εἰς τὰς Πυράς 1, εἰς τὸ Βαλτοχῶρι 1, εἰς τὸν Νικηφόρον 31, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἷς ἱερεύς, εἰς τὸ Μαυροκορδᾶτον 6, εἰς τὰ Παλαιάμπελα 28 (Πρβ. παράρτημα ΙΙΙ, φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 65 καὶ πράρτημα ΙΙ ὑπ' ἀριθ. 17.)

Οἱ δὲ καταφυγόντες εἰς τὰ ὄρη, ὅσοι δὲν κατώρθωσαν νὰ διαπεραιωθοῦν ἐγκαίρως εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν, εὗρον τὸν θάνατον εἰς τὰς μεσημβρινὰς ὑπωρείας τοῦ Μπὸζ - Δὰγ καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου μονὴν τῆς Εἰκοσιφονίσσης. Ὁ ἀριθμός των δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Ἀνέρχεται ὅμως εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γειτονικοὺς νομοὺς τῶν Σερρῶν καὶ τῆς Καβάλλας, ἂν καὶ δὲν ἔγινεν οὐδεμία ἐκήλωσις συμμετοχῆς ἢ εὐνοίας τοῦ κινήματος ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἐπεξετάθη ἡ ἀπανθρωπία καὶ ἡ ὠμότης τῶν Βουλγάρων. Εἰς τὰς Σέρρας ἐφυλακίσθησαν 600 περίπου πρόκριτοι, ὑποβαλλόμενοι ἐπὶ 3 ἡμέρας εἰς παντοειδεῖς κακώσεις καὶ πρὸ πάντων εἰς ἄγριον ξυλοδαρμόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπέθανον 7 ἄτομα. Ἐπίσης εἰς τὸ Σιδηρόκα-

στρον ἐφυλακίσθησαν 200 πρόκριτοι καὶ 500 ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων, ἐπὶ 8 ἐπίσης ἡμέρας κακοπαθοῦντες καὶ δερόμενοι ἀνηλεῶς, ἐκ τούτων δὲ 8 ἀπαχθέντες ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ἄγνωστον κατεύθυνσιν ἐθανατώθησαν. Σποραδικῶς δὲ ἀπέθανον ἐκ τῶν κακώσεων ἢ ἐτυφεκίσθησαν εἰς τὸν Προβατᾶν 14, εἰς τὸν Σταθμὸν Ἀγγίστα 23, εἰς τὸν Λευκῶνα 18, εἰς τὴν Λειβαδιὰν 60—80, εἰς τὴν Ροδόπολιν 3, εἰς τὴν Μονοκλησιὰν 10, εἰς τὴν Ἀλιστράτην 1, εἰς τὴν Κορμίτσαν 99, εἰς τὸ Μοναστηράκι 40, ἐκ τῶν ὁποίων 10 γυναῖκες, εἰς τὸ Ἁγιοχῶρι 5, εἰς τὸν Πενθηλινὸν 3, εἰς τὴν Ἡράκλειαν 2, εἰς τὸν Νέον Σκοπὸν 18, εἰς τὸ Βαλτοχῶρι 4, εἰς τὴν Ἁγίαν Ἑλένην 4, εἰς τὴν Νέαν Ζίχνην 1, καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων χωρίων Δήμητρα, Θολόν, Σφελινὸς κλπ. 50. Εἰς τὴν Καβάλλαν ἐφυλακίσθησαν ἀρκετοὶ πρόκριτοι καὶ ἐθανατώθησαν 13 εἴτε εἰς τὰς ὁδούς, εἴτε εἰς τὰς φυλακάς. Εἰς δὲ τὰ χωρία τοῦ νομοῦ ἐτυφεκίσθησαν ἢ ἀπέθανον ἐκ τῶν κακώσεων εἰς τοὺς Φιλίππους 28 καὶ εἰς τὸν Ἀκροπόταμον 20 (Πρβ. παράρτημα II, ὑπ' ἀριθμὸν 18.)

Τὰ πτώματα τῶν τυφεκισθέντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφίνοντο ἄταφα. Μόλις δὲ μετὰ παρέλευσιν 4—5 ἡμερῶν ἐπετράπη εἰς τοὺς κατοίκους νὰ τὰ θάψουν εἰς ὁμαδικοὺς τάφους (Πρβ. παράρτημα III φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 27 — 34.)

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὅμως ὑπολογισμοὺς ἀνέρχεται εἰς 12 — 15 χιλιάδας. Δυσυπολόγιστος εἶναι ἐπίσης ἡ ζημία ἐκ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας καὶ ἐκ τῆς πυρπολήσεως τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν κατοίκων.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τινὲς ἐκ τῶν Βουλγάρων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐξεδήλωσαν τὸν ἀποτροπιασμόν των διὰ τὰ διαπραχθέντα κακουργήματα εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ κατὰ τρόπον ἐνεργὸν ἐπεμβάντες ἔσωσαν μερικοὺς ἐκ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐκ τοῦ βεβαίου θανάτου. Οὕτω εἰς τὴν Δράμαν ἀξιωματικὸς τῆς μουσικῆς ἔσωσεν 100 Ἕλληνας ἐκ τοῦ θανάτου, εἰς δὲ τὸ χωρίον Σκοπιὰν τῶν Σερρῶν ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς του ἀπεσόβησε τὸν τυφεκισμὸν τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου. Τὰ παραδείγματα ὅμως αὐτὰ ἀποτελοῦν μεμονωμένας ἐξαιρέσεις. Κατὰ κανόνα οἱ Βούλγαροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ἔποικοι καὶ πρὸ πάντων οἱ πρὸ τοῦ κινήματος ἐλθόντες ὕποπτοι, ἀπέδειξαν διὰ μίαν φορὰν ἀκόμη τὰ κακοῦργα ἔνστικτα, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐμφοροῦνται. Βούλγαροι στρατιῶται ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν Ἕλληνος φονευθέντος ἐχρησιμοποίησαν αὐτὴν ὡς ποδόσφαιρον εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας τῆς Δράμας, Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ἄτακτοι ἔχουν φωτογραφηθῇ κρατοῦντες κεφαλὰς τυφεκισθέντων ἢ ἐν μέσῳ πτωμάτων, Βούλγαροι στρατιῶται εἰς τὸ Δοξᾶτον ἀπέκοψαν διὰ μαχαίρας τὰ δάκτυλα τῶν ὑπὸ τυφεκισμόν, διὰ νὰ ἀφαιρέσουν τὰ δακτυλίδιά των. Ὁ μετέπειτα ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Νευροκοπίου ἐν Δράμᾳ ἔδωσεν τὴν χαριστικὴν βολὴν εἰς ἡμιθανῆ Ἕλληνα κατακείμενον εἰς τὴν πλατεῖαν Ἐλευθερίας τῆς πόλεως, Βούλγαροι δὲ ἰατροὶ παρηκολούθουν ἀσυγκίνητοι τὴν ἀγρίαν σφαγὴν εἰς τὴν Δράμαν καὶ ἐλάμβανον φωτογραφίας τῶν θυμάτων (Πρβ. παράρτημα III, φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 1 — 4.)

Ἐπίσης καὶ οἱ ἐν Δράμᾳ εὑρεθέντες ὀλίγοι Γερμανοὶ στρατιῶται πα-

ρηκολούθουν ἀπαθῶς τὰ γενόμενα λαμβάνοντες φωτογραφίας καὶ κινηματογραφικὰς ταινίας. Μόνον δὲ ἐν Καβάλλᾳ, πιθανῶς ἕνεκα τῆς παρουσίας μικρᾶς γερμανικῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἀπεσοβήθη ἡ ἐπέκτασις τῆς σφαγῆς.

Γ'. ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἀφ' οὗ αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέτυχον διὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀπαλείψεως ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ἴχνους προδίδοντος τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα των καὶ διὰ τῆς ἀπελάσεως τῶν ἀποτελούντων τὴν ἡγέτιδα τάξιν καὶ γενικῶς τῶν δυναμένων νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροὴν προσώπων νὰ ἀλλοιώσουν τὴν ἐθνολογικὴν σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης καὶ κατόπιν διὰ τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ τῆς συστηματικῆς σφαγῆς, τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας, τὰ ὁποῖα ἐπηκολούθησαν αὐτό, νὰ ἐξοντώσουν τὸ αὐτόθι ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ἐπεδίωξαν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν νὰ ἐξαναγκάσουν τοὺς Ἕλληνας κατοίκους εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος ἢ ὑπηκοότητος. Πράγματι ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, διότι ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει, τὰ δὲ βουλγαροκρατούμενα ἐδάφη δὲν εἶχον παραχωρηθῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν διὰ διεθνοῦς συνθήκης, τὸ βουλγαρικὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 31 τῆς 5 Ἰουνίου 1942 ἀποφάσεώς του ἐνέκρινεν ἰδιαίτερον κανονισμὸν ἰθαγενείας τῶν κατοίκων «τῶν ἀπελευθερωθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδαφῶν», ὁ ὁποῖος ἐδημοσιεύθη τῇ 10 Ἰουνίου 1942 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 124 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Βουλγαρίας. Μερικαὶ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ τούτου εἶναι ἄξιαι ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 ἀπενέμετο ἀμέσως καὶ αὐτοδικαίως ἡ βουλγαρικὴ ἰθαγένεια εἰς πάντας τοὺς ἔχοντας κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ κανονισμοῦ τὴν κατοικίαν των «εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἦσαν βουλγαρικῆς καταγωγῆς». Πρόκειται περὶ τῶν 3.236 σλαυοφώνων, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλληνικὴν στατιστικὴν τοῦ ἔτους 1940, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν εἰς τὸ βουλγαροκρατηθὲν ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἂν καὶ παρεσχέθη εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς οἰκειοθελοῦς μεταναστεύσεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγύ, τῆς 29 Νοεμβρίου 1919 καὶ τῆς πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς συμφωνίας Καφαντάρη - Μολώφ. Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 ἐπετρέπετο εἰς τοὺς γεννηθέντας «εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη» καὶ ἔχοντας τὴν κατοικίαν των ἐκτὸς τῶν ἐδαφῶν τούτων καὶ τῶν παλαιῶν συνόρων τοῦ βουλγαρικοῦ βασιλείου, ἐφ' ὅσον εἶναι βουλγαρικῆς κατοχῆς, νὰ ἀποκτήσουν τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, ἐὰν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ ζητήσουν τοῦτο δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἀπ' εὐθείας, ἢ διὰ τῶν βασιλικῶν διπλωματικῶν ἢ προξενικῶν ἀρχῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς κατοίκους διὰ τοῦ ἄρθρου 4 ὡρίζετο ὅτι: «οὗτοι καθίστανται Βούλγαροι ὑπήκοοι, ἐκτὸς ἐὰν μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1943 ἐκφράσουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διατηρήσουν τὴν μέχρι τοῦδε ἰθαγένειαν, ἢ νὰ ἀποκτήσουν ἑτέραν ἰθαγένειαν, καὶ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας νὰ ἐξέλθουν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους». Τέλος διὰ τοῦ ἄρθρου 8 τὰ πρόσωπα, τὰ ἀποκτῶντα τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν ἀπηλλάσσοντο τελῶν, δασμῶν, ἐνσήμων καὶ φόρων. Πρὸς ἐξαναγκασμὸν δὲ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν βουλγαρικὴν ἐθνικότητα ἢ ὑπηκοότητα αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ προσέφυγον κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν εἰς μέτρα τὰ ὁποῖα, ἐφαρμοσθέντα προηγουμένως, ὑποτυπωδῶς καὶ μετ' ἐπιεικείας, ἐφηρμόσθησαν ἤδη μετὰ μεγαλυτέρας ἐντάσεως καὶ αὐστηρότητος, τὸν ἐποικισμὸν Βουλγάρων ἐκ Βουλγαρίας, τὴν συγκέντρωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, τὴν βαρυτάτην φορολογίαν, τὰς ἀγγαρείας, τὴν πεῖναν, τοὺς ἐκτοπισμοὺς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τὴν στρατολογίαν τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως τῶν νέων πρὸς ἐκτέλεσιν καταναγκαστικῆς ἐργασίας, τοὺς φόνους καὶ τὰς κακώσεις, τὰς διαρπαγάς, τὰς καταστροφὰς καὶ τὰς πυρπολήσεις τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν κατοίκων Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ Ἰσραηλιτῶν. (Πρβ. παράρτημα 11, ὑπ' ἀριθ. 19).

VI ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΚ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Αἱ παρατιθέμεναι δηλώσεις τοῦ Βουλγάρου Πρωθυπουργοῦ Φίλωφ εἰς συνέντευξίν του δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα «Μπέντσεν Τσάϊτουγκ» τῆς 19ης Νοεμβρίου 1941, περιέχουν τὰς κυρίας γραμμὰς τοῦ ἐποικιστικοῦ προγράμματος τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως. «Κατ' αὐτὰς ἀρχίζει ὁ νέος ἐποικισμὸς εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, διότι ἐκεῖ εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ πληθυσμοῦ τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον καὶ ἡ λύσις τῶν γεωργικῶν ζητημάτων ἡ πλέον δύσκολος. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκκλήσεως τῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀφεθῇ κανένα κομμάτι τῆς Βουλγαρίας ἀκαλλιέργητον, θὰ ἐποικισθοῦν τῇ βοηθείᾳ ἐξαιρετικῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὰς ἑπομένας ἑβδομάδας καὶ μῆνας χιλιάδες βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι. Αἱ κυριώτεραι ἀποφάσεις εἶναι αἱ ἑξῆς: Τὰς κατοικίας, τὰ κτίρια καὶ τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικὸν θὰ πληρώσουν οἱ ἔποικοι εἰς τὰ 30 % τῆς πραγματικῆς ἀξίας των, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ποσοστὸν θὰ πληρωθῇ ἀτόκως εἰς ἐτησίας δόσεις. Ἐκτὸς τούτου, τὸ κράτος μεταφέρει δωρεὰν τὸ ἄψυχον καὶ τὸ ἔμψυχον ὑλικὸν τῶν ἐποίκων. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένοι παντὸς φόρου ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τοὺς δίδονται κρατικὰ δάνεια μὲ τὴν πιθανότητα πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἀγοράζουν καὶ γεωργικὰς μηχανάς. Μὲ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐποικιστικοῦ τούτου προγράμματος θὰ συμπληρωθῇ τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν περιφερειῶν αὐτῶν πρὸς τὴν μητρόπολιν.»

Τέσσαρας δὲ μῆνας βραδύτερον κατὰ τὴν ἐν Σέρραις ἐκδιδομένην βουλγαρικὴν ἐφημερίδα «Μπαλγκάρσκυ Γιοὺκ» («Βουλγαρικὸς Νότος») τῆς 27ης Μαρτίου 1942, ὁ Βούλγαρος ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κατέθεσεν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, σχέδια νόμων «περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτων περιουσιῶν πρὸς κατασκευὴν ναυπηγείου εἰς τὴν νῆσον Θάσον», «περὶ

ἀποκτήσεως κλήρου γῆς ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἱερέων τῆς ὀρθοδόξου βουλγαρικῆς ἐκκλησίας εἰς τὰ χωρία τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου», «περὶ δωρεὰν μεταφορᾶς τῶν ἐποίκων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου», «περὶ καταβολῆς 10 χιλιάδων λέβα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐποικιζομένων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου.» Ἡ προθυμία ὅμως τῶν Βουλγάρων πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς τὰ βουλγαροκρατούμενα ἑλληνικὰ ἐδάφη φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε μεγάλη, κυρίως ἕνεκα τοῦ φόβου τῆς δυσμενοῦς διὰ τὰ βουλγαρικὰ συμφέροντα τροπῆς τοῦ πολέμου. Περὶ τούτου δὲ πειθόμεθα ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων τῆς Σόφιας «Νόβο» τῆς 7 Νοεμβρίου 1941 καὶ «Ζόρα» τῆς 16ης Νοεμβρίου 1941, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαίρεται ἡ γονιμότης καὶ ὁ πλοῦτος τῶν «ἀπελευθερωθεισῶν ἐπαρχιῶν» καὶ παρέχονται ὑποσχέσεις περὶ παντοειδοῦς ὑποστηρίξεως τῶν ἐποίκων ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους (Πρβ. παράρτημα ΙΙ ὑπ' ἀριθ. 20 καὶ 21.).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰ βουλγαροκρατούμενα ἑλληνικὰ ἐδάφη ἐποίκων ἐκ Βουλγαρίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερτριετοῦς κατοχῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι ἐγκατεστάθησαν πλὴν τῶν πολυαρίθμων Βουλγάρων ὑπαλλήλων, πολιτικῶν, δημοτικῶν, κοινοτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν εἰς μὲν τὰς πόλεις Σιδηρόκαστρον, Σέρρας, Νέαν Ζίχνην, Δράμαν, Κάτω Νευροκόπιον, Ἐλευθερούπολιν, Καβάλλαν, Χρυσούπολιν, Ξάνθην, Κομοτινὴν καὶ Ἀλεξανδρούπολιν ἀνὰ 2 — 10 χιλιάδες ἔποικοι, εἰς δὲ τὰ πλουσιώτερα καὶ γονιμώτερα χωρία ἀνὰ 5 — 60 οἰκογένειαι ἐποίκων. Προήρχοντο δὲ οἱ ἔποικοι, ἀγρόται καὶ αὐτοί, κυρίως ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Βουλγαρίας καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ μακεδονοθρακικὸν κομιτᾶτον καὶ τοὺς οἰκειοθελῶς μεταναστεύσαντας σλαυοφώνους κατὰ τὸ ἔτος 1913 καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1924 — 1927 δυνάμει τῆς συμφωνίας Καφαντάρη — Μολώφ. Ἦσαν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνεργοι καὶ ἀκτήμονες καὶ προσήρχοντο ἐντελῶς γυμνοὶ καὶ ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν μέσων διὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασίν των. Εἰς τὰς πόλεις ἐγκατεστάθησαν οἱ ἔποικοι εἰς τὰς οἰκίας τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων, αἱ ὁποῖαι, ἀφοῦ ἐλεηλατήθησαν κατὰ τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ σκεύη των, ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς δημόσια κτήματα, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν εἰς ἐπιτασσομένας μετὰ τῶν ἐπίπλων καὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν εἰδῶν κλινοστρωμνῆς καὶ τῶν σκευῶν των οἰκίας Ἑλλήνων, τῶν πρώην ἐνοίκων ὑποχρεωθέντων νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Ἦσαν δὲ οἱ ἔποικοι τῶν πόλεων ἰατροὶ καὶ δικηγόροι, ἀντικαταστήσαντες τοὺς οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντας καὶ τοὺς στερηθέντας τοῦ δικαιώματος τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος Ἕλληνας ἰατροὺς καὶ δικηγόρους, ἔμποροι, βιοτέχναι καὶ ἐπαγγελματίαι, ὑποκατασταθέντες εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἐμπόρων, βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν ἢ ἐκβιάσαντες εἰς συνεπαιρισμὸν τοὺς γενομένους ἀνεκτοὺς Ἕλληνας, ἐμπόρους, βιοτέχνας καὶ ἐπαγγελματίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ κακοποιοὶ καὶ οἱ τυχοδιῶκται δὲν ἔλειψαν, ὁδηγηθέντες μέχρι τῶν μακεδονικῶν καὶ τῶν θρακικῶν πόλεων ὑπὸ μόνου τοῦ πόθου τῆς διαρπαγῆς τῶν πλουσίων περιουσιῶν τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων. Οἱ δὲ ἀγρόται ἔποικοι ἐγκατεστάθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ πεδινὰ χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα κατῴκουν σλαυόφωνοι,

οἰκειοθελῶς μεταναστεύσαντες εἰς τὴν Βουλγαρίαν μετὰ τὸ ἔτος 1913 καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1924 — 1927, δυνάμει τῆς συμφωνίας Καφαντάρη — Μολώφ, κατόπιν δὲ καὶ εἰς χωρία, ἐπίσης πεδινά, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἠκούσθη ἡ σλαυϊκὴ φωνή. Ἐγκατεστάθησαν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον καὶ οἱ ἔποικοι τῶν πόλεων, εἰς τὰς οἰκίας δηλ. τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν εἰς ἐπιτασσομένας οἰκίας μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων των, ἀχυρώνων, σταύλων καὶ κήπων καὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, τῶν πρώην ἐνοίκων ὑποχρεωθέντων νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Εἰδικῶς εἰς τὰ χωρία τὰ κείμενα κατὰ μῆκος τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν ἐγκατεστάθησαν οἱ ἀγρόται ἔποικοι εἰς ἰδιαιτέρας ὁμοιομόρφους οἰκίας, ἐκ τριῶν δωματίων καὶ ὑποστέγου διαδρόμου, κατασκευαζομένας κατ' ἐπέκτασιν τοῦ ὑπάρχοντος συνοικισμοῦ, διὰ τοῦ ὑλικοῦ κατεδαφιζομένων ἑλληνικῶν οἰκιῶν καὶ τῆς ἀναγκαστικῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Εἰς τοὺς ἀγρότας ἐποίκους διενεμήθησαν οἱ ἀγροὶ τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν, οἵτινες ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς δημόσια κτήματα, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν καὶ μέρος τῶν εὐφορωτέρων καὶ πλησιεστέρων εἰς τὰ χωρία ἀγρῶν τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων ἀγροτῶν. Οἱ διανεμηθέντες δὲ εἰς τοὺς ἐποίκους ἀγροὶ ἦσαν σημαντικοὶ εἰς ἔκτασιν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι διενεμήθησαν ἀγροὶ εἰς μὲν τὰς ἐγκατασταθείσας 35 οἰκογενείας εἰς τὸ χωρίον Κίργια τῆς Δράμας, ἐκτάσεως 2.500 στρεμμάτων, εἰς δὲ τὰς ἐγκατασταθείσας 12 οἰκογενείας εἰς τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίον Πολύστηλον ἐκτάσεως 800 στρεμμάτων, ἤτοι 65 — 70 στρέμματα κατὰ οἰκογένειαν. Οἱ διανεμόμενοι εἰς τοὺς ἀποίκους ἀγροὶ διενέμοντο συνήθως καλλιεργημένοι καὶ ἐσπαρμένοι διὰ τῶν ἐξόδων καὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν. Ἐὰν δὲ δὲν ἦσαν καλλιεργημένοι καὶ ἐσπαρμένοι, ἐκαλλιεργοῦντο καὶ ἐσπείροντο διὰ τῶν ἐξόδων καὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων ἐποίκων. Μετὰ τῶν ἀγρῶν τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν διενέμετο εἰς τοὺς ἐποίκους καὶ μέρος τῶν ἀροτριώντων ζώων καὶ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων αὐτῶν, συνήθως ἄνευ πληρωμῆς.

Βραδύτερον ἐπετράπη διὰ νόμων εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων ἡ ἀγορὰ τῶν κρατικοποιηθέντων ἀκινήτων τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν καὶ ἀστῶν, ἐπὶ τῇ ἀμέσῳ καταβολῇ τοῦ 1)20 ἢ τοῦ 1)10 τοῦ τιμήματος καὶ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ ὑπολοίπου ἐντὸς 8—12 ἐτῶν ἐπὶ τόκῳ 4 % ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγοραστῶν ἐποίκων ὑπαλλήλων ἢ 6 % ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀγοραστῶν ἰδιωτῶν, καθὼς καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν κινητῶν τῶν αὐτῶν Ἑλλήνων, ὅσα, ὑπολειφθέντα μετὰ τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν ἀποστολήν των εἰς Βουλγαρίαν, ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀδέσποτα, ὡς μαρτυροῦν τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων τῆς Σόφιας «Οὔτρο» τῆς 2ας Ἀπριλίου καὶ «Ζόρα» τῆς 9ης Ἀπριλίου 1942. Οἱ νόμοι ὅμως οὗτοι κατόπιν τῆς δυσμενοῦς διὰ τὰς δυνάμεις τοῦ ἄξονος τροπῆς τοῦ πολέμου δὲν ἐφηρμόσθησαν. (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα III φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 55 — 56 καὶ εἰς τὸ παράρτημα II ὑπ' ἀριθ. 29 καὶ 23.)

VI. ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΠΟΙΚΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΒΑΡΥΤΑΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ, ΑΓΓΑΡΕΙΑΙ.

Εἰς τὰς πόλεις αἱ μεγάλαι βιομηχανικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις περιῆλθον κατὰ κανόνα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου διὰ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν των εἰς ἐκπατρισμὸν κατόπιν φρικτῶν ἐξευτελισμῶν καὶ βασανιστηρίων, τὰ ὁποῖα συνωδεύοντο συνήθως ὑπὸ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας των. Οἱ Ἕλληνες ἔμποροι, βιοτέχναι καὶ ἐπαγγελματίαι — ἔμποροι ὑφασμάτων ἀποικιακῶν κλπ. ξενοδόχοι, φωτογράφοι, ἀρτοποιοί, ράπται καὶ ὑποδηματοποιοὶ κλπ., ὅσοι δὲν ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, ἢ δὲν τοὺς παρείχετο ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ οἱ διευθύνοντες σχετικῶς ἐπικερδεῖς ἐπιχειρήσεις, ὑπεχρεοῦντο νὰ δεχθοῦν συνεταίρους ἐκ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐποίκων, οἱ ὁποῖοι, χωρὶς νὰ καταβάλουν νέα κεφάλαια, ὑποκαθίσταντο βαθμηδὸν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τοῦ Ἕλληνος ἐπιχειρηματίου ὑποβιβαζομένου εἰς ἁπλοῦν ὑπάλληλον. Εἰς τὰς σπανίας περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας παρείχετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς Ἕλληνας ἐμπόρους, βιοτέχνας καὶ ἐπαγγελματίας, αὕτη παρείχετο κατόπιν πολλῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπήτουν καὶ χρόνον σχετικῶς μακρόν, 4 — 5 μῆνας, καὶ ἄφθονον χρῆμα πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν δικηγόρων. Εἰς τοὺς ἀσκοῦντας ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα, ἰατρούς, δικηγόρους καὶ συμβολαιογράφους, ὅσοι δὲν ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, ἀπηγορεύετο γενικῶς ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος. Εἰς τοὺς ἐργάτας, εἰδικευμένους καὶ μή, ἐπετρέπετο κατ' ἀρχὰς ἡ ἐργασία, μὲ τὴν πρόσδον ὅμως τοῦ χρόνου ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἐποίκων ἐργατῶν εἰς εὑρεῖαν κλίμακα (πρβ. εἰς παράρτημα Ιι καὶ ὑπ' ἀριθ. 24.)

Ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ὑποκαταστάσεως τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων εἰς τὰς μεγάλας, τὰς μέσας καὶ ἐν γένει τὰς μικρὰς ἐμπορικάς, βιομηχανικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς ἐργασίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν συναλλαγῶν μετὰ τῶν ὀλίγων ὑπὸ Ἑλλήνων διατηρουμένων ἐπιχειρήσεων καὶ καταστημάτων ὑπῆρξεν ἡ ἀνεργία — ἡ ὁποία ἐμάστιζεν ἐξ ἴσου ἐμπόρους — ἐργοδότας καὶ ἐργαζομένους καὶ ἡ σύντροφος αὐτῆς πενία.

Ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν ἡ τύχη δὲν ὑπῆρξεν καλυτέρα. Τὰ ὑπ' αὐτῶν παραγόμενα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, καπνός, σῖτος, ἀραβόσιτος, κριθή, σανός, ἐλαῖαι, γάλα, μαλλί, ἐλεγχόμενα καὶ συγκεντρούμενα κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραγωγῆς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Βουλγάρων δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινοτήτων, ἠγοράζοντο εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους, κατὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐφαρμοσθὲν σύστημα τῶν κρατικῶν μονοπωλίων εἰς τὰ κατεχόμενα ἑλληνικὰ καὶ σερβικὰ ἐδάφη. Οὕτως ὁ καπνὸς ἠγοράσθη ἀναλόγως τῆς ποιότητος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 40 — 50 λέβα τὸ κιλόν, κατὰ τὸ δεύτερον 60 — 80 λέβα τὸ κιλὸν καὶ κατὰ τὸ τρίτον 100 — 120 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ ἡ πραγματικὴ τιμὴ τοῦ καπνοῦ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον χρονικὴν περίοδον ἐκυμαίνετο ἀναλόγως τῆς ποιότητος μεταξὺ 200 — 400 λέβα τὸ κιλόν.

Ὁ σῖτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 5.— 14 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐτιμῶντο 80 — 120 λέβα τὸ κιλόν. Αἱ ἐλαῖαι ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 7 — 12 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ ἐτιμῶντο εἰς τὴν λευθέραν ἀγορὰν αἱ μὲν ἐλαῖαι 100 — 150 λέβα τὸ κιλόν, τὸ δὲ ἔλαιον 200 — 400 τὸ κιλόν. Τὸ γάλα ἠγοράσθη κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 2 — 5 λέβα τὸ κιλόν, τὸ δὲ μαλλὶ 60 — 100 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐτιμᾶτο 400 — 600 λέβα τὸ κιλόν. Τὸ μέλι ἠγοράσθη καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 40 — 60 λέβα τὸ κιλόν.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι δὲν ἦσαν σπάνιαι αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ γεωργικὰ καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων δὲν ἐπληρώνοντο, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι κατά τινα ὑπολογισμὸν τοῦ Προέδρου τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου Ροδόπης ἐκ τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας της — κάτοικοι 94.554 κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944 — συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν χωρὶς νὰ πληρωθοῦν, σῖτος 24.700.000, κριθάρι 8.200.000, καλαμπόκι 4.500.000, σίκαλις 2.000.000, φασόλια 660.000, ρεβύθια 700.000, ἄχυρον 25.000.οοο χόρτον 26.999.000, βαμβάκι 500.000, σουσάμι 700.000, μαλλιὰ 250.000, γάλα 1.800.000, πατάτες 600.000, λαχανικὰ 5.000.000, μέλι 40.000. ἐλαῖαι 600.000, ἔλαιον 25.000, ξηροὶ καρποὶ (ἀμύγδαλα καρύδια) 100.000 κιλά.

Τὰ ψάρια τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν ἐπετάσσοντο εἰς εὐτελεῖς τιμάς.

Τὰ μεγάλα ζῶα, βόδια, ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ὄνοι ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐποίκων ἔναντι ἀποδείξεων, εἰς σπανιωτάτας μόνον περιπτώσεις ἐξοφλουμένων ἀντὶ 400 — 1000 λέβα κατὰ ζῶον. Τὰ δὲ πρὸς σφαγὴν ζῶα, βόδια, πρόβατα καὶ αἶγες, ἠγοράζοντο χωρὶς νὰ ζυγίζωνται κατὰ κεφαλὴν εἰς τὸ 1)5 τῆς ἀγοραίας ἀξίας των, περίπου 15 — 20 λέβα κατὰ κιλόν, ἢ ἕνα βόδι 700 — 1.000 λέβα καὶ ἕνα πρόβατον ἢ μία αἶγα 150 — 200 λέβα.

Οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ παρατιθέμενοι χάριν δείγματος, μαρτυροῦν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ζημιῶν εἰς ζῶα μεγάλα καὶ μικρά. Ἐκ τῆς κοινότητος Πύργων τοῦ Νομοῦ Δράμας ἐπετάχθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων ἔναντι ἀποδείξεων εἰς σπανιωτάτας μόνον περιπτώσεις ἐξοφληθεισῶν, ἠγοράσθησαν πρὸς σφαγὴν ἀντὶ εὐτελοῦς τιμήματος, ἢ διηρπάγησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς: βόδια, ἀγελάδες καὶ μόσχοι 100, ἡμίονοι 10, ὄνοι 15, αἰγοπρόβατα 2000, χοῖροι 25, ὄρνιθες 500. Εἰς τὸ χωρίον Ἄβας τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἐκ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου 700 ἀγελάδων, 200 βοδιῶν, 100 ἵππων, 150 ὄνων, 500 προβάτων καὶ 2500 αἰγῶν, ὑπάρχουν σήμερον 100 ἀγελάδες, 15 βόδια, μηδὲν ἵπποι, 100 ὄνοι, 10 πρόβατα καὶ 100 αἶγες. Εἰς τὸ χωρίον Αἰσύμη τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἐκ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου 600 ἀγελάδων, 40 ἵππων, 100 ὄνων, 15.000 προβάτων καὶ 800 αἰγῶν, ὑπάρχουν σήμερον 37 ἀγελάδες, ἕνας ἵππος, 5 ὄνοι, 40 πρόβατα καὶ 50 αἶγες. Ἐκ δὲ τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας της ἐπετάχθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, χωρὶς νὰ ἐπιστραφοῦν καὶ διηρπάγησαν χωρὶς νὰ πληρωθοῦν, βόδια 2.307, βουβάλια 813, ἀγελάδες 2.864, μοσχάρια 1422, βουβαλάκια 624, βουβάλες 1221, ἄλογα 729, ἡμίονοι καὶ ὄνοι 695, καμῆλες 36, πρόβατα 63.108, ἀρνιὰ

51.089, κατσίκια μεγάλα 19.686, κατσίκια μικρὰ 14.888, χοῖροι 2.100, ὄρνιθες καὶ ὀρνιθοειδῆ 360.000.

Εἰς τινα μάλιστα χωρία ἡ ἔλλειψις τῶν μεγάλων ζώων εἶνε τόσον μεγάλη σήμερον, ὥστε καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀροτρίωσις τῆς γῆς καὶ προβληματικὴ ἡ μεταφορὰ τῶν ὑπὸ τῆς Οὔνρα διανεμομένων τροφίμων ἐκ τῆς ἔδρας τῶν νομῶν εἰς τὰ χωρία.

Ἵνα ἀποκομίσωμεν πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς εὐτελοῦς τιμῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἠγοράζοντο ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου τὰ γεωργικὰ καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ τὰ ζῶα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, εἶνε ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀντεστοίχουν πρὸς μίαν χρυσῆν λίραν Τουρκίας 3 χιλ. λέβα κατὰ τὸ πρῶτον, 8—9 χιλ. λέβα κατὰ τὸ δεύτερον καὶ 14—15 χιλ. λέβα κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς κατοχῆς.

Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν ἡ ἀποκατάστασις τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων εἰς τὰς μεγάλας, τὰς μέσας καὶ ἐν μέρει τὰς μικρὰς ἐμπορικάς, βιομηχανικάς, βιοτεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἑλλήνων, ὁ περιορισμὸς τῆς δυνατότητος τῆς ἐργασίας, ἡ πρὸς δήμευσιν ἰσοδυναμοῦσα εὐτελὴς πληρωμὴ τῶν γεωργικῶν καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ τῶν πρὸς σφαγὴν ζώων καὶ ἡ συνηθεστάτη ἄνευ πληρωμῆς ἐπίταξις τῶν μεγάλων ζώων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἀγρόται καὶ ἀστοί, ἐβαρύνοντο ὑπὸ ἐπαχθῶν φόρων, εἰσπραττομένων ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν βουλγαρικῶν δήμων καὶ κοινοτήτων. Τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον εἰσέπραττε φόρον ἐκ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, οἰκιῶν, ἐργοστασίων, καταστημάτων — ἐξηροῦντο τὰ ἰδιοχρησιμοποιούμενα καὶ τὰ μὴ ἐνοικιαζόμενα — 10% καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1942 13% ἐπὶ τοῦ πραγματοποιουμένου εἰσοδήματος. Φόρον ἐπιτηδεύματος, ὁ ὁποῖος ἦτο προοδευτικός. Ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς ἦτο 15% μέχρι τοῦ ποσοῦ κερδῶν ἢ ἀποδοχῶν 8 χιλ. λέβα, 22% ἐπὶ τοῦ ποσοῦ κερδῶν ἢ ἀποδοχῶν 8—15 χιλ. λέβα καὶ 30% ἐπὶ ποσοῦ κερδῶν ἢ ἀποδοχῶν ἄνω τῶν 15 χιλ. λέβα. Τὰ κέρδη ὅμως ἢ αἱ ἀποδοχαὶ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ἂν καὶ εἶχον σημαντικῶς μειωθῆ ἕνεκα τῆς ἀνεργίας, τῆς ἐλλείψεως ἐμπορευμάτων κλπ. ὑπερεξωγκοῦντο συνήθως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν οἰκονομικῶν Ἀρχῶν. Οὕτω εἰσεπράχθησαν διὰ φόρον ἐπιτηδεύματος παρὰ τοῦ ἐν Σιδηροκάστρῳ ὑποδηματοποιοῦ Θεοδώρου Σκόντα 31.300, παρὰ τοῦ διατηροῦντος μικρὸν καφενεῖον ἐν τῷ χωρίῳ Χρυσὸς τῶν Σερρῶν Ἀντωνίου Μυλωνᾶ 12 χιλ., παρὰ τοῦ ἐν Σέρραις ἰατροῦ Γεωργίου Τσάμη μετὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἰατροὺς τῶν Σερρῶν, κατόπιν παραπόνων τῶν αὐτόθι Βουλγάρων πρὸς τὸν Βούλγαρον πρωθυπουργὸν Φιλωφ 20 χιλ. καὶ παρὰ τῶν ἐν Σέρραις ἐμπόρων ἀδελφῶν Καμπούρη, ἂν καὶ τὸ κατάστημά των, μετὰ τὴν ἔμμεσον διαρπαγήν του διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἐμπορεύματος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διὰ δελτίων τῆς ὑπηρεσίας ἐπισιτισμοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς, εἶχεν ἐμπόρευμα ἀξίας μόλις 50 χρυσῶν λιρῶν καὶ καμμίαν κίνησιν, 36 χιλ. λέβα ἐτησίως. Φόρον κληρονομίας, ὁ ὁποῖος ηὐξάνετο δυσαναλόγως διὰ τοὺς κληρονόμους συγγενεῖς πέραν τοῦ τρίτου βαθμοῦ. Οὕτω ἐκ τῆς σημερινῆς περιουσίας τοῦ ἐν Σέρραις βιβλιοχαρτοπώλου Γεωργίου Μεταξᾶ, ἀποβιώσαντος κατὰ Φεβρουάριον 1933, ἡ ὁποία μετὰ πρωτοφανῆ λεηλασίαν κα-

ταγραφεῖσα ἐξετιμήθη εἰς 232.000 λέβα, εἰσεπράχθη φόρος κληρονομίας 87.500 λέβα, ἤτοι τὸ 1)3 περίπου τῆς καταληφθείσης περιουσίας, φόρον τυχηρῶν παιγνιδίων, χαρτοπαιγνίου, τάβλι, ντόμινου κ.λ.π., ὁ ὁποῖος ἀνήρχετο εἰς 15 λέβα κατὰ ὥραν παιγνιδίου. Οἱ δὲ βουλγαρικοὶ δῆμοι καὶ αἱ κοινότητες εἰσέπραττον, φόρον ἐκ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, οἰκιῶν, οἰκοπέδων, καταστημάτων, ἐργοστασίων — ἐξηροῦντο οἱ σταῦλοι καὶ τὰ ξηραντήρια τῶν καπνῶν — ἀδιακρίτως, ἂν ταῦτα ἦσαν προσοδοφόρα, ἢ ὄχι, 2% ἐπὶ τῆς ἀξίας των, ἡ ὁποία ἐκτιμωμένη ὑπὸ διμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ ἑνὸς φοροτεχνικοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἑνὸς πολίτου κατὰ προτίμησιν Βουλγάρου, ὑπερεξωγκώνετο συνήθως. Ἐπὶ τοῦ κυρίου δὲ τούτου φόρου εἰσέπραττον α) προσαύξησιν 50% ἀπὸ τοὺς ἔτους 1942, β) 150% διὰ τὴν καθαριότητα τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων, γ) 120% ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ὑδρεύσεως, δ) 20% διὰ τὴν καθαριότητα τῶν ὁδῶν, ε) 120% ὑπὲρ τῆς πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας, ἂν καὶ συνήθως, ἰδίως εἰς τὰ χωρία, οὔτε ἐγκαταστάσεις ἔγιναν, οὔτε καθαριότης ὑπῆρχεν, οὔτε πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία ἐλειτούργει. Ἤτοι τὸ σύνολον τῶν εἰσπραττομένων φόρων ὑπὸ τῶν Δήμων ἢ τῶν κοινοτήτων ἐκ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων ἀνήρχετο εἰς 61)2 % περίπου ἐπὶ τῆς ἀξίας των ἀδιακρίτως, ἂν ταῦτα ἀπέφερον ἢ ὄχι εἰσόδημα, φόρον ἐπὶ τῶν γαιῶν, ἀδιακρίτως ἂν αὗται ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι, ὁ ὁποῖος ἐκυμαίνετο ἀπὸ 25—60 λέβα κατὰ δεκαδικὸν στρέμμα. Φόρον 5 λέβα ἐπὶ ἑκάστου κιλοῦ, παραγομένου καπνοῦ καὶ 24 λέβα κατὰ ἐλαιόδενδρον, ἄγριον ἢ ἥμερον. Φόρον ἐπὶ τῶν ζώων μεγάλων καὶ μικρῶν, κατὰ κεφαλήν, μηδὲ τῶν σκύλων ἐξαιρουμένων, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσεπράττετο τὸ ποσὸν τῶν 100—500 λέβα ἀναλόγως τῆς χρήσεως καὶ τῆς ράτσας.

Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προστεθοῦν αἱ παντὸς εἴδους παρεισπράξεις, τὰ πρόστιμα ἰδίως διὰ τὴν χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐγγραφὴ εἰς ἀναγκαστικὰ δάνεια καὶ οἱ ἔκτακτοι φόροι. Οὕτω, διὰ νόμου τοῦ ἔτους 1942 ἀντικατασταθέντος τοῦ παλαιοῦ χαρτονομίσματος διὰ νέου, τὸ προσαχθὲν πρὸς ἀνταλλαγὴν παλαιὸν χαρτονόμισμα, ἐπληρώθη κατὰ 60% εἰς νέον χαρτονόμισμα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς κρατικὰς ὁμολογίας. Καίτοι δὲ νόμος τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὥριζεν ὅτι ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους ὑπηκόους τοὺς ἐγκατεστημένους ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, ἐν τούτοις καὶ οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγγραφοῦν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἀναγκαστικὸν δάνειον ἕκαστος ἀναλόγως τῆς ἀκινήτου περιουσίας του, ἡ ὁποία ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξετιμήθη εἰς τὸ διπλάσιον τῆς ἀρχικῶς ὑπολογισθείσης ἀξίας της. Παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίου Ἅγιος Ἀθανάσιος εἰσέπραξαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ 200 λέβα κατὰ οἰκογένειαν πρὸς παροχὴν ὕδατος διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν, μίαν ὅμως φορὰν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἡ κοινοτικὴ ἀρχὴ τοῦ χωρίου ἔθεσεν εἰς κίνησιν τὴν μηχανὴν καὶ ἔδωσε νερὸ πρὸς πότισμα τῶν ἀγρῶν ἐπὶ 2—3 ὥρας. Εἰς τὴν Κομοτινὴν ἱδρύθη Ταμεῖον ὑδρεύσεως, οἱ δὲ κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ καταβάλουν ὡς πρώτη δόσιν τὸ ποσὸν τῶν 3 ἑκατομμυρίων λέβα. Εἰς δὲ τοὺς κατοίκους τῆς μαρτυρικῆς κωμοπόλεως τοῦ Δοξάτου, ἐπεβλήθη ὁ ἀνήκουστος καὶ ἀπίστευτος φόρος τῶν 500 λέβα κατὰ οἰκογένειαν πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὰς σφαίρας, αἱ ὁποῖαι ἐχρησι-

ποιήθησαν διὰ τὸν τυφεκισμὸν 400 περίπου κατοίκων κατὰ τὸ σκηνοθετηθὲν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941.

Ἡ ἐπιβαλλομένη ὅμως φορολογία εἰς τοὺς "Ελληνας κατοίκους καθ' ἑαυτὴν ἐπαχθὴς, καθίστατο ἐπαχθεστέρα ἕνεκα τῶν ἑξῆς λόγων : Οἱ ἐπιβαλλόμενοι φόροι καθωρίζοντο αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν ἄνευ δηλώσεως τῶν φορολογουμένων ἢ ἀνακοινώσεως εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν ὑστέρων τῶν ἐπιβληθέντων φόρων. Αἱ σχετικαὶ δὲ ἀποφάσεις τῶν βουλγαρικῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν ἦσαν τελεσίδικοι, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς προσφυγῆς εἰς ἔνδικον μέσον. Ἐπειδὴ ἐνίοτε οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων δὲν ἔδιδον τὰς κεκανονισμένας ἀποδείξεις εἰσπράξεως, ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ "Ελληνες κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ πληρώσουν ἐκ νέου ἤδη πληρωθέντας φόρους.

Ἀπὸ τοῦ σκηνοθετηθέντος κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ἤρχισαν εἰσπραττόμενα τὰ χρέη τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐξ ἀγροτικῶν δανείων πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν ἐποικισμοῦ καὶ οἱ καθυστερούμενοι φόροι πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς Δήμους καὶ κοινότητας. Οἱ "Ελληνες ἀγρόται ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν στρεμματικὸν φόρον καὶ διὰ τὸ μέρος τῶν ἀγρῶν των, τὸ ὁποῖον ἢ ἀφαιρεθὲν αὐθαιρέτως ἀπ' αὐτῶν διενεμήθη εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, ἢ δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ καλλιεργήσουν, εἴτε διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς σπόρου καὶ ἀροτριώντων ζώων, εἴτε διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς των. Οὕτω οἱ κάτοικοι τοῦ παραστρυνομίου χωρίου Πεπονιά, μᾶς διεβεβαίωσαν, ὅτι ὑπεχρεοῦντο νὰ πληρώσουν τὸν στρεμματικὸν φόρον καὶ διὰ τοὺς ἀγρούς των ἐκτάσεως 1.500 στρεμμάτων περίπου, οἱ ὁποῖοι εὑρισκόμενοι ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Στρυμῶνος, εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καλλιεργηθοῦν.

Γενικῶς περὶ τῆς βαρύτητος τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τοὺς "Ελληνας κατοίκους φόρων, δύναταί τις νὰ ἀποκομίσῃ κατὰ προσέγγισιν εἰκόνα, ἐὰν λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ φορολογία ἀνήρχετο εἰς τὰ 60—65% τοῦ εἰσοδήματος καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας της — 94.554 κάτοικοι κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944 — ἐπλήρωσαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς διὰ φόρους, ἀναγκαστικὰ δάνεια, χρέη πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τὰς Ἑλληνικὰς Τραπέζας, ἐν ὅλῳ 1.800.000.000 λέβα, ἤτοι 19.037 λέβα κατὰ κάτοικον. Μόνον δὲ διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, λίαν προσιτῶν εἰς τὴν δωροδοκίαν, ἐπετυγχάνετο ἐνίοτε ἡ ἀνακούφισις ἀπὸ τῆς βαρείας φορολογίας. Οὕτω μᾶς διηγήθη ὁ ἐν Ξάνθῃ πλούσιος Τοῦρκος Χαμδῆ Βέης, ὅτι διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ ἁρμοδίου Βουλγάρου ὑπαλλήλου, ἐπέτυχε τὸν μετριασμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ 1942 ἀπὸ 840 χιλ. εἰς 161 χιλ. λέβα.

Ἐπειδὴ δέ, ἐὰν δὲν ἐπληρώνοντο ἐμπροσθέμως οἱ ἐπιβαλλόμενοι φόροι, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς τασσομένης προθεσμίας, ἐδιπλασιάζοντο καὶ ὑπελογίζετο καὶ ὁ τόκος διὰ τὸν χρόνον τῆς καθυστερήσεως τῆς πληρωμῆς, μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑνὸς μηνὸς ἀκόμη ἐγίνετο ἀναγκαστικὴ εἴσπραξις τῶν καθυστερουμένων φόρων διὰ πλειστηριασμοῦ τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν ὀφειλετῶν ἐξαιρέσει τῆς κλίνης των, μιᾶς ἐνδυμασίας ἐσωτερικῆς καὶ μιᾶς ἐξωτερικῆς καὶ ἑνὸς ζεύγους ὑποδημά-

των, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ἐξηντλημένοι οἰκονομικῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των, ἠναγκάζοντο νὰ πωλοῦν εἰς εὐτελεῖς τιμὰς κοσμήματα, ἐνδύματα, κλινοσκεπάσματα, ἔπιπλα, κ.λ.π. πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν φόρων ποσοῦ. Ἐὰν δὲν ἔπραττον τοῦτο οἱ ἴδιοι, τὰ εἴδη ταῦτα ἐξεποιοῦντο διὰ πλειστηριασμοῦ ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ἰδίως τῶν χωρίων, συχνότατα παρεμποδιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν των, ἐχρησιμοποιοῦντο μετὰ τῶν ζώων των, ἀρότρων καὶ κάρρων των πρὸς ἐκτέλεσιν παντὸς εἴδους ἀγγαρειῶν, τὴν σπορὰν καὶ τὸν θερισμὸν τῶν ἀγρῶν τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν προοριζομένων διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, τὴν κοπὴν καυσοξύλων διὰ τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχὰς καὶ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους κ.λ.π. Οὕτω οἱ κάτοικοι τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίου Ἅγιος Ἀθανάσιος, μὲ 700 οἰκογενείας, ἐχρησιμοποιοῦντο ἐκ περιτροπῆς δύο φορὰς τὴν ἑβδομάδα, μετὰ τῶν ζώων καὶ τῶν κάρρων των, μέχρις ὅτου κατεσκευάσθησαν αἱ διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους προοριζόμεναι κατοικίαι. Οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου Πύργοι τῆς Δράμας, μὲ 70 οἰκογενείας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἔκοψαν 20.000 κυβικὰ μέτρα ξύλα πρὸς χρῆσιν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων τῶν γειτονικῶν χωρίων καὶ ἰδίως τῆς Πετρούσης.

Ἡ ἐντεῦθεν ζημία τῶν Ἑλλήνων κατοίκων εἶνε δυσυπολόγιστος. Κατά τινα ὑπολογισμὸν τοῦ Προέδρου τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου Ροδόπης, οἱ κάτοικοι τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας της, (κάτοικοι 94.554 κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944), ἐζημιώθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως αὐτῶν, τῶν ζώων τῶν ἀρότρων καὶ τῶν κάρρων των εἰς ἀγγαρείας ἐν ὅλῳ 5.700.000 λέβα, ἤτοι ἐξ ἡμερομισθίων τεχνιτῶν 200.000, ἐργατῶν 3.500.000, κάρρων 1.000.000, ἀρότρων 600.000, ζώων 400.000.

Οἱ τυχὸν ἀρνούμενοι ἢ βραδύνοντες νὰ προσέλθουν πρὸς ἐκτέλεσιν ἀγγαρειῶν ἐξετοπίζοντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἢ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς βαρυτάτων προστίμων, κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ἐξυλοκοποῦντο ἀγρίως.

Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ ὅ,τι ἐάν τινες ἐκ τῶν Βουλγάρων ἰατρῶν ἐπέδειξαν τὰ φιλανθρωπικὰ αἰσθήματά των καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους, οἱ ἀντικαταστήσαντες ὅμως τοὺς Ἕλληνας Βούλγαροι δικηγόροι, ἐξεμεταλλεύθησαν πολυειδῶς τὴν δυστυχίαν αὐτῶν. Διὰ τὴν σύνταξιν ἁπλῆς αἰτήσεως ἢ ἀναφορᾶς πρὸς τὰς βουλγαρικὰς ἀρχὰς εἰσέπραττον 1.000 — 2.000 λέβα. Ὁ δὲ ἐν Δράμᾳ ἰατρὸς Δένος φυλακισθείς, διότι παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἐνοσήλευσεν Ἕλληνα τραυματίαν, καὶ ἀποφυλακισθεὶς διὰ βουλεύματος τοῦ βουλγαρικοῦ δικαστηρίου, ἐπλήρωσεν ὡς ἀμοιβὴν εἰς τὸν ἀναλαβόντα τὴν ὑπόθεσίν του Βούλγαρον δικηγόρον τὸ ποσὸν 30 χιλ. λέβα.

VIII. Η ΠΕΙΝΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΞ ΑΥΤΗΣ ΑΠΑΚΟΛΟΥΘΑ

Οἱ ὅροι τῆς διατροφῆς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου ἦσαν κυριολεκτικῶς φρικτοί.

Εἰς τοὺς "Ελληνας κατοίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, καπνοπαραγωγῶν καὶ σιτοπαραγωγῶν, διενέμοντο ζάχαρις ἀνὰ 2—3 μῆνας 50—100 γραμ. κατ' ἄτομον καὶ ἔλαιον μίαν ἢ δύο φορὰς μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐξ 100 γραμμ. κατ' ἄτομον. Ἐπὶ πλέον διενέμετο εἰς τοὺς "Ελληνας κατοίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν καπνοπαραγωγῶν χωρίων ἄρτος ἐξ ἀραβοσίτου μετὰ διαφόρων προσμίξεων καὶ κακῆς παραγωγῆς 200 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως, οὐχὶ πάντοτε. Παρήρχοντο ἑβδομάδες ὁλόκληροι, ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θερισμοῦ μῆνας, χωρὶς νὰ διανεμηθῇ ἄρτος.

Εἰς δὲ τοὺς "Ελληνας κατοίκους τῶν σιτοπαραγωγῶν χωρίων ἐκ τῶν παραγομένων γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἀφίνοντο, πλὴν τοῦ σπόρου, πρὸς διατροφὴν τῶν οἰκογενειῶν των, ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου κυμαινόμενον μεταξὺ 100—150 κιλῶν κατ' ἄτομον, ἐλαῖαι 10 κιλὰ κατ' ἄτομον καὶ ἔλαιον ἕνα κιλὸν κατὰ οἰκογένειαν δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος. Ἡ κριθὴ καὶ τὸ γάλα ἠγοράζοντο ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους. Ἐνιαχοῦ μόνον αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπέτρεπον εἰς τοὺς "Ελληνας κτηνοτρόφους νὰ ἀμέλγουν καθ' ἑκάστην ἕνα πρόβατον ἢ μίαν αἶγα κατ' ἄτομον καὶ νὰ λαμβάνουν τὸ μαλλὶ ἐκ τῆς κουρᾶς ἑνὸς προβάτου κατὰ οἰκογένειαν. Τὸ μέλι ἠγοράζετο ἐπίσης ἐξ ὁλοκλήρου ἢ συνηθέστερον διηρπάζετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων ἄνευ πληρωμῆς, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μελισσοτρόφους νὰ παρακρατήσουν οὐδὲ αὐτὸ τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν διατροφὴν τῶν μελισσῶν των ποσὸν μέλιτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότητες τῶν τροφίμων αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς "Ελληνας παραγωγοὺς πρὸς διατροφὴν τῶν οἰκογενειῶν καὶ σπόρον, διηρπάζοντο ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν κατὰ τὰς συχνοτάτας ἐρεύνας κατ' οἶκον ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως ὅπλων, στρατιωτικῶν εἰδῶν, ἑλληνικῶν βιβλίων κ.λ.π.

Κατ' ἀντίθεσιν εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους καὶ ὑπαλλήλους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καπνοπαραγωγῶν καὶ σιτοπαραγωγῶν, διενέμοντο κατὰ πυκνὰ χρονικὰ διαστήματα, ἐν σχετικῇ ἀφθονίᾳ καὶ εἰς τιμὰς κόστους, ζάχαρις, ζυμαρικά, τυρί, βούτυρον, γάλα, ἔλαιον, ἐλαῖαι, κρέας, ψάρια, ὑφάσματα διὰ τῶν δημοτικῶν πρατηρίων τὰ ὁποῖα ἐλειτούργουν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ μεγαλύτερα χωρία. Ἐπὶ πλέον διενέμοντο ἀνελλιπῶς εἰς τοὺς Βουλγάρους ὑπαλλήλους καὶ ἐποίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν καπνοπαραγωγικῶν χωρίων ἄρτος ἐκ σίτου καλῆς ποιότητος ἐκ 400 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως, Εἰς δὲ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους τῶν σιτοπαραγωγῶν χωρίων ἀφίνετο ἐκ τῆς παραγωγῆς των, πλὴν τοῦ σπόρου, ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου ἐκ 300 κιλῶν κατ' ἄτομον δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος.

Πρὸς διάκρισιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων κατοίκων ἀπὸ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων καὶ ὑπαλλήλων τὰ διὰ τοὺς πρώτους προοριζόμενα δελτία διανομῆς ἄρτου καὶ τροφίμων ἦσαν λευκὰ καὶ ἔφερον τὴν ἐπιγραφὴν INOROTI (ἀλλοεθνεῖς), τὰ δὲ διὰ τοὺς δευτέρους προοριζόμενα δελτία ἦσαν ἐρυθρά. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς "Ελληνας καὶ τοὺς Τούρκους κατοίκους ἡ ἀγορὰ τροφίμων ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, μηδὲ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ κρέατος διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐξαιρουμένων. Πρὸς τοῦτο οἱ πωλοῦντες τρόφιμα καταστηματάρχαι Βούλγαροι ὡς ἐπὶ

τὸ πλεῖστον, ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἔχουν εἰς τὸ κατάστημά των ἀνηρτημένην τὴν ἐπιγραφὴν «σάμο ζὰ μπολγκάριτε» (μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους). Οἱ παραβάται τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διαταγῆς ἢ οἱ ὁπωσδήποτε κρυφίως πωλοῦντες τρόφιμα εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους Βούλγαροι, ἀνακαλυπτόμενοι, ἐτιμωροῦντο, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἑξῆς περιστατικὸν, τὸ ὁποῖον διηγήθησαν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρόσφυγες ἐκ τοῦ χωρίου Κίργια τῆς Δράμας. «Εἰς τὸν συνοικισμὸν Ὀργαντζῆ τῶν Κιργίων, ὁ ἀστυνόμος Ἀναστάσωφ, ἀφοῦ ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους διὰ τυμπανοκρουσίας, ἐκτύπησεν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πλήθους διὰ 25 μαστιγώσεων τὸν ὑπ' αὐτὸν Βούλγαρον χωροφύλακα, διότι οὗτος ἐπώλησεν ἄρτον εἰς Ἕλληνας. Στραφεὶς δὲ ἀκολούθως πρὸς τὸ πλῆθος, ἐδήλωσεν, ὅτι, ὅστις τολμήσῃ νὰ ἀγοράσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ Βούλγαρον πολίτην ἢ στρατιωτικὸν, ἄρτον, θὰ μαστιγώνεται διὰ 50 ραβδισμῶν».

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μέσων τῆς διατροφῆς των οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι ἰδίως τῶν πόλεων, ἔνθα τὸ φάσμα τῆς πείνης παρουσιάσθη εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν τραγικότητα, ἠναγκάζοντο ὅσοι εἶχον νὰ πωλήσωσιν εἰς εὐτελεῖς τιμάς, κοσμήματα, ἐνδύματα, κλινοσκεπάσματα, ἔπιπλα, διὰ νὰ ἀγοράσουν ὀλίγον σῖτον ἢ ἀραβόσιτον ἐκ τῆς ὑπαίθρου χώρας. Ἡ προμήθεια ὅμως τοῦ σίτου ἢ τοῦ ἀραβοσίτου ἐκ τῆς ὑπαίθρου χώρας δὲν ἦτο εὐχερής. Ἡ ἄδεια πρὸς μετακίνησιν ἀπὸ τῶν πόλεων εἰς τὰ χωρία παρείχετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, κατόπιν τῆς ὑποβολῆς αἰτήσεως προσηκόντως δικαιολογουμένης, αἰτήσεις δὲ περὶ ἐφοδιασμοῦ εἰς τρόφιμα δὲν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν. Ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάζοντο ἄνευ ἀδείας καὶ λαθραίως νὰ μετακινοῦνται πρὸς ἀναζήτησιν τροφίμων. Οἱ συλλαμβανόμενοι ὅμως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν περιπόλων ἢ τῶν Βουλγάρων ἀστυνομικῶν, ἐδέροντο ἀνηλεῶς καὶ τὸ προϊὸν τῆς ἀγορᾶς διεσκορπίζετο εἰς τοὺς ἀνέμους. Ἐὰν δὲ εἰς σπανίας περιπτώσεις κατώρθωναν νὰ διαφύγουν τὴν προσοχὴν τῶν βουλγαρικῶν περιπόλων καὶ τῶν Βουλγάρων ἀστυνομικῶν, ἐπειδὴ ἡ ἄλεσις τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἀραβοσίτου εἰς τοὺς μύλους, κατεχομένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Βουλγάρων, ἀπηγορεύετο, ἠναγκάζοντο νὰ χρησιμοποιοῦν χειρομύλους πρὸς ἄλεσιν μετὰ πάσης δυνατῆς προφυλάξεως, ἵνα μὴ ἀντιληφθοῦν τοῦτο αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαί. Δὲν ἐπετύγχανον ὅμως τοῦτο πάντοτε. Οἱ κάτοικοι τοῦ παρὰ τὰ σύνορα τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ Ἕβρου χωρίου Αἰσύμη μᾶς διηγήθησαν ὅτι ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος, πληροφορηθεὶς ὅτι ἐχρησιμοποίουν χειρομύλους πρὸς ἄλεσιν σιτηρῶν, ὑποχρέωσεν αὐτοὺς νὰ τοὺς παραδώσουν εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα καὶ πράγματι τοὺς παρέδωκαν 50 τὸν ἀριθμόν. Τὸ ἴδιον περίπου ἐγένετο καὶ ἐν Θάσῳ μὲ τὰς ὀλίγας ἐλαίας, τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς συγκομιδῆς συνήθως διὰ τῆς δωροδοκίας τῶν ἐπιτετραμμένων μὲ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν συγκέντρωσιν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν κατώρθωνον νὰ ἀποκρύψουν : Εἰς ὑπόγεια οἰκιῶν ἀπομακρυσμένων ἐξέθλιβον αὐτὰς οἱ κάτοικοι διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἵνα ἀποκομίσουν ἐξ αὐτῶν ὀλίγον ἔλαιον, ἀφοῦ ἐλάμβανον ὅλας τὰς καταλλήλους προφυλάξεις, διὰ νὰ μὴ περιέλθῃ τοῦτο εἰς γνῶσιν τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν. Δὲν ἐπέτυχον ὅμως τοῦτο καὶ αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ κατέστησαν ἀγρυπνοτέραν τὴν ἐπιτήρησίν των. Οἱ ἐκθλίβοντες δὲ ἐλαίας κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον συλλαμβανόμενοι ἐκακοποιοῦντο καὶ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς βαρυτάτου προστίμου, πρὸ

παντὸς δὲ ἐγίνετο κατάσχεσις τοῦ ἐλαίου, τὸ ὁποῖον διενέμετο μεταξὺ τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων καὶ ἀστυνομικῶν.

Ὑπάρχουν περιπτώσεις διατροφῆς δι' ἀκαθάρτων ζώων καὶ αὐτοκτονιῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν ἐκ τῆς πείνης ἀπόγνωσιν. (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα ΙΙΙ φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 14 καὶ 15). Περὶ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων ἕνεκα τῆς ἐλλιποῦς διατροφῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διαρκῆ ἀγωνίαν καὶ τὸν τρόμον καὶ τὴν ἔλλειψιν φαρμάκων παρέχει ὁ ἐπισκεφθεὶς τὰς βουλγαροκρατηθείσας ἐπαρχίας εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των Μακεδὼν ἰατρὸς κ. Ν. Τσίμπας, ἀλγεινὴν εἰκόνα εἰς ἔκθεσίν του, τῆς ὁποίας παρατίθεται ἀπόσπασμα εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ, ὑπ' ἀριθ. 27. Ἂν δὲ ἕνεκα τοῦ ὑποσιτισμοῦ ἡ θνησιμότης ηὐξήθη καταπληκτικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς δὲν εἶνε παράδοξον. Εἰς τὸ χωρίον Ἄβας τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, κατοικούμενον ὑπὸ 300 οἰκογενειῶν, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ κλῖμα εἶνε ὑγιεινὸν καὶ ἡ ἐλονοσία σπανίζει, ἀπέθνησκον πρὸ τοῦ πολέμου κατ' ἔτος 2—3 ἄτομα, κατὰ δὲ τὰ τρία ἔτη τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἀπέθανον ἐν ὅλῳ 50 ἄτομα. Εἰς τὸ ὀρεινὸν καὶ μὲ ὑγιεινὸν ἐπίσης κλῖμα χωρίον τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως Αἰσύμη κατοικούμενον ὑπὸ 130 οἰκογενειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 70 κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Διδυμοτείχου, ἐπὶ τριῶν θανάτων κατ' ἔτος πρὸ τοῦ πολέμου ἀπέθανον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τριετοῦς περίπου κατοχῆς 70 ἄτομα ἐν ὅλῳ. Εἰς δὲ τὸ Σιδηρόκαστρον μὲ ὑγιεινὸν ἐπίσης κλῖμα, ἐπὶ 4.500 κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἀνῆλθεν ἡ θνησιμότης εἰς 200 — 300 ἄτομα κατ' ἔτος.

Πρὸ τοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου ἐκ τῆς πείνης, ἐν τῇ ἀπογνώσει των, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἰδίως ὀλιγώτερον δὲ οἱ Τοῦρκοι, ἐζήτουν ἄσυλον εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Ἕβρου καὶ τὴν πέραν τοῦ Στρυμῶνος γερμανοκρατουμένην περιοχὴν ἐν μέσῳ πυκνοῦ δικτύου τῶν ἀγρυπνούντων φυλακίων καὶ περιπόλων, ἐφόσον ὁ οἰκειοθελὴς καὶ ὁ βίαιος ἐκπατρισμὸς εἶχεν ἀπαγορευθῇ μετὰ τὸ σκηνοθετηθὲν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, τῇ ἀξιώσει τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν, φοβουμένων τὴν αὔξησιν τῶν προσφύγων καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν μείωσιν τῶν τροφίμων καὶ τῆς στέγης εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ἡ τύχη ὅμως δὲν τοὺς ηὐνόει πάντοτε. Οἱ συλλαμβανόμενοι ἐξ αὐτῶν, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀδιακρίτως, ἐθανατοῦντο κατόπιν ἀγρίου ξυλοδαρμοῦ καὶ φρικτῶν βασανιστηρίων. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν κατοίκων τῶν ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ Διδυμοτείχου χωρίων Ἄβας καὶ Αἰσύμη 3500 Ἕλληνες, κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς ἀποπειραθέντες νὰ διέλθουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Ἕβρου, εὗρον οἰκτρὸν θάνατον εἰς τὰς πέριξ τῶν χωρίων των χαράδρας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων κατὰ τὴν προσπάθειάν των νὰ διέλθουν εἰς τὴν πέραν τοῦ Στρυμῶνος γερμανοκρατουμένην περιοχὴν εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτερος, ἂν καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Τὰ ἄροτρα τῶν χωρικῶν τῶν παραστρυμονίων χωρίων ἀπὸ τῆς γεφύρας παρὰ τὸ χωρίον Στρυμονικὸν μέχρι τῆς λίμνης τοῦ Ἀχινοῦ Παραλίμνιον, Βαλτοχῶρι, Ψυχικὸν Ἁγία Ἑλένη καὶ Πεπονιὰ ἀνασύρουν καθημερινῶς ἐκ τῶν πλησίον τοῦ ποταμοῦ ἀγρῶν των κρανία καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων. Ὁ διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων ἐργασθεὶς ἁλιεὺς Στεφανίδης ἐκ τοῦ χωρίου Ψυχικὸν μᾶς διεβεβαίωσεν ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς εἶδεν ἐπιπλέοντα τοῦ Στρυ-

μῶνος 250 τοὐλάχιστον πτώματα ἀνθρώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων γυναικῶν καὶ παιδιῶν καὶ ὅτι ἁλιεύων ἀνέσυρε πολλάκις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὀστᾶ ἀνθρώπων. Οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἁγία Ἑλένη μᾶς ἐπέδειξαν πλησίον τοῦ παρὰ τὸ χωρίον των τεχνητοῦ καταρράκτου τοῦ Στρυμῶνος εἰς προχείρους τάφους ἀποσυντεθειμένα πτώματα ἀνθρώπων.

ΙΧ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1941 αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ προσεκάλεσαν τοὺς γεννηθέντας κατὰ τὰ ἔτη 1920 καὶ 1921, ἵνα παρουσιασθοῦν ἐνώπιον ὑγιεινομικῶν ἐπιτροπῶν πρὸς ἐξέτασιν, ταὐτοχρόνως δὲ διέδιδον καταλλήλως, ὅτι οἱ προσκληθησόμενοι θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν ἐν Βουλγαρίᾳ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων στρατιωτικῆς φύσεως καὶ προορισμοῦ.

Οἱ ἐξετασθέντες ὑπὸ τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941, ὅσοι δὲν κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν, προσεκλήθησαν κατ' Ἀπρίλιον 1942. Ἐκ παραλλήλου δὲ προσεκλήθησαν καὶ ἄλλοι μεγαλυτέρων ἡλικιῶν δι' ἀτομικῶν προσκλήσεων. Πάντες δέ, καταταγέντες εἰς εἰδικὰ ἐργατικὰ τάγματα, τὰ τάγματα τοῦ Τροδουβάκων, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν ἐπὶ ἓξ μῆνας κυρίως πρὸς ἐπισκευὴν ἢ κατασκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν παρὰ τὸ Κουμάνοβον καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον.

Ἡμίγυμνοι καὶ ἀνυπόδητοι τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος ὡς ἀποδεικνύουν αἱ παρατιθέμεναι εἰς τὸ παράρτημα ΙΙΙ φωτογραφίαι ὑπ' ἀριθ. 50 — 52, ἀνεπαρκῶς διατρεφόμενοι μὲ 400 γραμμάρια ἄρτου ἐξ ἀραβοσίτου καὶ βρασμένων φασολιῶν καὶ πιπεριῶν, ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐργάζωνται ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς καὶ νὰ ἐκτελοῦν καθ' ἑκάστην ὡρισμένην εἰς ποσὸν ἐργασίαν, νὰ σπάσουν ὡρισμένα εἰς ἀριθμὸν κυβικὰ μέτρα πέτρας καὶ νὰ μεταφέρουν ὡρισμένα εἰς ἀριθμὸν καροτσάκια μὲ χῶμα. Οἱ μὴ ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν καθωρισμένην ἐργασίαν ἐδέροντο ἀνηλεῶς. Ἀναφέρονται δὲ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ τιμωρούμενοι τοποθετούμενοι ὕπτιοι κατὰ γῆς ἐδέροντο ἐκ τεσσάρων πλευρῶν συγχρόνως μὲ σιδηρὰ βούρδουλα. Ἀσθενοῦντες δὲ προετίμων νὰ ἀποθάνουν — ὑπάρχουν περιπτώσεις τοιούτων θανάτων — παρὰ νὰ παρουσιασθοῦν ἐνώπιον τῶν Βουλγάρων ἰατρῶν, διότι συνήθως ἐδέροντο ὑπ' αὐτῶν ἀνοικτιρμόνως μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἡ ἀσθένειά των ἦτο προσχηματικὴ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐργασίας.

Μὴ ἀρκεσθεῖσαι δὲ εἰς τοῦτο αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι θὰ ἐγίνετο πρόσκλησις πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν ἐν Βουλγαρίᾳ, διηυκόλυνον τοὺς συμμάχους των Γερμανοὺς εἰς τὴν στρατολογίαν πολυαρίθμων Ἑλλήνων ἐργατῶν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς φροντίδος εἰδικῶν γερμανικῶν γραφείων, διατηρουμένων εἰς τὴν βουλγαροκρατουμένην Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν Γερμανίαν ἐν μέσῳ παντοειδῶν περιπετειῶν καὶ κινδύνων (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ κατάθ. ὑπ' ἀριθ. 28.)

Χ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΝ, ΑΤΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΟΙ

Ἀπὸ τοῦ σκηνοθετηθέντος κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1941, κατόπιν ἀπαγορεύσεως τοῦ βιαίου καὶ τοῦ οἰκειοθελοῦς ἐκπατρισμοῦ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ὑπὸ τῶν γερμανικῶν Ἀρχῶν φοβουμένων κατὰ τὰ ἀλλαχοῦ λεχθέντα, τὴν δημιουργίαν προσφυγικοῦ ζητήματος εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος, αἱ ἀπελάσεις ἔγιναν ἀραιότεραι. Διεδέχθησαν ὅμως αὐτὰς οἱ ἐκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὑπὸ τύπον ὁμηρίας συνήθως ἐπὶ ἕξ μῆνας, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἀνενεοῦντο ἐνίοτε.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτομικῶς ἐκτοπισθέντων ὁμήρων εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν ὑπάρχουν μέχρι τοῦδε ἀσφαλεῖς ἐνδείξεις. Βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι οἱ ἐκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς, ὅτι οἱ ἐκτοπιζόμενοι ἀνήκουν εἰς τὰ ἀπομείναντα ἐπὶ τόπου ζωτικώτερα τοῦ Ἑλληνισμοῦ στοιχεῖα καὶ ὅτι ἐξετοπίζοντο μὲ τὰς αὐτὰς ἀδίκους αἰτιάσεις καὶ προφάσεις, μὲ τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἀπελαυνόμενοι εἰς τὸ γερμανοκρατούμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἐπιβάλλει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι οἱ ἐκτοπιζόμενοι ἰδίως εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Βορείου Βουλγαρίας, ἄν καὶ κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν μετάβασιν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας ὑφίσταντο παντοειδεῖς ἐξευτελισμούς, στερήσεις καὶ κακουχίας καὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ διανυκτερεύουν μετὰ τῶν κακοποιῶν εἰς τὰ ὑπόγεια κρατητήρια τῶν ἀστυνομικῶν τμημάτων, ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἄφιξίν των εἰς τὸν τόπον, διὰ τὸν ὁποῖον προωρίζοντο, εὕρισκον τὸν λιμένα τῆς καταπαύσεως τῶν δοκιμασιῶν των. Ὑποχρεούμενοι νὰ παρουσιάζωνται δύο ἢ τρεῖς φορὰς τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχήν, τοῦ τόπου, ἦσαν κατὰ τὰ ἄλλα ἐλεύθεροι, συντηρούμενοι δι' ἰδίων ἐξόδων εἶχον ἴσην μερίδα τροφίμων μὲ τὴν μερίδα τῶν Βουλγάρων κατοίκων, ἐνίοτε δὲ εἰς τοὺς βουλομένους ἐξ αὐτῶν παρείχετο ἐργασία ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἴσῳ πρὸς τὸ ἡμερομίσθιον τῶν Βουλγάρων ἐργατῶν.

Περιπτώσεις ὁμαδικῶν ἐκτοπισμῶν εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν ἀναφέρονται, πλὴν τοῦ ὁμαδικοῦ ἐκτοπισμοῦ χιλίων περίπου κατοίκων ἐκ τῶν βορείως τῆς Δράμας καὶ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Νέστου καὶ τοῦ ὀχυροῦ τῶν Μπουκίων χωρίων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν συμπλοκὴν εἰς τὴν περιφέρειάν των κατὰ Μάϊον 1944 μεταξὺ ἐθνικοφρόνων ἀνταρτῶν καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, ἐνοχοποιήθησαν μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάλψεως τῶν ἀνταρτῶν. Ἄνδρες πάσης ἡλικίας ἐπωμισμένοι κλινοσκεπάσματα, γυναῖκες βαστάζουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας βρέφη, ἀσθενεῖς, γέροντες καὶ παιδιὰ εἰς μακρὰν φάλαγγα διὰ τοῦ Κάτω Νευροκοπίου τῆς Δράμας, τῶν Σερρῶν, τοῦ Σιδηροκάστρου καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος κατόπιν συντόνων πορειῶν ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τοῦ θέρους ὡδηγήθησαν εἰς τὴν παραμεθόριον βουλγαρικὴν πολίχνην Πετρίτσι. Ἐντεῦθεν δὲ μὴ γενόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν πιθανῶς διὰ τὸν ἴδιον λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ αἱ γερμανικαὶ Ἀρχαὶ εἶχον ἀπαγορεύσει τὰς ἀπελάσεις εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἐπέστρεψαν διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Νέον Σοῦλι τῶν Σερρῶν μακρὰν τῶν ἑστιῶν καὶ τῆς περιουσίας των, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον παραδοθῆ εἰς τὴν λεηλασίαν καὶ τὸ πῦρ. Κατὰ τὴν δεκαήμερον ὁδοιπορείαν δὲν ἐδόθη εἰς αὐτούς τροφή, ἐκτὸς ὀλίγου ἄρτου εἰς τὸ Πετρίτσι. Συνετηρήθησαν διὰ τοῦ ὀλίγου ἄρτου τὸν ὁποῖον ἔδιδον εἰς

αὐτούς ὑπὸ φιλανθρωπίας κινούμενοι καὶ ἐκ τοῦ στερήματός των οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ χωρίων καὶ οἱ χρησιμοποιούμενοι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρὰ τὸ Σιδηρόκαστρον σέρβοι στρατιῶται τῶν ταγμάτων ἐργασίας. Οἱ δὲ φρουροῦντες αὐτούς βούλγαροι στρατιῶται ἀπάνθρωποι καὶ σκληροὶ ἔδερον καὶ ἐκακοποίουν τοὺς βραδυποροῦντας γέροντας καὶ ἀσθενεῖς, ἐξέλεγον τοὺς τόπους τῶν βραχειῶν ἀναπαύσεων, μακρὰν τῶν χωρίων καὶ τῶν πηγῶν τῶν ὑδάτων καὶ γενικῶς δὲν παρέλειπον κανὲν ἐκ τῶν εἰς τὴν διάθεσίν των μέσων διὰ νὰ καταστήσουν περισσότερον αἰσθητὴν τὴν δυστυχίαν των.

ΧΙ ΔΙΑΡΠΑΓΑΙ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ ΚΑΙ ΠΥΡΠΟΛΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ, ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Ἡ ὄρεξις τῶν βουλγάρων διὰ τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀκινήτου καὶ τοῦ κινητοῦ πλούτου τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξεν ἀνάλογος πρὸς τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπέχθειαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξαν προσωπικῶς πρὸς αὐτούς.— Τὸ ἔδαφος ἦτο πρόσφορον πρὸς καταστροφὴν καὶ διαρπαγήν. Ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ ἡ Δυτικὴ Θράκη εἶναι αἱ εὐφορώτεραι καὶ αἱ πλουσιώτεραι ἐπαρχίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Κατὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα εἰρηνικὴν εἰκοσαετίαν ἐξειλίχθησαν θαυμασίως καὶ παρουσίασαν ἐξαιρετικὴν ἀκμὴν καὶ πλοῦτον. Ἐβοήθησαν δὲ πρὸς τοῦτο οἱ κάτοικοι διὰ τῆς ἀκαμάτου ἐργασίας καὶ τοῦ ἱδρῶτος των καὶ κυρίως τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον διέθεσεν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ του μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ πρὸς ἀποξήρανσιν ἑλῶν, διαρρύθμισιν τῆς κοίτης ποταμῶν, τὴν ἐκτέλεσιν ἀρδευτικῶν ἔργων καὶ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν. Κατὰ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ τούτου πλούτου ἐπέπεσαν οἱ βούλγαροι μὲ ἀφάνταστον βουλιμίαν καὶ βαρβαρότητα, διαρπάζοντες καὶ καταστρέφοντες. Αὐτουργοὶ δὲ τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς ἦσαν οἱ ἐκ βουλγαρίας ἔποικοι, οἱ δυσανάλογοι εἰς ἀριθμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι. Εἰς τὴν Ξάνθην ὑπῆρχον 4000 περίπου δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι, εἰς δὲ τὴν Κομοτινὴν οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι συνεποσοῦντο εἰς 380, ὁ στρατός, ἡ ἀστυνομία, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀγροφύλακες καὶ οἱ δασοφύλακες. Πάντες οὗτοι προσῆλθον μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ρυπαροί, ρακένδυτοι καὶ ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν μέσων διὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασίν των, ἐντελῶς ὅμως ἀνεπιτήρητοι καὶ ἀνεξέλεγκτοι ὑπὸ τῶν προϊσταμένων των ἦσαν ἐφωδιασμένοι μὲ δικτατορικὴν ἐξουσίαν.

Περὶ τῆς ὑποκαταστάσεως τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου εἰς τὴν ἀκίνητον περιουσίαν καὶ περὶ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν βιαίως ἢ οἰκειοθελῶς ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων, περὶ τῆς ληστεύσεως αὐτῶν μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς τὰ σύνορα τοῦ Στρυμῶνος, περὶ τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ περὶ τῆς διαρπαγῆς τῶν γεωργικῶν καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ τῶν ζώων τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων κατοίκων, ἔγινεν ἀνωτέρω λόγος καὶ παρετέθησαν ἀριθμοί τινες, ἵνα καταδειχθῇ τὸ μέγεθος τῆς ἐντεῦθεν ζημίας.

Ἡ διαρπαγὴ ὅμως τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων

συνεχισθεῖσα καὶ μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐγίνετο εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις καὶ κατὰ τὸν βαρβαρότερον τρόπον. Κατὰ τὰς συχνοτάτας κατ' οἶκον ἐρεύνας ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως ὅπλων, στρατιωτικῶν εἰδῶν καὶ ἑλληνικῶν σημαιῶν καὶ βιβλίων, καθ' ὁδὸν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς παραβιάσεως τῆς ὥρας τῆς νυκτερινῆς κυκλοφορίας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κρατήσεως εἰς τὰς φυλακάς, κατὰ τὴν σύλληψιν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐκτοπισμοῦ εἰς τὴν Βουλγαρίαν κλπ. Τὰ δὲ ἀντικείμενα τῆς διαρπαγῆς ἦσαν κατὰ προτίμησιν χρήματα, κοσμήματα, τιμαλφῆ, ροῦχα ἰδίως μάλλινα καὶ μεταξωτά, ἐργαλεῖα, μηχανήματα καὶ τρόφιμα. Τὰ τελευταῖα μετεπωλοῦντο εἰς τοὺς "Ελληνας εἰς ὑπερβολικὰς τιμάς.

Εἰς σπανίας περιπτώσεις ἐξεβιάζοντο οἱ "Ελληνες κάτοικοι ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς φυλακίσεως, τοῦ ἐκτοπισμοῦ κ.λ.π. νὰ πωλήσουν ἀντικείμενα εἰς εὐτελεῖς τιμάς.

Ἐκ τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας της μὲ 94.554 κατοίκους, κατὰ πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1 Νοεμβρίου 1944, κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ μετ' αὐτὸ διαρπαγέντα μετεφέρθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν αὐτοκίνητα φορτηγὰ 19, λεωφορεῖα ἐπιβατικὰ 11, ταξὶ ἐπιβατικὰ 16, ἑλκυστῆρες Χάνομακ καὶ Ντιέσελ 8, βενζινάροτρα στὸκ 33, διάφορα τρακτὲρ 14, ἄροτρα μεγάλα τῶν τεσσάρων βάσεων 34, ἄροτρα μικρὰ τῆς μιᾶς βάσεως 60, δισκάροτρα 22, ἀλωνιστικὰ συγκροτήματα (μπατόζες) 10, μοτοσυκλέττες (τριόμφ) 11, ποδήλατα 305, μηχαναὶ σπαρτικαὶ 75, μηχαναὶ θεριστικαὶ 40, μηχαναὶ σιτοκαθαριστικαὶ 42, μηχαναὶ ἀπολυμάνσεως σίτου 2, μηχαναὶ χαρτοδετικαὶ 70, σβάρναι 20, ραπτομηχαναὶ 28, γραφομηχαναὶ 36, ἀποβουτυρωτικαὶ γαλακτομηχαναὶ 12, ἀεροσυμπιεστικαὶ κατασκευῆς γεφυρῶν 2, ραδιόφωνα, μεγάλα καὶ μικρὰ 127, γραμμόφωνα μεγάλα καὶ μικρὰ 205, βωϊδάμαξαι 480, ἱπποκίνητοι ἅμαξαι 92, κυνηγετικὰ ὅπλα, μονόκανα καὶ δίκανα 1920, ψαρόβαρκες 32. Ἡ ἀξία τῶν ἁρπαγέντων κοσμημάτων καὶ τιμαλφῶν ἀνέρχεται εἰς 230 χιλ. χρυσῶν ἀγγλικῶν λιρῶν, τῶν χρημάτων εἰς 15 ἑκατ. προπολεμικῶν δραχμῶν καὶ τῶν ἐπίπλων, οἰκιακῶν σκευῶν, ἐργαλείων τεχνιτῶν, γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ ἐμπορευμάτων πάσης φύσεως εἰς 2 ἑκατομ. χρυσῶν ἀγγλικῶν λιρῶν. Εἰς δὲ τὸν νομὸν Δράμας μὲ 145.089 κατοίκους, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλληνικὴν στατιστικὴν τοῦ Ὀκτωβρίου 1940, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κινήματος καὶ μετ' αὐτό, ἐλεηλατήθησαν 3.332 οἰκίαι.

Τὰ ἔπιπλα καὶ αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν δημοσίων καὶ τῶν δημοτικῶν καταστημάτων, τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν συλλόγων, ἑταιριῶν κ.λ.π. διαρπαγέντα ἢ ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων εἰς τὰς κατοικίας των.

Ἀπὸ τῶν σχολείων διηρπάγησαν μετὰ τῶν ἐπίπλων καὶ τὰ πλούσια ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα II ὑπ' ἀριθμ. 29). Τῆς διαρπαγῆς δὲν ἐξῃρέθησαν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ναοί, αἱ μοναὶ καὶ τὰ μέγαρα τῶν Ἑλλήνων μητροπολιτῶν. Δρᾶσται δὲ τῆς διαρπαγῆς ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ Βούλγαροι λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου. Εἰκόνες ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, πολύτιμα ἄμφια, ἀργυρᾶ λειτουργικὰ σκεύη, ἀργυραῖ ἐπενδύσεις εὐαγγελίων καὶ εἰκόνων, ἔπιπλα, βιβλιοθῆκαι, τάπητες, κ.λ.π., διαρπαγέντα ἀπεστάλησαν ἢ συναπεκομίσθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν με-

τὰ τὴν ἀνακωχήν. Οὕτω βεβαιώνουν ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερῶν, ὅτι ἀφῃρέθησαν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης του 1500 τόμοι βιβλίων, ὁ ἐφημέριος Δοξάτου τῆς Δράμας Χαρίτων Χατζηβασιλείου, ὅτι ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς κωμοπόλεως διηρπάγησαν παλαιαὶ εἰκόνες προερχόμεναι ἐξ Ἁγίου Ὄρους, οἱ κάτοικοι Κομοτινῆς, ὅτι ἀφῃρέθησαν ἐξ ἑνὸς ναοῦ τῆς πόλεως δύο πλήρεις ἱερατικαὶ στολαὶ καὶ πολύτιμοι τάπητες ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μαξίμου, ὁ ἐφημέριος Κίρφης τῆς Κομοτινῆς, ὅτι διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρουπόλει ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως νὰ ἀποστείλῃ εἰς αὐτόν, ὅταν εἰδοποιηθῇ, τὰς πέντε μεγάλας εἰκόνας τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου, ὁ ἐν Ξάνθῃ ἀρχιμανδρίτης Θαλαλαῖος Δημητριάδης, ὅτι Βούλγαρος στρατιωτικὸς ἱερεὺς ἀφήρεσεν ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τῆς πόλεως δύο πλήρεις ἱερατικὰς στολὰς καὶ ἕνα σταυρὸν ἁγιασμοῦ, οἱ δὲ ἐκ Δράμας ἱερεῖς Γ. Θεοδωρίδης καὶ Π. Παπαμιχαὴλ ὅτι διηρπάγησαν ὅλα τὰ πολύτιμα λειτουργικὰ σκεύη τῶν ναῶν τῆς πόλεως.

Περὶ τῶν ἐπενεχθεισῶν ζημιῶν εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους καὶ τῆς διαρπαγῆς ἔργων τέχνης ἐκ τῶν Μουσείων Καβάλλας καὶ Θάσου καὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν Σερρῶν καὶ Κομοτινῆς (πρβ. εἰς τὸ παράρτημα ΙΙ τὴν ἀπὸ 7 Μαΐου 1945 ἔκθεσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰω. Παπασταύρου καὶ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων κ. Γεωργίου Μπακαλάκη ἀριθμ. 30).

Οὕτω ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἐπήλυδες καὶ οἱ πολυάριθμοι ὑπάλληλοι, πολιτικοί, δημοτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, εὑρέθησαν εἰς οἰκίας καθαρὰς καὶ καλῶς ἐπιπλωμένας καὶ ἐνεδύθησαν μὲ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὑποδήματα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, αἱ δὲ σύζυγοί των προσελθοῦσαι βρακοφόροι προσηρμόσθησαν κατὰ τὴν ἀμφίεσιν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς μόδας διὰ τῶν ἐνδυμάτων τῶν Ἑλληνίδων, ὅταν δὲ μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς ἀνακωχῆς ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συναπεκόμισαν ἐν ἀνέσει ὅλον τὸν κινητὸν πλοῦτον τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ὅσος δὲν εἶχε προηγουμένως ἀποσταλῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἐκ τῆς Ξάνθης κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τῶν μέσων Σεπτεμβρίου μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου 1944 διῆλθον 6000 μεγάλα φορτηγὰ αὐτοκίνητα καὶ ἐκ τῆς Χρυσουπόλεως ἀνεχώρουν καθ' ἑκάστην κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον 1944 ἐπὶ δέκα ἡμέρας μεγάλα φορτηγὰ αὐτοκίνητα μεταφέροντα εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸν κινητὸν πλοῦτον τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Κομοτινῆς, τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, τῆς Χρυσουπόλεως καὶ τῶν πέριξ χωρίων.

Τὰς διαρπαγὰς τῆς κινητῆς περιουσίας συμπληρώνουν αἱ καταστροφαὶ καὶ αἱ πυρπολήσεις τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων: Πολυάριθμοι οἰκίαι εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία κατεδαφίσθησαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἐξωραϊσμοῦ αὐτῶν, κυρίως ὅμως διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ ἐξ αὐτῶν οἰκοδομικὸν ὑλικὸν διὰ τὴν κατασκευὴν ἢ τὴν ἐπισκευὴν οἰκιῶν προοριζομένων διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, στρατώνων, στρατιωτικῶν παραπηγμάτων, μαγειρείων κλπ., ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποζημιώσεως, οἱ δὲ ἔνοικοί των ὑπεχρεώθησαν νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Οὕτω κατεδαφίσθησαν εἰς τὰς Σέρρας περὶ τὰς 20 οἰκίας καὶ καταστήματα, διὰ νὰ κατασκευασθῇ πλατεῖα εἰς κεντρικὸν σημεῖον τῆς πόλεως, εἰς τὴν Καβάλλαν 3—4 μεγάλαι οἰκίαι, διὰ νὰ διευρυνθῇ

ἡ παρὰ τὴν παραλίαν πλατεῖα, εἰς τὴν Ἀλεξανδρούπολιν 800, καὶ σποραδικῶς εἰς τὰ διάφορα χωρία ἀνὰ 5 — 60 οἰκίας, διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ ἐξ αὐτῶν ὑλικὸν πρὸς κατασκευὴν οἰκιῶν τῶν ἐποίκων Βουλγάρων, στρατώνων κ.λ.π. Εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἔκτασιν ἐπυρπολήθησαν οἰκίαι ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, κυρίως ὅμως πρὸς ἀντεκδίκησιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δράσεως τῶν ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων. Ἐὰν παραλειφθοῦν αἱ σποραδικαὶ πυρπολήσεις χωρίων ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, 75 χωρία ἐν συνεχείᾳ μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ τῶν δυτικῶν ἀντερεισμάτων τῆς Ροδόπης ἐπυρπολήθησαν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ τῆς ὑποθάλψεως τῶν ἐθνικοφρόνων ἀνταρτῶν μετὰ τὴν συμπλοκὴν κατὰ Μάϊον 1944 μεταξὺ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ Ἑλλήνων ἀνταρτῶν μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ τοῦ ὀχυροῦ τῶν Μπουκίων, οἱ δὲ κάτοικοί των ἄστεγοι καὶ ἄνεργοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναζητήσουν φιλοξενίαν εἰς ἄλλα ἑλληνικὰ χωρία.

Ἵνα ἀντιληφθῇ τις τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς, ἀρκεῖ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι εἰς μόνον τὸν νομὸν Δράμας μὲ 145.089 κατοίκους κατεστράφησαν ἐντελῶς 67 χωρία μὲ 2163 οἰκίας, εἰς δὲ 461 χωρία ἐπυρπολήθησαν 993 οἰκίαι. Εἰς δὲ τὴν Κομοτινὴν καὶ τὴν περιφέρειάν της μὲ 44.554 κατοίκους κατεστράφησαν διὰ μερικῆς κατεδαφίσεως καὶ ἀφαιρέσεως τῶν θυρῶν, τῶν παραθύρων καὶ τῶν σανιδωμάτων οἰκίαι 2078, καταστήματα 944 καὶ ἐργοστάσια 37, ἐπυρπολήθησαν δὲ 15 οἰκίαι μὲ 64 ἐνοίκους συνολικῆς ἀξίας 1.500.000 χρυσῶν ἀγγλικῶν λιρῶν.

Τῆς καταστροφῆς δὲν ἐξηρέθησαν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ναοὶ καὶ τὰ σχολεῖα. Εἰς τὸ χωρίον Ὀρφανὸν τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου κατεστράφη ὁ ναὸς καὶ τὸ Μετόχι τῆς ἁγιορειτικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, ἐχρησιμοποιήθησαν δὲ αἱ μὲν εἰκόνες πρὸς κατασκευὴν κιβωτίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐτοποθέτουν διαρπαγέντα ἀντικείμενα, τὸ δὲ οἰκοδομικὸν ὑλικὸν των πρὸς κατασκευὴν μαγειρίων. Ἐπίσης πολλὰ σχολεῖα κατεστράφησαν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν θυρῶν, τῶν παραθύρων καὶ τῶν σανιδωμάτων, ὡς π.χ. τὸ διδακτήριον τοῦ Γυμνασίου Δράμας καὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Αἰσύμης τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς ἐνσταυλισμὸν ζώων, ὡς τὸ σχολεῖον τοῦ Δοξάτου τῆς Δράμας.

Τὴν αὐτὴν τύχην εἶχον καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καὶ κοινωφελῆ ἱδρύματα, ὡς τὸ ὀρφανοτροφεῖον τῆς Ξάνθης. Ἐν αὐτῷ διητῶντο πρὸ τοῦ πολέμου 130 περίπου ὀρφανὰ συντηρούμενα κυρίως ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας των, ταπητουργίας, χειροτεχνίας κλπ. Κατόπιν τῆς ἀπειλῆς τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, ὅτι θὰ προέβαινον εἰς τὴν σύλληψιν τῆς διευθυντρίας καὶ τῶν ὀρφανῶν, ἠναγκάσθησαν διὰ τῆς φροντίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νὰ καταφύγουν εἰς Θεσσαλονίκην. Τὰ πλούσια σκεύη, ἔπιπλα, εἴδη ρουχισμοῦ, μηχανήματα καὶ ἔργα χειροτεχνίας διηρπάγησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, τὸ δὲ οἴκημα χρησιμοποιηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἔπαυσε νὰ εἶναι κατοικήσιμον ἕνεκα τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς αὐτὸ καταστροφῶν.

XII ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΝΟΙ

Ἀλλὰ καὶ αἱ παντοειδεῖς κακώσεις καὶ οἱ φόνοι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς.

Οἱ χρησιμοποιοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οἱ ἀρνούμενοι ἢ βραδύνοντες νὰ προσέλθουν εἰς τὰς καθωρισμένας ἀγγαρείας, οἱ ἀποκρύπτοντες ἢ ἐν μέσῳ παντοειδῶν κινδύνων μεταφέροντες τρόφιμα ἐκ τῆς ὑπαίθρου χώρας εἰς τὰς πόλεις, οἱ διατηροῦντες κατ' οἶκον Ἑλληνικὰς σημαίας καὶ βιβλία, οἱ διδάσκοντες κρυφίως τὰ τέκνα των, οἱ παρακολουθοῦντες ραδιοφωνικὰς ἐκπομπάς, οἱ παραβιάζοντες τὴν ὥραν τῆς κυκλοφορίας, ὅσοι δὲν ἐξετοπίζοντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἀναλόγως τῶν διαθέσεων τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων ἢ ἐδέροντο ἢ φυλακιζόμενοι ὑφίσταντο τὸν ξυλοδαρμὸν εἰς τὴν φυλακήν. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν Ἕλλην κάτοικος τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἀδιακρίτως ἡλικίας, φύλου καὶ κοινωνικῆς τάξεως, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπέστη ἄγριον ξυλοδαρμόν. Πολλοὶ φέρουν μέχρι σήμερον ἀκόμη ἔκδηλα τὰ στίγματα τῶν κακώσεων, ἄλλοι κατέστησαν ἀνάπηροι ἢ παρεφρόνησαν καὶ ἄλλοι ἀπέθανον. Τὰ συνήθη δὲ μέσα τῶν κακώσεων ἦσαν οἱ γρόνθοι, οἱ πόδες, ἀντικείμενα σιδηρᾶ, βούρδουλα, ξύλα καὶ οἱ ὑποκόπανοι τῶν ὅπλων.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρομεν ἐλάχιστα μόνον παραδείγματα: Ὁ Ἀθανάσιος Μπογιανίτης, κάτοικος τῆς Πετρούσης Δράμας καταθέτει ἐγγράφως: «Μὲ συνέλαβον οἱ Βούλγαροι καὶ μὲ ὡδήγησαν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα. Ἐκεῖ μὲ ἐξεγύμνωσαν καὶ ἀφοῦ μὲ ἔδεσαν χειροπόδαρα εἰς τὸ κάθισμα κατὰ τὸν βαναυσότερον τρόπον, ἤρχισαν νὰ μὲ ξυλοκοποῦν ἐμπηγνύοντες τὴν αἰχμὴν τῆς μαχαίρας των εἰς τὸ γυμνόν μου σῶμα. Ἐπὶ ἓξ ὁλοκλήρους ὥρας διήρκεσε τὸ μαρτύριον. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μὲ ἐφόρτωσαν εἰς ζῶον, διότι δὲν ἠδυνάμην νὰ βαδίσω καὶ μὲ μετέφεραν εἰς τὴν Πρωσοτσάνην». Ὁ Ἀριστείδης Τόλιας, κάτοικος Πετρούσης, τῆς Δράμας, καταθέτει ἐγγράφως: «Μὲ συνέλαβον εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ σπιτιοῦ μου τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ δίχως καμμίαν ἀνάκρισιν καὶ ἀπολογίαν ἤρχισαν νὰ μὲ ξυλοκοποῦν ἀγρίως μὲ τὸν βούρδουλα καὶ τοὺς ὑποκοπάνους τῶν ὅπλων των. Ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν διήρκεσε τὸ ἄγριον ξυλοκόπημα. Μὲ ὑπέβαλαν εἰς φρικτὰ βασανιστήρια καὶ τέλος ἔπεσα ἀναίσθητος μὲ τὸ σῶμα μελανιασμένον καὶ τὰ γόνατα σπασμένα. Ἔμεινα 35 ἡμέρας κλινήρης. Ἀλλὰ καὶ κατόπιν ἐπανειλημμένως ὡδηγήθην εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ὑπεβλήθην εἰς βασανιστήρια μὲ μόνην τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐξεδήλωσα τὰ ἑλληνικά φρονήματά μου». Ὁ ἐν Σαμοθράκῃ ἀσβεστοποιὸς Παναγιώτης Χαλκιᾶς ἐργαζόμενος διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων ἐδάρη εἰς βαθμὸν ὥστε ἔχασε τὴν ἀκοήν του, διότι ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων καὶ τῆς ἐργασίας του.

Ὁ ἐν Ξάνθῃ ἐργάτης Ἰωσὴφ Σπάρταλης, προφασισθεὶς ἀσθένειαν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀγγαρείαν, ἐδάρη καὶ ἐκακοποιήθη διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ὀνύχων τῶν χειρῶν του. Οἱ κάτοικοι Θάσου, προσκληθέντες εἰς ἀγγαρείαν πρὸς κατάσβεσιν τῆς πυρκαϊᾶς τμήματος τοῦ δάσους τῆς νήσου, ἠναγκάζοντο διὰ ξυλοκοπημάτων νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν καιομένην περιοχήν, πολλοὶ δὲ ἔμειναν ἐπὶ ἡμέρας κλινήρεις ἐκ τοῦ ξυλοδαρμοῦ καὶ τῶν ἐγκαυμάτων. Ὁ Ἀθανάσιος Λογοθέτης, κάτοικος Ἀλιστράτης τῶν Σερρῶν, ἀπέθανεν ἐκ τοῦ ξυλοδαρμοῦ, διότι δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀλλάξῃ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς ἐξωτερικῆς προσόψεως τῆς οἰκίας του (Πρβ. παράρτημα II, ὑπ' ἀρ. 32.)

Τῶν κακώσεων δὲν ἐξηροῦντο οὐδὲ αὐτοὶ οἱ παραμείναντες ἐπὶ τόπου γέροντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱερεῖς. Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Μητρο-

πολίτου Σερρῶν ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Βίσανης τοποθετηθεὶς μεταξὺ δύο στρατιωτῶν εἰς τὸ προαύλιον τῶν φυλακῶν Σερρῶν ἐδέρετο ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἀνοικτιρμόνως, μέχρις ὅτου ἔπεσε κατὰ γῆς λιπόθυμος, διότι παρὰ τὰς ἀπαγορευτικὰς διαταγὰς τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν ἐλειτούργησεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ χωρίου.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Νέος Σκοπὸς τῶν Σερρῶν Ἀλέξανδρος Χρίστου κατέθεσεν ἐν Θεσσαλονίκῃ: «Τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων ἐδάρην ἀνηλεῶς μετὰ τοῦ ἰατροῦ Ἰωάννου Καπνίστρη, διότι ἐτόλμησα νὰ ψάλλω ἑλληνικά, λόγῳ τῆς ἀπουσίας τοῦ Βουλγάρου ἱερέως, ὁ ὁποῖος δὲν προσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἶχε γλέντι.» Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Χρυσοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Νέστου Ἰω. Σφενδελάκης, ἀφοῦ ἐκακοποιήθη διὰ τῆς ἀποσπάσεως τῆς γενειάδος του, ἐφυλακίσθη ἐπὶ δύο μῆνας ἐν Ξάνθῃ καὶ κατόπιν ἐξωρίσθη εἰς τὴν Στάραν Ζαγορὰν τῆς Βουλγαρίας, διότι ἐνεθάρρυνε τοὺς κατοίκους εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς δυστυχίας των. Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Ἐρατεινὸν τῆς ἐπαρχίας Νέστου, Μιχαὴλ Χρυσοβέργης, ἐνοχοποιηθεὶς μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάλψεως Ἑλλήνων ἀνταρτῶν, ἐφυλακίσθη, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξυρίσθη ἡ γενειάς του. Μοναχὸς τοῦ Μετοχίου τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐν Σαμοθράκῃ, ὁδηγηθεὶς εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐδάρη ἀνηλεῶς καὶ κατόπιν ἀφέθη ἡμιθανὴς κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου, διότι δὲν εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν τὰ αἰτηθέντα χρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν. Ὁ ἐφημέριος Προυσόβου Κωνστ. Ἀντωνίου, ὁδηγηθεὶς εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα, ἐκακοποιήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ τὸν ἐγύμνωσαν, τὸν ἐτραβοῦσαν ἀπὸ τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ γένεια, τὸν ἐλάκτιζον καὶ τέλος τὸν ἐτραυμάτισαν εἰς τὸ μέτωπον μὲ τὴν ξιφολόγχην.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Φτελιᾶς τῆς Δράμας ἐκακοποιήθη ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐνοριτῶν του καὶ ἐπλήρωσε πρόστιμον δρχ. 10.000, διότι ἐδήλωσεν εἰς τὸν Βούλγαρον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον ὅτι ἕνεκα τοῦ γήρατος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκμάθῃ τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν.

Συνηθέσταται ἦσαν αἱ περιπτώσεις βιασμῶν γυναικῶν, συνοδευομένων ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ φόνου τῶν θυμάτων, ἂν καὶ αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν παρέμειναν ἄγνωστοι διὰ λόγους κοινωνικῆς φύσεως.

Ἀναφέρομεν μερικὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων. Εἰς τὸ χωρίον Κουμαριὰ τῶν Σερρῶν διασκεδάζοντες Βούλγαροι στρατιῶται, ἐβίασαν γυναίκας, τὰς ὁποίας συνεκέντρωσαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ κατόπιν ἐφόνευσαν τὰς περισσοτέρας ἐξ αὐτῶν. Εἰς χωρίον τοῦ δυτικοῦ Παγγαίου, ἐνώπιον αἱμορφύτου ἐκ τοῦ ξυλοκοπήματος ἱερέως, ἐβιάσθησαν ἐκ περιτροπῆς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν βουλγαρικοῦ ἀποσπάσματος, ἡ θυγάτηρ, ἡ νύμφη καὶ ἡ πεντηκοντοῦτις πρεσβυτέρα. Εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Καβάλλας ἐβιάσθησαν τέσσαρες ἀδελφαὶ ὑπὸ Βουλγάρων στρατιωτῶν καὶ κατόπιν ἐκάησαν ἐντὸς τῆς οἰκίας των μετὰ τεσσάρων συγγενῶν των. Εἰς τὸ Μεσόρρεμα τῆς Δράμας ἐβιάσθησαν δύο γυναῖκες καὶ κατόπιν ἐκάησαν ζωνταναί. Εἰς τὴν Καβάλλαν Βούλγαρος ἀξιωματικὸς ἀπεπειράθη νὰ βιάσῃ τριετῆ παιδίσκην, εἰς τὴν ὁποίαν μετέδωσεν ἀφροδίσιον νόσημα. (Πρβ. παράρτημα ΙΙΙ, φωτογραφίαν ὑπ' ἀριθ. 2 3 καὶ παράρτημα ΙΙ, ὑπ' ἀριθμ. 31.)

Οἱ ἐνοχοποιούμενοι μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάλψεως ἀνταρτῶν ἢ ὁπωσδήποτε καθιστάμενοι ὕποπτοι διὰ τὰ πατριωτικὰ φρονήματά των, ἄνευ ἀνακρίσεως ἐφονεύοντο. Χίλιοι κάτοικοι ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς

Δράμας καὶ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Νέστου καὶ τοῦ ὀχυροῦ τῶν Μπουκίων χωρίων, κατόπιν τῆς συμπλοκῆς βουλγαρικοῦ στρατοῦ μετὰ Ἑλλήνων ἀνταρτῶν κατὰ Μάϊον 1944, ἐνοχοποιηθέντες μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάλψεως τῶν ἀνταρτῶν, ἐθανατώθησαν. Ἄλλοι δεμένοι ἀνὰ 5—10 μὲ συρματοπλέγματα ὀπισθάγκωνα ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποταμὸν Νέστον, ἄλλοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων γυναῖκες καὶ παιδιά, ἐκάησαν ζῶντες ἐντὸς οἰκιῶν καὶ ἀχυρώνων καὶ ἄλλοι ἐτυφεκίσθησαν. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Παγγαίου μὲ 33.996 κατοίκους, κατὰ πρόχειρον ὑπολογισμὸν τοῦ Μητροπολίτου Ἐλευθερῶν, ἐφονεύθησαν διὰ παντοειδῶν μέσων 78. Γενικῶς δὲν ὑπάρχει χωρίον ἡ πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἡ ὁποία νὰ μὴ προσέφερε τὸν φόρον τοῦ αἵματος εἰς τὸν βουλγαρικὸν Μολώχ, δὲν ὑπάρχει βουνόν, χαράδρα, ποταμός, τὰ ὁποῖα νὰ μὴ ἐβάφησαν μὲ τὸ αἷμα ἀθώων Ἑλλήνων. Οὕτω, ἐὰν ἐξαιρεθοῦν οἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εὑρόντες τὸν θάνατον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμῶνος καὶ κατὰ τὰ παραμεθόρια χωρία τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄβας καὶ Αἰσύμης κατὰ τὴν προσπάθειάν των, ἵνα διέλθουν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν καὶ τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Ἔβρου 8.500 περίπου, ἐφονεύθησαν κατὰ διαλείμματα μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ μέχρι τοῦ τέλους τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς: ἐκ τῶν Κιργίων τῆς Δράμας 20, ἐκ τῆς Χρυσουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Νέστου 6, ἐκ τοῦ χωρίου Ἀχλαδηνὴ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας 36, ἐκ τῶν χωρίων τῆς Κομοτινῆς Ξυλαγανή, Κόσμος, Ἔβρανον, Κρωβύλη, Ἀσκηταί, Πρώπτιον ἐν ὅλῳ 59 κ.λ.π. (Πρβ. παράρτημα ΙΙΙ, φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 1—11).

ΧΙΙΙ ΔΙΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ

Εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα, ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην, ὑπάρχουν οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ οἱ λεγόμενοι Πομάκοι, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν βουλγαρικά. Αὐτοὶ ἔζων εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἰτότιμοι πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς πολῖται, ἀνενόχλητοι εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ ὁμιλοῦν, καὶ ἐλεύθεροι νὰ ἀσκοῦν τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των. Ἐψήφιζον, ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοὶ συμπολῖται των εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ ὁ Γκαλῆ Βέης, πρόεδρος τώρα τῆς Μουσουλμανικῆς κοινότητος Κομοτινῆς, μὲ ὑπερηφάνειαν μᾶς ἔλεγεν, ὅτι ἐπὶ ἔνδεκα ἔτη ἀντιπροσώπευε τὴν Δυτικὴν Θράκην εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὴν πλήρη αὐτὴν ἰσοπολιτείαν ὀφείλεται τὸ ὅτι κατὰ τὰς πληροφορίας μας οἱ ἐντὸς τῆς Βουλγαρίας ζῶντες Πομάκοι ζητοῦν δημοψήφισμα διὰ νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πρὸς τοὺς τουρκογλώσσους Μουσουλμάνους ἐφέρθησαν οἱ Βούλγαροι, ὅπως καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Οὕτω, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Κομοτινὴν ἐπὶ τρεῖς νύκτας ἐλεηλάτουν τὰ τουρκικὰ σπίτια. Οἱ δυστυχεῖς Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι καὶ ὡς θρησκευτικὴν προσβολὴν θεωροῦν τὴν παραβίασιν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀσύλου, ἐκτυποῦσαν τενεκέδες διὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς γείτονας καὶ ζητήσουν βοήθειαν. Ἀξιωματικοὶ μετημφιεσμένοι εἰς ἁπλοῦς στρατιώτας ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν λεηλασίαν. Τὰς τρεῖς αὐτὰς φρικτὰς νύκτας ὀνομάζουν ἀκόμη οἱ Τοῦρκοι τῆς Κομοτινῆς «τενεκὲ μπαϊράμ». Τέλος, ὁ Βούλγαρος στρατιωτικὸς διοικητὴς προσεκάλεσε τοὺς προκρί-

τους Μουσουλμάνους διὰ νὰ μάθῃ δῆθεν, τί ἐσήμαινε αὐτὸς ὁ θόρυβος καί, ὅταν τοῦ εἶπαν τὴν ἀλήθειαν, ἠγανάκτησε διὰ τὴν κατασυκοφάντησιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, ἀκριβῶς ὅπως ὅταν οἱ Γερμανοὶ ἐβεβήλωσαν μὲ ἀπρεπεῖς εὐωχίας τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ εἰς τὴν μέθην των κατέρριψαν τὰς προτομὰς τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, μᾶς ἠνάγκασαν νὰ ἀκούσωμεν τὰς ἐπιτιμήσεις των διὰ τὴν «συκοφαντικὴν» διαμαρτυρίαν τῆς Πρυτανείας.

Ὁ παριστάμενος Γκαλὴπ Βέης ὑπέδειξε τότε εἰς τὸν διοικητὴν ἕνα ἀξιωματικὸν — ὁ ὁποῖος εἶχε μετάσχει τῆς λεηλασίας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐξωρίζετο εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐργασίαςκαὶ ἡ πεῖνα, 200 γραμμάρια μπομπότα καὶ τίποτε ἄλλο, ἀπεδεκάτισε τοὺς Τούρκους, ὅπως καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ἡ θνησιμότης τῶν Τούρκων εἰς τὴν Κομοτινὴν ἀπὸ δύο ἕως τρεῖς θανάτους τὴν ἑβδομάδα ἔφθασε τοὺς 40 τὴν ἡμέραν. Οἱ ἰμάμηδες δὲν ἐπρόφθαναν νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας τουρκικὰς συνοικίας τῆς Ξάνθης, ἀπὸ 400 οἰκογενείας ἔμειναν 150, εἰς ἄλλην δὲ ἀπὸ 300 ἔμειναν 170. (Πρβλ. παράρτημα ΙΙΙ φωτογραφίαν ὑπ' ἀριθ. 14). Χαρακτηριστικὸν τῆς φοβερᾶς πείνης εἶναι ,ὅτι οἱ Μουσουλμᾶνοι παρ' ὅλην τὴν θρησκευτικὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰς ἀκαθάρτους τροφάς, ἠναγκάσθησαν νὰ τρώγουν χελῶνες, ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοί.

Εἰς τὴν Ξάνθην ὑπῆρχεν ἕνα παλαιὸν Τζαμί, τὸ Τσαρσὶ Τζαμί, περίφημον διὰ τοὺς παλαιούς του τάπητας, ἀξίας ἄνω τῶν δέκα χιλιάδων λιρῶν χρυσῶν. Τὸ τζαμὶ αὐτὸ ἐκάη, ἴσως διὰ νὰ καλυφθῇ ἡ κλοπὴ τῶν ταπήτων. Οἱ Μουσουλμᾶνοι τῆς Ξάνθης ἐκφράζουν τὴν ὑπόνοιαν ὅτι δὲν εἶναι ἀνεύθυνος ὁ Βούλγαρος Μουφτῆς, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸν ἐγχώριον καὶ ὁ ὁποῖος ἐφοροῦσε καπέλλο καὶ δὲν ἤξευρε τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, ἴσως δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ διαβάσῃ τὸ Κοράνιον καὶ ἔκαμνε ἀντιμουσουλμανικὴν πολιτικήν. Τὸ τζαμὶ αὐτὸ ἦτο κέντρον θρησκευτικὸν τῶν Πομάκων τῶν περιχώρων καὶ ὁ ἐμπρησμός του διηυκόλυνε πιθανῶς τὰ σχέδια τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ των.

Κατὰ τὸ 1918 οἱ Βούλγαροι εἶχαν ἐφαρμόσει ὡς πρὸς τοὺς Πομάκους συνοπτικὴν διαδικασίαν. Τοὺς ἐβουτοῦσαν εἰς ἕνα βαρέλι μὲ νερὸ καὶ τοὺς ἐθεωροῦσαν βαπτισμένους. Τώρα μετεχειρίσθησαν κατ' ἀρχὰς ἠπιώτερα μέσα. Ἐπροσπάθουν νὰ τοὺς πείσουν νὰ ἀλλάξουν μόνον τὰ ὀνόματά των, χωρὶς νὰ ἀλλάξουν θρησκείαν καὶ νὰ στέλλουν τὰ παιδιά των εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα. Ὅπου ὅμως εὕρισκαν ἀντίστασιν μετεχειρίζοντο ἄλλα μέσα. Οὕτω π.χ. ὁ Χαφοὺζ Ἰσμαήλ, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἐχίνου τῆς Ξάνθης, κατέθεσεν ὅτι εἰς ἕν χωρίον Ὡραῖον, βορείως τῆς Ξάνθης, ἐκρέμασαν τὸν Πομᾶκον Ἰμὰμ Χατὰν κατακέφαλα καὶ ὅλην τὴν νύκτα τὸν ἐξεκρεμοῦσαν καὶ τὸν ἐκρεμοῦσαν πάλιν ἕως ὅτου οἱ χωρικοὶ ἐπείσθησαν ὅτι ἡ ἀντίστασις ἦτο ἀδύνατος. Ἔτσι ὁ Μεχμὲτ Ὀγλοῦ Ἰμπραὴμ ἐγίνετο Ἰβὰν Μιχαήλωφ, διότι καὶ τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς τὸ ὄνομα ἔπρεπε νὰ ἀλλάξῃ, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησίας βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ἀκριβῶς ὅπως εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Ἑλληνικὰ νεκροταφεῖα ἀντικαθίστων τὰς ἐπιγραφὰς παλαιῶν ἑλληνικῶν τάφων μὲ βουλγαρικάς.

ΧΙΥ ΕΞΟΝΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

Ὡς πρὸς τοὺς Ἑβραίους οἱ Βούλγαροι κατ' ἀρχὰς ἐφήρμοσαν τὰ ἴδια μέτρα, τὰ ὁποῖα καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, μόνον κάπως αὐστηρότερα. Ἀπαγόρευσιν τῆς ἐργασίας, δήμευσιν καὶ κατάσχεσιν περιουσιῶν, ἀφαίρεσιν τιμαλφῶν. Ἐπὶ πλέον ἐπέβαλαν εἰς αὐτοὺς νὰ φέρουν εἰς τὸ στῆθος κιτρίνην πεντάλφαν, δὲν ἐπέτρεπαν νὰ περνοῦν ἀπὸ κεντρικοὺς δρόμους καὶ νὰ συχνάζουν εἰς κινηματογράφους καὶ εἰς ἄλλα κέντρα.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τοὺς Ἑβραίους τῆς Βουλγαρίας δὲν τοὺς ἠνώχλησαν πολὺ καὶ ἔτσι, ὅταν ἐγύρισαν τὰ πράγματα ἐπροσκάλεσαν ξένους, ἰδίως Ἀμερικανούς, διὰ νὰ δείξουν πῶς ἀντέστησαν εἰς τὰς πιέσεις τῶν μισητῶν Γερμανῶν.

Εἰς τὰ κατεχόμενα ὅμως ἑλληνικὰ μέρη προέβησαν εἰς πλήρη ἐξόντωσιν τῶν Ἑβραίων. Εἰς τὰς Σέρρας π.χ. μᾶς εἶπαν, ὅτι μίαν νύκτα ἥναψαν ὅλα τὰ φῶτα τῶν δρόμων καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἡ πόλις ἐγέμισε ἀπὸ θρήνους καὶ ὀδυρμούς. Οἱ Ἕλληνες κλεισμένοι εἰς τὰ σπίτια των ἀπὸ ἐνωρίς, δὲν ἤξευραν τί συνέβαινε· τὴν ἑπομένην δὲν ὑπῆρχεν οὔτε εἷς Ἑβραῖος εἰς τὴν πόλιν.

Εἴδομεν εἰς τὴν Καβάλλαν τὸν Πρόεδρον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Δ. Θράκης κ. Μωϋσῆ Πεσσὰχ (Πρβ. παράρτημα ΙΙΙ ὑπ' ἀριθ. 33), ἕνα ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ποὺ ἐπέστρεψαν. Εἶναι φυσικὰ ὁ μόνος ἐπιζῶν ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του. Μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι ὁ ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Δ. Μακεδονίας καὶ τῆς Δ. Θράκης ἀνερχόμενος εἰς 9.000 ψυχὰς περίπου, ἀπήχθη τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαρτίου τοῦ 1943. Τὰ μεσάνυχτα εἶχαν συλληφθῆ ὅλοι, ἐκλείσθησαν εἰς ἀποθήκας καὶ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετεφέρθησαν εἰς Ἄνω Τζουμαγιάν, Ντούπνιτσαν, Σόφιαν καὶ τέλος Λόμ, ὅπου παρεδόθησαν εἰς τοὺς Γερμανοὺς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ποία ἦτο ἐκεῖ ἡ τύχη των μᾶς τὸ εἶπεν ὁ κ. Χαΐμ Κάλβο, ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν ὁποῖον συνηντήσαμεν ἐπίσης εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος εἰς τὴν Καβάλλαν (Πρβ. παράρτημα ΙΙ ὑπ' ἀριθ. 36). Εἶχε κατορθώσει νὰ δραπετεύσῃ μέσα εἰς τὴν ταραχὴν τῆς ρωσικῆς προελάσεως καὶ ἐπέστρεψε μόνον αὐτὸς ἀπὸ τὰ 27 μέλη τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τὸ χέρι του ἦταν ἐγχαραγμένος ὁ ἀριθμὸς 122.060 μὲ ἕνα τρίγωνον ὑπὸ κάτω.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ ἀπαισίας μνήμης Ἄουσβιτς τῆς Σιλεσίας, μᾶς εἶπε, ἐχώρισαν οἱ Γερμανοὶ ὅλα τὰ παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, μέχρι ἡλικίας 14 ἐτῶν, τὰ ἔκλεισαν εἰς θαλάμους, ὅπου τὰ ἐθανάτωσαν μὲ ἀσφυκτικὰ ἀέρια καὶ ἔπειτα τὰ ἔκαυσαν εἰς εἰδικὰ κρεματόρια, τὰ ὁποῖα ὑπῆρχαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, 5 εἰς τὸ Ἄουσβιτς, 4 εἰς τὸ Μπριγκενάου καὶ 1 εἰς τὸ Λούμπλιν. Οἱ ἄλλοι ἐδούλευαν σὰν σκλάβοι καὶ κάθε ὀλίγο ἐγίνετο ἐπιθεώρησις. Οἱ ἰατροὶ τοὺς ἐγύμνωναν καὶ οἱ ἀκατάλληλοι πρὸς ἐργασίαν ἐστέλλοντο εἰς τοὺς θαλάμους καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὰ Κρεματόρια.

Ἀπὸ τοὺς 9.000 Ἑβραίους τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δ. Θράκης ἐπέστρεψαν 36 εἰς τὴν Καβάλλαν, 4 εἰς τὴν Δράμαν, 27 εἰς τὴν Κομοτινήν, 2 εἰς τὴν Ξάνθην, 70 ψυχαὶ περίπου, γυμνοὶ καὶ χωρὶς οἰκογένειαν.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι θεωροῦμεν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς μεγαλυ-

τέρους τίτλους τιμῆς, ὅτι εἰς τὴν Πατρίδα μας ποτὲ δὲν ὑπῆρξε μισαλλοδοξία ἢ ἀντισημιτισμὸς καὶ τοὺς Ἕλληνας πολίτας θεωροῦμεν ὅλους, ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς ἢ θρησκείας, ἴσους εἰς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, μὲ ἰδιαίτερον ἀποτροπιασμὸν συλλογιζόμεθα τὴν τραγικὴν μοῖραν τῶν Ἰσραηλιτῶν συμπολιτῶν μας, τῶν ὁποίων τὰ παθήματα μᾶς κάμνουν σχεδὸν νὰ λησμονοῦμεν τὰ ἰδικά μας. Μὲ συγκίνησιν συλλογιζόμεθα τὴν εὐγενικὴν χειρονομίαν τῶν Ἑλληνοεβραίων τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὁποῖοι ἔστειλαν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν μίαν Ἑλληνικὴν σημαίαν, κεντημένην ἀπὸ θυγατέρας τοῦ Ἰσραήλ, διὰ νὰ ὑψώνεται κατὰ τὰς ἑορτὰς εἰς τὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως καὶ ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τὴν στοργὴν μὲ τὴν ὁποίαν τοὺς περιέβαλε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
ΛΗΦΘΕΙΣΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ

'Αριθ. 1

ΚΑΒΑΛΛΑ

Καταθέτουν εἰς τὸ Δημαρχεῖον ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Δημάρχου Καβάλλας οἱ Δημήτριος Λαζαρίδης, συνταξ. καθηγητὴς καὶ Γεώργιος Καπρίνης, ἐξ 'Ηπείρου, τῇ 23ῃ 'Απριλίου 1945:

'Η χρῆσις τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα, τὰ δημόσια κέντρα καὶ καθ' ὁδὸν ἀπηγορεύετο. Τὰ παντὸς εἴδους 'Ελληνικὰ βιβλία, ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐπιστημονικά, διδακτικά, τὰ περιοδικά, αἱ ἐφημερίδες, οἱ γεωγραφικοὶ χάρται κλπ., κατασχεθέντα κατεστράφησαν. Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν, αἱ δὲ ὀνομασίαι τῶν ὁδῶν δι' ἀριθμῶν. Οἱ καταστηματάρχαι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἔχουν ἀνηρτημένην ἐπιγραφὴν «μὴ μιλᾶτε 'Ελληνιστί». Τὸ 'Ηρῶον τῆς πόλεως κατεστράφη, τμήματα δὲ αὐτοῦ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ ὁμιλοῦντες 'Ελληνιστὶ καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες 'Ελληνικὰ βιβλία κλπ. ἐδέροντο καὶ ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πληρωμὴν προστίμου. Οἱ περισσότεροι "Ελληνες ἱερεῖς ἀπηλάθησαν ἐκ τῶν πρώτων, οἱ δὲ ναοὶ καὶ αἱ περιουσίαι των κατεσχέθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν 'Αρχῶν. 'Η ἐξωτερικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ ναοῦ τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου ἐκαλύφθη δι' ἀσβεστοκονιάματος, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων ὅλων τῶν ναῶν ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. 'Η λειτουργία εἰς τοὺς ναοὺς ἐγίνετο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων, ἐλθόντων ἐκ Βουλγαρίας. Κατ' ἐξαίρεσιν, εἰς τὸν ναὸν τοῦ 'Αγίου Νικολάου καὶ εἰς δύο παρεκκλήσια ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐπέτρεψαν εἰς "Ελληνας ἱερεῖς νὰ ἱερουργοῦν, κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως ἀπηγορεύετο εἰς αὐτοὺς ἡ τέλεσις πάσης ἱεροπραξίας, βαπτίσεων, γάμων κλπ. 'Επίσης ἐπέτρεψαν νὰ ψάλλῃ 'Ελληνιστὶ ὁ ἀριστερὸς χορὸς εἰς τὸν ναὸν τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου. Τὰ περισσεύματα ἐκ τῆς διαχειρίσεως καὶ τῶν ναῶν τούτων διετίθεντο ὑπὲρ τῆς βουλγαρικῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου. Πιθανῶς προέβησαν εἰς τὰς παραχωρήσεις ταύτας ὡς πρὸς τοὺς τρεῖς ναοὺς χάριν τῆς εἰσπράξεως τοῦ χρήματος τῶν 'Ελλήνων πιστῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐσύχναζαν εἰς τοὺς ναούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ λειτουργία ἐγίνετο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων. Εἰκόνες τῶν ναῶν τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν, διηρπάγησαν ἢ ἠγοράσθησαν εἰς εὐτελεῖς τιμάς. Τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον κατελήφθη καὶ ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῷ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Βουλγάρου Μητροπολίτου Νευροκοπίου. Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν τάφων τοῦ νεκροταφείου καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀποθανόντων πρὸ τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς, ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. 'Απηγορεύθη ἡ λειτουργία τῶν 'Ελληνικῶν σχολείων, οἱ δὲ περισσότεροι "Ελληνες καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἀπηλάθησαν. Τὰ 'Ελληνικὰ σχολεῖα ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐστρατολογοῦντο καὶ ἐκ τῶν παραμεθορίων βουλγαρικῶν πόλεων. 'Η φοίτησις τῶν 'Ελληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἦτο ὑποχρεωτικὴ κατ' ἀρχάς. Αἱ βουλγαρικαὶ 'Αρχαὶ μάλιστα προσεπάθησαν νὰ προσελκύσουν τοὺς πεινῶντας 'Ελληνόπαιδας διὰ τῆς παροχῆς ἄρτου καὶ γάλακτος κλπ. Κατόπιν αἱ βουλγαρικαὶ 'Αρχαὶ δὲν ἐπέμειναν εἰς τὴν ἐκτέ-

λεσιν τοῦ μέτρου τούτου μετ' αὐστηρότητος. Τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ πλούσια ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων διηρπάγησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς καὶ ἰδίως συναπεκομίσθησαν κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Οἱ διδάσκοντες κρυφίως τὰ τέκνα των κατ' οἶκον, ἀνακαλυπτόμενοι, ἀπηλαύνοντο ἢ ἐξετοπίζοντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἢ κατ' ἐπιείκειαν ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς προστίμου. Ἀπελάσεις εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν ἔγιναν. Ἡ κινητὴ καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία τοῦ ἀπελαυνομένου περιήρχετο εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον. Συνήθως ὅμως ἡ κινητὴ περιουσία διηρπάζετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων. Πολύτιμα ἔπιπλα καὶ τάπητες ἀπεστέλλοντο ἀμέσως εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Εἰς τοὺς ἀπελαυνομένους ἐπετρέπετο νὰ παραλάβουν ἐκ τῆς κινητῆς περιουσίας των ἐλάχιστα πράγματα. Πρὸ παντὸς ἀπηγορεύετο ἡ παραλαβὴ μαλλίνων εἰδῶν. Ὁμαδικῶς ἐξετοπίσθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν 200 Ἕλληνες κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ κατὰ διαλείμματα 10 — 15. Οἱ ἐκτοπισμοὶ ἐγίνοντο ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, παρακολουθήσεως τῶν ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν, διδασκαλίας τῶν τέκνων κατ' οἶκον κλπ. Διήρκουν συνήθως ἓξ μῆνας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἀνενεοῦντο ἐνίοτε. Οἱ ἐκτοπιζόμενοι ἰδίως εἰς τὰς πόλεις τῆς Βορείου Βουλγαρίας, ἂν καὶ συνετηροῦντο δι' ἰδίων ἐξόδων, εἶχον ἴσην μερίδα τροφίμων μὲ τοὺς Βουλγάρους κατοίκους, ἐνίοτε δὲ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντα ἐπετρέπετο ἡ ἐργασία ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἴσῳ πρὸς τὸ ἡμερομίσθιον τῶν Βουλγάρων ἐργατῶν. Ἔρευναι κατ' οἶκον ἐγίνοντο συχνότατα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀνακαλύψεως ὅπλων, στρατιωτικῶν εἰδῶν, ραδιοφώνων κλπ. Αἱ ἔρευναι συνωδεύοντο ὑπὸ διαρπαγῆς τιμαλφῶν ἀντικειμένων, χρημάτων καὶ ἐνδυμάτων κλπ. Εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους διενέμετο, οὐχὶ πάντοτε, ἄρτος ἐξ ἀραβοσίτου κακῆς ποιότητος 200 γραμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως, ἐπίσης ζάκχαρις ἐξ 100 γραμμ. κατ' ἄτομον κατ' ἀραιὰ διαστήματα, δύο δὲ ἢ τρεῖς φορὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς καὶ τυρί. Τοὐναντίον, εἰς τοὺς Βουλγάρους ὑπαλλήλους καὶ ἐποίκους διενέμετο ἄρτος ἐκ σίτου καλῆς ποιότητος 400 γραμμάρια κατ' ἄτομον ἡμερησίως καὶ ἄλλα τρόφιμα, γάλα, βούτυρον, ἔλαιον, κρέας, ψάρια κλπ., ἐν σχετικῇ ἀφθονίᾳ καὶ μὲ χαμηλὰς τιμάς. Ἡ ἀγορὰ σιτηρῶν ἐκ τῶν χωρίων δὲν ἦτο εὔκολος εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους, διότι αἱ βουλγαρικαὶ περίπολοι ἠγρύπνουν καὶ τοὺς συλλαμβανομένους μὲ μικρὰς ποσότητας σιτηρῶν πάντοτε ἐκακοποίουν καὶ διεσκόρπιζον τὸ προϊὸν τῆς ἀγορᾶς των. Τὸ βουλγαρικὸν Κράτος εἰσέπραττε 10 % ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀκινήτων, ὁ δὲ Δῆμος 2 % ἐπὶ τῆς ἀξίας του, ἡ ὁποία ἐκτιμωμένη ὑπὸ βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας μετεῖχον διὰ τὸν τύπον καὶ ἕνας ἢ δύο Ἕλληνες, ὑπερεξωγκώνετο. Ἐπίσης ὁ Δῆμος εἰσέπραττεν εἰδικὸν φόρον διὰ τὴν καθαριότητα, τὸν ἠλεκτροφωτισμόν, τὴν πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν κλπ. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτική, ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἑκάστου Ἕλληνος κατοίκου καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος. Μερικοὶ διέφυγον τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος, εἰς ὅσους παρείχετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἦτο καταθλιπτικός, διότι τὰ κεφάλαια ὑπελογίζοντο, ὡς εἶχον, κατὰ τὸ ἔτος 1940.

Μόνον διὰ τοὺς ἐπαγγελματίας, τῶν ὁποίων εἶχον ἀνάγκην, κουρεῖς, ὑδραυλικοὺς κλπ., ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος ἦτο σχετικῶς ἐλαφρότερος. Εἰς τὰς σχετικῶς σημαντικὰς ἐμπορικάς, βιομηχανικάς, ἐπαγγελματικὰς καὶ βιστεχνικὰς ἐπιχειρήσεις ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἡ πρόσληψις Βουλγάρων συνεταίρων, οἱ ὁποῖοι δὲν κατέβαλλον ἴδια κεφάλαια. Εἰς τοὺς ἀρνουμένους νὰ δεχθοῦν Βουλγάρους συνεταίρους ἢ δὲν παρείχετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ δὲν ἐδίδοντο πρῶται ὕλαι καὶ ἐμπόρευμα πρὸς πώλησιν, ἐνίοτε δὲ κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων καὶ ἐξετοπίζοντο. Εἰς τὴν πόλιν ἐγκατεστάθησαν 8 — 10 χιλ. ἄποικοι ἐκ Βουλγαρίας, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, εἰς τὰς οἰκίας τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων. Κατὰ τὸ ἔτος 1943 ἔγινεν ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως διὰ δελτίων. Οἱ ἐπιτετραμμένοι μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀπογραφῆς Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἐξηπάτουν τοὺς ἁπλοϊκωτέρους Ἕλληνας κατοίκους διὰ νὰ δηλώσουν, ὅτι εἶνε βουλγαρικῆς ὑπηκοότητος. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ σπίτια των ἐπὶ 2—3 ἡμέρας. Ἔγιναν ἔρευναι κατ' οἶκον, συνοδευόμεναι ὡς συνήθως ὑπὸ διαρπαγῆς, εἰς δὲ τὸ Νεκροταφεῖον ἐτάφησαν 13 πτώματα Ἑλλήνων.

Ἀριθ. 2

ΚΑΒΑΛΛΑ

Τὴν 23—4—45 ὁ κ. Φώτιος Γιαλαμᾶς, προϊστάμενος Νεκροταφείου Καβάλλας καταθέτει ὅτι τὴν 10ην Μαΐου 1941 ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ ἀλλάξουν ὅλαι αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον βουλγαρικαὶ ἐπιγραφαί. Οἱ Ἕλληνες ἔβαζαν εἰς τοὺς σταυροὺς μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα, ὁσάκις ὡμοίαζον μὲ τὰ βουλγαρικά, ὅπως π.χ. εἰς τὸν τάφον τοῦ Χρήστου Μωϋσῆ φονευθέντος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐτέθησαν μόνον τὰ ἀρχικὰ Χ.Μ. (Πρβλ. φωτογρ. ἀρ. 46—49).

Ἀριθ. 3

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ἡ κυρία..... κάτοικος Καβάλλας καταθέτει τῇ 23 Ἀπριλίου 1945:

Τὸ ξενοδοχεῖον μας ἀρχικῶς τὸ εἶχαν ἐπιτεταγμένον οἱ Γερμανοί. Δὲν μᾶς ἐπλήρωναν τίποτα. Τοὺς πλέναμε τὰ ροῦχα καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐζούσαμεν. Εἰς τὰς 10 Ἰουλίου 1941 ἔφυγαν οἱ Γερμανοὶ καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τὸ κατέλαβαν οἱ Βούλγαροι. Μόλις ἦλθαν ἐπέταξαν κάτω ὅλες τὶς ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς καὶ μὲ ἀπείλησαν ὅτι, ἂν δὲν τὶς καταστρέψω, θὰ μὲ συλλάβουν. Ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον 1941 ἔμπαιναν οἱ Βούλγαροι ἐδῶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον μου καὶ μὲ ἔδερναν δίχως ἀφορμή. Ἕνα βράδυ ἦλθαν 6 στρατιῶται καὶ μὲ ἔβαλαν νὰ σταθῶ εἰς τὸν τοῖχον ὄρθια, καθὼς καὶ τὸν ὑπάλληλον τοῦ ξενοδοχείου. Ἕνας στρατιώτης μᾶς ἐφύλαγε μὲ προτεταμένη τὴ λόγχη καὶ οἱ ἄλλοι ἔκλεψαν τὰ σινδόνια καὶ τὰ ροῦχα τοῦ ξενοδοχείου. Ἄλλοτε πάλιν ἦλθαν καὶ ἐπῆραν τὸ ραδιόφωνον. Ἔπειτα ἦλθαν βούλγαροι καὶ μοῦ ἐπῆραν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ξενοδοχείου καὶ ἐγὼ ἔγινα ἐδῶ ἡ ὑπηρέτριά τους. Τὸ ξενοδοχεῖον τὸ πῆρε ὁ Βούλγαρος Slavis Χατζηδημητρώφ. Αὐτὸς ἔμεινε ὅλον τὸν καιρὸ ἐδῶ μαζὶ μὲ τὴν γυναῖκα του. Κατὰ τὸ 1942 ἔδειρε αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ παιδί μου,

ἔπειτα τὸ ὡδήγησε εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸ ἐξώρισαν εἰς τὸ Νευροκόπι, ὅπου ἔμεινε ἕνα χρόνον μέσα εἰς τὶς φυλακές. Ξεύρω, ὅτι τὸ ξεγύμνωσαν καὶ τὸ περιχοῦσαν μὲ κρύο νερό, ὅτι τὸ ἔδερναν. Ἔπειτα ἀπὸ ἕνα χρόνο ξαναγύρισε τὸ παιδί μου εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Μᾶς εἶπε τὰ βάσανά του καὶ τὶς ταπεινώσεις του. Ἐκεῖ ὅπου κοιμῶνταν τὸ παιδί μου μὲ ἄλλα παιδιά, ἐκεῖ μέσα ἐπήγαιναν οἱ βούλγαροι καὶ ἀποπατοῦσαν. Ὅταν γύρισε ὁ Χατζηδημητρώφ τὸ κακομεταχειρίσθη καὶ πάλιν καὶ τὸ ἔδιωξε ἀπ' ἐδῶ. Ἡ πεῖνα τὸ ἀνάγκασε νὰ φύγῃ καὶ νὰ πάῃ εἰς Γερμανίαν. Μέχρι σήμερα ἀγνοῶ τὴν τύχην του. Τὸ παιδί μου τώρα εἶναι 20 χρονῶν. Πρὶν ἐκραγῆ ὁ πόλεμος τὸ εἶχα καὶ ἐσπούδαζε εἰς τὴν Λεόντειον Σχολὴν Ἀθηνῶν.

Ὅταν πρωτοῆλθαν ἐδῶ οἱ βούλγαροι τὸ 1941, ἦλθε τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ διοικητὴς Βούλγαρος ἕνα βράδυ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν ὑπάλληλον νὰ τοῦ δηλώσῃ ποῦ μένω. Ὁ ὑπάλληλος δὲν ἤθελε νὰ τοῦ εἰπῇ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ μου. Τότε τοῦ ἔβαλε ὁ Βούλγαρος διοικητὴς τὸ περίστροφο εἰς τὸ κεφάλι καὶ ἠνάγκασε τὸ παιδὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν διεύθυνσίν μου. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ εἶχα γυρίσει ἀπὸ τὴν κλινικήν, διότι εἶχα ἀρρωστήσει. Κοιμώμουνα, ὅταν ἔξαφνα εἶδα ἕνα μεγάλον φακὸν νὰ μὲ ξυπνάῃ. Ἦταν ὁ διοικητὴς καὶ δύο χωροφύλακες. Ἐζήτησαν νὰ τοὺς δώσω χρήματα. Δὲν εἶχα. Τότε ἄνοιξαν τὴν σιφονιέρα μου καὶ μοῦ πῆραν τὴν κασσετίνα μὲ τὰ κοσμήματα. Ἐφοβήθηκα πάρα πολύ. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθαν οἱ Βούλγαροι καὶ μ' ἐπῆραν μὲ αὐτοκίνητο καὶ μὲ ὡδήγησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπου μοῦ εἶπαν ὅτι δὲν θὰ εἰπῶ τίποτα γιὰ ὅ,τι ἔγινε, ἀλλοιῶς ἤ θὰ μὲ σκοτώσουν, ἤ θὰ μὲ διώξουν ἀπὸ τὴν Καβάλλα.

Ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα, ποὺ ἔγινε εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους δὲν ἔχω λέξεις νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ! Βούλγαρος μηχανικὸς τοῦ ἀεροδρομίου ἐμόλυνε τὸ κοριτσάκι μου, ὅταν ἦτο 3 ἐτῶν. Τὸ βίασε καὶ τὸ γέμισε ἀρρώστεια, ὁ κακοῦργος. Ὁ ἰατρὸς Τριανταφυλλίδης τὸ ἐθεράπευσε ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια. Ὁ Δημήτριος Ντομούζογλου, πολεμιστὴς τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου, καταθέτει ὅτι γνωρίζει τὸν βιασμὸν τοῦ τριετοῦς αὐτοῦ κορασίου καὶ προσθέτει ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς εἰσόδου τῶν Βουλγάρων εἰς Καβάλλαν ἕνας Βούλγαρος ταγματάρχης ἐβίασε κοράσιον 8 ἐτῶν (Πρβλ. φωτογρ. ἀρ. 23).

Ἀριθ. 4

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ὁ Χαράλαμπος Πέπας, ὑπάλληλος ξενοδοχείου καταθέτει τῇ 23 Ἀπριλίου 1945 :

Ὅταν ἦταν οἱ Βούλγαροι ἐδῶ, ὅπως ὑπέφερε κάθε Ἕλλην, ὑπέφερα καὶ ἐγώ, ἀπὸ τὰ βασανιστήριά των. Ἤμουν ὑπάλληλος τοῦ Ξενοδοχείου «Ἀκρόπολις». Ἐκεῖ ἔμεναν Βούλγαροι καὶ ἤμουνα ὑποχρεωμένος νὰ μὴν ὁμιλῶ τὴν μητρικήν μου γλῶσσαν καὶ νὰ ὁμιλῶ τὴν βουλγαρικήν. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐγνώριζα τὴν βουλγαρικήν, μὲ ἔδερναν οἱ Βούλγαροι. Ἔτσι ἕνα βράδυ ἔρχονται δύο Βούλγαροι στρατιῶται καὶ μοῦ μιλοῦν βουλγαρικά. Ἐγὼ δὲν ἤξερα νὰ τοὺς ἀπαντήσω κι' ἐκεῖνοι τότε ἀγρίεψαν, ὅταν τοὺς ἐμίλησα Ἑλληνικὰ καὶ ἄρχισαν νὰ μὲ δέρνουν

καὶ νὰ μοῦ λένε ὅτι ἐδῶ εἶνε Βουλγαρία καὶ ὄχι Ἑλλάδα. Ἔπειτα μὲ ἔβαλαν διὰ τῆς βίας νὰ εἰπῶ CHE ICHE ICBE GOSI. Αὐτὸ θὰ εἰπῇ 66 δέρματα. Αὐτὸ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες δύσκολα μποροῦμε νὰ τὸ προφέρωμε καὶ μὲ παιδεύανε ἀρκετὴν ὥρα νὰ εἰπῶ. Εἰς τὸ διπλανὸν δωμάτιον ἔμενε ὁ συνεταῖρος Βούλγαρος τοῦ Ἕλληνος ἰδιοκτήτου καὶ τοὺς παρεκάλεσα νὰ μὲ ἀφήσουν. Τότε μὲ ξανάδειραν. Μὲ τὰ πολλὰ μὲ ἄφησαν. Ἄλλη φορὰ πάλι μὲ ἔδειρεν ἕνας ἀξιωματικὸς Βούλγαρος μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι ἔκλεψα τὰ χρήματα μιᾶς Βουλγάρας. Ἀφοῦ μὲ ἔδειρε ἀρκετὰ κι' ἐγὼ δὲν ἠμποροῦσα νὰ εἰπῶ, ποῦ εἶνε τὰ χρήματα, ἀφοῦ δὲν ἤξερα, μὲ ἄφησε. Ἡ Βουλγάρα τότε ἐφώναξε κάποιον τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας. Ἦλθε κι' αὐτὸς καὶ ἄρχισε νὰ μὲ δέρνῃ. Τοὺς ἔλεγα ὅτι δὲν ξέρω ποῦ εἶνε τὰ χρήματα, κι' αὐτὸς μ' ἔδερνε ἀκόμη δυνατώτερα. Τότε παρεκάλεσα δύο Βουλγάρους ποὺ ἔμεναν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον νὰ μαρτυρήσουν, τί ἄνθρωπος εἶμαι. Οἱ δύο Βούλγαροι κατέθεσαν ὅτι μὲ γνωρίζουν ὡς πολὺ καλὸν ἄνθρωπον καὶ τότε ἐπείσθη ὁ ἀστυνόμος. Ἄλλην φορὰ πάλιν μὲ ἔδειρεν ἕνας Βούλγαρος ὑπολοχαγός, διότι δὲν ὑπῆρχε κρεβάτι κενὸ εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον. Ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλας ἀφορμὰς ἔφαγα ξύλο.

Ἀριθμ. 5

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ὁ Χάϊμ Κάλβο ἐκ Νέας Ὀρεστιάδος, καταθέτει ἐν Καβάλλᾳ τῇ 25 Ἀπριλίου 1945 :

Ἀπέδρασα χάρις εἰς τὴν ταραχὴν ἐκ τῆς ρωσικῆς προελάσεως. Φέρω εἰς τὸ χέρι ἀνεξίτηλον τὸν ἀριθ. 122.060.

Ἀπήχθην ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην μὲ 900—1000 ἄλλους καὶ μετεφέρθην εἰς τὸ Ἄουσβιτς τῆς Σιλεσίας. Ἐκεῖ ἐχωρίσθησαν τὰ παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἡλικίας μέχρι 14 ἐτῶν, εἰσήχθησαν εἰς θαλάμους, ὅπου ἐθανατώθησαν μὲ ἀσφυκτικὰ ἀέρια καὶ ἐκάησαν εἰς κρεματόριον. Τοιαῦτα κρεματόρια ὑπῆρχαν 5 εἰς τὸ Ἄουσβιτς, 4 εἰς Μπίργκενάου καὶ 1 εἰς Λοῦμπλιν. Οἱ ἄλλοι εἰργάζοντο εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα. Ἰατροὶ περιοδικῶς τοὺς ἐξήταζαν καὶ τοὺς ἀκαταλλήλους δι' ἐργασίαν παρέπεμπαν εἰς τοὺς θαλάμους καὶ τὰ κρεματόρια. Ἐπέστρεψα μόνος ἀπὸ 27 μέλη τῆς οἰκογενείας μου.

Ἀριθ. 6

ΠΟΛΥΣΤΗΛΟΝ (ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας).

Καταθέτουν ἓξ κάτοικοι ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ χωρίου τῇ 24 Ἀπριλίου 1945 :

Ὁ Ἕλλην ἱερεὺς ἐξεδιώχθη. Βούλγαρος ἱερεὺς καὶ δάσκαλος δὲν ἐγκατεστάθησαν. Ἡ λειτουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου δὲν ἐπετρέπετο. Ἐξετοπίσθησαν δύο Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκατεστάθησαν 12 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι εἰς οἰκίας κατασκευασθείσας διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Εἰς τοὺς ἐποίκους διενεμήθησαν ἀγροὶ ἐκτάσεως 800 στρεμμάτων περίπου, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους. Ὁ στρεμματικὸς φόρος τῶν διανεμηθέντων εἰς τοὺς

ἐποίκους ἀγρῶν, ἐβάρυνε τοὺς Ἕλληνας κατοίκους, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀφηρέθησαν. Εἰς τὸ χωρίον φιλοξενοῦνται 20 οἰκογένειαι πρόσφυγες ἐκ τοῦ χωρίου Κόκκολα, καταστραφέντος ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ὑπέθαλπτον τοὺς Ἕλληνας ἀντάρτας.

Ἀριθμ. 7

ΚΙΡΓΙΑ (συνοικισμοὶ Ὀργαντζῆ, Βαθύσπυλον, Ἀγάπη, Βαθυχῶρι, Τραχείας, Εὐρύπεδον, Ὑψηλὸς Βράχος) 15 χιλ. ΝΑ τῆς Δράμας.

Καταθέτουν εἰς τὴν Πλατεῖαν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τῇ 24 Ἀπριλίου 1945 :

Συμπεραίνουν, ὅτι αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διετέλουν ἐκ τῶν προτέρων ἐν γνώσει τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Βούλγαρος Νομάρχης Δράμας ἐπεσκέπτετο συχνὰ τοὺς ἐν τῷ χωρίῳ κομμουνιστάς, ὁ δὲ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος, Ἰβὰν Γαβριήλωφ ἐπροπαγάνδιζεν ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ εὑρίσκετο εἰς σχέσεις καὶ πολυειδῶς ἐνίσχυε τοὺς κομμουνιστὰς τοῦ χωρίου. Κατὰ τὸ κίνημα, 30 Σεπτεμβρίου, ἐφονεύθησαν εἰς τὸ χωρίον των ὑπὸ τῶν δῆθεν ἐπαναστατῶν ἕνας χωροφύλαξ καὶ ὁ διερμηνεὺς Θωμᾶς. Οἱ κάτοικοι μετὰ τὰς σφαγὰς τοῦ Δοξάτου, φοβηθέντες, ἐτράπησαν εἰς τὰ ὄρη, ἐλάχιστοι δὲ μόνον παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον. Οἱ Βούλγαροι στρατιῶται ἔφθασαν μετὰ ἓξ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος. Ἐλεηλάτησαν ὅλας τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου καὶ ἔκαυσαν 200, ἀπήγαγον ζῶα καὶ ἐβίασαν γυναῖκας. Ὅσους κατοίκους εὗρον εἰς τὸ χωρίον, ἀδιακρίτως ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἐφόνευσαν. Τοὺς δὲ καταφυγόντας εἰς τὰ ὄρη, κατεδίωξαν χρησιμοποιοῦντες καὶ πυροβολικόν. Ἐκ τῶν συλληφθέντων εἰς τὰ ὄρη κατοίκων ἐχώρισαν τὰς γυναῖκας καὶ ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐφόνευσαν 164, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ ἱερεὺς Ἰάκωβος Κορυφίδης. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκατεστάθησαν βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι 35, διενεμήθησαν δὲ εἰς αὐτὰς ἀγροὶ ἐκτάσεως 2.500 στρεμμάτων. Οἱ διανεμηθέντες ἀγροὶ ἀνῆκον εἰς τοὺς οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς παραμείναντας ἐπὶ τόπου Ἕλληνας κατοίκους. Ἐγκατεστάθη Βούλγαρος ἱερεὺς καὶ δάσκαλος. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Ἐπετάσσοντο ζῶα, μεγάλα καὶ μικρά, πρὸς σφαγήν. Τὰ μικρὰ ἐπληρώνοντο 30—50 λέβα, ἐνῷ εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον ἐτιμῶντο 250. Τὸ σιτάρι συνεκεντρώνετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ ἐπληρώνετο 5—7 λέβα τὸ κιλόν. Ὁ καπνὸς ἠγοράζετο 75—135 λέβα κατὰ κιλόν, ἐνῷ ἡ πραγματικὴ ἀξία του ἦτο 300 λέβα κατὰ κιλόν. Εἰσεπράττετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀδιακρίτως, ἂν ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι, στρεμματικὸς φόρος, ἐκ δὲ τῶν οἰκιῶν φόρος ἐπὶ τῆς ἀξίας των. Ἐπίσης εἰσεπράττετο ὑπὸ τῆς κοινότητος φόρος διὰ τὴν καθαριότητα, τὴν ἀγροφυλακὴν καὶ τὴν πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν. Τὰ ζῶα, μεγάλα καὶ μικρά, μηδὲ τῶν σκύλων ἐξαιρουμένων, ἐφορολογοῦντο. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον, ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἑκάστου κατοίκου, ἦτο ὑποχρεωτική. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς τὸ ἀντίτιμον τοῦ πωληθέντος καπνοῦ δὲν κατεβλήθη εἰς τοὺς κατοίκους, ἀλλ' ἐκρατήθη ἔναντι χρέ-

ους των πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941, στρατολογηθέντες, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν πρὸς κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Οἱ κάτοικοι παρημποδίζοντο συχνότατα ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν των χρησιμοποιούμενοι μετὰ τῶν ζώων καὶ τῶν κάρρων των εἰς παντὸς εἴδους ἀγγαρείας.

Ἀριθ. 8

ΔΟΞΑΤΟΝ (20 χιλ. νοτίως τῆς Δράμας, οἰκογένειαι 750)

Καταθέτουν ἔμπροσθεν τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος, οἱ κάτοικοι Χρῖστος Τζιμάδας, ἐτῶν 50, κτηνοτρόφος, Γεώργιος Παπαϊωάννου, ἐτῶν 48 γεωργός, Ἀλέξ. Παπαχριστοδούλου, ἐτῶν 70, κτηματίας, Μιχ. Κουτσάκαρις, ἐτῶν 42, γεωργός, Νικ. Δροσινός, ἐτῶν 55, κτηματίας, Μηνᾶς Ἀρσενάκης, ἐτῶν 55, κτηνοτρόφος, Ἰω. Κατσίκας, ἐτῶν 52, γεωργός, Θεοδ. Δώδου, ἐτῶν 50, κτηνοτρόφος, Κων. Παπαδόπουλος, ἐτῶν 28, γεωργός, Εὐάγγελος Μπαλλίδης, ἐτῶν 31, γεωργός. Παρίσταντο καὶ 30 περίπου ἄλλοι κάτοικοι τοῦ χωρίου τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1945 :

Ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπηγορεύετο. Αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων τῶν ναῶν, τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν τάφων καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀποθανόντων πρὸ τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς, ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. Οἱ ὁμιλοῦντες Ἑλληνιστὶ ἐξυλοκοποῦντο ἢ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς προστίμου. Ἀπηγορεύθη ἡ λειτουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Ἀντ' αὐτοῦ ἱδρύθη βουλγαρικὸν δημοτικὸν σχολεῖον. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον ἦτο ὑποχρεωτική. Εἰς τοὺς ἀρνουμένους νὰ συμμορφωθοῦν γονεῖς ἐπεβάλλετο πρόστιμον, ἐνίοτε δὲ ἐξετοπίζοντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐλεηλατήθη κατὰ τὰ πλούσια ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας, τελικῶς δέ, ἀφοῦ ἀφῃρέθησαν αἱ θῦραι καὶ τὰ παράθυρα, ἐχρησιμοποιήθη ὡς σταῦλος. Ἡ λειτουργία εἰς τοὺς ναοὺς ἐγίνετο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν ὑπὸ δύο ἱερέων ἐλθόντων ἐκ Βουλγαρίας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας περιεφέρετο ὡπλισμένος. Ἀπηλάθησαν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν οἱ ἱερεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἰατροί, οἱ κτηματίαι καὶ γενικῶς οἱ ἀσκοῦντες ἐπιρροὴν πρόκριτοι, ἐν ὅλῳ 60 οἰκογένειαι. Ἡ ἀκίνητος περιουσία των περιῆλθεν εἰς τὸ βουλγαρικὸν Δημόσιον, ἡ δὲ κινητὴ διηρπάγη. Τὸ γάλα συνεκεντρώνετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ ἐπληρώνετο κατὰ κιλὸν 2—7 λέβα. Εἰς τὸν κτηνοτρόφον ἀφήνοντο δύο κιλὰ κατὰ οἰκογένειαν. Εἰς τὸν Θεόδ. Δώδου ἐπεβλήθη πρόστιμον 1.000 λέβα, διότι ἐκράτησεν ἐπὶ πλέον ἕνα κιλὸ γάλα γιὰ τὰ παιδιά του. Ἐπίσης συνεκεντρώνετο τὸ μαλλὶ ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἐπληρώνετο κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς κατοχῆς 60 λέβα καὶ κατὰ τὸ τρίτον 100 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ ἡ πραγματικὴ ἀξία του ἦτο 600—1000 τὸ κιλόν. Εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ἀφήνετο τὸ μαλλὶ ἐκ τῆς κουρᾶς ἑνὸς προβάτου κατ' ἄτομον τῆς οἰκογενείας του. Τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι ἠγοράζοντο ἐξ ὁλοκλήρου 6—10 λέβα κατὰ κιλόν, ἐνῷ εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον ἐτιμῶντο 100—120 λέβα τὸ κιλόν. Εἰς τὸ παραγωγὸν ἀφήνοντο, πλὴν τοῦ σπόρου, 7 κιλὰ σίτου ἢ ἀραβοσίτου κατ' ἄτομον δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος. Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 45,

κατὰ τὸ δεύτερον 65, κατὰ τὸ τρίτον 98 καὶ κατὰ τὸ τέταρτον 118 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ ἡ πραγματικὴ ἀξία του ἦτο 300—500 λέβα τὸ κιλόν, 400 ἀροτριῶντα ζῶα ἐπετάχθησαν ἄνευ ἀποζημιώσεως διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς. Ἐπληρώνετο στρεμματικὸς φόρος διὰ τοὺς ἀγροὺς ἀνεξαρτήτως, ἂν ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι. Ἐπίσης ἐπληρώνετο φόρος διὰ τὰς οἰκίας ἀναλόγως τῆς ἀξίας των, τὴν καθαριότητα, τὴν ὕδρευσιν, τὴν ἀγροφυλακὴν κ.λ.π. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι φόροι εἰσεπράττοντο ὑπὲρ τῆς Κοινότητος. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους ἦτο ὑποχρεωτική. Γενικῶς καὶ κατὰ μέσον ὅρον ἑκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐπλήρωνεν ἐτησίως φόρον ἐκ 10—15 χιλ. λέβα.

Ἐγκατεστάθησαν 120 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀπελαθέντων καὶ τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων κατοίκων, καθὼς καὶ εἰς νέας οἰκίας κατασκευασθείσας διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, διενεμήθησαν δὲ εἰς τὰς ἐποίκους βουλγαρικὰς οἰκογενείας οἱ ἀγροὶ τῶν ἀπελαθέντων καὶ μέρος τῶν ἀγρῶν τῶν παραμεινάντων Ἑλλήνων κατοίκων. Οἱ τελευταῖοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν τὸν στρεμματικὸν φόρον καὶ διὰ τὸ ἀφαιρεθὲν μέρος τῶν ἀγρῶν των. Ἐστρατολογήθησαν οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941 καὶ μέρους τοῦ 1942, οἱ ὁποῖοι, καταταγέντες εἰς τὰ τάγματα ἐργασίας, ἐχρησιμοποιήθησαν δι' ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν πρὸς κατασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν παρὰ τὸ Κουμάνοβον καὶ τὸ Σιμιτλῆ. Διητῶντο κακῶς καὶ ἦσαν ἡμίγυμνοι καὶ ἀνυπόδητοι κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα καὶ εἰργάζοντο ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτός. Ὁμὰς ἀνταρτῶν Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων, παρέσυρε καὶ μερικοὺς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, 4—5, ὅλοι μαζὶ τὴν ἑσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου 1941 περιεκύκλωσαν τὸν ἀστυνομικὸν σταθμόν, ὅπου εὑρίσκοντο 5 χωροφύλακες, Ἐπηκολούθησε συμπλοκή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφονεύθησαν οἱ χωροφύλακες καὶ ἐκ τῶν ἀνταρτῶν ἕνας Ἕλλην καὶ ἕνας Βούλγαρος. Κατὰ τὴν νύκτα οἱ ἐπαναστάται περιερχόμενοι τὸ χωρίον ἐφώναζον βουλγαριστὶ καὶ ἑλληνιστὶ «ζήτω ἡ κομμούνα», «Χριστὸς Ἀνέστη». Οἱ κάτοικοι περίφοβοι ἔμειναν κλεισμένοι εἰς τὰ σπίτια των, χωρὶς διόλου νὰ ἐκδηλωθοῦν ἢ συμπράξουν μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν. Τὴν πρωΐαν τῆς 29ης Σεπτεμβρίου ἔφθασεν ἐκ Δράμας στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα. Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς του, διὰ κήρυκος ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὸ σχολεῖον ἀπειλῶν, ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἐκαίετο ὁλόκληρον τὸ χωρίον. Συγχρόνως, βουλγαρικὸν ἀεροπλάνον ἐβομβάρδισε τὸ χωρίον. Μετ' ὀλίγον ἔφθασεν ἐνίσχυσις ἐκ Δράμας ἐκ 250 ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον ἀπαγορεύοντες αὐστηρῶς τὴν ἔξοδον. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κάτοικοι συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐχωρίσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὰ γυναικόπαιδα. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπέθανεν ἐκ συγκοπῆς ὁ Μιλτιάδης Κούρογλου, τοῦ ὁποίου τὸ πτῶμα ἔμεινεν ἄταφον ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διότι οἱ Βούλγαροι ἀπηγόρευσαν τὴν ταφήν του. Κατὰ διαταγὴν Βουλγάρου ἐπιλοχίου, ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ δύο γραμμαί, ἡ μία περιελάμβανε τοὺς ἀπὸ 15—25 ἐτῶν καὶ ἡ ἄλλη τοὺς ἀπὸ 25 καὶ ἄνω μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 400. Κατόπιν τὰ γυναικόπαιδα ἐκλείσθησαν εἰς τὸ σχολεῖον, οἱ δὲ ἐπιλεγέντες 400 ἄνδρες ὡδηγήθησαν εἰς τὰ παρακείμενα δύο σπίτια Ἐν τῷ

μεταξὺ ἀφίχθη Βούλγαρος ταγματάρχης ἐκ Δράμας, ὁ ὁποῖος ἔδωσε διαταγὴν νὰ θανατωθοῦν οἱ 400 ἄνδρες. Τοὺς ἔδεσαν κατὰ ὁμάδας ἐκ 10—20 ὀπισθάγκωνα μὲ ἀκανθωτὸν σύρμα, ἀφοῦ προηγουμένως τοὺς ἠρεύνησαν καὶ ἀφήρεσαν, ὅ,τι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν, δακτυλίδια, χρήματα, ὡρολόγια. Κατόπιν τοὺς ὡδήγησαν κατὰ ὁμάδας δεμένους, ὡς ἦσαν, εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, 20′ μακρὰν τοῦ χωρίου. Ἐκεῖ ἔγινεν ὑπὸ τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος νέα ἔρευνα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεκόπησαν δάκτυλοι, διὰ νὰ ἀφαιρεθοῦν τὰ δακτυλίδια, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀπομείνει ἐκ τῆς πρώτης ἐρεύνης. Ἑκάστη ὁμὰς ἐτυφεκίζετο ἐκ τῶν ὄπισθεν διὰ τριῶν πολυβόλων. Τὰ πτώματα ἔμειναν ἄταφα ἐπὶ 2—3 ἡμέρας, κατόπιν δὲ ἐτάφησαν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως εἰς δύο ὁμαδικοὺς τάφους. Ἐκ τῶν 400 ἀνδρῶν ἐσώθησαν οἱ Εὐάγγελος Μπαλλίδης, Μ. Λύτρας, Κωνστ. Παπαδόπουλος, Ἄγγελος Θασίτης, Ἀθανάσιος Καραμήτρου, Πέτρος Σαγουνᾶς, Ἰωάν. Γαΐτσος καὶ Ἰωάν. Κεμπέρης, οἱ ὁποῖοι καὶ διηγήθησαν τὴν τραγικὴν σκηνὴν τῆς θανατώσεως. Ὁ πρῶτος κατὰ τὴν μεταφορὰν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως κατώρθωσε νὰ λυθῇ, ἥρπασε τὸ ὅπλον ἑνὸς ἐκ τῶν συνοδῶν στρατιωτῶν, τὸν ἐκτύπησε καὶ διέφυγε. Ὁ δεύτερος, ἐπωφεληθεὶς τὴν σύγχυσιν, κατώρθωσε ἐπίσης νὰ λυθῇ καὶ διαφύγῃ. Οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἄλλοι, τραυματισθέντες ἐλαφρῶς καὶ ἄλλοι ἐντελῶς ἄτρωτοι, δὲν ἐδέχθησαν τὴν χαριστικὴν βολὴν προσποιηθέντες τοὺς νεκρούς, ἔμειναν ἐπὶ 6—7 ὥρας ὑπὸ τὸν σωρὸν τῶν πτωμάτων καὶ τέλος ἐπέτυχον νὰ λυθοῦν καὶ διαφύγουν εἰς τὰ ὄρη. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κινήματος, ἀπῄχθησαν ποίμνια πρὸς ἀντεκδίκησιν, ἐπεβλήθη δὲ εἰς τοὺς κατοίκους ἔκτακτος φόρος ἐκ 500 λεβίων κατὰ οἰκογένειαν διὰ τὰς σφαίρας, αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὸν τυφεκισμὸν τῶν προστατῶν των.

Ἀριθ. 10

ΠΕΤΡΟΥΣΑ (Τοῦ Νομοῦ Δράμας, 16 χιλ. ΒΑ τῆς Δράμας, οἰκογ. 400).

Καταθέτουν πολλοὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἔμπροσθεν τοῦ κοινοτικοῦ Καταστήματος τῇ 26 Ἀπριλίου 1945 :

Ὁ Δημήτριος Ἀγγέλλου Εὐθυμίεφ, πρώην κάτοικος Πετρούσης, ἐκ τῶν οἰκειοθελῶς μεταναστευσάντων σλαβοφώνων εἰς Νευροκόπιον, ἐδήλωσεν πρὸς τὸν Νικόλαον Μαδεμλῆν, κάτοικον ἐπίσης Πετρούσης, περὶ τοῦ κινήματος τοῦ Στεπτεμβίου 1941: «Ἡ ἐπανάστασις ἔγινεν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους διὰ νὰ σᾶς ἐξοντώσωμεν». Ἄνευ ἐξεγέρσεως ἢ συμμετοχῆς τῶν κατοίκων εἰς τὸ κίνημα, πέντε κάτοικοι συλληφθέντες ἐφονεύθησαν. Ἐπίσης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κινήματος πολλοὶ ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἐκακοποιήθησαν, ἐλεηλατήθησαν δὲ καὶ μερικαὶ οἰκίαι.

Ἔποικοι βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι δὲν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον. Ὑπῆρχον ὅμως σλαβόφωνοι οἰκογένειαι πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Ἐγκατεστάθησαν Βούλγαρος ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς δὲν ἐδέχοντο τοὺς Ἑλληνόπαιδας εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον, κατόπιν ὅμως ἐπετράπη ἡ φοίτησις αὐτῶν. Οἱ ὁμιλοῦντες ἑλληνιστὶ ἐξυλοκοποῦντο καὶ ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πληρωμὴν προστίμου. Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς

50, κατὰ δὲ τὸ τρίτον 90 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῷ ἡ τιμὴ του ἦτο τριπλασία εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον. Οἱ κάτοικοι ἐπλήρωναν στρεμματικὸν φόρον 50 λέβα κατὰ δεκαδικὸν στρέμμα ἀδιακρίτως, ἂν ἐκαλλιεργεῖτο ἢ ὄχι ὁλόκληρος ἡ ἔκτασις τῶν ἀγρῶν των. Ἐπίσης ἐπληρώνετο φόρος διὰ τὰς οἰκίας, ἀναλόγως τῆς ἀξίας των, ἡ ὁποία ὑπερεξωγκώνετο συνήθως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀγροφυλακήν, πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν, καθαριότητα κ.λ.π. Ἕκαστος κάτοικος ἐπλήρωνε φόρον διὰ τὴν οἰκίαν του κ.λ.π. μεταξὺ 200 ἕως 1.000 λέβα κατ' ἔτος. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτική, ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν κατοίκων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐπετάχθησαν 100 περίπου ζῶα πρὸς σφαγὴν πληρωθέντα πρὸς 16 λέβα κατὰ κιλὸν περίπου.

Παρὰ μερικῶν ἐκ τῶν κατοίκων ἠγοράσθη μέρος τῶν ἀγρῶν των, τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τοὺς βουλγαρίσαντας σλαβοφώνους. Οἱ πρώην ἰδιοκτῆται των ὅμως ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ στρεμματικοῦ φόρου καὶ διὰ τὸ πωληθὲν μέρος τῶν ἀγρῶν των. Οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, μετὰ τῶν ζώων καὶ τῶν κάρρων των, ὑπεβάλλοντο συχνότατα εἰς ἀγγαρείας. Εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους διενέμετο καλαμπόκι ἕνα κιλὸν τὸν μῆνα κατ' ἄτομον, ἐνίοτε δὲ καὶ ζάχαρις, τοὐναντίον εἰς τοὺς βουλγαρίσαντας σλαβοφώνους διενέμετο μέχρι 12 κιλὰ καλαμπόκι καὶ 1)2 κιλὸν ζάχαρις κατὰ μῆνα κατ' ἄτομον.

Εἰς τὸ χωρίον φιλοξενοῦνται 120 οἰκογένειαι ἐκ τῶν πέραν τοῦ Νέστου πυρποληθέντων χωρίων. Εὑρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ἰδίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως διατροφῆς καὶ ἱματισμοῦ, χωρὶς οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι νὰ δύνανται νὰ τοὺς βοηθήσουν, διότι πένονται ἐπίσης.

ΠΡΟΣΩΤΣΑΝΗ

Ἀριθ. 11

Καταθέτουν εἰς τὸ κοινοτικὸν γραφεῖον περὶ τοὺς εἴκοσι κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως τῇ 26 Ἀπριλίου 1945.

Ὁ Βούλγαρος Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Βόρις Καραϊβάνωφ ὑπεκρίνετο τὸν κομμουνιστήν. Ὁ πυρὴν ἀπετελεῖτο ἀπὸ μερικοὺς βουλγάρους (Γεώργιος Μπόντζιος, Ἠλίας Ἀσμίνκας, Κυριᾶκος Βελιάντζος, Εὐάγ. Βελιάντζος) καὶ ἀπὸ 25 περίπου Ἕλληνας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Παναγ. Φωτόπουλον, ὁ ὁποῖος εἶχε στενωτάτας σχέσεις μὲ τὸν Πρόεδρον. Οὕτω ὁ Σωτήρ. Μαργαριτίδης καταθέτει ὅτι ἀρκετὰς ἡμέρας πρὸ τοῦ κινήματος εἶχε ζητήσει μαζί μὲ τὸν Γιάννην Γουναρᾶν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον ἄδειαν μεταβάσεως εἰς Δράμαν καὶ ὁ Πρόεδρος ἠρνήθη. Ἐπενέβη ὅμως ὁ Φωτόπουλος μὲ μεγάλην οἰκειότητα καὶ ἡ ἄδεια ἐδόθη ἀμέσως. Τὴν παραμονὴν τοῦ κινήματος ὁ Πρόεδρος διέταξε νὰ παίξουν εἰς τὸ καφενεῖον τὸν ρωσικὸν ὕμνον, ἦλθε καὶ ἕνα αὐτοκίνητο μὲ Ἀρμενίους, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὰ ὅμματα τῶν ἀρχῶν ἐβεβαίωναν, ὅτι εἶναι βεβαία ἡ νίκη τῶν κομμουνιστῶν.

Τὴν νύκτα ἠκούοντο πυροβολισμοὶ καὶ ὁ ἐπαναστατικὸς πυρὴν ἠνάγκασε μὲ τὴν ἀπειλὴν τῶν ὅπλων 60 ἄλλους περίπου νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν, ὑπὸ τύπον ἐπιστρατεύσεως ἐν ὀνόματι τῆς ἐπαναστάσεως.

Τὴν Τρίτην τὸ πρωῒ ἕν ἀεροπλάνον ἔρριψε 9 βόμβας καὶ ἐπολυβόλησε

καὶ ἐτραυμάτισε μερικούς. Εἰς τὰς 10 τὸ πρωῒ ἦλθε ἕνα μικρὸ αὐτοκίνητο μὲ ὀλίγους στρατιώτας καὶ ἔπειτα ἕνα μεγαλύτερο μὲ πολλοὺς στρατιώτας. Κατέβηκαν καὶ περιεκύκλωσαν τὸ χωριό κατὰ ὁμάδας ἀπὸ τέσσαρας μὲ ὁδηγὸν ἕνα σλαβόφωνον ἐντόπιον. Ἔπειτα ἦλθε ἕνα Σύνταγμα καὶ ἔβαλε μὲ ὅλμους ἀπὸ 2 χιλιομέτρων. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἐπαναστάται εἶχαν διαλυθῆ καὶ οἱ ἀπερχόμενοι συνεπλάκησαν μὲ τοὺς ὑπολειπομένους 5, τοὺς ὁποίους καὶ ἐφόνευσαν.

Ὅλους τοὺς κατοίκους τοὺς ἔβγαλαν ἀπὸ τὰ σπίτια των καὶ τοὺς συνεκέντρωσαν εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων. Τὰ σπίτια ἐν τῷ μεταξύ ἐληστεύοντο. Ἐσκότωσαν μερικούς, ἐπλήγωσαν μὲ πιστόλια τὸν Δημ. Κ. Πανίδην 80 ἐτῶν, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε τὸ βράδυ. Ἐπίσης ἐσκότωσαν τὸν Θωμᾶν Μαναρίδην, 75 ἐτῶν, καὶ ἄλλους.

Ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἀπέλυσαν τὰς γυναῖκας, ἀπὸ δὲ τοὺς ἄνδρας περὶ τοὺς 15 ἐτουφέκισαν ἔξω τῆς ἐκκλησίας.

Τὴν Τετάρτην κατέγραψαν τοὺς συγκεντρωμένους καὶ ἐχώρισαν τοὺς ἐντοπίους, χωριστὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς σλαβοφώνους. Τὸ ἀπόγευμα ἦλθε Βούλγαρος Ἀξιωματικὸς μὲ 300 περίπου στρατιώτας καὶ πολίτας. Μεταξύ αὐτῶν ἦσαν οἱ Πασχάλης Ντερμεντζῆεφ, Θεοδ. Τόπλεφ, Ἠλίας Σλάβκωφ, Κωνστ. Μανώλιεφ, Βόρις Τένωφ, Κωνστ. Τένωφ, Ἀθαν. Ἴλτσεφ, Βασ. Μιχάλεφ, Ἀθαν. Μπουζίκωφ, Δημ. Πιρίνκα, Μαρῖνος Ποπολίεφ, καθὼς καὶ οἱ διδάσκαλοι Νευροκοπίου, ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι προύχοντες ἀπὸ βορρᾶ φέροντες δίκωχα.

Εἰς τὸ προαύλιον ὁ χωροφύλαξ Νικ. Βούλκωφ μὲ λακτίσματα ἐσκότωσε τὸν Μενέλαον Μελαχροινόν. Ἀργότερα ἦλθε ὁ Βούλγαρος διοικητὴς στρατηγὸς τῆς Δράμας μὲ δύο Συνταγματάρχας καὶ ἄλλους Ἀξιωματικούς καὶ ἤρχισε μὲ ὕβρεις τὴν ἀνάκρισιν. Ἐχώρισαν τοὺς ἐντοπίους σλαβοφώνους, τοὺς ἐντοπίους Ἕλληνας, τοὺς ἐκ Παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἐκ Δυτ. Μακεδονίας καὶ τοὺς Μικρασιάτας. Ἀφοῦ ἀπεχώρησαν οἱ ἀξιωματικοί ὁ Βασ. Μιχαήλωφ Καφετζῆς, εἰσῆλθε, ἀνεγνώρισε τὸν πρώην ὑπάλληλόν του Νικ. Μανούσην, εἰς τὸν ὁποῖον ὤφειλε μισθοὺς καὶ τὸν ἐφόνευσε ἰδιοχείρως.

Ἀπελύθησαν οἱ σλαβόφωνοι καὶ μερικοὶ Ἕλληνες.

Εἰς τὰς 7 ἐχώρισαν 42 ἄνδρας, μερικοὺς κληθέντας ὀνομαστικῶς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ καταθέτων Μιχ. Μουσουλαρῖκος καὶ τοὺς ἔβαλαν εἰς ἕνα αὐτοκίνητον. Τέσσαρα αὐτοκίνητα μὲ στρατιώτας τοὺς συνώδευσαν εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἀλιστράτης, ὅπου τοὺς ἐζήτησαν τὰ χρήματά των διὰ νὰ τοὺς ἀγοράσουν ψωμί. Τὰ χρήματα ἐπῆραν οἱ Κῶτσος Μανῶλτσεφ καὶ Ἀθαν. Μπουζίκωφ.

Ἐκεῖ κοντὰ ὑπῆρχαν πτώματα. Ἔπειτα ἤρχισαν νὰ τοὺς καταβιβάζουν ἀνὰ 5 καὶ νὰ τοὺς ἐκτελοῦν μὲ πολυβόλον. Ὁ καταθέτων, ἀπὸ τὴν 3ην ὁμάδα, εἶπεν ὅτι ἄδικα τὸν σκοτώνουν καὶ εἰς τὸ τέλος, ἀφοῦ ἠρωτήθη, ἂν ἔχει ἄλλο τίποτε νὰ εἰπῆ, εἶπεν ὅτι φταίνε ἐκεῖνοι, ποὺ ἔκαμαν τὴν Βουλγαρία κράτος καὶ ὅτι ἀφίνει παιδιὰ διὰ νὰ τὸν ἐκδικήσουν. Ἐδόθη τότε τὸ σύνθημα καὶ ἔλαβε τραῦμα διαμπερὲς εἰς τὴν μέσην. Ἔπεσε κάτω, ἡ χαριστικὴ βολὴ δὲν τὸν εὑρῆκε καὶ ἀπὸ τοὺς πολυβολισμοὺς τῶν πτωμάτων ἐπληγώθη μόνον εἰς τὸ πόδι. (Πρβλ. φωτογρ. 25, 26).

Ὅταν οἱ Βούλγαροι ἀπεχώρησαν, κατώρθωσε νὰ φύγῃ μὲ ἕνα ἄλλον σωθέντα καὶ μετὰ 10 ἡμέρας ἐπέστρεψε κρυφὰ εἰς τὸ χωριό.

Ἐφονεύθησαν ἐν ὅλῳ 154 ἀπὸ τὸ χωριό.

Μετὰ τὸ κίνημα ἐξηκολούθησαν οἱ φόνοι.

Ὁ Ἀνέστης Κρεστάνας καταθέτει, ὅτι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐφυλακίσθη καὶ ἔμεινε ἐπὶ 50 ἡμέρας εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Δράμας. Ἔβλεπε κάθε ἡμέρα νὰ βγάζουν 5—6 πτώματα σκοτωμένων ἀπὸ τὸ ξύλο. Τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν σύλληψίν του ἀπέθανε ἀπὸ τὸ ξύλο ὁ γνωστός του Προκόπ. Καραϊβάνης.

Ἔποικοι ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν ἦλθαν περίπου 60 οἰκογένειαι. Ἁρπαγὴ χωραφιῶν καὶ λοιπαὶ πιέσεις, πεῖνα, διωγμοὶ ἱερέων καὶ διδασκάλων, ὅπως καὶ παντοῦ ἀλλοῦ.

Ἀριθμ. 12

ΜΕΓΑΛΟΚΑΜΠΟΣ τοῦ Νομοῦ Δράμας, οἰκογένειαι 157.

Καταθέτουν ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος καὶ τέσσαρες κάτοικοι τοῦ χωρίου εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα τῆς 26 Ἀπριλίου 1945.

Συμπεραίνουν, ὅτι αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διετέλουν ἐν γνώσει τῆς ἐπικειμένης ἐκρήξεως τοῦ κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ ὁ ἐπίσης Βούλγαρος ἀγροφύλαξ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ χωρίου των ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς, 27 Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὸ κίνημα 38 κάτοικοι τοῦ χωρίου, συλληφθέντες ἐφονεύθησαν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ὡς ἀφορμὴ ἐχρησίμευσε τὸ γεγονός, ὅτι μερικοὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἐβοήθησαν τοὺς συμπλακέντας ἐπαναστάτας τοῦ χωρίου Σιταγρῶν, μετὰ βουλγαρικοῦ στρατοῦ παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἁλιστράτης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κινήματος, ἐλεηλατήθησαν αἱ περισσότεραι οἰκίαι τοῦ χωρίου, ἐπυρπολήθησαν δὲ 7, 14 μάνδραι καὶ 17 ἀχυρῶνες. Ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον 8 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθησαν αἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἀγροὶ τῶν ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων κατοίκων. Βούλγαρος ἱερεὺς δὲν ἐγκατεστάθη. Ὁ Ἕλλην ἱερεὺς παρέμεινεν, ἀλλὰ δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ ἱερουργῇ. Βουλγαρικὸν σχολεῖον δὲν ἐλειτούργησεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου ἡ λειτουργία δὲν ἐπετράπη.

Ἀριθμ. 13

ΑΛΙΣΤΡΑΤΗ

Οἱ Παπαχρῆστος Κελασίδης, ἱερεύς, Κατσαρὸς Μιχαήλ, γεωργός, Κωνσταντῖνος Ντῖνος γεωργός, καὶ Μιχαὴλ Τσουρνατζίδης, γεωργός, παρισταμένων καὶ πλείστων ἄλλων κατοίκων τῆς πόλεως καταθέτουν τῇ 26 Ἀπριλίου 1945 τὰ ἑξῆς:

Πρὶν ἐκδηλωθῇ τὸ ψευτοκίνημα, οἱ ἐντόπιοι βουλγαρόφωνοι συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ συνεδιεσκέπτοντο. Ἔλεγαν δὲ συχνὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι: «Ἐσεῖς ἐδῶ δὲν σκέπτεσθε τίποτα ἄλλο, παρὰ πῶς νὰ κάμετε ἐπανάστασιν, ἀλλὰ θὰ τιμωρηθῆτε». Οἱ κάτοικοι τῆς Ἁλιστράτης δὲν ἐγνώριζαν τίποτε. Προτοῦ ὅμως ἐκδηλωθῇ τὸ ψευτοκίνημα, ἦλθαν εἰς Ἁλιστράτην καὶ περίχωρα πολλοὶ κομιτατζῆδες. Ἀντιθέτως πολλοὶ Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἔφευγαν μὲ ἄδειαν, προτοῦ ἐκδηλωθῇ τὸ ψευτοκίνημα. Μεταξὺ τῶν ἀναχωρησάντων ἐπ' ἀδείᾳ ἦτο καὶ ὁ Πρόεδρος

τῆς Κοινότητος Νικόλας Ποπώφ, καθώς καὶ ὁ Γραμματεύς. Τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1941 ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι τὸν Ἀθανάσιον Στόγιαν, ἐτῶν 90 ἀπὸ τὸ Ἁγιοχῶρι, τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Σάντολη, τὸν Κωνσταντῖνον Χατζησταύρου μετὰ βασάνων, καὶ τὸν Παντελῆν Σίταν, καὶ τρεῖς ἄλλους ἀκόμη, ἤοι ἐν ὅλῳ 9.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς λοχαγὸς Βούλγαρος ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς εἶπε: «Ἐλᾶτε νὰ ἰδῆτε πῶς σκοτώνουν τοὺς Ἕλληνας». Ἔπειτα ὁ ἀξιωματικὸς ἐκάλεσε δέκα Ἕλληνας ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ τοὺς διέταξε νὰ πᾶνε νὰ θάψουν τοὺς ἐκτελεσθέντας. Οἱ Βούλγαροι ὅμως ἐφόνευσαν καὶ ἄλλους εἰς τὴν Ἀλιστράτην, καταγομένους ἀπὸ ἄλλα μέρη. Οὕτω τὴν 2αν Ὀκτωβρίου 1941 ἐξετέλεσαν ἐνώπιον τῶν κατοίκων τὸν εἰκοσαετῆ νέον Γεώργιον Σαλωνίδην. Ἐν ὅλῳ συνελήφθησαν καὶ ἐκρατήθησαν εἰς τὸ ἀστικὸν σχολεῖον 86 ἄνδρες ἀπὸ 17 ἐτῶν καὶ ἄνω. Ἐπίσης ἔφεραν ἐκεῖ καὶ ἄλλους 23 ἀπὸ τὸν Μεγαλόκαμπον. Οἱ Βούλγαροι εἶχαν κατάλογον ὀνομαστικὸν ὅλων τῶν κρατουμένων καὶ ὀνομαστικῶς ἐκάλεσαν τοὺς κρατουμένους· τοὺς ἔβγαζαν ἔξω καὶ τοὺς ἔδερναν σκληρότατα μὲ σίδερα. Μερικοὶ ἐκ τῶν κρατουμένων, ἔχοντες χρήματα ἐδωροδόκησαν τοὺς Βουλγάρους καὶ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Οἱ ἔνοπλοι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἰς Ἀλιστράτην ἦσαν περίπου 300, δηλαδὴ τακτικὸς βουλγαρικὸς στρατός, χωροφυλακή, κομιτατζῆδες καὶ ἐντόπιοι βουλγαρόφωνοι. Ὅλοι οἱ Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἦσαν ἔνοπλοι ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας, πρὶν ἐκδηλωθῇ τὸ ψευδοκίνημα. Κανεὶς δὲν ἐγνώριζε τίποτε διὰ τὸ ψευδοκίνημα. Ἀνησύχησε ὅμως τοὺς κατοίκους ὅλους τὸ γεγονός, ὅτι τὴν προτεραίαν τῆς ἀνταρσίας παρουσιάσθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως ἕνας πολὺ καλὰ ντυμένος κύριος καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι εἶναι τάχα Ρῶσος αἰχμάλωτος καὶ θέλει νὰ πάῃ εἰς Ρωσίαν καὶ προσέθεσεν: «Οἱ Βούλγαροι εἶναι κακοῦργοι. Τί λέτε ἐσεῖς;» Οἱ Ἕλληνες ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἔχουν παράπονα. Τὸ πρωῒ ὁ ἐν λόγῳ κύριος κατηυθύνθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν τῆς κοινότητος. Εἰς τὴν Ἀλιστράτην τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941 δὲν ἔγινε τίποτε, οὔτε ἐξεδηλώθη καμμία ἀνησυχία. Μόνον τὴν ἑπομένην ἔμαθαν οἱ κάτοικοι ὅτι ἀλλοῦ κάτι ἔγινε. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ψευδοκίνημα καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἐγίνοντο καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰ περίχωρα σποραδικοὶ φόνοι Ἑλλήνων ἀπὸ Βουλγάρους. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς Ἀλιστράτην 75 ἀγροτικὰς οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι ἐπῆραν τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων. Τὸν φόρον ὅμως τῶν κτημάτων, ποὺ ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι ὑπεχρέωναν τοὺς Ἕλληνας ἰδιοκτήτας νὰ τὸν πληρώνουν. Οἱ Βούλγαροι ἐξώρισαν 13 οἰκογενείας Ἑλλήνων ἀπὸ Ἀλιστράτην. Ἐπίσης ἐπέβαλον ἐξάμηνον στρατολογίαν διὰ καταναγκαστικὰ ἔργα εἰς Βουλγαρίαν. Ἡ θητεία αὐτὴ ἐπαναλαμβάνετο. Ἐπίσης ἐπῆραν 4 πρόσωπα ὡς πολιτικοὺς ἐξορίστους εἰς Βουλγαρίαν καὶ τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ δουλεύουν εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα. Εἰς τὸν ἱερέα οὐδέποτε ἐπέτρεψαν νὰ ἱερουργήσῃ.

Ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν τοῦ σίτου ἄφηναν 50 κιλὰ τὸ ἄτομον κατ' ἔτος, μαζὶ μὲ τὸν σπόρον, ἐνῷ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἄφηναν 300 κιλὰ τὸ ἄτομον. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐπέβαλαν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀλλάξουν τὸ γαλάζιο χρῶμα εἰς τὰς οἰκίας των καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσουν μὲ πράσινο.

Ὁ Ἀναστάσιος Λογοθέτης, ὁποῖος δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀλλάξῃ τὸ χρῶ-

μα τοῦ σπιτιοῦ του, συνελήφθη καὶ ἐδάρη τόσον, ὥστε ἀπέθανεν ἐπὶ τόπου.

Τέλος ἀπὸ τὴν Ἀλιστράτην ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι 1000 περίπου μεγάλα ζῷα καὶ 4000 πρόβατα.

Ἀριθμ. 14

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΓΓΙΣΤΑ τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, Οἰκ. 130

Καταθέτουν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν οἱ κάτοικοι Στέφανος Σαββίδης, γεωργὸς καὶ Κωνστ. Ντάνος, σιδηρουργός, τῇ 26 Ἀπριλίου 1945:

Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκδηλώσεως ἢ συμμετοχῆς τῶν κατοίκων, συνεκεντρώθησαν οἱ ἄνδρες. Ἐξελέγησαν 23, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος. Πάντες ἐθανατώθησαν διὰ τυφεκισμοῦ. Ἡ σύλληψις καὶ ὁ τυφεκισμὸς ἔγιναν ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, βοηθουμένου καὶ ὑπὸ ἐποίκων ἐκ Βουλγαρίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κινήματος ἔγινε συστηματικὴ ἔρευνα εἰς τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου, αἱ πλεῖσται δὲ ἐξ αὐτῶν ἐλεηλατήθησαν. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκατεστάθησαν 12 οἰκογένειαι ἐκ Βουλγαρίας εἰς οἰκίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, οἱ ὁποῖοι ὑπεχρεώθησαν νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Εἰς τοὺς ἐποίκους διενεμήθησαν οἱ εὐφορώτεροι ἀγροὶ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ἱδρύθη βουλγαρικὸν σχολεῖον, τοποθετηθέντος καὶ Βουλγάρου διδασκάλου. Τὰ Ἑλληνικὰ σχολικὰ βιβλία, καθὼς καὶ τὰ ὑπηρεσιακὰ βιβλία τοῦ σχολείου ἐκάησαν. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον κατ' ἀρχὰς ἦτο ὑποχρεωτική. Κατόπιν ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέμεινον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς των. Εἰς τοὺς κατοίκους διενέμετο ½—1 κιλὸν ἀραβοσίτου κατὰ μῆνα κατ' ἄτομον, ἐπίσης διενέμετο ζάχαρις 100 γραμ. κατ' ἄτομον κάθε τρεῖς μῆνας. Ἡ ἐγγραφὴ τῶν κατοίκων εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτική, ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἑκάστου. Ἀπητήθησαν τὰ χρέη τῶν κατοίκων πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ὑπηρεσίαν Ἐποικισμοῦ. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ φορολογία τῶν κατοίκων ἦτο ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν φορολογίαν τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων χωρίων. Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς πρὸς 45, κατὰ τὸ δεύτερον πρὸς 60 καὶ κατὰ τὸ τρίτον πρὸς 90 λέβα κατὰ κιλόν.

Ἀριθμ. 15

ΞΑΝΘΗ

Καταθέτουν ἐν τῇ Μητροπόλει τῇ 28 Ἀπριλίου 1945 οἱ Χασὰν Ὀγλοῦ Χαβοὺζ Ἀλῆς, μουφτῆς Ξάνθης, Κωνστ. Καραμπέτσης, ἐτῶν 77, ἰατρός, Χρῖστος Χριστίδης, ἐτῶν 74, καπνέμπορος, Σταῦρος Ταρπίδης, ἐτῶν 54, ἐκτιμητὴς καπνῶν, Εὐτύχιος Κανάρης, ἐτῶν 60, συμβολαιογράφος, Μᾶρκος Μανῆς, ἐτῶν 41, μυλωθρὸς, Θεόδ. Κουϊμετζόγλου, ἐτῶν 57, ποτοποιός, Χρῖστος Εὐστρατίου, ἐτῶν 45, παντοπώλης, Χαμτῆ Βέης Χουσεῖν Φεχμῆ, ἐτῶν 46, Πρόεδρος τῆς μουσουλμανικῆς κοινότητος Ξάνθης καὶ πρώην βουλευτής, ἅπαντες κάτοικοι Ξάνθης καὶ Χαφοὺς Ἰσμαήλ, ἐτῶν 46, Πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἐχίνου τῆς Ξάνθης.

Πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἔγιναν σποραδικοὶ φόνοι εἰς τὴν Ξάνθην καὶ τὰ χωρία τῆς περιφερείας, ἀπηλάθησαν δὲ ἰατροί, καθηγηταί, διδάσκαλοι, ἱερεῖς, ἔμποροι, βιομήχανοι εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν.

Κατὰ τὸ κίνημα οἱ Βούλγαροι δὲν προέβησαν εἰς σφαγάς, ἀλλ' εἰς αὐστηροτάτας ἐρεύνας κατ' οἶκον, αἱ ὁποῖαι συνωδεύοντο ὑπὸ διαρπαγῆς.

Ἐγκατεστάθησαν 300 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν Ἑλλήνων κατοίκων.

Ἡ πρόσληψις Βουλγάρων συνεταίρων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων, βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὁπωσδήποτε σημαντικὰς ἐπιχειρήσεις, ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ Βούλγαροι συνεταῖροι δὲν κατέβαλλον ἴδια κεφαάλαια, βαθμηδὸν δὲ ὑποκαθίσταντο εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τοῦ Ἕλληνος ἐπιχειρηματίου ὑποβιβαζομένου εἰς ἁπλοῦν ὑπάλληλον. Οὕτω ὁ Ἕλλην φωτογράφος Χρῖστος Εὐστρατίου ὑπεχρεώθη νὰ προσλάβῃ Βούλγαρον συνεταῖρον, ὁ ὁποῖος ἐντὸς 7 ½ μηνῶν τοῦ ἔφαγε τὰ κεφάλαια, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἠναγκάσθη νὰ πωλῇ σιγαρέττα ἔξωθεν τοῦ κλειστοῦ καταστήματός του. Εἰς ἄλλους Ἕλληνας ἐμπόρους, βιοτέχνας κλπ. ἢ δὲν ἐδίδετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ δὲν ἐδίδοντο ἐμπόρευμα πρὸς πώλησιν ἢ πρῶται ὕλαι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάζοντο νὰ κλείσουν τὴν ἐπιχείρησίν των καὶ νὰ μετέρχωνται πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἄρτου τῆς οἰκογενείας των ἐμπόριον τοῦ πωδαριοῦ, πώλησιν σιγαρέττων κλπ. Εἰς ὅσους ἐμπόρους, βιοτέχνας κλπ. παρείχετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, παρείχετο κατόπιν πολλῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπήτουν 4—5 μῆνας καὶ ὑπέρογκα ἔξοδα πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν δικηγόρων. Εἰς τοὺς ἰατρούς, συμβολαιογράφους καὶ φαρμακοποιοὺς κατὰ κανόνα δὲν ἐδίδετο ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος. Μόνον εἰς τὸν ἰατρὸν Καραμπέτσον ἐπέτρεψαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ νὰ ἐργασθῇ 4—5 μῆνας, κατόπιν ὅμως τοῦ ἀπηγόρευσαν τὴν ἐργασίαν. Τοὺς Ἕλληνας δικηγόρους ἀντικατέστησαν Βούλγαροι δικηγόροι, οἱ ὁποῖοι κυριολεκτικῶς ἐλήστευον τοὺς κατ' ἀνάγκην πελάτας των. Διὰ τὴν σύνταξιν μιᾶς ἁπλῆς αἰτήσεως πρὸς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχὰς ἐλάμβανον 1000 — 2000 λέβα. Οἱ Βούλγαροι ὑπάλληλοι, μηδὲ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ Αἰγαίου ἐξαιρουμένου, ἦσαν προσιτοὶ εἰς τὴν δωροδοκίαν. Ὁ πλούσιος Τοῦρκος Χαμδῆ Βέης, ἐδωροδόκησεν ἀπ' εὐθείας τὸν γενικὸν διοικητὴν διὰ τῆς προσφορᾶς 120 χιλ. λέβα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐξορίας, ὁ αὐτὸς δὲ Χαμδῆ Βέης, διὰ τῆς δωροδοκίας τοῦ ἁρμοδίου Βουλγάρου ὑπαλλήλου, ἐπέτυχε τὸν μετριασμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον ἀπὸ 840 χιλ. εἰς 162 χιλ. λέβα. Ἀλλὰ καὶ οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι διὰ τὴν διεκπεραίωσιν καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀσημάντων ὑποθέσεων ἐζήτουν δῶρα. Ὁ φόρος τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, τὸν ὁποῖον εἰσέπραττε τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον καὶ ὁ δῆμος ἢ ἡ κοινότης, ἦτο λίαν ἐπαχθής. Τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον εἰσέπραττε 10 % ἐπὶ τοῦ πραγματοποιουμένου εἰσοδήματος, ὁ δὲ δῆμος ἀρχικῶς 2 % καὶ κατόπιν περισσότερον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀκινήτου, ἡ ὁποία ὑπερεξωγκώνετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας μετεῖχον καὶ ἕνας ἢ δύο Ἕλληνες διὰ τὸν τύπον, ἐπὶ πλέον δὲ εἰδικὸν φόρον διὰ τὸν ἠλεκτροφωτισμόν, τὴν καθαριότητα, τὰς ὑπονόμους, τὴν πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν κλπ. Ἐκ τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων εἰσέπραττεν

ὁ δῆμος στρεμματικὸν φόρον, ὁ ὁποῖος ἐποίκιλλε κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς καὶ ἐπὶ ἑκάστου κιλοῦ παραγομένου καπνοῦ 5 λέβα. Ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος, εἰς ὅσους ἐδίδετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἦτο βαρύτατος. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας κατοίκους, ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἑκάστου. Τὸ σιτάρι, ὁ ἀραβόσιτος, τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλὶ ἠγοράζοντο ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους εἰς εὐτελεῖς τιμάς. Οὕτω ὁ σῖτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 6—12 λέβα τὸ κιλόν. Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 45 καὶ κατὰ τὰ ἄλλα δύο 80—100 λέβα κατὰ κιλόν. Τὰ μεγάλα ζῷα, βόδια, ἡμίονοι, ὄνοι, ἵπποι ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συνήθως ἄνευ ἀποζημιώσεως, τὰ δὲ πρὸς σφαγὴν ζῷα ἠγοράζοντο εἰς εὐτελεῖς τιμὰς κατὰ κεφαλήν, χωρὶς νὰ ζυγίζωνται, 700 λέβα τὸ ἕνα βόδι, 200 λέβα ἕνα πρόβατον.

Οἱ περισσότεροι Ἕλληνες ἱερεῖς ἀπηλάθησαν καὶ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων. Μόνον εἰς ἀπομεμακρυσμένα χωρία ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ὀλίγους παραμείναντας Ἕλληνας ἱερεῖς νὰ ἱερουργοῦν Ἑλληνιστί.

Ἡ λειτουργία τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἀπηγορεύθη, οἱ δὲ περισσότεροι ἐκ τῶν Ἑλλήνων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἀπηλάθησαν. Ἱδρύθησαν βουλγαρικὰ σχολεῖα, δημοτικόν, γυμνάσιον, μέση ἐμπορικὴ σχολὴ καὶ μέση τεχνικὴ σχολή. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐστρατολογοῦντο καὶ ἐκ τῶν παραμεθορίων βουλγαρικῶν πόλεων, διὰ νὰ παρουσιασθῇ ηὐξημένος ὁ ἀριθμός των. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημοτικὸν σχολεῖον ἦτο ὑποχρεωτικὴ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς. Κατόπιν ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέμενον.

Ἀπηγορεύετο ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια κέντρα καὶ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Εἰς τοὺς ὁμιλοῦντας Ἑλληνιστὶ ἐπεβάλλετο πρόστιμον, ἢ ἐξυλοκοποῦντο. Εἰς τοὺς Τούρκους ἐπετρέπετο ἡ χρῆσις τῆς τουρκικῆς γλώσσης.

Εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως διενέμετο ἄρτος ἐξ ἀραβοσίτου 200 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως οὐχὶ πάντοτε. Εἰς τοὺς κατοίκους τῶν καπνοπαραγωγῶν χωρίων ἐδίδοντο 800 γραμμ. ἀραβοσίτου τὸν μῆνα κατ' ἄτομον πρὸς 14 λέβα τὸ κιλόν, ὅταν τὸ βουλγαρικὸν κράτος ἠγόραζε τὸν ἀραβόσιτον πρὸς 6 λέβα τὸ κιλόν. Εἰς τοὺς παραγωγοὺς σίτου ἢ ἀραβοσίτου Ἕλληνας ἀφίνοντο πρὸς διατροφὴν τῶν οἰκογενειῶν των καὶ σπόρον 100 — 150 κιλὰ κατ' ἄτομον δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότητες, αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας παραγωγοὺς πρὸς διατροφὴν των καὶ σπόρον, διηρπάζοντο κατὰ τὰς συχνοτάτας ἐρεύνας κατ' οἶκον.

Οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941 στρατολογηθέντες ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν. Ἐπίσης αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ μὲ τὴν ἀπειλὴν ὅτι θὰ ἐστρατολογοῦντο ἐργάται διὰ τὴν Βουλγαρίαν, διευκόλυνον τοὺς Γερμανοὺς εἰς τὴν στρατολογίαν ἐργατῶν ἀποστελλομένων εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ τῆς φροντίδος εἰδικῶν γερμανικῶν γραφείων.

Εἰς τοὺς κατοίκους ἔταξαν ἀρχικῶς προθεσμίαν πρὸς ἀποδοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος ἢ ὑπηκοότητος. Ἡ προθεσμία παρετάθη ἐπὶ ἓξ

ἀκόμη μῆνας. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ ἔγιναν καταχρήσεις ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι ὑπεχρέωνον τοὺς ἀγραμμάτους καὶ τοὺς ἁπλοϊκωτέρους νὰ ὑπογράψουν δήλωσιν, τὴν ὁποίαν συνέτασσον οἱ ἴδιοι, ὅτι εἶναι Βούλγαροι ὑπήκοοι.

Μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἔγιναν σποραδικοὶ φόνοι εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ χωρία. Ὁ ἐπιφανὴς Τοῦρκος Ἀχμὲτ Βέης Σουλαϊμὰν Μπεζαϊδὲ ἐφονεύθη ἐν Ξάνθῃ. Εἰς τὸ χωρίον Γκιώνα τῆς κοινότητος Ἀβδήρων ἐφονεύθη ὁ Ἀπόστολος Καζάκης μετὰ τῶν δύο υἱῶν του καὶ ἡ οἰκία του ἐπυρπολήθη ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ὑπέθαλπεν Ἕλληνας ἀντάρτας. Τέσσαρα ἄτομα καταγόμενα ἐκ τοῦ χωρίου Χρύσα ἐφονεύθησαν καθ' ὁδόν, ἂν καὶ ἦσαν ἐφωδιασμένα διὰ τὴν μετακίνησίν των μὲ ἄδειαν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν. Αἱ κεφαλαί των ἀποκοπεῖσαι περιεφέροντο εἰς τὰ χωρία Σέλινον, Κουτσὸν καὶ Ἑρμαχῆ. Γυναῖκα ἐκ τοῦ χωρίου Κιμέρια, ἐξελθοῦσα πρὸς ἀναζήτησιν φαρμάκου μετὰ τὴν κεκανονισμένην πρὸς κυκλοφορίαν ὥραν, ἐφονεύθη βληθεῖσα ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπαν τῆς ἐξωθύρας τῆς οἰκίας τοῦ Βουλγάρου γραμματέως τῆς κοινότητος. Εἰς τὸ χωρίον Ἄβδηρα τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα ἐφόνευσαν ἕνα κάτοικον ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποχωρήσεώς των. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἤθελαν νὰ ἐξοντώσουν, ἐφυλάκιζον ὑπὸ διαφόρους προφάσεις. Χωρὶς δὲ νὰ τοὺς παραπέμψουν εἰς δίκην, τοὺς ἄφηνον νὰ ἀποθάνουν ἐκ τῆς πείνης, τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν βασανιστηρίων. Ὁ ἐκ τῶν μαρτύρων Μανῆς, κρατούμενος εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ξάνθης, ὑπῆρξεν αὐτόπτης τοῦ θανάτου πέντε συγκρατουμένων ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν βασανιστηρίων.

Ἡ συμπεριφορὰ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν πρὸς τοὺς Τούρκους δὲν ἦτο καλυτέρα. Ὁ μουφτῆς τῆς πόλεως διωρισμένος ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐπαύθη, ἀντικατεστάθη δὲ ὑπὸ Πομάκου ἔχοντος ἀπολυτήριον βουλγαρικοῦ γυμνασίου, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα ἐστερημένου τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν θέσιν αὐτὴν προσόντων. Εἰς τὸν ἀπολυθέντα μουμφτῆν δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως καὶ νὰ περιοδεύσῃ εἰς τὰ χωρία. Τρεῖς φορὰς ἔγιναν ἔρευναι εἰς τὸ σπίτι του, τέλος ἐτοποθέτησαν εἰς τὸ σπίτι του 20 φυσίγγια. Τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ διὰ νὰ συλληφθῇ. Πρὶν ὁδηγηθῇ εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα, οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν Βούλγαροι ἀστυνομικοὶ τοῦ ἀφήρεσαν 1200 λέβα, τὰ ὁποῖα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ κατόπιν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σπίτι του μὲ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι σέβονται τὸ γῆρας του. Εἰς τὰ τουρκικὰ σχολεῖα, τῶν ὁποίων ἐπετράπη ἡ λειτουργία κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ Ἑλληνικά, ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀντικατεστάθη διὰ τῆς βουλγαρικῆς. Τὸ ὡραιότερον ἀπὸ τὰ τζαμιὰ τῆς πόλεως, τὸ Τσαρσὶ-Τζαμί, ἔκαυσαν κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἐν καιρῷ νυκτός, ὁπότε δὲν ἐπετρέπετο ἡ κυκλοφορία. Προηγουμένως ἀπήγαγον τὰ πλούσια χαλιὰ καὶ τὶς ψάθες τοῦ τζαμιοῦ. Πρὸς δικαιολογίαν διέδοσαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ τὴν ἑπομένην ἡμέραν, ὅτι ἡ πυρκαϊὰ ἦτο τυχαία. Συμπληρωματικῶς κατεδάφισαν τὸν μιναρὲ τοῦ Τζαμιοῦ καὶ τὸ παρακείμενον βακουφικὸν καφενεῖον. Ἰδιαιτέραν φροντίδα κατέβαλον αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διὰ τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν Πομάκων τῆς περιφερείας Ξάνθης Μωαμεθανῶν τὸ θρήσκευμα σλαυοφώνων. Ἵνα ἐκφοβίσουν τοὺς Πομάκους καὶ ἐξαναγκάσουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος, εἰς τὸ χω-

ρίον Ὡραῖον ἐκρέμασαν ἄνω - κάτω τὸν ἀρνηθέντα νὰ δεχθῇ τὴν βουλγαρικὴν ἐθνικότητα. Ἰμὰμ - Χασὰν καὶ τὸν ἀφῆκαν κρεμασμένον ὁλόκληρον τὴν νύκτα. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐπέδειξαν αὐτὸν εἰς ἣν κατάστασιν εὑρίσκετο, εἰς τοὺς ἄλλους κατοίκους τοῦ χωρίου, μὲ τὴν ἀπειλήν, ὅτι θὰ πάθουν τὰ ἴδια, ἐὰν δὲν δεχθοῦν νὰ ἀλλάξουν τὰ ὀνόματά των καὶ γίνουν Βούλγαροι. Ἐπίσης ἐφόνευσαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν καὶ ἕνα ἄλλον κάτοικον τοῦ χωρίου μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι ἔκλεψε πρόβατον ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ ἐδάφους. Κατόπιν τούτου οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, τρομοκρατηθέντες ὑπέβαλον δηλώσεις περὶ ἀποδοχῆς τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον ἐξεβιάσθησαν καὶ οἱ Πομάκοι κάτοικοι τοῦ χωρίου Μέδουσα τῆς κοινότητος Θερμῶν νὰ ὑποβάλουν δηλώσεις περὶ ἀποδοχῆς τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος. Τὸ βουλγαρικὸν Πρωτοδικεῖον ὅμως τῆς Ξάνθης, ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθησαν αἱ ἐν λόγῳ δηλώσεις περὶ ἀποδοχῆς τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος, δὲν ἐδέχθη αὐτάς, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν Μωαμεθανοὶ μὲ χριστιανικὰ ὀνόματα.

Ἀριθ. 16

ΞΑΝΘΗ

Οἱ Σαμῆ Ἰσμαὴλ, ἐτῶν 36, ράπτης, Ραχμῆ Χατζηαχμέτ, ἐτῶν 38, καταστηματάρχης νεωτερισμῶν, Μουσαφὲρ Ἰσαλῆ, ἐτῶν 35, κτηματίας, Ἰμπραὴμ Χασάν, ἐτῶν 43, ὑποδηματοποιός, καταθέτουν τῇ 28 Ἀπριλίου 1945:

Τοὺς Πομάκους ἠνάγκαζαν νὰ ἀλλάξουν τὰ ὀνόματά των, καθὼς καὶ τὰ πατρικά. Τὸ Τζαμὶ τὸ ἔκαψαν καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐρωτοῦσαν τὸν ἰμάμην, ἂν ἐμπῆκε μέσα μὲ ἀναμμένο τσιγάρο. Πάντως πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς εἶχαν κλαπῆ τὰ χαλιά, ἀξίας 12.000 χρ. λιρῶν μαζὶ μὲ τὸ κτίριον. Ἐφόνευσαν τὸν Ἀχμὲτ Σουλεϋμάν, διότι εὑρέθη ἐκτὸς τῆς οἰκίας του πέραν τῆς καθωρισμένης ὥρας. Κατὰ τὰς ἐρεύνας ἀφήρουν διάφορα ἀντικείμενα. Εἰς τὴν πόλιν ἔκαμναν διάκρισιν μεταξὺ Πομάκων καὶ Τούρκων. Οἱ Τοῦρκοι ἐστρατολογοῦντο διὰ τὰ τάγματα ἐργασίας, οἱ δὲ Πομάκοι ὡς στρατιῶται τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Τρόφιμα ἔδιδαν εἰς τοὺς Τούρκους, ὅπως καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, περὶ τὸ τέλος ὅμως ἔδιδαν εἰς τοὺς Τούρκους 50 γραμ. ψωμὶ περισσότερον.

Ἐπὶ 650 οἰκογ. Ἀθιγγάνων Μωαμεθανῶν, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἐργασία εἰς τὴν συνοικίαν Πουρναλὴκ ἔμειναν 300, εἰς δὲ τὴν συνοικίαν Γκαζχανὲ ἀπὸ 250 οἰκογ. ἔμειναν 100. Κατώρθωναν νὰ ἐπιζήσουν μόνον ὅσοι εἶχαν ἔπιπλα νὰ πωλοῦν.

Πρὸ τοῦ πολέμου ἡ θνησιμότης τῶν Μουσουλμάνων ἀνήρχετο εἰς 2—3 θανάτους τὴν ἑβδομάδα. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς ἔφθασε τοὺς 40 θανάτους τὴν ἡμέραν. Οἱ ἰμάμηδες δὲν ἐπρόφθαναν νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς. Οἱ Τοῦρκοι ἠναγκάσθησαν, ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοί, νὰ τρώγουν χελώνας.

Εἰς μερικοὺς Τούρκους ἐπαγγελματίας εἶχε δοθῆ ἡ ἄδεια ἐξασκήσεως ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ δὲν ἐδίδοντο ὑλικά. Ἐν τούτοις ἀπητεῖτο ὁ φόρος. Ἔτσι εἰς ὑποδηματοποιὸς χωρὶς νὰ ἐργασθῇ ἐπλήρωσε κατὰ τὰ 4 ἔτη 50.000 λέβα.

Τὰ παιδιὰ τῶν Πομάκων, τὰ ὁποῖα ἐφοίτουν εἰς τὰ τουρκικὰ σχολεῖα,

ἠναγκάσθησαν νὰ φοιτοῦν εἰς τὰ βουλγαρικά. Τὸ ἄγριον ξυλοκόπημα ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὰς γυναίκας.

Ἐξυλοκόπησαν τὸν ἰδιοκτήτην τῆς τουρκικῆς ἐφημερίδος «Θράκη», ἕως ὅτου ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὸ τυπογραφεῖον του. Ἐπίσης διέλυσαν τὸν σύλλογον «Τουρκικὴ Ἕνωσις» καὶ ἀπήγαγαν ἐπὶ 10 ἁμαξῶν τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα τοῦ συλλόγου.

Ὁ Δήμαρχος Ξάνθης κ. Π. Χρηστίδης καταθέτει ὅτι τὴν νύκτα τῆς 11)12 Ἰουλίου 41 τὸ Ἡρῶον κατεστράφη καὶ ὅλα τὰ ὑλικά του, βάρους 14 τόνων ἀπεκομίσθησαν μὲ αὐτοκίνητα καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὴν ἐπομένην οἱ Βούλγαροι διέταξαν ἀνακρίσεις διὰ νὰ εὑρεθῇ, ποῖος ἔκλεψε τὰ ὑλικά.

Ὁμοίως ἀνακρίσεις διέταξαν καὶ διὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ Τζαμιοῦ.

Ὁ δήμαρχος ἐξετοπίσθη μὲ τὴν οἰκογένειάν του δι' Ἀλεξανδρούπολιν. Τοῦ ἐδόθη προθεσμία μιᾶς ὥρας καὶ 10 λεπτῶν. Τὸ σπίτι του ἐγυμνώθη.

Ἀριθ. 17

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Καταθέτουν οἱ Στέφανος Κομνηνός, πρώην Δήμαρχος, Γκαλὴπ Βέης, πρώην βουλευτὴς πρόεδρος μουσουλμανικῆς κοινότητος ἐτῶν 62, Χαφοὺτ Χασὰν Χιλμῆ, Μουφτῆς Κομοτινῆς, Χατζηγρηγορίου Γεώργιος, Συμβολαιογράφος ἐτῶν 58, Χρυσοχοΐδης Δημ. ζαχαροπλάστης, ἀντιπρόσωπος συνομοσπονδίας ἐπαγγελματιῶν ἐτῶν 36, Φεχὴπ Ὀτμανλῆ ράπτης πρόεδρος Τουρκικῆς νεολαίας ἐτῶν 34, Μαχμοὺτ Ραὴφ ἔμπορος ἐτῶν 36, Νικ. Πανόπουλος ἰχθυοπώλης ἐτῶν 48, Δημ. Σγούρας γεωργὸς ἐκ Ξυλαγανῆς ἐτῶν 50, Παν. Τσάλας ἔμπορος ἐτῶν 50, Γουδελῆς Μιχ. ἰατρὸς ἐτῶν 56, Ἐπαμ. Παπαμήτσου ἔμπορος ἐτῶν 53, Χρ. Οἰκονομίδης ἔμπορος ἐτῶν 42, Εἰρήνη Μίλιου, Ἀργυροῦλα Παπαδοπούλου, Θεοδώρα Κουτσίνου ἀπὸ τὴν Ξυλαγιανήν, Μιχ. Μοσχόπουλος δικηγόρος ἐτῶν 68 τῇ 29 Ἀπριλίου 1945.

Ὁ Γκαλὴπ Βέης καταθέτει τὰ ἑξῆς :

Οἱ Βούλγαροι, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Κομοτινήν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐλεηλάτουν τὰ Τουρκικὰ σπίτια, στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ μετημφιεσμένοι εἰς στρατιώτας. Ἐν τῇ ἀπογνώσει των οἱ Τοῦρκοι ἐκτυποῦσαν τενεκέδες διὰ νὰ ζητήσουν βοήθειαν καὶ εἰδοποιήσουν τοὺς γείτονας. Τὰς τρεῖς αὐτὰς νύκτας ὀνομάζουν ἀκόμη «Τενεκὲ - Μπαϊράμ». Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐκλήθησαν εἰς τὸ στρατηγεῖον ὁ τότε Πρόεδρος τῆς κοινότητος Χαὴρ - σολ - Πάχ, ὁ ὁμιλῶν Γκαλὴπ Βέης, ὁ Μουσταφᾶ Ἀγᾶ, πρώην βουλευτής, ὁ Χατὴπ Γιουσοὺφ πρώην βουλευτής, ὁ Παϊτὰρ Μεχμὲτ Βέης, πρώην βουλευτὴς καὶ ἄλλοι 5 προύχοντες καὶ ἠρωτήθησαν, διατὶ αὐτὸς ὁ θόρυβος. Ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς ὠργίσθη, ὅταν τοῦ ἐξετέθησαν τὰ πράγματα καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ συκοφαντία αὐτὴ ἀποτελεῖ ὕβριν διὰ τὴν Μεγάλην Βουλγαρίαν. Τότε ὁ Γκαλὴπ Βέης ὑπέδειξεν ἕνα παρόντα ἀξιωματικόν, τὸν ὁποῖον ἀνεγνώρισεν ὡς μετασχόντα τῆς λεηλασίας μὲ ἐνδύματα ἁπλοῦ στρατιώτου. Ὁ Τοῦρκος Πρόξενος εἶχεν ὑψώσει τὴν τουρκικὴν σημαίαν τὴν 23ην Ἀπριλίου, ἡμέραν ἐθνικῆς παιδικῆς ἑορτῆς τῶν Τούρκων καὶ οἱ Βούλγαροι νομίσαντες, ὅτι ἡ σημαία ὑψώθη διὰ τὴν ἑορ-

τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἠθέλησαν νὰ τὴν καταβιβάσουν. Ἔπειτα ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσουν συγγνώμην.

Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐγκατεστάθησαν βουλγαρικαὶ Ἀρχαί. Εἶχαν φέρει ἕτοιμα ἔντυπα μὲ ἐπιγραφὴν «Δῆμος Κομοτινῆς» καὶ ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους, διωρισμένους ἀπὸ τὴν Σόφιαν, δήμαρχον καὶ λοιποὺς. Εἰς κάθε κοινότητα ἦλθε Πρόεδρος, γραμματεύς, χωροφύλαξ. Ὁ Ἰβὰν Πλιάκωφ, τέως βουλευτὴς τοῦ Κιοσὲ Ἰβάνωφ, ἐδήλωσεν ὅτι: «Δὲν θὰ μείνῃ Ἕλλην». Οἱ παριστάμενοι Ἕλληνες βεβαιοῦν ὅτι ἡ λεηλασία ἐπεξετάθη εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σπίτια μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἐζήτουν κρυμμένο σιτάρι. Ἠνάγκαζαν τὰς γυναίκας νὰ πηδοῦν διὰ νὰ ἰδοῦν μήπως ἔχουν κρυμμένες ἐπάνω τους λίρες. Αὐτὰ π.χ. συνέβησαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ παρισταμένου ἰατροῦ κ. Γουδελῆ.

Δήμαρχος διωρίσθη ὁ Δημ. Στέπλιεφ, δικηγόρος ἀπὸ τὴν Φιλιππούπολιν, μὲ βοηθοὺς τοὺς Χρῖστο Χρίστεφ καὶ Ράεφ. Ἡ τριμελὴς αὐτὴ ἐπιτροπὴ διοικοῦσε τὸν Δῆμον, ὁ δὲ δήμαρχος ἐδήλωσεν, ὅτι εἶχε διαταγὴν νὰ ἐνδιαφερθῇ μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους.

Ἀληθινὴ ἐπιδρομὴ δικηγόρων ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν ἔγινε, οἱ ὁποῖοι κυριολεκτικῶς ἐλήστευαν τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ μίαν αἴτησιν π.χ. ἔπαιρναν 1000 λέβα.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους δὲν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Βουλγάρους. Ὁ Μουφτῆς, ὁ Γκαλὴπ Βέης καὶ ἄλλοι 3 προύχοντες ἐξωρίσθησαν εἰς Γκάμπροβον ἐπὶ 6 μῆνας, κάθε εἷς εἰς χωριστὸν χωριό, χωρὶς νὰ ἐπικοινωνοῦν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Γκαλὴπ Βέης ἔμεινεν εἰς τὴν Κομοτινὴν ἐπὶ 2 ½ μῆνας καὶ πάλιν διετάχθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἐντὸς 2 ὡρῶν δι' ἄλλους 6 μῆνας." Ἴσως αἴτιον τούτου ἦτο, ὅτι εἶπεν εἰς τοὺς Βουλγάρους ὅτι οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας των (ταπὶ) ἐπὶ τῆς Κομοτινῆς ἦσαν γερμανικοὶ καὶ ἄκυροι. Ἐξωρίσθησαν ἐν ὅλῳ 20 περίπου Μουσουλμᾶνοι.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Μουφτῆ ἦλθεν ἄλλος ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, ὁ ὁποῖος ἐφοροῦσε καπέλλο, δὲν ἐγνώριζε τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ πιθανώτατα ἔκαμνε ἀντιμουσουλμανικὴν πολιτικήν. Ἴσως νὰ εἶναι ὑπεύθυνος καὶ διὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Τζαμιοῦ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ξάνθης.

Τὸ ξύλο ἦτο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Εἰς τὰ καταστήματα, κρεοπωλεῖα, ἰχθυοπωλεῖα κλπ. εἶχαν ἀναρτηθῆ αἱ περίφημοι πινακίδες «σάμο ζὰ Μπολγκάριτε». (Μόνον γιὰ τοὺς Βουλγάρους).

Τὰ δελτία τροφίμων ἦσαν δύο χρωμάτων. Τρόφιμα, ἰδίως κρέας, ἔπαιρναν μόνον ὅσοι εἶχαν βουλγαρικὰ ὀνόματα.

Οἱ χωρικοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ παραδίδουν διὰ κάθε ἀγελάδα ὡρισμένον ποσὸν γάλακτος. Εἷς χωρικὸς ἐστάλη εἰς ἐξορίαν ἐπὶ 6 μῆνας διότι ἀπὸ τὰς 3 ἀγελάδας του, ἐγκύους κατὰ τὴν πιστοποίησιν τοῦ κτηνιάτρου, δὲν ἠμποροῦσε νὰ δίδῃ 8 λίτρας γάλακτος ἡμερησίως.

Ἡ ἐπιστράτευσις ἐργασίας διὰ μὲν τοὺς Ἕλληνας ἔγινε κατὰ κλάσεις, διὰ δὲ τοὺς Τούρκους ὀνομαστικῶς.

Μερικοὶ ἀπέθαναν ἀπὸ τυχαῖα ἀτυχήματα. Ὁ ἐξόριστος δικηγόρος Ἀθ. Θεοδωρίδης, ἐτῶν 65, Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου, ἐτουφεκίσθη εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν δύο εἰς τὴν περιφέρειαν Κομοτινῆς, τοῦ δὲ Τζιλαλεντὶν Ραμαδὰν ἔσπασαν τὸ πόδι. Ἀκόμη εὑρίσκεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Εἰς τὰς κατὰ τῶν Μουσουλμάνων ἐνεργείας ἔθετε κάποιον φραγμὸν ἡ παρουσία τοῦ Τούρκου Προξένου.

Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ γερμανικὴν διαταγὴν πρὸς 60 — 65 καὶ τέλος 90 ἕως 100 λέβα τὸ χιλιόγραμμον. Φόρος ἐπληρώνετο 90 λέβα κατὰ στρέμμα καὶ 5 λέβα κατὰ χιλιόγραμμον. Οἱ φόροι ἦσαν ηὐξημένοι κατὰ 100 % διὰ τοὺς Ἕλληνας. Φόροι 10 % ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ 2 % ἐπὶ τῆς ἀξίας ὑπερβολικὰ ἐκτιμωμένης.

Κάθε Ἕλλην εἶχε δικαίωμα νὰ καλλιεργῇ μόνον 10 στρέμματα, ἐπλήρωνε ὅμως φόρον δι' ὅλα τὰ χωράφια του, καὶ διὰ τὰ ἐπιτεταγμένα. Οἱ Βούλγαροι δὲν ἐπλήρωναν φόρον.

Τὴν 3 Μαρτίου 1942 συνελήφθησαν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι, 770 ἄτομα περίπου καὶ ἀπήχθησαν. Δὲν εἶναι γνωστόν, πόσοι ἐσώθησαν.

Μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι τὸ νερὸ τῶν πηγαδιῶν ἦτο ἀκατάλληλον ἵδρυσαν ταμεῖον ὑδρεύσεως μὲ προϋπολογισμὸν 13.000.000 λέβα διὰ τὰ ἔργα. Ὡς πρώτην ἐτησίαν δόσιν ἐπλήρωσαν οἱ κάτοικοι 3.000.000 λέβα.

Τοὺς Ἀρμενίους μετεχειρίσθησαν κατ' ἀρχάς, ὅπως καὶ τοὺς Βουλγάρους, διότι οἱ Ἀρμένιοι ἀμέσως ἀπέστειλαν εὐχαριστήρια τηλεγραφήματα ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει καὶ διωργάνωσαν καὶ ἑορτάς.

Εἰς τὴν Μαρώνειαν οἱ κάτοικοι ὑπεχρεοῦντο νὰ παραδίδουν τὰς ἐλαίας πρὸς 7 λέβα τὸ κιλόν, ἐπλήρωναν δὲ 24 λέβα φόρον διὰ κάθε δένδρον. Μίαν φορὰν ποὺ διενεμήθησαν ἐλαῖαι μὲ δελτίον ἐπωλήθησαν πρὸς 90 λέβα.

Εἰς κάθε παραγωγὸν ἄφηναν 10 χιλιόγραμμα ἐλαίας κατ' ἄτομον καὶ 1 ὀκᾶ λάδι κατὰ οἰκογένειαν.

40 σπίτια τῆς Μαρωνείας κατεδαφίσθησαν διὰ νὰ κατασκευασθοῦν ὀχυρά, ἐλεηλατήθη δὲ καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Μαρωνείας.

Εἰς τὰς ἀγροτικὰς οἰκογενείας εἶχαν ὑποσχεθῆ 3 χιλιόγραμμα καλαμπόκι κατ' ἄτομον διὰ κάθε μῆνα, ἀλλ' ἔδωκαν μόνον δι' ἕνα μῆνα.

Ἡ ἀπαγόρευσις ἐργασίας ἦτο γενική. Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Μάξιμος εἰς τοὺς λόγους του ὕβριζε τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ἔκλεψε τὰ ἄμφια καὶ τὰ χαλιὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Βουλγαρίας ὑπεχρεώθη νὰ τὰ ἀποδώσῃ.

Εἰς τὰ δικαστήρια ἐφηρμόζετο ἡ βουλγαρικὴ νομοθεσία. Εἷς δικηγόρος ἔγραψε εἰς τὰς προτάσεις του: «Ὑπῆρχε κάποτε Ἑλλάς. Σήμερον ὅμως ἡ Ἑλλὰς ἀπέθανε καὶ οἱ νόμοι της δὲν ὑπάρχουν πλέον.»

Ἐν ἀδυναμίᾳ πληρωμῆς φόρων ἐγίνετο κατάσχεσις ἐπίπλων. Ἀνευρέθη ἔγγραφον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Ξάνθης Γκιρτζίκωφ, διὰ τοῦ ὁποίου συνεκαλεῖτο εἰδικὴ σύσκεψις τῶν προϊσταμένων τῶν ὑπηρεσιῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ Μπόντσεφ διὰ νὰ καθορισθοῦν τὰ μέσα τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Δυτικῆς Θράκης. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἠθέλησαν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐξαφανίσουν, ὅταν ἐσυνθηκολόγησαν, ἀλλ' Ἕλληνες τὸ ἥρπασαν ἀπὸ τὰ χέρια τῆς δακτυλογράφου καὶ τὸ παρέδωκαν εἰς τὸν Ἀθ. Ἀθανασιάδην, διευθύνοντα τὴν Νομαρχίαν Ροδόπης, ὁ ὁποῖος τὸ παρέδωκεν εἰς τὸν Νομάρχην τοῦ ΕΑΜ Ἀπόστολον Ἀποστολίδην. Οὗτος φαίνεται ὅτι τὸ ἔχασε, βεβαιοῦν ὅμως, ὅτι εἶδαν τὸ ἔγγραφον οἱ κ.κ. Νικ. Πανόπουλος, Γεώργιος Δατσαρίδης, Παν. Γερασίμου κ.ἄ.

Τὸ Ἡρῶον ἀνετράπη καὶ κατεθρυμματίσθη παρόντων τοῦ Νομάρχου

Ἰβὰν Τσάνεφ, τοῦ δικηγόρου Πουριάκωφ καὶ τοῦ ταμίου τῆς κοινότητος Χρῖστου Καραϊβάνωφ.

Ὁ κ. Δημήτριος Σγούρας, ἀπὸ τὴν Ξυλαγανὴν καταθέτει, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ σπάσῃ 150 κυβ. μέτρα πέτρα. Οἱ Βούλγαροι εἶχαν συλλάβει 44 κατοίκους, 4 ἀπέθαναν εἰς τὸ κρατητήριον ἀπὸ τὸ ξύλο. Ἔκοψαν οἱ Βούλγαροι αὐτιά, ἔβγαλαν μάτια. Τὸν υἱόν του τὸν ἐσκότωσαν μὲ ξύλο. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐληστεύθη καὶ ἐφονεύθησαν ἐν ὅλῳ 30 ἄτομα ἀπὸ τὰς 500 οἰκογενείας τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Θεοδώρα Βουτσίδου, ἀπὸ τὴν Ξυλαγανὴν, καταθέτει ὅτι τὴν ἠνάγκασαν νὰ μείνῃ 2 ἡμερονύκτια μὲ ψηλὰ τὰ χέρια. Τὸν ἄνδρα της τὸν ἐσκότωσαν. Εἷς ἐκ τῶν συλληφθέντων εἶχε ὅπλον. Ἐσκότωσε ἕνα Βούλγαρον καὶ ἔπειτα ηὐτοκτόνησε. Οἱ ἄλλοι ἦσαν ἄοπλοι.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ξυλαγανῆς ἐφονεύθησαν ὡς ὕποπτοι τροφοδοσίας ἀνταρτῶν 30 εἰς τὴν Ξυλαγανήν, 6 εἰς τὸ Κόσμος, 8 εἰς τὸν Ἔβρενον, 8 εἰς τὴν Κρωβύλην, 3 εἰς τὸ Τρώκτιον καὶ 4 εἰς τοὺς Ἀσκητάς, ἐν ὅλῳ 59 ἄτομα.

Ἀριθ. 18

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Ὁ Δημήτριος Παπαναστασίου, ποτοποιός, ἐτῶν 38, καταθέτει τῇ 29 Ἀπριλίου 1945 τὰ ἀκόλουθα:

Ἰδιαιτέρως ἐδίωκον οἱ Βούλγαροι τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἔφυγαν ἄλλοτε ἐκ Βουλγαρίας μὲ τὴν συνθήκην Καφαντάρη —Μολώφ. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐν Δράμᾳ εἰς τὸν συνοικισμὸν Στενημαχιτῶν ἔσφαξαν σχεδὸν ὅλους τοὺς ἄνδρας. Τὸ πρῶτον μέλημα τῶν Βουλγάρων ὅταν ἐπέδραμον εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἦτο νὰ ἐξοντώσουν οἰκονομικῶς τοὺς Ἕλληνας. Μία οἰκογένεια Ἑλληνικὴ ἐπλήρωνε ἀπὸ 5—10 χιλιάδες λέβα τὸν χρόνον δημοτικὸν φόρον. Ἰδιαιτέρως ὅμως ἐδῶ εἰς τὴν Κομοτινὴν εἰσέπραττον ἀπὸ 5—10 χιλιάδες λέβα τὸν χρόνον κατὰ οἰκογένειαν ὡς φόρον ὑδρεύσεως. Ἡ ἀξία τῶν ἀκινήτων ὑπελογίζετο εἰς τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον — καὶ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο ἐφορολογεῖτο πρὸς 2 %. Ὁ ἴδιος ἐπλήρωσε ἐπὶ ἀξίας 500 χιλιάδων λέβα ἀκινήτου 18.600 λέβα, καὶ ἔχει τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις. Εἰς τοὺς μικροεπαγγελματίας, εἰς ὅσους ἐπέτρεψαν τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος, ἐπέβαλον φόρον 15—20 χιλιάδας λέβα τὸν χρόνον — ἐνῷ συμφώνως μὲ τὴν Ἑλληνικὴν φορολογίαν εἶναι ζήτημα, ἂν θὰ ἐπλήρωναν 1000 — 1500 λέβα, τὸ ἔτος. Ὁ ἴδιος ἐπλήρωσε 51 χιλιάδας λέβα τὸ ἔτος διὰ δικαίωμα ἐπαγγέλματος. Ἐπίσης ἐπλήρωνε φόρον καθαρᾶς προσόδου 26 ½ ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Διὰ νὰ φανῇ, ὅτι παρέχουν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ δικαίωμα ἐργασίας, ἄφησαν εἰς ἕναν ἐλάχιστον ἀριθμὸν Ἑλλήνων περίπου 1—2% τὸ δικαίωμα ἐργασίας διὰ προσωρινῶν ἀδειῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1942 — 43 παρετάθη τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ὑποχρεωτικῶς ἐπέβαλαν εἰς τὸν ἴδιον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1942 Βούλγαρον συνεταῖρον, ὅστις ἐλάμβανε τὰ 50 % δίχως καταβολὴν ἰδιαιτέρων κεφαλαίων. Κατ' οὐσίαν ὅμως ὁ ἴδιος εἶχε μεταβληθῇ εἰς ὑπάλληλον τοῦ Βουλγάρου. Οὐδέποτε τοῦ ἐδόθη ἄδεια νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως τῆς Κομοτινῆς. Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1943 δὲν ἐδόθη πλέον ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς οὐδένα Ἕλληνα καὶ ἐλάβομεν ὅλοι προθεσμίαν 1 μη-

νὸς νὰ ἐκποιήσωμεν τὸ ἐμπόριόν μας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνες δὲν ἔκλεισαν ἀπὸ μόνοι τὰ καταστήματά των. Τότε ἦλθε ἐπιτροπὴ ἀπὸ Βουλγάρους καὶ ἐσφράγισε τὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα περιήρχοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, χωρὶς ὁ Ἕλλην ἰδιοκτήτης νὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὸ ἐμπόρευμά του.

Οὕτω ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες ἀντὶ εὐτελεστάτων τιμῶν νὰ ἐκχωρήσουν τὸ ἐμπόρευμά των εἰς Βουλγάρους. Ἐπίσης βαρὺν φόρον κατέβαλεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν λεγόμενον ἐμπορικὸν σύλλογον, 6.500 λέβα τὸ ἔτος. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ καὶ μηνιαῖον φόρον 250 λέβα. Εἰς ὅσους δὲν ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια ἐπαγγέλματος, δηλαδὴ εἰς τὰς 99 % τῶν Ἑλλήνων, αὐτοὶ ἔπαιρναν ὑποχρεωτικῶς Βούλγαρον συνεταῖρον, ὁ ὁποῖος γρήγορα ἔδιωχνε τὸν Ἕλληνα καὶ τοῦ ἔπαιρνε ὅλην τὴν ἐπιχείρησιν καὶ περιουσίαν. Ὑπολογίζεται, ὅτι εἰς τὴν Κομοτινὴν ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ σπίτια τῶν Ἑλλήνων 10.000 Βούλγαροι. Αἱ Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι ἢ ἔφευγαν ἢ ἠναγκάζοντο νὰ κατοικήσουν ἀνὰ τρεῖς οἰκογένειες εἰς ἕνα σπίτι. Πάντως οἱ Βούλγαροι ἔπαιρναν τὰ καλύτερα σπίτια. Ἐπίσης ἄλλοι 10.000 Βούλγαροι εἶχαν ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν ἀγροτικὴν περιφέρειν τῆς Κομοτινῆς, καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἐπῆραν τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων. 2000 ἦσαν περίπου οἱ ὑπάλληλοι Βούλγαροι ἐν Κομοτινῇ. 380 ὑπαλλήλους εἶχε μόνον ὁ Δῆμος Κομοτινῆς. Ὅλοι οἱ ἔποικοι Βούλγαροι ἦσαν ἀπὸ τὰ κατώτατα λαϊκὰ στρώματα καὶ δὲν εἶχαν καμμίαν εἰδικότητα, οὔτε ἐγνώριζαν καμμίαν τέχνην. Μία βουλγαρικὴ οἰκογένεια, ποὺ ἤρχετο νὰ ἐγκατασταθῇ εἶχε μαζί της ὀλιγώτερον ἀπὸ 50 κιλὰ ἀποσκευάς, καὶ ἀμέσως ἀποκτοῦσε σπίτι, ζῷα, ἔπιπλα. Ὅταν ὅλοι αὐτοὶ ἔφυγαν ἀπ' ἐδῶ, ἦσαν πολὺ καλὰ ντυμένοι καὶ πλούσιοι. Εἰς τὰ χωριὰ ἡ ἐγκατάστασις τῶν Βουλγάρων καὶ ὅλη ἡ διαδικασία τῆς λεηλασίας ἐγίνοντο κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Πρῶτα ἔδιωχναν τοὺς Ἕλληνας χωρικοὺς ἀπὸ τὰ σπίτια, ἔπειτα τοὺς ἔπαιρναν τὰ κτήματα καὶ τὰ ζῷα. Ἐν τῷ μεταξύ, ἂν ἤθελαν ν' ἀλλάξουν σπίτι οἱ Βούλγαροι, ἔδιωχναν πάλιν τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔπαιρναν τὸ σπίτι. Οἱ Βούλγαροι, ποὺ ἤρχοντο νὰ ἐγκατασταθοῦν μονίμως ἐδῶ, ἐλάμβανον ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἕνα ἐφ' ἅπαξ βοήθημα 60 χιλιάδες λέβα. Οἱ Βούλγαροι εἰσέπραξαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληναγροτικοὺς ὅλα τὰ πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος χρέη των. Ἀλλὰ ἐδῶ εἰσέπραξαν καὶ ὅλα τὰ καθυστερούμενα χρέη τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον. Ἡ ἀγγαρεία καὶ ἡ προσωπικὴ ἐργασία ἦτο ἐδῶ καθολική. Ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι Βούλγαροι ὑπηρετοῦντο ἀπὸ Ἕλληνας ἀγγαρευομένους πρὸς τοῦτο. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἔφερναν ξύλα ἀπὸ τὸ βουνό, οἱ Ἕλληνες ἐδούλευαν εἰς τοὺς στρατῶνας. Οἱ Ἕλληνας ἐκαθάριζαν εἰς τὰ βουνὰ τοὺς δρόμους ἀπὸ τὰ χιόνια τὸν χειμῶνα, ὅλα οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1944 ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς Κομοτινῆς διέταξε νὰ παρουσιασθοῦν ὅλοι οἱ ἄρρενες ἀπὸ 16—60 εἰς τοὺς στρατῶνες, νὰ ἔχουν μαζί των τρόφιμα δύο ἡμερῶν καὶ μία κουβέρτα. Παρουσιάσθημεν ὅλοι. Τότε ὅμως κατὰ καλήν μας τύχην ἔγινε κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ εἰς Σόφιαν. Ὁ διοικητὴς διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐνέργειάν του αὐτήν, διέταξε τότε ὅλον τὸν ἄρρενα πληθυσμὸν νὰ ἐργάζεται εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα ἐπὶ 10 ἡμέρας, ἐνῷ ὁ ἀρχικός του σκοπὸς ἦτο ἄλλος ἢ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς ὁμηρίαν ἢ νὰ μᾶς ἐκδιώξῃ. Οἱ Βούλγαροι ἐξεβίαζον τοὺς Ἕλληνας εἰς πᾶσαν περίπτωσιν. Ὅταν εἶχε κα-

νεὶς "Ελλην ἀνάγκην δικηγόρου Βουλγάρου τότε ἐπλήρωνε 1.000 λέβα διὰ μίαν αἴτησιν. Διὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ 1941 πιστεύει, ὅτι ἔγινε ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὁποῖοι παρέσυραν καὶ μερικοὺς δικούς μας κομμουνιστάς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν διευθυνόμενοι. "Αν ἤθελον οἱ Βούλγαροι μποροῦσαν νὰ τὸ προλάβουν, ἀλλὰ τὸ ἄφησαν νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐκινητοποίησαν ὁλόκληρον τὸν στρατιωτικόν τους μηχανισμὸν ἐναντίον τοῦ ἀθώου πληθυσμοῦ.

'Αριθ. 19

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ

'Ο Πρόδρομος Βλασ. Κουτουμάλης, ἐτῶν 20, ἀπὸ τὴν Αἰσύμην, καταθέτει τῇ 30 'Απριλίου 1945:

Τὸν Μάϊον τοῦ 1941 ἀπήχθην εἰς Κουμάνοβον διὰ καταναγκαστικὴν ἐργασίαν. "Εμεινα 8 μῆνας. Μοῦ ἐδόθη ἄδεια 3 μηνῶν διὰ τὸ χωριό μου καὶ ἔπειτα ἀπήχθην δι' ἄλλους 8 μῆνας εἰς Κούλαν καὶ Σιδηρόκαστρον. Οἱ ἐργαζόμενοι ἦσαν σχεδὸν γυμνοί. Ξύλο καὶ βρυσιὲς διαρκῶς.

"Ησαν ὑποχρεωμένοι νὰ μεταφέρουν ὡρισμένον ἀριθμὸν ἁμαξιῶν χώματος κάθε ἡμέραν. Τροφὴ 200 γρ. μπομπότα καὶ 5 πιπεριὲς νερόβραστες. "Ο,τι λεπτὰ κατώρθωναν νὰ παίρνουν κρυφὰ ἀπὸ τὰ σπίτια των, τὰ ἔκρυβαν διὰ νὰ τὰ δώσουν εἰς τοὺς ὑπαξιωματικούς, διὰ νὰ πάρουν τὴν ἄδεια. "Ετσι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν διὰ φαγί. Τοὺς δηλώνοντας ἀσθένειαν ἐξήταζον οἱ ἰατροί, οἱ ὁποῖοι συνήθως τοὺς εὕρισκαν ὑγιεῖς καὶ τοὺς κατεδίκαζον εἰς 150 ἢ 250 ραβδισμοὺς μὲ ρόπαλον. "Ενεκα τούτου οἱ ἄρρωστοι ἐπροτιμοῦσαν νὰ κρύπτωνται στὰ χόρτα καὶ νὰ πεθαίνουν παρὰ νὰ παρουσιάζωνται στοὺς ἰατρούς. 'Από τὴν ὁμάδα του 35 ἀπέθανον. Τὸ ξύλο ἐν γένει ἦταν φοβερό.

'Αριθ. 20

ΑΙΣΥΜΗ (πρὸς Β. τῆς 'Αλεξανδρουπόλεως καὶ πλησίον τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ "Εβρου.)

Εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα οἱ Κώστας Κάλφας, ἐτῶν 20, γραμματεὺς τῆς κοινότητος, 'Αντ. Β. Πατσίδης, ἐτῶν 46, γεωργός, 'Αθαν. Θ. Παπαγγέλου γεωργός, ἐτῶν 45, 'Ιορδάνης Κεπεθίδης, ἐτῶν 35 γεωργός, παρισταμένων 15 ἄλλων κατοίκων, κατέθεσαν τὰ ἑξῆς τῇ 30 'Απριλίου 1945:

Τὴν 27ην 'Απριλίου 1941 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἰσύμην ἕν βουλγαρικὸν τάγμα. Κατ' ἀρχὰς ἡ διαγωγή των ἦτο καλή, διὰ νὰ μὴ φύγουν οἱ κάτοικοι εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην, μόνον τὰ ὅπλα ἐζήτησαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου. Μετὰ δύο μῆνας ὅμως, ἀφοῦ ἐτοποθέτησαν φυλάκια πλησίον τῶν συνόρων πρὸς τὴν οὐδετέραν ζώνην, ἤρχισαν αἱ πιέσεις παντὸς εἴδους.

'Από τὰς ἀρχὰς τοῦ 42 ἤρχισαν νὰ ἔρχωνται Βούλγαροι πολῖται, μέλη τοῦ Κομιτάτου. Μόνοι κατ' ἀρχὰς ἐδιάλεγαν τὰ κάπως καλὰ σπίτια καὶ ἔπειτα ἔφερναν καὶ τὰς οἰκογενείας των. Οἱ "Ελληνες ἠναγκάζοντο νὰ μένουν 2—3 οἰκογένειαι εἰς ἕνα σπίτι καὶ ἦσαν ὅλοι ἀλληλέγγυοι, ὅτι δὲν θὰ ἔφευγε κανείς. "Ετσι ἦλθαν 26 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι. "Ηρπασαν τότε ὅλα τὰ χωράφια πλησίον εἰς τὸ χωριὸ καὶ ἀπὸ τὰ μακρυνὰ τὰ καλύ-

τερα, καθώς καὶ ὅλα τὰ χωράφια ἐκείνων, ποὺ εἶχον ἀναχωρήσει. Καὶ τότε ἤρχισεν ἡ λεγομένη ἐπιστράτευσις ἐργασίας (Προβέρητ = Παρών). Εἰς τὰς 7 τὸ πρωῒ καὶ εἰς τὰς 6 τὸ βράδυ, ὅλοι οἱ ἄνδρες ἀπὸ ἡλικίας 16 ἐτῶν παρουσιάζοντο εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα μὲ τὰ ζῶα των, ἐφ' ὅσον εἶχον, καὶ ἐλάμβανον διαταγὰς διὰ τὰς ἀγγαρείας. Εἰργάζοντο χωρὶς ἀμοιβὴν καὶ χωρὶς ψωμὶ καὶ κάθε Βούλγαρος εἶχε δικαίωμα νὰ δέρνῃ. Ἔτρωγαν τοὺς κόκκους τοῦ καλαμποκιοῦ, τοὺς ὁποίους ἤλεθαν μὲ εἰδικὴν ἄδειαν. Ἀπὸ τὶς 22 Ἰουνίου 1942 ἤρχισαν ἔρευναν εἰς τὰ σπίτια διὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα ἔπαιρναν καθὼς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀντικείμενον ἀξίας εὕρισκον. Τὴν 5ην Ἀπριλίου 1942 ἤρχισε ἡ διανομὴ 50 γραμ. καλαμποκίου (εἰς σπυριὰ) κατ' ἄτομον καὶ ἡμέραν, ἀλλ' ὄχι τακτικὰ καὶ οὕτω ἤρχισεν ἡ πεῖνα. Εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐδίδοντο 590 γραμ. ψωμὶ σιταρίου. Τὸ χωριὸ εἶχε κανονικῶς 3 ἢ 4 θανάτους καὶ 70 γεννήσεις κατ' ἔτος.

Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κατοχῆς ἀπέθανον 70, ἐκτὸς τῶν φονευθέντων. Γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἁμάξια, ζῶα ἡρπάγησαν. Τὸ χωριὸ εἶχε ἀροτριῶντα ζῶα 300, ἄλογα 40, γαϊδούρια 100, ἀγελάδες 600, πρόβατα 1500 καὶ γίδια 800. Τώρα ἔχει: Ἀροτριῶντα 36, ἄλογα 1, γαϊδούρια 5, ἀγελάδες 35, πρόβατα 50, γίδια 40.

Ἐν ὅσῳ εἶχαν μερικὰ ζῶα, ἠναγκάζοντο νὰ παραδίδουν ὅλο τὸ γάλα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν συγκεντρώσεως πρὸς 2 λέβα τὸ λίτρον. Τὰ χρήματα τὰ ἔπαιρνε ὁ Βούλγαρος Πρόεδρος τῆς κοινότητος διὰ νὰ τὰ μοιράσῃ, ἀλλ' οἱ κάτοικοι δὲν ἔπαιρναν τίποτα. Τὸ μαλλὶ ὅλο τὸ ἔδιδαν πρὸς 40 λέβα ἐπισήμως. Πράγματι ἔπαιρναν 25 ἢ καὶ τίποτε. 500 μελίσσια κατεσχέθησαν, τὰ ὁποῖα οἱ Βούλγαροι κατέστρεψαν, ὅταν ἔφυγαν. 32.000 ὀκάδες καπνὰ μπασμᾶ ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι χωρὶς ἀπόδειξιν ἀπέναντι χρεῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.

Ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Κεχαγιόγλου ἐπῆραν ἄνευ πληρωμῆς 30.000 ὀκάδες ἀσβέστι.

Ἐπλήρωναν φόρον διὰ τὰ ἀρπαγέντα χωράφια 1.400 — 1.500 λέβα κατὰ κλῆρον καὶ φόρον 2% ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν σπιτιῶν, τὴν ὁποίαν οἱ Βούλγαροι ὑπερεξώγκωναν αὐθαιρέτως. Κάποτε ὁ Βούλγαρος πρόεδρος ἔχασε 2 χῆνες. Ἡ συνοικία ἐπλήρωσε 10.000 λέβα ἀποζημίωσιν.

Τὸ Ἡρῷον κατεστράφη.

Ὁ ἱερεὺς ἀπέθανε δύο ἢ τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν εἰσβολὴν ἀπὸ τὴν κακουχίαν, τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ σχολικὰ βιβλία ἐκάησαν. Ἦλθε Βούλγαρος παπᾶς ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν καὶ Βούλγαρος διδάσκλος, τὰ παιδιὰ ὅμως τῶν κατοίκων δὲν ἐπῆγαν εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον, διότι ὅλοι ἐδήλωσαν Ἑλληνικὴν ὑποκοότητα.

Ἀπὸ τὴν πεῖναν ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ φύγουν πρὸς τὴν οὐδετέραν ζώνην. Οἱ Βούλγαροι ὅμως ἐνήδρευον καὶ ὅσους συνελάμβανον τοὺς ἔφερναν εἰς τὸ χωριὸ καὶ τοὺς ἐσκότωναν μὲ ξύλα, ἢ τοὺς ἐκτελοῦσαν μέχρι νηπίων. Ἔτσι ἀπὸ τὸ χωριὸ ἐφονεύθησαν 23 ἄτομα, 5 γυναῖκες, 2 παιδιά, 7 καὶ 9 ἐτῶν καὶ 16 ἄνδρες, ἀλλ' ἐν ὅλῳ εἰς τὴν περιοχὴν ἐφονεύθησαν 400 περίπου ἐξ ἄλλων χωρίων.

Ἐπὶ 203 σπιτιῶν, 73 κατεστράφηχαν ἐντελῶς, ἠναγκάσθησαν δηλαδὴ οἱ κάτοικοι νὰ τὰ κατεδαφίσουν καὶ μὲ τὰ ὑλικὰ νὰ οἰκοδομήσουν στρατιωτικὰ κτίρια. Παραμένουν 30 — 35 σπίτια περίπου κατοικήσιμα, ἀλλὰ χωρὶς παράθυρα καὶ ταβάνια.

Ὁ Σάββας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Χαλκίδης, σιδηρουργός, ὁ εἷς καὶ πεταλωτὴς ὁ ἄλλος, ἠργάζοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Βουλγάρων ἐπὶ 3½ ἔτη χωρὶς καμμίαν ἀμοιβήν.

Ἐπίσης ὁ ὑποδηματοποιὸς Ἐλευθ. Χ. Ἀναστασίου καὶ ὁ καρροποιὸς Ἠλιόδωρος Τζεμπελίδης.

Οἱ κάτοικοι, ὅταν κατώρθωναν νὰ εὕρουν ὀλίγο καλαμπόκι ἢ σιτάρι τὸ ἄλεθαν μὲ χειρομύλους, ἔβαζαν δὲ τὰ παιδιὰ νὰ παίζουν μὲ τενεκέδες γιὰ νὰ μὴν ἀκούωνται. Οἱ Βούλγαροι ὅμως τὸ ἀντελήφθησαν καὶ κατέσχον τοὺς χειρομύλους, ἀφοῦ ἔδειραν τοὺς κατόχους των.

Ἀριθ. 21

ΑΒΑΣ (μεταξὺ Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Αἰσύμης).

Εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου οἱ Ράλλης Κυρίδης, ἐτῶν 40, κουρεύς, Ἀπόστολος Ζεσσὰν, ἐτῶν 62, οἰκοδόμος, Γεώργιος Κωδωνίδης, ἐτῶν 38, γραμματεὺς τῆς κοινότητος, Ἀνέστης Βελλίδης, ἐτῶν 37, γεωργός, Ἰωάν. Χατζηαβραμίδης, ἐτῶν 23, πεταλωτής, παρισταμένων καὶ πολλῶν ἄλλων κατοίκων, κατέθεσαν τῇ 30 Ἀπριλίου 1945, παρόμοια πρὸς τὰ τῆς Αἰσύμης.

Εἰς τὸ χωρίον κατώκουν 300 περίπου οἰκογένειαι. Ἦλθαν 67 οἰκογένειαι ἐποίκων καὶ κατὰ καιροὺς ἐπετάχθησαν 170 σπίτια μὲ προθεσμίαν 2 ὡρῶν. Οἱ ἔποικοι ἤλλαξαν σπίτια διὰ νὰ τὰ γυμνώσουν. Ἐνῷ κανονικῶς τὸ χωριὸ εἶχε 2—3 θανάτους κατ' ἔτος, ἀπέθαναν κατὰ τὴν κατοχὴν 50 ἄτομα. Τὸ χωριὸ εἶχε 400 βόδια, 700 ἀγελάδες, 100 ἄλογα, 150 γαϊδούρια, 60 μουλάρια, 500 πρόβατα, 2.500 γίδια. Ἔμειναν 10 βόδια, 23 ἀγελάδες, κανένα ἄλογο, 1 μουλάρι, κανένα γαϊδοῦρι, κανένα πρόβατο, γίδια 100, γάλα καὶ μαλλὶ συνεκεντρώνοντο καὶ ἐπληρώνοντο εἰς εὐτελεῖς τιμάς, ὅπως εἰς τὴν Αἰσύμην, 500 μελίσσια κατεσχέθησαν καὶ κατεστράφησαν. Ἐπίσης ἁρπάγησαν 3.000 κιλὰ καπνά.

Ἀφαίρεσις χωραφιῶν, ἀγγαρεῖαι, φόροι ἐπὶ τῶν ἁρπαγέντων χωραφιῶν, ὅπως εἰς τὴν Αἰσύμην.

Ὁ Ἰωάννης Χατζηαβραμίδης ἐπλήρωνε διὰ κλῆρον 33 στρέμματα φόρον 9.500 λέβα κατ' ἔτος. Ὁ Ἀνέστης Βελλίδης διὰ 40 στρέμματα ἐπλήρωνε 5.000 λέβα, ἐπειδὴ δὲ ἔκρυψε ὀλίγον σιτάρι διὰ τὰ παιδιά του ἐδάρη, ἐφυλακίσθη ἐπὶ 20 ἡμέρας καὶ ἐπλήρωσε πρόστιμον 5.000 λέβα. Ὁ Ἄγγελος Σπαθάριος ἐπλήρωσε 4.500 λέβα διὰ 40 στρέμματα καὶ ἐπειδὴ εὑρῆκαν εἰς τὸ σηίτι του 50 ὀκάδες ἀλεῦρι ἐδάρη καὶ ἐπλήρωσε 1.500 λέβα πρόστιμον.

Εἷς Βούλγαρος στρατιώτης ἔκλεψε τὸ ραδιόφωνον τῆς κοινότητος. Οἱ Εὐάγγελος Κυριακίδης καὶ Ράλλης Κυρίδης τὸν ἀνεκάλυψαν καὶ τὸν ὑπέδειξαν. Ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν ἐδέροντο καὶ τοῦ ἑνὸς ἔσπασαν τὸ πόδι. Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Χατζηαβράμης δὲν ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀγγαρείαν, ἔδειραν τὸν πατέρα του εἰς βαθμόν, ὥστε μετὰ 10 ἡμέρας ἀπέθανεν.

Ὁ ἱερεὺς ἐπαύθη καὶ ἐδάρη, τὰ βιβλία ἐκάησαν καὶ ἦλθαν Βούλγαροι παπάδες καὶ διδάσκαλοι.

10 κάτοικοι ἐφονεύθησαν, διότι ἐπεχείρησαν νὰ φύγουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην καὶ ἄλλοι 10 ἀπέθαναν ἀπὸ τὸ ξύλο. Ἐν γένει ὁ Ἄβας καὶ ἡ Αἰσύμη ἦσαν τὸ σφαγεῖον τοῦ Ἔβρου. Κάθε ἡμέρα σχεδὸν ἐπερνοῦσαν οἱ Βούλγαροι μὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶχαν συλλάβει καὶ τοὺς ἐτυ-

φέκιζαν εἰς τὰ πέριξ. Μίαν ἡμέραν ἕνα ἁμάξι ἔσερνε ἕνα σκοτωμένον στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ.

Ἀπὸ τὰ 300 σπίτια ἔμειναν μόνον 70, τὰ ὑπόλοιπα ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ τὰ κατεδαφίσουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν Αἰσύμην.

Ὁ Ι. Χατζηαβραμίδης ὅλην τὴν ἡμέραν εἰργάζετο εἰς ἕν μεταλλεῖον καὶ τὸ βράδυ εἰργάζετο πάλιν ὡς πεταλωτής, χωρὶς ἀμοιβήν. Ὅλα τὰ ἐργαλεῖα του ἐκλάπησαν.

ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΣ

Ἀριθ. 22

Οἱ κάτοικοι Θωμᾶς Θωμίδης, γεωργός, ἐτῶν 55, Ἀντώνιος Καραμανᾶς, ὑποδηματοποιός, ἐτῶν 40, Γεώργ. Ἠλιάδης, σιδηρουργός, ἐτῶν 63, Ζαχαρόπουλος Κωνστ., ξυλουργός, ἐτῶν 30, καταθέτουν τῇ 1 Μαΐου 1945:

Οἱ Βούλγαροι μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 εἰσῆλθον εἰς τὸ χωριὸ τρομοκρατοῦντες τοὺς κατοίκους. Ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ πολυβόλου προέβησαν εἰς ἐρεύνας εἰς τὰ σπίτια καὶ ἀφαιροῦσαν ὄχι μόνον ὅ,τι πολύτιμον εὕρισκον, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τῶν κατοίκων, ρουχισμόν, ραπτομηχανάς, ὡρολόγια καὶ κυρίως τὴν προῖκα τῶν κοριτσιῶν.

Ἐν ὅλῳ οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν 20 ἄνδρας ἀπὸ τὸ χωριό. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1941 συνέλαβον 6 καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς τὸν Στρυμόνα, ὅπου καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν. Ἔπειτα ἐξετέλεσαν ἄλλους 4, οἱ ὁποῖοι ἐπροσπάθησαν νὰ διαφύγουν πρὸς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Στρυμόνος. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1942 ἐκύκλωσαν οἱ Βούλγαροι μὲ πολυβόλα τὸ χωριὸ καὶ ἐφόνευσαν ἄλλους 4. Εἰς τὶς φυλακὲς τῆς Δράμας ἐξετέλεσαν μὲ ρόπαλα τὸν Νικόλαον Χατζηβασιλειάδην. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐφόνευσαν μὲ τὸ δίκρανον τὸν Θεόδωρον Κουϊμιτζίδην. Ὡσαύτως οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν παρὰ τὸν Στρυμόνα τὸν Κωνσταντῖνον Μπίνην. Οἱ Βούλγαροι ἀπήγαγον ὡς ὅμηρον τὸν Νικόλαον Καροτίδην, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέστρεψεν. Ἐπίσης οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν τοὺς Διονύσιον Δαμιανίδην καὶ Δημήτριον Μπουρτζῆν. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1944 ἔκαψαν οἱ Βούλγαροι 62 σπίτια τοῦ χωριοῦ καὶ 15 ἀχυρῶνες μαζὶ μὲ τὰ ζῶα. Δὲν ἐφονεύθησαν ὅλοι, διότι οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ πάντα καὶ νὰ καταφύγουν εἰς τὰ βουνά. Οἰκογενείας οἱ Βούλγαροι δὲν ἔφεραν ἐδῶ ἐκ Βουλγαρίας, εἶχαν ὅμως ἐγκατασταθῆ ἐδῶ ἀπὸ 40 — 70 Βούλγαροι στρατιῶται. Ἐπῆραν 1000 περίπου μικρὰ ζῶα καὶ 29 μεγάλα δίχως καμμίαν ἀποζημίωσιν. Τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλὶ τὸ συνεκέντρωναν ὑποχρεωτικῶς οἱ Βούλγαροι. Κάθε οἰκογένεια ἐπλήρωνε 10—15 χιλιάδες λέβα τὸν χρόνον ὡς φόρον. Τὰ καπνὰ οἱ Βούλγαροι τὰ πλήρωσαν 72 λέβα κατὰ κιλὸν τὸν πρῶτον καὶ 96 τὸν δεύτερον καὶ τρίτον χρόνον. Αἱ ἀγγαρεῖαι τῶν κατοίκων ἦσαν καθημεριναί, καθὼς καὶ οἱ ξυλοδαρμοί. Ἔδερναν συχνὰ καὶ τὶς γυναῖκες οἱ Βούλγαροι. Ἀπὸ τοὺς 20 ἐπιστρατευθέντας καὶ ὁδηγηθέντας εἰς Βουλγαρίαν διὰ καταναγκαστικὰ ἔργα δὲν ἐπέστρεψαν παρὰ μόνον 2. Ἐπίσης ἐξωρίσθη ὁ Πρόεδρος Χατζηόγλου εἰς Φιλιππούπολιν. Τὸ χωριὸ εἶχεν ἐν ὅλῳ 168 οἰκογενείας καὶ εἰς τὸν καλὸν καιρόν, πρὸ δηλαδὴ τοῦ πολέμου εἶχεν ὡς βεβαιώνει ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἀθανάσιος Καμαρίδης, 3—5 θανάτους κατ' ἔτος καὶ 25—30 γεννήσεις. Οἱ νεκροὶ ἐν ὅλῳ τοῦ χωριοῦ κατὰ τὴν βουλγαροκρατίαν ἦσαν 130.

'Αριθ. 23

ΝΕΑ ΖΙΧΝΗ (τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, οἰκογένειαι 910.)

Καταθέτουν ἐν τῇ Μητροπόλει, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν Κυρίλλου οἱ Βασίλειος Παγουνᾶς, κτηματίας καὶ Κωνσταντῖνος Σιλαχλῆς, γεωργός, τῇ 1 Μαΐου 1945, τὰ ἀκόλουθα:

'Ολίγον μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἀπηλάθη ὁ Μητροπολίτης Ζιχνῶν 'Αλέξανδρος, χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς κατοίκους νὰ ἀποχαιρετίσουν αὐτόν. Τὰ ἔπιπλα τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου μετὰ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀρχείου διηρπάγησαν. Οἱ ναοὶ 40 κοινοτήτων τῆς Μητροπόλεως καὶ αἱ μοναὶ τῆς 'Αγίας Τριάδος καὶ τῆς 'Αγίας Παρασκευῆς κατελήφθησαν ἀμέσως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν 'Αρχῶν, τὰ δὲ περισσεύματα ἐκ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, κατατεθειμένα εἰς τὰς βουλγαρικὰς Τραπέζας διετίθεντο ὑπὲρ τῆς βουλγαρικῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου. 'Εγκατεστάθησαν δύο Βούλγαροι ἱερεῖς. 'Αντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν αἱ 'Ελληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων τῶν ναῶν, τὰ δὲ εἰκονοστάσια αὐτῶν ἐχρωματίσθησαν διὰ τῶν βουλγαρικῶν χρωμάτων. Οἱ ὁμιλοῦντες 'Ελληνιστὶ ἐξυλκοποῦντο καὶ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς προστίμου. 'Απηγορεύετο ὁ ὑδροχρωματισμὸς τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων διὰ κυανοῦ χρώματος. 'Απηλάθησαν 20 'Ελληνικαὶ οἰκογένειαι. 'Εγκατεστάθησαν 20 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι, εἰς τὰς ὁποίας διενεμήθησαν οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ οἰκίαι τῶν ἀπελαθέντων 'Ελλήνων. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου ἐφονεύθη ἕνας κάτοικος τοῦ χωρίου. 'Εφονεύθησαν ὅμως ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων Σφεληνὸς 2, Δήμτηρα 4 καὶ Θολὸν 4 καὶ περίπου 50 φυλακισθέντες ἐν Νέᾳ Ζίχνῃ, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς πέριξ χαράδρας. Εἶγινε συστηματικὴ ἔρευνα κατ' οἶκον συνοδευομένη ὑπὸ διαρπαγῆς τιμαλφῶν ἀντικειμένων, εἰδῶν ρουχισμοῦ κλπ. Οἱ ἔμποροι, ἐπαγγελματίαι καὶ βιοτέχναι ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πρόσληψιν Βουλγάρων συνεταίρων, ἄλλως ἀπηγορεύετο εἰς αὐτοὺς ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος. Τὰ πρὸς σφαγὴν ζῷα ἐπληρώνοντο εἰς εὐτελεῖς τιμάς, τὰ δὲ μεγάλα ζῷα ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, συνήθως ἄνευ ἀποζημιώσεως. Ἡ φορολογία ἦτο βαρυτάτη ἀνερχομένη εἰς τὰ 50 — 60 % τοῦ εἰσοδήματος. 'Ο Βασίλειος Παγουνᾶς, χωρὶς χρέη πρὸς τὴν 'Αγροτικὴν Τράπεζαν τῆς 'Ελλάδος εἶχε λαμβάνειν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων του 20 χιλιάδες λέβα, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἔλαβε 350 λέβα, τῶν ὑπολοίπων κρατηθέντων διὰ φόρους.

Εἰσεπράχθησαν χρέη τῶν κατοίκων πρὸς τὴν 'Αγροτικὴν Τράπεζαν τῆς 'Ελλάδος. Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἑκάστου κατοίκου ἦτο ὑποχρεωτική. 'Εκ τοῦ παραγομένου σίτου ἢ ἀραβοσίτου ἀφίνετο εἰς τοὺς κατοίκους πρὸς διατροφὴν τῶν οἰκογενειῶν των καὶ σπόρον ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου 80 — 100 κιλὰ κατ' ἄτομον δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος, ἐνῷ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους ἀφίνετο πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν 300 κιλὰ κατ' ἄτομον δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος. 'Αλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότητες τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἀραβοσίτου, αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς "Ελληνας κατοίκους πρὸς διατροφήν των καὶ σπόρον, διηρπάζοντο κατὰ τὰς συχνοτάτας κατ' οἶκον ἐρεύνας ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως ὅπλων κλπ. Εἰς τοὺς μὴ

παραγωγοὺς σίτου ἡ ἀραβοσίτου διενέμετο ἄρτος ἐξ ἀραβοσίτου κακῆς ποιότητος οὐχὶ πάντοτε ἐκ 200 γραμμαρίων κατ' ἄτομον ἡμερησίως. Οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941 ἐστρατεύθησαν δύο φοράς, καταταγέντες δὲ εἰς τὰ τάγματα ἐργασίας ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς καταναγκαστικὴν ἐργασίαν. Ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελοῦν ὡρισμένην εἰς ποσὸν ἐργασίαν καθ' ἑκάστην. Οἱ μὴ ἀνταποκρινόμενοι ἐτιμωροῦντο διὰ ξυλοκοπήματος. Ἐτοποθετοῦντο ὕπτιοι κατὰ γῆς καὶ ἐδέροντο ἐκ τεσσάρων πλευρῶν μὲ σιδηροῦν βούρδουλαν. Διετρέφοντο κακῶς μὲ ὀλίγον ἄρτον καὶ ὀλίγες πιπεριὲς ἢ φασόλια βρασμένα. Οἱ κάτοικοι καὶ ἰδίως οἱ διαθέτοντες ζῷα καὶ κάρρα παρημποδίζοντο συχνὰ ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν των, χρησιμοποιούμενοι εἰς παντὸς εἴδους ἀγγαρείας. Καταστροφαὶ εἰς οἰκήματα δὲν ὑπάρχουν.

Ἀριθ. 24

ΣΕΡΡΑΙ

Εἰς τὴν Μητρόπολιν Σερρῶν, παρισταμένου τοῦ Μητροπολίτου Σερρῶν Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Νομάρχου κ. Νίκογλου, δέκα κάτοικοι τῆς πόλεως διαφόρων ἐπαγγελμάτων, ἐκθέτουν τῇ 2 Μαΐου τὰ ἑξῆς:

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ κινήματος ἤρχισαν διαρπαγαὶ καὶ ἀπελάσεις. Τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941 ἐκτύπησε τὸ τύμπανο καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐκλείσθησαν εἰς τὰ σπίτια των ἀπὸ τὰς 5 μμ. Τὴν ἑπομένην ἔγιναν 18 συλλήψεις προκρίτων, μὲ ὀνομαστικὸν κατάλογον. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν οἱ κ.κ. Σκουλίδης, Τσάμης, Ζαχαρόπουλος, Γεωργιάδης, Παπαδόπουλος, Πρόβος, Παπαναστασίου, Γαρδέλης, ἰατροί, Γαρδέλης καθηγητής, Καφταντζῆς φαρμακοποιός, Πετρίδης, διευθυντὴς Τραπέζης Ἀθηνῶν, Μόσχος τέως Δήμαρχος, Κ. Μαρούλης καπνέμπορος κλπ. Ἐκλείσθησαν εἰς τοὺς στρατῶνας ἱππικοῦ μὲ ἄλλους, ἐν ὅλῳ 500. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἄλλοι κρατούμενοι εἰς ἄλλα μέρη. Μετὰ σωματικὴν ἔρευναν ὡδηγήθησαν εἰς τοὺς σταύλους. Πρῶτος ἐδάρη ὁ Πετρίδης, ἔπειτα ὁ Ζαχαρόπουλος τρεῖς φορές. 5 — 6 στρατιῶται ἔδερναν μὲ ξύλα κάθε εἰσερχόμενον. Ὁ Ἱπποκρ. Ἀγγελίδης, ζαχαροπλάστης, ἔκαμεν αἱματέμεσιν. Μετὰ τὸ ξύλο δὲν ἠμποροῦσαν νὰ σταθοῦν ὄρθιοι, ἀλλ' ἐσύροντο μὲ τὰ τέσσαρα. Ὁ Ζαχαρόπουλος ἐδάρη πάλιν καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν κ. Τσάμην λεπίδα ξυραφιοῦ διὰ νὰ αὐτοκτονήσῃ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του. Ὑπεύθυνος δι' ὅλα αὐτὰ ἦτο ἕνας λοχαγός, ἄμεσος δὲ ἐκτελεστὴς ὁ ἐνωμοτάρχης Δασκαλώφ. Ἀπέθαναν ἀπὸ τὸ ξύλο 3 ἀπὸ τὴν Καλένδρα, 1 ἀπὸ τὸν Λευκῶνα καὶ 2—3 Σαρακατσαναῖοι καὶ ἐτάφησαν ἐπὶ τόπου.

Τὴν Τετάρτη τὸ ἀπόγευμα ἦλθεν ὁ διοικητὴς τῆς ἀσφαλείας. Ἐπῆραν τοὺς 18 τοῦ καταλόγου καὶ τοὺς κατένειμαν εἰς διάφορα ἀστυνομικὰ τμήματα. Εἰς τὸ τμῆμα, ὅπου ἦτο ὁ κ. Σκουλίδης, ὁ Μίλλεφ Δημητρώφ τοὺς ἐφώναξε ἕνα - ἕνα καὶ τοὺς ἔδερναν μὲ ξύλο. Εἰς τὴν Νομαρχίαν ἔγινε συζήτησις διὰ τὴν τύχην τῶν δέκα ὀκτώ. Ὁ ὑποδήμαρχος ἐζήτησε τὴν ἐκτέλεσίν των. Ὁ διοικητὴς χωροφυλακῆς Ἀγγέλωφ, νοσηλευθεὶς προηγουμένως ἀπὸ τὸν ὀδοντοϊατρὸν κ. Κούζαν, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ σπίτι ἔμενε, ἦσαν κατὰ τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ Νομάρχης, καταγόμενος ἀπὸ τὸ..... τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἐνθυμοῦνται, συνεφώνησε μὲ αὐτοὺς καὶ οὕτω οἱ 18 ἐσώθησαν. Ὁ διοικητὴς τῆς Ἀσφαλείας Κοστκούρτσωφ ἐζήτησε ὅμως

καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κ. Τσάμην 40.000 λέβα διὰ νὰ μὴ τὸν ἐκτελέσῃ. Εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα ἐδάρησαν μὲ σιδηρᾶς ράβδους, μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Ζαχαρόπουλος. Τέλος ἀπελύθησαν ὑπογράψαντες δήλωσιν, ὅτι εἶναι ὑπεύθυνοι, ἂν γίνῃ οἱαδήποτε ἐκδήλωσις.

Οἱ 500 ἔμειναν 20 ἡμέρας φυλακισμένοι καὶ ἔπειτα ἀπελύθησαν. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεως ἐπλήρωναν 50 λέβα δι' ἕνα ποτῆρι νερό.

Δύο στρατοδίκαι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὴν Ξάνθην, ἔμειναν εἰς δωμάτια ἐπιταχθέντα εἰς τὸ σπίτι τοῦ παρισταμένου ἰατροῦ κ. Τσάμη. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ ἐκ Σόφιας ἀξιωματικός Νίκωφ, τοῦ εἶπεν:

— Ἡμεῖς ἠξέραμε καὶ τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ κινήματος, ἀλλὰ σκοπίμως τὸ ἀφήσαμε νὰ ἐκδηλωθῇ, διὰ νὰ τιμωρήσουμε τοὺς ἐπαναστάτας.

— Διατὶ δὲν τὸ προλάβατε καὶ ἀφήσατε νὰ σκοτωθοῦν τόσοι ἄνθρωποι;

— Αὐτὸ εἶναι ὑπόθεσις τῆς κυβερνήσεως.

Ἔπειτα ἤρχισαν ὁμαδικαὶ ἐκτελέσεις εἰς τὰ χωριά. Εἰς τὸ Νέον Σκοπὸν ἐφονεύθησαν 18 ἄνδρες εἰς τὸ σχολεῖον μὲ πολυβόλα. Τὰ πτώματα ἀφοῦ ἐπεδείχθησαν εἰς ἄλλους συλληφθέντας ὡς ὁμήρους, ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Στρυμόνα. Εἰς τὸν Λευκῶνα συνελήφθησαν 22, ἐκ τῶν ὁποίων ἐσώθησαν 4, εἰς τὸν Προβατᾶν ἐφονεύθησαν 14 καὶ 20 εἰς ἄλλα χωρία. Καὶ αὐτὰ χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία ἀπολύτως ἐκδήλωσις σχετικὰ πρὸς τὸ κίνημα εἰς τὴν περιφέρειαν Σερρῶν. Εἰς τὴν Μονὴν Προδρόμου ἐδάρησαν οἱ μοναχοὶ καὶ 2 ἀπέθαναν ἀπὸ τὸ ξύλο.

Ἦρχισεν ἔπειτα ἐξοντωτικὸς διωγμὸς μὲ παντοῖα μέσα καὶ οἱ κάτοικοι ἀπηλπισμένοι ἐπροσπαθοῦσαν νὰ διέλθουν τὸν Στρυμόνα, διὰ νὰ σωθοῦν. Ἐκεῖ οἱ Βούλγαροι εἶχαν στήσει ἀληθινὰς ἀνθρωποπαγίδας καὶ ὅσοι συνελαμβάνοντο, ἐφονεύοντο ὁμαδικῶς. Οὕτω π.χ. ἐφονεύθησαν 20 πρόσωπα ἀποτελοῦντα μίαν ὁμάδα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦ Χρ. Δάμπολα, μαγείρου ἐξ 7 προσώπων. Εἰς αὐτὴν περιελαμβάνοντο ἡ σύζυγός του ἔγγυος καὶ ἕν νήπιον. Ὑπολογίζουν ὅτι περὶ τὰ 100 ἄτομα ἐφονεύθησαν εἰς τὰς διαβάσεις τοῦ Στρυμόνος.

Εἰς τοὺς ἰατροὺς ἀπηγορεύθη ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἐπαγγέλματός των ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον 1941 μέχρι τῆς 28 Ἰουνίου 1943, ὅτε ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν πόλιν Φίλωφ κατ' ἀπαίτησιν τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ἐκ Βουλγαρίας ἰατρούς, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἰατροὺς νὰ ἐργάζωνται. Ἐννοεῖται, ὅτι κανεὶς Βούλγαρος δὲν ἐπλήρωσε δι' ἰατρικὴν περίθαλψιν.

Ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ προμηθευθοῦν τρόφιμα. Οὕτω τὴν 9 Μαρτίου 1943 συνελήφθησαν εἰς τὸ Νέον Σοῦλι οἱ 6 υἱοὶ τοῦ Δεδούση καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸν στρατῶνα τοῦ ἱππικοῦ, διότι εἶχαν ἀγοράσει ἀλεῦρι. Ἡ κατηγορία ἦτο ὅτι τὸ ἀλεῦρι αὐτὸ θὰ τὸ ἔδιδαν εἰς τοὺς ἀντάρτας. Ὁ ἰατρὸς Τσάμης, ὁ ὁποῖος ἐνοσήλευε τὸ παιδὶ ἑνὸς ἀξιωματικοῦ, ἐπεχείρησε νὰ τοὺς σώσῃ, ἀλλὰ τοῦ εἶπαν ὅτι εἶναι πολὺ ἀργά, διότι εἶχαν ἐκτελεσθῆ.

Τὴν ἑπομένη ἴλη ἱππικοῦ περιεκύκλωσε τὸ Ν. Σοῦλι. Εἷς τῶν Βουλγάρων ἀγροφυλάκων κατὰ τὸ μεσονύχτιον ἐπυροβόλησε δι' ἄγνωστον λόγον καὶ ἐπλήγωσε ἕνα Βούλγαρον ἱππέα, ὁ ὁποῖος μολονότι ὁ ἰατρὸς Θεολ. Βροσίδης ἐπιστοποίησεν ἀκίνδυνον ἐπιπόλαιον τραῦμα, ἀπέθανε. Τότε τὰ ὑπόλοιπα μέλη 9 τῆς οἰκογενείας Δεδούση ἐκάησαν ζωντανὰ εἰς

τὸ σπίτι των. Εἰς τὰ χωρία Ἅγιον Πνεῦμα καὶ Ἐμμανουὴλ Παππᾶ ἔτυφεκίσθησαν 8.

Τὸν Μάϊον τοῦ 1944 δύο Γερμανοὶ ἀνθυπασπισταὶ ἐφονεύθησαν μεταξὺ Χρυσοῦ καὶ Πενταπόλεως. Ὁ Γερμανὸς φρούραρχος ἀνέθεσε τὴν ἀνάκρισιν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχάς. Οἱ Βούλγαροι περιεκύκλωσαν τὰ χωρία Ἅγιον Πνεῦμα καὶ Ἐμμανουὴλ Παππᾶς καὶ συνέλαβον 21 κατοίκους, τοὺς ὁποίους ἐξετέλεσαν παρὰ τὸν Στρυμόνα. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν 6 ἐπιλοχίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὁ εἷς εἶχε κατορθώσει νὰ διαφύγῃ, ἀλλὰ τὸ ἴδιο βράδυ εὑρέθη καὶ ἐφονεύθη παρὰ τὸ Ψυχικό. Εἰς τὸ Ψυχικὸν ἦτο τὸ φρουραρχεῖον διὰ τὰ φυλάκια τοῦ Στρυμόνος, ὁ δὲ φρούραρχος, ὑπολοχαγὸς ἀπὸ τὸ Κιουστεντήλ, ἀφαντάστου θηριωδίας, ἐφόνευσε μόνος του 30 ἐν ὅλῳ ἄτομα, γυναίκας, παιδιά, φιλησύχους πολίτας.

Οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἔποικοι ἐφαίνετο ὅτι εἶχαν ἐλευθερία καὶ νὰ φονεύουν τοὺς Ἕλληνας καὶ αὐτὴ ἡ κατάστασις ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς καταρρεύσεως. Ὁ κ. Παπαδόπουλος, δημοσιογράφος, ὑπηρέτει κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κινήματος, ὡς φορτωτὴς τῆς Ἑταιρίας Παπαντωνίου εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Ἀγγίστης. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν τοῦ κινήματος εἶδε πτώματα εἰς ἕνα βαγόνι. Ἐκτελεστὴς τῶν θυμάτων τοῦ σταθμοῦ Ἀγγίστης ἦτο ὁ σταθμάρχης Ντέντωφ.

Τὰ καλὰ σπίτια καὶ τὰ καλὰ μαγαζιὰ τὰ κατελάμβανον οἱ Βούλγαροι. Οἱ Ἕλληνες ἀπηλαύνοντο ὁμαδικῶς, ἰδίως ἱερεῖς, διδάσκαλοι, φοιτηταί, πρώην ἀξιωματικοί, οἱ στρατευθέντες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ ἠναγκάζοντο νὰ ὑπογράψουν δηλώσεις, ὅτι οἰκειοθελῶς ἀναχωροῦν.

Πάμπολλοι ἐξωρίσθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἔποικοι εἰς τὰς Σέρρας ὑπολογίζονται εἰς 10.000, ἄλλοι δὲ 30.000 ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ περίχωρα. Νέα σπίτια ἐποίκων, τοῦ γνωστοῦ τύπου, ἐκτίσθησαν περὶ τὰ 200, ὅλα κατὰ μῆκος τῶν δημοσίων κεντρικῶν δρόμων, μὲ ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν τῶν κατοίκων. Ὁ ἰατρὸς Βελλίδης εἰργάσθη ὡς ἐργάτης καὶ ἐκουβαλοῦσε ὑλικά.

Ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος ἦτο 30.000 λέβα διὰ τοὺς Ἕλληνας, ὁσάκις ἐπετρέπετο ἡ ἐργασία, καὶ 6.000 λέβα διὰ τοὺς Βουλγάρους. Οἱ Ἕλληνες ἰατροί, ὅταν ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς νὰ ἐργάζωνται, ἐπλήρωναν φόρον ἐπιτηδεύματος 100.000 λέβα.

Οἱ Βούλγαροι κατὰ κανόνα ἐψώνιζαν ἀπὸ Ἑλληνικὰ καταστήματα, χωρὶς νὰ πληρώνουν.

Ἀριθ. 25

ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ

Οἱ κάτοικοι Σιδηροκάστρου Μάνος Γεώργιος, Πρόεδρος τῆς κοινότητος, ἐτῶν 60, Μπαλλαλοὺς Δημήτριος, παντοπώλης, ἐτῶν 46, Τουλάκης Ἐμμανουήλ, ράπτης, ἐτῶν 37, Ἐλευθεριάδης Γεώργιος, ὀπωροπώλης, ἐτῶν 39, Μπούγκουρας Ὀδυσσεύς, ἀμπελοκτηματίας, ἐτῶν 40, Καπατόβαλος Χρῆστος, ἀμπελουργός, ἐτῶν 50, Πατεράκης Στυλιανός, ἀρτεργάτης, ἐτῶν 50, Δημητάσης Παντελῆς, βιβλιοχαρτοπώλης, ἐτῶν 38, καταθέτουν τῇ 21 Μαΐου τὰ ἀκόλουθα:

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον τὴν 22 Ἀπριλίου 1941 εἰς Σιδηρόκαστρον, οἱ δὲ Γερμανοὶ εἶχον εἰσέλθει τὴν 8ην τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἅμα εἰσῆλθον οἱ

Βούλγαροι συνέλαβον τὸν Μητροπολίτην καὶ τὸν συνώδευσαν μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχην εἰς τοὺς στρατῶνας. Ἐκεῖ τὸν διέταξαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔδαφος. Ἔπειτα ἀφώπλισαν τὴν Ἑλληνικὴν χωροφυλακὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ διέρρηξαν τὰ καταστήματα τῆς πόλεως καὶ τὰ ἐλεηλάτησαν. Ἐπίσης εἰσῆλθον εἰς τὰς οἰκίας πρὸς λεηλασίαν καὶ προέβησαν καὶ εἰς βιασμοὺς γυναικῶν. Ἱερεῖς, διδασκάλους, ἰατροὺς καὶ δικηγόρους διέταξαν νὰ ἀναχωρήσουν πάραυτα. Τὰ βιβλία τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ναῶν ἢ τὰ κατέκαυσαν ἢ τὰ ἐλεηλάτησαν. Εἰς τὰς ἐκκλησίας μετέβαλον τὰς ἐπιγραφὰς τῶν εἰκόνων ἀπὸ Ἑλληνικὰς εἰς βουλγαρικάς. Ἰδιαιτέραν ἀντιπάθειαν ἠσθάνοντο οἱ Βούλγαροι ἐναντίον τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, διότι τὸν ἐθεώρουν ὡς κατ' ἐξοχὴν Ἕλληνα ἅγιον. Εἰς οὐδένα Ἕλληνα ἐπέτρεψαν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του. Μόνον ἂν ἐδέχετο κανεὶς τὴν βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ἐπάγγελμα. Κατ' ἀρχὰς ἐξηναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες ἐπιχειρηματίαι, ἔμποροι καὶ ἐπαγγελματίαι νὰ προσλαμβάνουν συνεταίρους Βουλγάρους, τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων ἀπετέλει τὴν φίρμαν τοῦ καταστήματος. Ἔπειτα ὅμως οἱ Βούλγαροι συνεταῖροι ἐξηνάγκαζον τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀποχωρήσουν. Ἂν τοῦτο δὲν ἐγίνετο, οἱ Ἕλληνες μετεβάλλοντο εἰς ὑπαλλήλους τῶν Βουλγάρων. Οἱ Βούλγαροι ἦλθαν ρακένδυτοι καὶ γυμνοὶ καὶ ἔφυγαν πλούσιοι καὶ πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι.

Εἰς τὸ Σιδηρόκαστρον ἔμειναν ἐν ὅλῳ 1600 οἰκογένειαι Ἑλλήνων, οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔφυγαν ἐκπατρισθέντες. 5000 περίπου ἦσαν οἱ Βούλγαροι οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς Σιδηρόκαστρον εἰς τὰ καλύτερα σπίτια τῆς πόλεως. Πρῶτα ἦρχετο ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, συνηθέστατα ἁπλοῦς τσαρουχᾶς. Ἐπεσήμαινε τὸ σπίτι ποὺ τοῦ ἄρεσε καὶ ὕστερα ἔφερνε τὴν οἰκογένειάν του. Ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς οἰκογενείας του ὁ ἐν λόγῳ τσαρουχᾶς ἐλάμβανε 50 χιλιάδες λέβα. Ὅλοι οἱ ἐγκαθιστάμενοι ἦσαν μέλη τοῦ βουλγαρικοῦ κομιτάτου. Ὁ κ. Πούγκουρος Ὀδυσσεύς, καταθέτει ὅτι τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιᾶς τοῦ 1942, ἑπτὰ οἰκογένειαι Ἑλλήνων ἀδελφῶν διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των. Ὁ κ. Μπαλλαλοῦς Δημήτριος καταθέτει, ὅτι εἰς τὸν συνοικισμὸν Νέου Στρατῶνος 50 — 60 οἰκογένειαι γεωργῶν διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των ἐντὸς 3 ὡρῶν. Οἱ πρώην τσαρουχάδες ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐδῶ εἶχαν ἀποβάλει τὴν βουλγαρικὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὑπόδησιν καὶ εἶχαν ἐνδυθῇ πολυτελῶς. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ Βούλγαροι ποὺ ἐγκατεστάθησαν ἦσαν τὰ περισσότερον κακοποιὰ στοιχεῖα. Δὲν εἶχαν καμμίαν εἰδικότητα ἐργασίας. Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ εἶχαν δηλώσει εἰς αὐτούς, ὅτι κάθε βουλγαρικὴ οἰκογένεια ἐρχομένη εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτὰς θὰ ἔχῃ δύο οἰκογενείας Ἑλλήνων ὡς εἵλωτας. Εἰς τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἀφήρεσαν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἠγγάρευαν Ἕλληνας νὰ ἐργάζωνται. Οἱ Βούλγαροι παρελάμβανον πρὸς ἀγγαρείαν τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπὸ τοὺς δρόμους, ἀλλὰ καὶ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Ἀπὸ πολλοὺς ἀφήρεσαν τὸ μέγα μέρος τῶν κτημάτων των. Ἀπὸ 10 στρέμματα τοὺς ἄφηναν 1 ἢ ½. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐπλήρωναν τὸν φόρον ὅλων τῶν ἀφαιρεθέντων στρεμμάτων. Ὁ κ. Πατεράκης καταθέτει, ὅτι ἐπλήρωνε 150 λέβα τὸ ἔτος δικαίωμα βοσκῆς, ἐνῷ ὁ ἴδιος δὲν εἶχε κανένα ζῷον, οὔτε καὶ γάταν ἀκόμη. Ἐπίσης ὑπεχρεοῦντο οἱ κάτοικοι νὰ πληρώνουν δικαίωμα πεζοδρομίου

κατ' ἔτος 100 λέβα τὸ ἄτομον. Ἡ πτωχοτέρα οἰκογένεια ἐπλήρωνε 5000—6000 λέβα δημοτικοὺς φόρους — δηλαδὴ φόρον ὑδρεύσεως, πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν ἀνύπαρκτον. Ὅ,τι ἐπλήρωσαν οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ ἀγοράσουν δῆθεν τὰ καπνὰ τῆς κοινότητος καὶ τῆς περιφερείας, τὰ εἰσέπραξαν εἰς φόρους. Ἐπίσης εἰσέπραξαν ἢ καὶ συνεψήφισαν μὲ τὴν τιμὴν τῶν ἀγοραζομένων καπνῶν φόρους καὶ χρέη τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν. Οἱ Βούλγαροι ἔδιδον ἀποδείξεις διὰ τὰ πληρωνόμενα ποσά, χωρὶς νὰ ἀναφέρεται, εἰς τί ἀνταποκρίνονται οἱ φόροι αὐτοί. Πολλὰς φορὰς εἰσέπραττον τὸν ἴδιον φόρον δὶς καὶ τρίς. Ἐπέβαλον ἐπίσης ἀναγκαστικὰ δάνεια εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ 1500 — 8000 λέβα κατὰ οἰκογένειαν. Ἡ κοινότης Σιδηροκάστρου, δηλαδὴ οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἐξηναγκάσθησαν νὰ ἀγοράσουν αὐτοκίνητον διὰ τὸν ἔπαρχον, κατέβαλαν δὲ πρὸς τοῦτο 280 χιλιάδες λέβα. Ὁ κ. Πούγγουρας καταθέτει, ὅτι οἱ Βούλγαροι διήρπασαν ἀπὸ τὸν ἴδιον δύο αὐτοκίνητα. Τὰ ἐπῆραν ὁ ἀντισυνταγματάρχης Ρίζωφ καὶ ὁ ὑπομοίραρχος Τσαγκώφ. Τὸ ἠρῶον τῆς κοινότητος ἠνάγκασαν Ἕλληνας ἐργάτας παρουσίᾳ τῶν ἀρχῶν, νὰ τὸ κατεδαφίσουν. Ἐπίσης ἐξηνάγκασαν τοὺς κατοίκους νὰ γράψουν τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν εἰς τοὺς σταυροὺς τῶν νεκροταφείων μὲ βουλγαρικὰ στοιχεῖα. Τοῦτο δὲ ἔγινε καὶ εἰς τοὺς ἀποθανόντας πρὶν ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν εἰσβολήν.

Ὅταν ἔγινε τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 οὐδεμία ἐκδήλωσις ἔλαβε χώραν ἐν Σιδηροκάστρῳ. Ἐν τούτοις τὴν 23ην Σεπτεμβρίου συνελήφθησαν ἤδη 10 ἄτομα μὲ ὀνομαστικὸν κατάλογον, τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν συνελήφθησαν ὅλοι οἱ ἄνδρες ἀπὸ 16 — 60 ἐτῶν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ κόρη τοῦ Προέδρου τῆς κοινότητος κ. Μάνου, σύζυγος τοῦ Γεωργίου Λασκαρίδου. Ὁμοίως συνελήφθη καὶ ὁ Λασκαρίδης. Ἐκ τῶν συλληφθέντων ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους τὴν νύκτα τῆς 2—3 Ὀκτωβρίου διὰ ροπάλων καὶ διὰ γεωργικῶν ἐργαλείων ἡ Κατίνα Γ. Λασκαρίδου, ὁ σύζυγός της Γ. Λασκαρίδης, ὁ Στυλιανὸς Μωρέβα, ὁ Δημήτριος Λυρίδης, γραμματεὺς τῆς κοινότητος, ὁ Ἰωάννης Δεσποτίδης καὶ τρεῖς ἀπὸ ἄλλα χωριά, ὁ Μενέλαος Μπακβέσης, ὁ Κωνσταντῖνος Χίντζος, καὶ ὁ Ἄγγελος Χατζητίλιος. Ἐπαίσχυντον διαγωγὴν ἔδειξαν οἱ Βούλγαροι ἀπέναντι τῆς κυρίας Κατίνας Λασκαρίδου. Ἀφοῦ ἐκόρεσαν τὸ πάθος των ἐπ' αὐτῆς, τὴν κατακρεούργησαν ἐνώπιον τοῦ συζύγου της καὶ τῶν ἄλλων, τοὺς ὁποίους ἐξετέλεσαν κατόπιν. Ἡ Κατίνα Λασκαρίδου ἦτο κόρη τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος Γεωργίου Μάνου, ὅστις διετέλεσεν ἄλλοτε Μακεδονομάχος. Ὁ κ. Καπατόβαλης καταθέτει ὅτι ὅταν εἶχε συλληφθῇ ἔλαβε 40 κτυπήματα διὰ ροπάλου διότι ἐρωτώμενος τί εἶναι ἀπαντοῦσε: Ἕλλην. Καὶ ἐδέρετο διὰ ροπάλου νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι Βούλγαρος. Ὁ Βούλγαρος ἀρχιερεὺς τοῦ Νευροκοπίου, ὁ ὁποῖος περιώδευσε εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ὅταν ἐπέστρεφε εἰς Νευροκόπιον εἶπε εἰς τοὺς ἐπισήμους Βουλγάρους: «Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἐξηκρίβωσα ἀπὸ ὅλον μου τὸ ταξίδι εἶναι ὅτι ὅλοι ἐκεῖ εἶναι Ἕλληνες.» Κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου τοῦ 1941 οἱ Βούλγαροι ἐκάλεσαν τοὺς κατοίκους Σιδηροκάστρου διὰ κήρυκος νὰ δηλώσουν ποίαν ὑπηκοότητα θὰ κρατήσουν. Πρὸς τοῦτο ἤνοιξαν οἱ Βούλγαροι εἰδικὸν γραφεῖον δηλώσεων. Οἱ κάτοικοι προσῆλθαν ἀθρόοι νὰ δηλώσουν καὶ ἐπειδὴ ἐδήλωσαν ὅλοι ὅτι εἶναι Ἕλληνες, ἠναγκάσθησαν οἱ Βούλγαροι ν' ἀνοίξουν 9 ἀντὶ 1 γραφεῖα. Τοῦτο ὅμως

ἦτο ἁπλοῦν τέχνασμα τῶν Βουλγάρων διὰ νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς Ἕλληνας νὰ πωλήσουν τὰ ὑπάρχοντά των, ἀντὶ εὐτελοῦς τιμήματος. Πολλοὶ Ἕλληνες ἐπώλησαν τὰ ὑπάρχοντά των, προκειμένου μετὰ τὴν δήλωσιν ν' ἀναχωρήσουν, συμφώνως πρὸς τὴν διαταγὴν τῶν Βουλγάρων ὅτι θὰ ἀναχωρήσουν ὅλοι, ὅσοι θὰ διατηρήσουν τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκοότητα. Ἡ ἀπόφασις ὅμως τῶν Βουλγάρων περὶ ἀπελάσεως τῶν κατοίκων δὲν ἐξετελέσθη, διότι οἱ Βούλγαροι ἠρκέσθησαν εἰς τὸ ν' ἀγοράσουν τὰ ὑπάρχοντα τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Κωνσταντῖνος Συνοδινός, ἀρτοποιός, καταθέτει, ὅτι ἐν μέσῳ τῆς πλατείας τῆς πόλεως ὁ Βούλγαρος ἱερεὺς Ντιούντιν ἐδήλωσεν ὅτι: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας ἐχρειάσθη διὰ ν' ἀναστηθῇ, ὁμοίως τρεῖς ἡμέρας ἐχρειάσθη ὁ ἡρωϊκὸς βουλγαρικὸς στρατὸς νὰ συντρίψῃ τὴν γραμμὴν Μεταξᾶ.» Ἐπίσης καταθέτει ὅτι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὡς ἄνω Ἑλλήνων παρέστη ὁ Βούλγαρος ἱερεύς. Οἱ ἱερεῖς ἐκυκλοφόρουν πάντοτε μὲ πιστόλι. Οἱ Βούλγαροι συνελάμβαναν κατὰ σύστημα τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ὡδήγουν εἰς τὰ κρατητήρια καὶ ἔπειτα δωροδοκούμενοι τοὺς ἄφηναν ἐλευθέρους. Εἰς τὰ χωρία γύρω οἱ Βούλγαροι ἐφόνευαν τακτικὰ Ἕλληνας. Ἀπὸ τὸ Σιδηρόκαστρον ἐξώρισαν πολλοὺς εἰς Βουλγαρίαν. Ἐπίσης εἰς τὰ τάγματα ἐργασίας κατέταξαν ὑποχρεωτικῶς ὅλον σχεδὸν τὸν ἄρρενα πληθυσμόν. Τὰ παιδιὰ ἀρχικῶς τὰ ὑπεχρέωναν νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον, ὕστερα τὰ ἀπέπεμψαν καὶ ἐκράτησαν μόνον μικρὸν ἀριθμὸν παιδιῶν.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν κατοίκων Σιδηροκάστρου μετέβη εἰς Γερμανίαν ὡς ἐργάτης. Ψωμὶ ἔδιναν οἱ Βούλγαροι μόνον 13 — 14 ἡμέρας τὸν μῆνα, 200 γραμμάρια τὸ ἄτομον, παρασκευασμένο ἀπὸ πίτουρα καὶ ξυνισμένο καλαμπόκι. Ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶχαν ἐγγραφῆ εἰς καταλόγους δελτίων διὰ τὰ τρόφιμα καὶ εἶχαν πληρώσει καὶ τὸ ἀντίτιμον τοῦ δελτίου, οὐδέποτε ὅμως ἔλαβον τίποτε, ὡς ἐμφαίνεται ἀπὸ τὰ δελτία. Τὸ γάλα οἱ Βούλγαροι τὸ συνεκέντρωναν πρὸς 6—8 λέβα τὸ κιλόν. Ὅταν ὅμως ἤρχετο ἡ ὥρα νὰ πληρωθοῦν οἱ δικαιοῦχοι, οἱ Βούλγαροι δὲν ἐπήρωναν τίποτε. Συστηματικαὶ ἦσαν αἱ ἔρευναι κατ' οἶκον μὲ ἀφορμὴν τῆς ἀποκρύψεως ὅπλων κλπ. Οἱ Βούλγαροι εἰσερχόμενοι μὲ παρομοίας προφάσεις εἰς τὰ σπίτια τῶν Ἑλλήνων ἀφαιροῦσαν ὅ,τι τυχὸν πολύτιμον εὕρισκαν. Ὅσοι Ἕλληνες ἠναγκάζοντο ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους νὰ ἐκπατρισθοῦν, ἐδέροντο πρὶν φύγουν ἀπὸ Βούλγαρον μονόφθαλμον ἀστυνόμον ἀγριώτατα. Τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ. Ἀπέμειναν εἰς τὴν πόλιν 5000 ψυχαί. Ἐξ αὐτῶν ἀπέθνησκον ἰδίως κατὰ τὸν χειμῶνα 6—7 τὴν ἡμέραν ἀπὸ πεῖναν.

Ἀριθ. 26

ΝΕΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΡΡΩΝ (οἰκογένειαι 600).

Καταθέτουν ἔμπροσθεν τοῦ σχολείου οἱ κάτοικοι Ἰωάννης Καπνίστρας, ἐτῶν 50, ἰατρός, Ἀριστείδης Τζελέπης, ἐτῶν 47, γεωργός, Ἀνδρέας Βογιάρης, ἐτῶν 41, γεωργός, Νικόλαος Μερτζιμάκης, ἐτῶν 70, παντοπώλης, Θεόδωρος Ἀνδρονίδης, ἐτῶν 52, ἀλευροβιομήχανος, παρισταμένων πλείστων ἄλλων κατοίκων, τῇ 22 Μαΐου 1941:

Πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἡ διαγωγὴ τῶν Βουλγά-

ρων ἦτο σχετικῶς ἠπία. Ἀναφέρονται μόνον περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Βούλγαροι στρατιῶται ἐλήστευσαν τὰ χρήματα τῶν πωλησάντων τὰ προϊόντα των πέραν τοῦ Στρυμόνος, εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διετέλουν ἐκ τῶν προτέρων ἐν γνώσει τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Ἰωάννης Γιεμενετζῆς ἀναφέρει, ὅτι εἶδεν ἔγγραφον τῆς Βουλγαρικῆς Διοικήσεως πρὸς τὰς ἀστυνομικὰς Ἀρχάς, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγνωστοποιεῖτο ὅτι τὸ κίνημα θὰ ἐγίνετο. Τὸ ἔγγραφον, δὲν ἐνθυμεῖται καλά, ἂν ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου ἢ τοῦ Ἰουλίου. Εἰς τὰς 2 Ὀκτωβρίου Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ὑπάλληλοι μὲ τὸ περίστροφον ἀνὰ χεῖρας ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰς οἰκίας των. Τὸ ἴδιο ἔπραξε καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος, ἔνθα εἶχε τοποθετηθῆ πολυβόλον. Πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Προέδρου τῆς κοινότητος εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος ἠκούσθησαν τρεῖς πυροβολισμοί, συνθηματικοὶ πιθανῶς. Εἰς τὰς 9 τὸ βράδυ τῆς ἰδίας ἡμέρας ἦλθον δύο αὐτοκίνητα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέβαινον ἕνας ἀξιωματικὸς καὶ 2—3 Βούλγαροι στρατιῶται, οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἦσαν ἀντάρται.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα στρατιῶται καὶ ἀντάρται προέβησαν εἰς συλλήψεις κατοίκων ἐπὶ τῇ βάσει καταλόγου. Εἰς μερικοὺς ἐκ τῶν συλληφθέντων εὑρέθησαν ὅπλα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Οἱ συλληφθέντες, ἡλικίας 18—35 ἐτῶν, καὶ 18 τὸν ἀριθμὸν — 17 κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ ἕνας ἐκ Πρωστοτσάνης καταφυγών εἰς τὸ χωρίον — ὡδηγήθησαν εἰς τὸ σχολεῖον, ἔνθα ἐδάρησαν ἀνηλεῶς. Οἱ Βούλγαροι στρατιῶται τοὺς ἐπάτουν μὲ τὰς ἀρβύλας των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔγιναν καὶ ἔρευναι κατ' οἶκον, κατὰ τὰς ὁποίας διηρπάγησαν ροῦχα καὶ τιμαλφῆ ἀντικείμενα. Ἡ λεηλασία ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν.

Εἰς τὰς 3 Ὀκτωβρίου ἦλθον ἐκ Σερρῶν ὁ Νομάρχης καὶ ὁ διοικητὴς τῆς χωροφυλακῆς. Κατόπιν συσκέψεως, εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον καὶ οἱ δύο τελευταῖοι, 4 ἐκ τῶν συλληφθέντων κατὰ τὴν νύκτα, ὁδηγηθέντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου, ἐτυφεκίσθησαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὑπόλοιποι ἀντιληφθέντες ὅτι θὰ ἐφονεύοντο, δὲν ἤθελον νὰ ἐξέλθουν, ἐφονεύθησαν δι' ὅπλων καὶ πολυβόλων ἐντὸς τοῦ σχολείου. Εἰς τὸν τυφεκισμὸν ἔλαβον μέρος Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ἀντάρται. Ὁ Νομάρχης καὶ οἱ λοιποὶ Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἦσαν μεθυσμένοι κατὰ τὸν τυφεκισμὸν τῶν 18. Κατόπιν συνέλαβον 8 προκρίτους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέδειξαν τὰ πτώματα τῶν τυφεκισθέντων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου καὶ κατέστησαν ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν ἐνόχλησιν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων. Τοὺς τέσσαρας ἐξ αὐτῶν ἀπέλυσαν, τοὺς δὲ ὑπολοίπους τέσσαρας παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὰς Σέρρας ὡς ὁμήρους. Πρὸς μεταφορὰν τῶν πτωμάτων εἰς τὸν Στρυμόνα ἐχρησιμοποιήθησαν τρεῖς καρραγωγεῖς κάτοικοι τοῦ χωρίου. Διὰ νὰ ἐκτελέσουν ταχέως τὴν μεταφοράν, Βούλγαρος χωροφύλαξ τοὺς ἔδερνεν ἀνηλεῶς μὲ τὸ ὅπλον του, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ τέλος ἐθραύσθη. Οἱ καρραγωγεῖς ὁδηγούμενοι ἀπὸ βουλγαρίσαντας σλαυοφώνους τοῦ χωρίου Βαλτοτόπι, μετέφεραν ἐν καιρῷ νυκτὸς 12 πτώματα εἰς τὸν ποταμὸν μετὰ πολλῆς δυσκολίας, διότι οἱ κάτοικοι ἀντιληφθέντες τὴν μεταφοράν, ἀνεζήτουν μὲ θρήνους καὶ κλάματα τοὺς νεκρούς των.

Οἱ ὁδηγοὶ ἐν Βαλτοτόπι τοὺς ὑπέδειξαν βαθὺ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἐρρίφθησαν τὰ πτώματα. Τὰ ὑπόλοιπα τέσσαρα πτώματα ἐτάφησαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον ὑπὸ τῶν κατοίκων. Ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον 30 οἰκογένειαι ἔποικοι ἐκ Βουλγαρίας, εἰς τὰς ὁποίας διενεμήθησαν οἱ εὔφορώτεροι ἀγροὶ τῶν κατοίκων. Ἡ φορολογία, ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν προϊόντων, ἡ ἐπίταξις καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν ζώων, ὅπως καὶ ἀλλοῦ. Εἰς τὰς ἀγγαρείας ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τὸν θερισμὸν τῶν ἀγρῶν τῆς κοινότητος καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων. Κατὰ τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ἀγροὺς πολλαὶ γυναῖκες ἐβιάσθησαν. Οἱ κάτοικοι καὶ διὰ τὴν μᾶλλον ἀσήμαντον ἀφορμὴν ἐξυλοκοποῦντο ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀστυνομικῶν. Ἕνα παιδί, ὁ Χρῖστος Γκαγκᾶνος, ἀπὸ τὸ ξυλοκόπημα ἐτρελλάθη. Ἐπίσης ἐξυλοκοπήθη ἀγρίως ἡ γραῖα, ἡλικίας 70 ἐτῶν, Δέσποινα Θεοτόκη Ρουσσοπούλου, διότι διεμαρτυρήθη διὰ τὴν ἀπαγωγὴν πέτρας ἐκ τοῦ γειτονικοῦ εἰς τὴν οἰκίαν οἰκοπέδου της. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐφονεύθησαν παρὰ τὸν Στρυμόνα 10 κάτοικοι τῶν χωρίων Ἅγιον Πνεῦμα καὶ Ἐμμανουὴλ Παππᾶς, τὰ δὲ πτώματά των ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποταμόν.

Ἀριθ. 27

ΨΥΧΙΚΟ (παρὰ τὸν Στρυμόνα, ἔχει 250 οἰκογενείας).

Οἱ κάτοικοι Ψυχικοῦ Εὐαγγελινὸς Θεμιστοκλῆς, γεωργός, ἐτῶν 52, Πατρακίδης Δημήτριος, γεωργός, ἐτῶν 70, Στεφανίδης Δημήτριος, γεωργὸς καὶ ψαρᾶς, ἐτῶν 45, Γιαπιτζίδης Χρῆστος, γεωργός, ἐτῶν 65 καὶ Παπαδόπουλος Νικόλαος, γεωργός, ἐτῶν 62, ἐνώπιον καὶ ὅλων τῶν ἄλλων κατοίκων, καταθέτουν τῇ 22 Μαΐου 1945:

Ὅταν εἰσῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὸ χωριό, ἐκάλεσαν ἀμέσως τοὺς κατοίκους νὰ παραδώσουν ὅπλα καὶ στρατιωτικὸν ἱματισμόν. Τὸν παραδοθέντα ἱματισμὸν οἱ Βούλγαροι ἔκαψαν θεαματικῶς εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ σχολείου. Ἔπειτα ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους νὰ παραδώσουν καὶ τὰ κυνηγετικὰ ὅπλα καὶ παρέδωκαν ἕως 250 δίκανα κατόπιν μεγάλης πιέσεως. Ἀπ' ἀρχῆς ἤρχισαν οἱ ξυλοδαρμοὶ καὶ αἱ ἄλλαι πιέσεις ἐπὶ τῶν κατοίκων. Διὰ τὸ κίνημα τοῦ 1941 θεωροῦν βέβαιον, ὅτι τὸ εἶχαν προμελετήσει οἱ Βούλγαροι καὶ παρέσυραν καὶ μερικοὺς ἰδικούς μας. Πρὶν ἀπὸ τὸ ψευδοκίνημα ὑπῆρχε ὀλίγος μόνον βουλγαρικὸς στρατὸς ἐδῶ. Κατὰ τὸ κίνημα κατέφθασαν 3 αὐτοκίνητα φορτηγὰ γεμᾶτα στρατιώτας καὶ αὐτοὶ περιώρισαν τοὺς κατοίκους ἐπὶ 3 ἡμέρας εἰς τὰ σπίτια. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ Βούλγαροι ἐξετέλεσαν ἀρκετοὺς γύρω ἀπὸ τὸ χωριό. Μόνον εἰς τὰ Καλαμπόκια εἶχαν ἐκτελέσει οἱ Βούλγαροι 15 πρόσωπα. Ὁ Δημήτριος Στεφανίδης, ψαρᾶς, καταθέτει ὅτι ὅταν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ κίνημα ἐψάρευε εἰς τὸν Στρυμόνα καὶ ἀνέσυρε τὰ δίχτυά του ἔβγαλε ἄλλοτε δύο καὶ ἄλλοτε τρία ἀνθρώπινα πτώματα. Ὁ ἴδιος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς εἶδε ἐν ὅλῳ 150 Ἕλληνας σκοτωμένους. Ἐπίσης εἶδε εἰς τὸν Στρυμόνα τὸ πτῶμα νεάνιδος μὲ κομμένους τοὺς μαστούς. Μίαν καὶ μόνον ἡμέραν εἶδε εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Στρυμόνος 13 πτώματα. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα ὁσάκις ἐψάρευε, συχνὰ ἀνέσυρε μὲ τὰ δίχτυά του κόκκαλα ἢ καὶ μέλη ἀνθρώπινα. Ἐψάρευε πάντοτε κατὰ διαταγὴν τῶν Βουλγάρων καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων. Ἐπίσης

ὁ Χιονᾶς Παπαδόπουλος τοῦ Τριανταφύλλου καταθέτει, ὅτι μίαν ἡμέραν ἔχωσε ὁ ἴδιος παρὰ τὸν Στρυμόνα 6 πτώματα εἰς τοποθεσίαν Ἁγία Παρασκευή. Τὸ ἴδιο γεγονὸς ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Ἰωάννης Κοτζαγκαλίδης. Ἀπὸ τὸ Ψυχικὸ ἐθανατώθησαν 2 ἄτομα μὲ ξυλοδαρμοὺς ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους μὲ ἀφορμὴν τὴν ἀτελῆ συσκότισιν. Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς κοινότητος, τὸ ὁποῖον εἶχε μεταβληθῆ εἰς φρουραρχεῖον, ἐγίνοντο αἱ ἐκτελέσεις. Ὁ φρούραρχος ὠνομάζετο Ἄγγελος Βογιάνωφ, ἀνθυπολοχαγὸς ἀπὸ τὸ Κιουστεντήλ. Κατὰ μῆκος τοῦ Στρυμόνος εἶχαν ἐγκατασταθῆ πολλοὶ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὡπλισμένοι καὶ συνελάμβανον τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας καὶ κατὰ κανόνα τοὺς ἐφόνευαν καὶ τοὺς ἐλήστευαν. Ἐφόνευαν καὶ μικρὰ παιδιά. Εἶχαν οἱ Βούλγαροι αὐτοὶ κάρρα ἰδικά τους καὶ μετέφεραν τὰ πτώματα καὶ τὰ ἔρριπταν εἰς τὸν Στρυμόνα.

Εἰς τὸ Ψυχικὸ ἐγκατεστάθησαν 45 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι. Ἦλθαν ὅλοι γυμνοὶ καὶ ἔφυγαν εὐκατάστατοι. Ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ καλύτερα σπίτια καὶ ἐπῆραν τὰ κτήματα κατὰ μῆκος κυρίως τοῦ Στρυμόνος, διὰ νὰ μὴ βλέπουν οἱ Ἕλληνες τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα διεπράττοντο ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς ἐγκατεστημένους. Οἱ Βούλγαροι ἄφηναν εἰς τοὺς Ἕλληνας γεωργοὺς 115 κιλὰ σιτάρι τὸ ἔτος μαζὶ μὲ τὸν σπόρον. Ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐνήργουν οἱ Βούλγαροι 3—4 ἐρεύνας κατ' οἶκον καὶ μὲ διαφόρους προφάσεις ἀφήρουν μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ σιτάρι αὐτό. Δέκα πέντε οἰκογένειαι Βουλγάρων, ἐνῷ ἅμα τῇ ἀνακωχῇ ἔφυγαν, ἐπανῆλθον ἔπειτα ὡς κομμουνισταὶ καὶ ἀφήρεσαν ἔπιπλα, ζῷα καὶ κινητὰ ἀντικείμενα.

Ἀριθ. 82

ΒΑΛΤΟΧΩΡΙ (παρὰ τὸν Στρυμόνα Ἔχει 200 οἰκογενείας, ἐξ ὧν 150 προσφυγικάς.)

Ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος καταθέτει τῇ 22 Μαΐου 1945 ὅτι:

Οἱ Βούλγαροι κάθε βράδυ ἐφόνευαν ἐδῶ Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔρριχναν εἰς τὸν Στρυμόνα. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ ἐφόνευσαν τὴν 6ην Ὀκτωβρίου 1941 4 κατοίκους, οἰκογενειάρχας, ἡλικίας 35 — 40 ἐτῶν. Ἐπίσης ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι τότε καὶ ἄλλους 4 ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἑλένην καὶ Νιοχῶρι. Αἱ βουλγαρόφωνοι οἰκογένειαι τοῦ χωριοῦ συνειργάσθησαν μὲ τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν κακοποίησιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ὡπλισμένοι οἱ βουλγαρόφωνοι αὐτοὶ τοῦ τόπου συνελάμβανον, ὁσάκις ἤθελον, τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἐκακοποίουν. Μίαν ἡμέραν συνεκέντρωσαν ὅλους τοὺς ἄνδρας εἰς τὸν Στρυμόνα πρὸς ἐκφοβισμὸν ὑπὸ τὰ πολυβόλα. Οἱ κάτοικοι οὔτε ὅπλα εἶχαν οὔτε συμμετέσχε κανεὶς εἰς τὸ ψευδοκίνημα τοῦ 1941. Ἐξεδίωξαν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τὸ χωριὸ 40 ἐν ὅλῳ Ἕλληνας. Οἱ ἄλλοι ἐδούλευαν μὲ ἀγγαρείαν εἰς τὰ κτήματα τῶν ἐντοπίων βουλγαροφώνων.

Ὁ Χαράλαμπος Λαμπάκης, γεωργός, ἐτῶν 48, καταθέτει ὅτι εἶδεν ὁ ἴδιος μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Στρυμόνα 25 πτώματα. Τὸ ἴδιον ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Χαράλαμπος Πουλᾶκης, γεωργός, ἐτῶν 30. Τὰ πτώματα ἦσαν εἰς θέσιν Καταρράκτης, ὁ Χριστοφίλης Τρανταράκης, γεωργός, ἐτῶν 38, καταθέτει ὅτι εἶδε 35 πτώματα εἰς θέσιν Παραλίμνιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸ πτῶμα μιᾶς γυναικός. Ἐπίσης ἡ Ἐλισάβετ Σεριτανίδου, καταθέτει ὅτι

τοὺς 4 κατοίκους τοῦ χωριοῦ οἱ Βούλγαροι τοὺς ἐξετέλεσαν μὲ ξύλα καὶ μὲ μαχαίρια καὶ ὕστερα τοὺς ἐπῆγαν καὶ τοὺς ἔρριξαν εἰς τὸν Στρυμόνα. Ὅταν τοὺς πήγαιναν πρὸς τὸν Στρυμόνα, οἱ Βούλγαροι ἔλεγαν: «Πουλᾶμε κρέας φτηνό. Τὰ ψάρια πεινοῦν.»

Ὁ Λαμπάκης Χαράλαμπος καταθέτει ὅτι ἀπὸ τὰ 70 πρόβατα τοῦ ἔμειναν 8.

Οἱ Βούλγαροι τοὺς ἔλεγαν: «Ἑλλάδα περιμένετε; Ἡ Ἑλλάδα θἄρθῃ, ὅταν βγῇ ὁ ἥλιος ἀπὸ τὴ Δύση.»

Ἀριθ. 29

ΠΕΠΟΝΙΑ (παρὰ τὸν Στρυμόνα.)

Οἱ Βούλγαροι ἐλήστευσαν καὶ ὕστερα ἐφόνευσαν τὸν Ἰωάννην Ἀλεξίου. Ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν ἄφιναν εἰς τοὺς Ἕλληνας 150 κιλά, τὸ ἄτομον κατ' ἔτος, ἐνῷ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἄφηναν 300. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς τὸ χωριὸ 30 οἰκογενείας ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν. Ὅλοι αὐτοὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα Ἑλλήνων.

Κατὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν συγκέντρωσιν σίτου οἱ Βούλγαροι ἐπλήρωναν τὸ 1941 4 λέβα τὸ κιλόν, τὸ 1942 8 λέβα τὸ κιλὸν καὶ τὸ 1943 — 1944 πρὸς 10 — 12 λέβα τὸ κιλόν. Οἱ Βούλγαροι ἐπέβαλαν εἰς τοὺς κατοίκους ἕνα περίεργον φόρον, ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους νὰ πληρώνουν 150 λέβα κατ' ἄτομον τὸν χρόνον ὡς φόρον διὰ τὴν βουκέντραν. Ἐπίσης ἐπέβαλον 400 λέβα τὸ ἔτος εἰς πάντα κατέχοντα σκύλον.

Ἐπίσης οἱ κάτοικοι τῆς Πεπονιᾶς ὑπεχρεώναντο νὰ πληρώνουν φόρον καὶ διὰ τὰ κτήματά των, τὰ ὁποῖα ἦσαν πέραν τοῦ Στρυμόνος, δηλαδὴ εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχήν, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταβοῦν. Τὰ κτήματα αὐτὰ ἦσαν 1500 — 2000 στρέμματα.

Ἀριθ. 30

ΣΚΟΥΤΑΡΙ

Εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα ὁ γραμματεὺς τῆς κοινότητος καὶ πολλοὶ κάτοικοι καταθέτουν τῇ 22 Μαΐου 1945:

Οἱ Βούλγαροι ἐξετέλεσαν ἐδῶ 68 ἐν ὅλῳ Ἕλληνας. Ἐξ αὐτῶν οἱ 40 ἐξετελέσθησαν μὲ τὸ κίνημα τῆς Δράμας. Αἱ ἐκτελέσεις ἐγίνοντο μὲ ξύλα, μὲ λόγχην καὶ τέλος μὲ τουφέκι. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐκτελέσεων ἦτο ὁ ἐπιλοχίας Δημήτρι Ροῦσεφ, ἀπὸ τὴν ἄνω Τζουμαγιά. Τοὺς Ἕλληνας αὐτοὺς τοὺς ἔφεραν ἀπὸ τὰ γύρω μέρη ἐδῶ καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν. Ὁ ἴδιος ὁ Ροῦσεφ ἐξετέλεσε ἐδῶ καὶ δύο Ἑβραίους. Ἀπὸ τὸ χωριὸ τὸ ἴδιο οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν μόνον 1. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν ἐδῶ εἰς τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων 25 βουλγαρικὰς οἰκογενείας. Τὰ κτήματα τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ὑπεχρέωναν Ἕλληνας νὰ τὰ δουλεύουν δι' ἀγγαρείας. Οἱ Βούλγαροι αὐτοὶ ἐπίεζαν ὅλους τοὺς κατοίκους. Οἱ ξυλοδαρμοὶ ἦσαν κοινότατον θέαμα. Ὅποιος Ἕλλην εἶχε οἰκόσιτα ζῷα καὶ ἰδίως χοίρους ἔπρεπε μετὰ τὴν σφαγὴν νὰ παραδώσῃ 8 κιλὰ λῖπος εἰς τὰς βουλγαρικὰς ἀρχάς. Ἑκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐπλήρωνε ἐπίσης 680 λέβα κατ' ἔτος διὰ ὕδρευσιν. Διὰ τοὺς σκύλους ἐπλήρωναν 150—300 λέβα κατ' ἔτος διὰ τὸν καθένα. Ἡ κοινότης εἶχε 2500 πρόβατα καὶ τώρα ἔχει 1000. Εἶχε 1500 χονδρὰ ζῷα καὶ τώρα ἔχει 1000.

Οἱ Βούλγαροι συνεκέντρωνανύποχρεωτικῶς τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλί, εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἄφηναν τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλί ἑνὸς προβάτου. Οἱ Βούλγαροι κατὰ κανόνα ἐδωροδοκοῦντο. Εἰς τὴν κοινότητα εἶχαν ἐγκαταστήσει 20 ἐν ὅλῳ ὑπαλλήλους. Ἦλθαν ὅλοι πτωχοὶ καὶ ἔφυγαν πλούσιοι.

Οἱ κάτοικοι καταθέτουν, ὅτι εἰς τὸ χωρίον Χαριτωμένην οἱ Βούλγαροι συνέλαβον, ἐβασάνισαν καὶ ἐξετέλεσαν ὅλους τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἔχοντας πρόσφυγας εἰς Θεσσαλονίκην ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι οἱ πρόσφυγες οὗτοι ἀπετέλουν ἀνταρτικὴν συμμορίαν. Οὕτω ἐξώντωσαν οἱ Βούλγαροι 22 ἄτομα.

Ἀριθ. 31

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, ἐτῶν 46 καταθέτει ἐν Δράμᾳ τῇ 23 Μαΐου 1945.

Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σ)βρίου 1941 ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν βορείως τῆς Δράμας χωρίων Νικηφόρος 50—60, Μαυροκορδᾶτος 5—6, Καπισαλῆ περίπου 20, Παλαιάμπελα 28. Ἐπίσης ἐπυροπλήθησαν τὰ χωρία τῆς αὐτῆς περιφερείας Πιξάριον, Νικηφόρος, Παλαιάμπελα, Τερψιθέα καὶ μερικὰ χωρία παρὰ τὴν Πλατανιὰν ἐν μέρει καὶ Μυροβλήτης, Πλατανόβρυση, Μικόλοφος, Κὶλ - Μπουτζᾶ, Κιτσαλῆ, Δύλα ἐξ ὁλοκλήρου.

Κατόπιν ὀκταημέρου συμπλοκῆς χιλίων περίπου ἀνταρτῶν μετὰ τοῦ βουλγαρικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ δυνάμεως 6 — 7 χιλ. πλησίον τοῦ χωρίου Ποταμοὶ κατὰ Μάϊον 1944, ὁ βουλγαρικὸς στρατὸς ὑπερισχύσας ἐπυρπόλησεν 22 χωρία ἐκ τῆς μεταξὺ τοῦ χωρίου Ποταμοὶ καὶ τοῦ ὀχυροῦ τοῦ Μπουκέα περιφερείας, ἐφόνευσε χιλίους περίπου κατοίκους καὶ ἠχμαλώτισεν ἑτέρους χιλίους. Τὰ 22 χωρία ἔχουν πυρποληθῆ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει. Οἱ φονευθέντες 1000 περίπου κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἐφονεύθησαν κατὰ τὸν σκληρότερον καὶ βαρβαρότερον τρόπον Εἰς τὸ χωρίον Σκαλωτὴ ἐκάησαν ζῶντες ἐντὸς ἀχυρῶνος 8 παιδιὰ καὶ 2 γυναῖκες. Ἐπίσης εἰς τὸ χωρίον Πολυγέφυρον ὁ Δημ. Ἐκταρίδης καὶ τὰ τέσσαρα τέκνα του, ὁ Ἀρχάγγελος Χατζηαντωνίου καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ ἓξ τέκνα των ὁμοῦ μετ' ἄλλων Ἑλλήνων ἐξ ἄλλων χωρίων, εὑρεθέντων τυχαίως εἰς τὸ Πολυγέφυρον, ἐκάησαν ζῶντες ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των. Πολλοί, ὅπως 14 ἄνδρες καὶ 17 γυναῖκες ἐκ τοῦ χωρίου Σιδηρόνερον, δεμένοι ὀπισθάγκωνα ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Νέστον. Ἄλλοι, μεταφερόμενοι εἰς τὰς Σέρρας, ἀπέθανον καθ' ὁδὸν ἐκ τῶν κακουχιῶν. Οἱ περισότεροι ἐτυφεκίσθησαν. Οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες χίλιοι περίπου, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μὲ βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας, γέροντες, παιδιά, ἀσθενεῖς μὲ ὀλίγα κλινοσκεπάσματα ἐπ' ὤμου εἰς μακρὰν φάλαγγα καὶ διὰ συντόνων πορειῶν ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τοῦ θέρους, ὡδηγήθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Κάτω Νευροκόπι καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ χωρίον Γρανίτης, ἀπὸ τοῦ Γρανίτη ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Κάτω Νευροκόπι. Ἐκ Νευροκοπίου, διὰ τῆς κάτω Βροντοῦς, ἔφθασαν εἰς τὰς Σέρρας. Καὶ ἐκ τῶν Σερρῶν διὰ τοῦ Σιδηροκάστρου καὶ τοῦ στενοῦ τῆς Κούλας, ἔφθασαν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ἐδάφους πολίχνην Πετρίτσι. Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν τοὺς ἐδέχθησαν. Ὡς ἐκ τούτου διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ ὡδηγήθησαν εἰς τὰς Σέρρας καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Νέον Σοῦλι, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν μακρὰν τῶν ἑστιῶν καὶ τῶν περιουσιῶν των. Ἐδῶ παρέμειναν

μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ κατὰ 'Οκτώβριον 1944, πενόμενοι καὶ ἐκτελοῦντες ἀγγαρείας κατ' ἐπιταγὴν τῶν βουλγαρικῶν 'Αρχῶν. Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν πορείαν ἀπὸ Ποταμῶν μέχρι Πετριτσίου μέχρι τοῦ Νέου Σουλίου, δὲν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς διόλου τροφή, ἐκτὸς ὀλίγου ἄρτου εἰς τὸ Πετρίτσι. Συνετηρήθησαν μὲ τὸν ὀλίγον ἄρτον, τὸν ὁποῖον τοὺς ἔδιδον οἱ κάτοικοι τῶν ἐνδιαμέσων ἑλληνικῶν χωρίων καὶ οἱ Σέρβοι στρατιῶται τῶν ταγμάτων ἐργασίας, οἱ ὁποῖοι εἰργάζοντο πρὸς κατασκευὴν τῆς σιδηροδραμικῆς γραμμῆς παρὰ τὸ Σιδηρόκαστρον. Οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς Βούλγαροι στρατιῶται ἔδερον τοὺς βραδυποροῦντας, γέροντας, γυναῖκας καὶ ἀσθενεῖς καὶ ἐξέλεγον τοὺς τόπους τῶν βραχειῶν ἀναπαύσεων μακρὰν τῶν χωρίων καὶ τῶν πηγῶν τῶν ὑδάτων. Γερμανοὶ στρατιῶται, τοὺς ὁποίους συνήντησαν εἰς τὸ Σιδηρόκαστρον καὶ εἰς τὸν παλαιὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Σιδηροκάστρου, τοὺς ἐχλεύαζον εἰς τὴν δυστυχίαν των καὶ ἐλάμβανον φωτογραφίας καὶ κινηματογραφικὰς ταινίας.

'Αριθ. 32

ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας, Κάτοικοι: 700 οἰκογένειαι.)

Καταθέτουν ἔμπροσθεν τοῦ Κοινοτικοῦ καταστήματος οἱ κάτοικοι Μενέλαος 'Ιωαννίδης, ἐτῶν 46, γεωργός, Σάββας Συμεωνίδης, ἐτῶν 47, γεωργός, καὶ 'Ιωάν. Παπαδόπουλος, ἐτῶν 42, γεωργός, τῇ 24 Μαΐου 1945:

Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐφονεύθησαν εἰς τὸ χωρίον ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν, ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ ὁ ἐπίσης Βούλγαρος ἀγροφύλαξ. Οἱ κάτοικοι, τρομοκρατηθέντες μετὰ τὰς σφαγὰς τοῦ Δοξάτου, κατέφυγον εἰς τὰ βουνά. Παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον 40 ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ μερικῶν βουλγαρισάντων σλαβοφώνων ἐξ ἄλλων χωρίων, ἐλεηλατήθησαν ὅλαι αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου καὶ ἐφονεύθησαν ἐπὶ τόπου τέσσαρες ἄνδρες, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Δράμας τρεῖς ἀκόμη. 'Εγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον 35 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι ἐκ Βουλγαρίας. 'Εδόθησαν εἰς αὐτὰς αἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἀγροὶ τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίᾳ ἐκπατρισθέντων 'Ελλήνων. 'Επίσης κατεσκευάσθησαν διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους καὶ μερικαὶ κατοικίαι διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν 'Ελλήνων κατοίκων. Οἱ ἐργάται παρεῖχον τὴν ἐργασίαν των δωρεὰν ἐπὶ δύο ἡμέρας κατὰ ἑβδομάδα, μόνον δὲ οἱ κτίσται ἐπληρώθησαν μὲ ἡμερομίσθιον 120 λέβα. 'Απηλάθησαν ἐξ 'Ελληνικαὶ οἰκογένειαι, ἐξεπατρίσθησαν δὲ οἰκειοθελῶς 40. 'Εγκατεστάθησαν δύο Βούλγαροι ἱερεῖς καὶ τρεῖς διδάσκαλοι. Κατ' ἀρχὰς οἱ "Ελληνες κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν ἐπὶ ἀπειλῇ προστίμου νὰ ἀποστέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον. Κατόπιν ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ 'Αρχαὶ δὲν ἐπέμειναν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς των. Τὸ ἡρῷον τοῦ χωρίου κατεστράφη.

'Απηγορεύετο ἡ χρῆσις τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης. Οἱ δὲ ὁμιλοῦντες 'Ελληνιστὶ, ἐδέροντο καὶ ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πληρωμὴν προστίμου. 'Εστρατολογήθησαν οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941, οἱ ὁποῖοι καταταγέντες εἰς τὰ τάγματα ἐργασίας, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστι-

κὴν ἐργασίαν πρὸς κατασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

Τὰ καπνά, ποιότης μπασμάδες, ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 35 κατὰ τὸ δεύτερον 50 καὶ κατὰ τὸ τρίτον 98 λέβα τὸ κιλόν. Ἐπὶ ἑκάστου σπειρομένου στρέμματος ἐλάμβανον αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ 25 κιλὰ σιτάρι καὶ 30 καλαμπόκι, τὰ ἐπλήρωνον πρὸς 6—7 λέβα κατὰ κιλόν. Ἐὰν ἔμενεν ὑπόλοιπον, ἀφήνετο εἰς τὸν παραγωγόν. Τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλὶ συνεκεντρώνοντο ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, ἐπληρώνετο δὲ τὸ μὲν γάλα 2—7 λέβα, τὸ δὲ μαλλὶ 55—100 λέβα κατὰ κιλόν. Οἱ τυχὸν ἀποκρύπτοντες μέρος ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων, ἀνακαλυπτόμενοι, ἐκακοποιοῦντο καὶ ἐτιμωροῦντο διὰ προστίμου. Ἐπίσης συνεκεντρώνοντο ἐξ ὁλοκλήρου ἡ κριθὴ καὶ ὁ σανὸς καὶ ἐπληρώνοντο 4 λέβα κατὰ κιλόν. Εἰς τὸν παραγωγὸν ἀφήνετο μόνον ὁ σπόρος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐπετάχθησαν πρὸς σφαγὴν περίπου 300 μεγάλα ζῶα καὶ 1000 πρόβατα. Χωρὶς νὰ ζυγίζωνται, ἐξετιμῶντο κατὰ κεφαλήν. Τὰ μεγάλα ζῶα, ὅσα ἐπληρώθησαν, ἐπληρώθησαν ἕκαστον 1000—2000 λέβα. Τὰ ἄλογα καὶ τὰ κάρρα ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, συνήθως ἄνευ παροχῆς ἀποζημιώσεως. Ἐπληρώνετο φόρος διὰ τὰς οἰκίας ἀναλόγως τῆς ἀξίας των, ἡ ὁποία ὑπερεξωγκώνετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν καὶ στρεμματικὸς φόρος διὰ τοὺς ἀγρούς ἀδιακρίτως, ἂν ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι. Ἐπίσης εἰσεπράττετο φόρος διὰ τὸν παραγόμενον καπνόν, ἐπὶ 1000 κιλῶν ἐπληρώθησαν 20 χιλιάδες λέβα καὶ διὰ τὰ ζῶα, μεγάλα καὶ μικρά, μηδὲ τῶν σκύλων ἐξαιρουμένων, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσεπράττετο τὸ ποσὸν τῶν 100—500 λέβα ἀναλόγως τῆς ράτσας. Ἐπίσης εἰσεπράχθη παρ' ἑκάστης οἰκογενείας τὸ ποσὸν 200 λέβα πρὸς παροχὴν νεροῦ διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν. Μίαν ὅμως φορὰν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐπὶ 2—3 ὥρας ἐδόθη ὑπὸ τῆς κοινοτικῆς ἀρχῆς νερὸ διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν. Γενικῶς ἑκάστη οἰκογένεια ἐπλήρωνεν ἐτησίως φόρον 7—15 χιλιάδες λέβα. Πολλάκις δὲν ἐδίδοντο ἀποδείξεις διὰ τοὺς εἰσπραττομένους φόρους ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν. Ἄρτος ὀλίγος ἐδίδετο μόνον εἰς τοὺς ἀπόρους.

Ἀριθ. 33

ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΙΣ

Οἱ Ἀρχοντίδης Εὐθύμιος, ἔμπορος, ἐτῶν 42, Βουβίτσας Νικόλαος, ἔμπορος, ἐτῶν 48, Σαφερίκης Ζήσης, κτηματίας, ἐτῶν 76, Συκούδας Κωνσταντῖνος, γεωργός, ἐτῶν 56, Παναγιωτίδης Ἀνέστης, ράπτης ἐτῶν 52, ἐνώπιον καὶ πολλῶν ἄλλων κατοίκων, καταθέτουν, τῇ 25 Μαΐου 1945, ὅτι:

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν 15 ἡμέρας μετὰ τοὺς Γερμανούς. Ἔπειτα ἦλθε ἀκόμη καὶ ἕνας λόχος. Ἀμέσως κατέβασαν ἀπὸ παντοῦ τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἀπηγόρευσαν τὰς Ἑλληνικὰς σημαίας. Ἐπίσης ἀπηγόρευσαν νὰ γίνεται χρῆσις πλακῶν γραμμοφώνου. Μόνον ἀπὸ τὸ κατάστημα Ἀρχοντοπούλου ἀφήρεσαν οἱ Βούλγαροι 850 πλάκας γραμμοφώνου. Μετὰ 15 ἡμέρας, ἀφ' ὅτου εἰσῆλθον, ἐκάλεσαν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ δηλώσουν βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα. Ἔπειτα ἐξέδωκαν διαταγήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζήτουν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας νὰ λάβουν ἄδειαν ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των. Τοῦτο ὅμως ἦτο εἰρω-

νεία, διότι ἡ ἄδεια ἐδίδετο μόνον εἰς τοὺς ἔχοντας βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα. Οἱ Βούλγαροι ἵδρυσαν ἐδῶ σχολεῖον βουλγαρικόν, καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπεχρέωναν τὰ παιδιὰ νὰ φοιτήσουν, ἔπειτα ὅμως τὰ ἔδιωξαν. Τὰ βιβλία τῶν ἐκκλησιῶν ἢ τὰ ἔκαιαν ἢ τὰ ἀφαιροῦσαν. Συνέλαβαν τὸν ἱερέα Μιχαὴλ Χρυσοβέργην, τοῦ χωρίου Ἐρατεινόν, τοῦ ἔκοψαν τὰ γένεια καὶ τὸν κατεδίκασαν εἰς 12½ ἔτη φυλάκισιν. Τὴν Καθαρὰν Δευτέραν τοῦ ἔτους 1944 συνέλαβον οἱ Βούλγαροι 6 ἄνδρας καὶ τὴν ἑπομένην Πέμπτην τοὺς ἐξετέλεσαν, ἄνευ διαδικασίας. Ἐπίσης εἰς τὴν περιοχὴν Χρυσουπόλεως ἔχουν ἐκτελέσει ἄνευ οὐδεμιᾶς διαδικασίας περίπου 150 Ἕλληνας. Εἰς τὸ χωρίον Ἀχλαδινὴ, ἀπὸ τοὺς 38 ἄνδρες τοῦ χωρίου, ἐξετέλεσαν οἱ Βούλγαροι τοὺς 36 καὶ ἔκαψαν ὅλα τὰ σπίτια. Ἀπὸ τὸ χωρίον Μοναστηράκι ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι 19 καὶ ἔκαψαν τὰ περισσότερα σπίτια. Ἀπὸ τὸ χωρίον Διπόταμον ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι 4 ἄνδρες. Ἐγκατέστησαν οἱ Βούλγαροι 30 οἰκογενείας ἐποίκων. Μὲ ἀγγαρείαν τῶν Ἑλλήνων ἔκτισαν 30 σπίτια. Ἀλλὰ τὸν φόρον τῶν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἀφαιρεθέντων κτημάτων τὸν κατέβαλον οἱ Ἕλληνες ἰδιοκτῆται. Ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν ἄφηναν 150 γραμμάρια καλαμπόκι τὴν ἡμέραν κατ' ἄτομον. Ὅλην τὴν ἄλλην παραγωγὴν τὴν ἔπαιρναν οἱ Βούλγαροι.

Τὸν πρῶτον χρόνον τῆς κατοχῆς ἠναγκάσθη ὁ ἐδῶ πληθυσμὸς νὰ πληρώσῃ 2000—10.000 λέβα κατὰ οἰκογένειαν διὰ σπόρον, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἔλαβε. Μὲ τὰ ὡς ἄνω χρήματα ἠγόρασεν ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος ἄλογον καὶ ἄμαξαν. Πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐστρατολογήθησαν ἐπὶ 2 ἔτη 250 Ἕλληνες. Ἐκεῖ ἐργαζόμενοι, ἐλάμβανον 500 γραμμάρια ψωμὶ τὴν ἡμέραν καὶ 5 πιπεριὲς τὸ ἄτομον. Εἰργάζοντο ἀπὸ τὰ χαράματα μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἡ ἐργασία ἐδίδετο εἰς τοὺς Ἕλληνας κατ' ἀποκοπήν : «Θὰ σπάσῃς τόσα κυβικὰ μέτρα χαλίκι, ἢ θὰ μεταφέρῃς τόσα καρροτσάκια χῶμα εἰς μίαν ἡμέραν».

Οἱ Βούλγαροι ποτὲ δὲν ἐπέτρεψαν εἰς Ἕλληνα ἱερέα νὰ ἱερουργήσῃ. Τὸν ἱερέα μάλιστα Ἰωάννην Σφενδυλάκην τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐπίεζαν νὰ ἐγγραφῇ Βούλγαρος. Ὅταν ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε ὅτι εἶνε Κρητικὸς καὶ δὲν γίνεται Βούλγαρος, τότε οἱ Βούλγαροι τοῦ ἐμάδησαν τὰ γένεια μία - μία τρίχα καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακὰς Ξάνθης, ὅπου ἔμεινε 2½ ἔτη καὶ ἐδέρετο συχνότατα. Τέλος τὸν ἐξώρισαν ἐπὶ ἑξάμηνον εἰς Βουλγαρίαν.

Εἰς τὴν περιφέρειαν Χρυσουπόλεως οἱ Βούλγαροι ἔκαψαν πολλὰ χωριά. Οὕτω ὁ Περιστερεών εἶνε ὁλοσχερῶς κατεστραμμένος. Ἐπίσης ὁλοσχερῶς καμένα εἶνε τὰ χωριὰ Ἐλαφοχώρι καὶ Κατοχώρι καὶ Ἀχλαδινὴ ἐν ὅλῳ 700 σπίτια. Μερικῶς καμένα εἶνε τὰ χωριὰ Πυργίσκος, Διπόταμος, Πλαταμῶνος, Μοναστηράκι, Δίσβατον καὶ Νέα Καρυά. Εἰς τὸ χωρίον Μακροχῶρι συνεκέντρωσαν οἱ Βούλγαροι τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Στεγνό, Σκοπός, Ἅγιος Κοσμᾶς, Στενωπός, Κωνσταντινιά, Λευκάδι καὶ Ἐλαφοχώρι.

Οἱ Βούλγαροι ἐγκατέστησαν ἐποίκους εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς γύρω περιφερείας, ἀλλοῦ 5, ἀλλοῦ 10, ἀλλοῦ 15 οἰκογενείας. Μόλις ἔγινε ἡ ἀνακωχή, οἱ Βούλγαροι ὕψωσαν κόκκινη σημαία.

ΔΡΑΜΑ

'Αριθ 9

Οἱ κ. κ. Δέκος Βασίλειος, ἰατρός, ἐτῶν 54, Μακρίδης 'Απόστολος, ἔμπορος, ἐτῶν 51, Στυλίδης Σωτήριος ἔμπορος, ἐτῶν 52, Ζωΐδης Δημήτριος ἔμπορος, ἐτῶν 65, Φέσσας Μιχαήλ, ἐτῶν 68, Δεβάρης 'Ανδρέας, βιβλιοχαρτοπώλης ἐτῶν 57 καὶ Στεφανίδης Φιλοποίμων, ἰατρός, ἐτῶν 72, παραμείναντες καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἐν Δράμα καταθέτουν τὰ ἀκόλουθαν τὴν 25 'Απριλίου 1945:

Διὰ τὸ ψευδοκίνημα τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1941 πιστεύομεν, ὅτι τὸ ὑπεκίνησαν οἱ Βούλγαροι. Τοῦτο ἐκτὸς ἄλλων, προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι πολλοὶ Βούλγαροι ἐκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ ἐπαναστατήσουν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τους. Εἰς τὴν Δράμαν ἡ μόνη ἐκδήλωσις τοῦ κινήματος ἦτο ὁ φόνος τοῦ "Ελληνος φύλακος τοῦ ἐργοστασίου ἠλεκτροπαραγωγῆς Χατζοπέτου, ὀνόματι 'Αποστόλου ἐτῶν 70. Τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς 29 Σεπτεμβρίου ἐσταμάτησεν ἡ παροχὴ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Καὶ ἀμέσως κατόπιν ἤρχισαν εἰς ὅλην τὴν πόλιν ν' ἀκούωνται πυροβολισμοί. Προτοῦ ἐκδηλωθῇ τὸ ψευδοκίνημα, εἶχε γίνει εἰς τὰ γύρω χωριὰ ὀργάνωσις φαινομενικῶς ἐθνική, πραγματικῶς ὅμως κομμουνιστική. Οἱ Βούλγαροι ἢ ἐσκηνοθέτησαν τὴν ὀργάνωσιν ταύτην, ἢ τὴν υἱοθέτησαν καὶ τὴν ἄφησαν νὰ προχωρήσῃ. Εἶχαν μάλιστα συλλάβει ἀρκετοὺς Βουλγάρους καὶ "Ελληνας μὲ ὅπλα, ἀλλὰ δὲν ἔλαβαν κανένα μέτρον ἐναντίον τους. Προτοῦ ἐκδηλωθῇ τὸ ψευδοκίνημα, ἡ ὀργάνωσίς του εἶχε ἐκτελέσει μερικοὺς ἐθνικόφρονας "Ελληνας, οἱ ὁποῖοι καλῇ τῇ πίστει εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν ὀργάνωσιν. Τὸ κίνημα φαίνεται, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς τὰς 20 Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ εἶνε ἄγνωστον, διατὶ ἀνεβλήθη ἡ ἐκδήλωσίς του. Εἰς τὸ Φωτολεῖβος ἔγινε ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τοῦ ψευδοκινήματος ἀπὸ 20 ὁπλοφόρους κομμουνιστάς, Βουλγάρους καὶ "Ελληνας. Αὐτοὶ ἐκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ ἐξεγερθοῦν. «Σηκωθῆτε, τί κάθεσθε, εἴμαστε ὅλοι ἀδέρφια». Παρόμοιαι μικροεκδηλώσεις ἔγιναν εἰς Δοξάτον, Κίργια, 'Αδριανήν, Καλλίφυτον, Χωριστήν, "Αγιον 'Αθανάσιον. Πετροῦσαν, Καλὸν 'Αγρὸν Σιταγρούς. 'Αλιστράτην, Πρωσοτσάνην, Νικηφόρον, Κοκκινόγεια, Μεγαλόκαμπον. Οἱ ἐπαναστάται ἐκτυποῦσαν τὶς καμπάνες καὶ ἐκάλουν τοὺς "Ελληνας νὰ ἐπαναστατήσουν. 'Εσημειώθησαν καὶ ὀλίγοι φόνοι 'Ελλήνων ἐθνικοφρόνων καὶ Βουλγάρων χωροφυλάκων. Κατὰ τὴν ἐπίσημον κηδείαν τῶν θυμάτων ὅλης τῆς περιφερείας οἱ Βούλγαροι παρουσίασαν ἐν Δράμᾳ 13 φέρετρα, ὅπως βεβαιώνει ὁ ἰατρὸς Στεφανίδης. "Οτι οἱ Βούλγαροι ἐγνώριζαν, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδηλωθῇ κίνημα συνάγεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν προτεραίαν ἠγόρασαν αἱ βουλγαρικαὶ ἀρχαὶ μεγάλας ποσότητας ἰσχυροῦ σπάγγου καὶ σύρματος καὶ μ' αὐτὰ τὴν ἐπομένην ἔδεσαν τοὺς συλληφθέντας χιλιάδας "Ελληνας. Πολλοὶ "Ελληνες κομμουνισταὶ συνειργάζοντο, πρὶν ἐκδηλωθῇ τὸ κίνημα, μὲ Βουλγάρους στρατιώτας, συνέτρωγαν καὶ συνέπιναν. Πολλοὶ ὡπλίσθησαν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. "Ο,τι ἔχει ὅμως ἀκόμη μεγαλυτέραν σημασίαν, εἶνε, ὅτι ὅλοι οἱ Βούλγαροι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἦσαν ὡπλισμένοι κατὰ τὰς πρὸ τοῦ κινήματος ἡμέρας. 'Επίσης τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1941 ἔφθασαν εἰς Δράμαν τρία βαγόνια γεμάτα Βουλγάρους χωροφυλα-

κας. Τὸ ἴδιο βράδυ διεσπάρησαν εἰς τὰ γύρω χωριά. Τὸ Σάββατον πρὸς Κυριακὴν, 28 πρὸς 29 Σεπτεμβρίου οἱ χωροφύλακες οὗτοι ἐπέστρεψαν ὅλοι εἰς Δράμαν καὶ ἔλαβαν μέρος εἰς τὰς ὁμαδικὰς σφαγάς. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ὁ ὑπάλληλος Κόλιας Ραδὲφ ἀδελφὸς τοῦ συνταγματάρχου Ραδὲφ, ἀρχηγοῦ τῶν παρτιζάνων, ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Ζωΐδην, προτιθέμενον ν' ἀναχωρήσῃ τὸ Σάββατον διὰ Ροδολεῖβον «καλὰ θὰ κάμης, ποὺ θὰ φύγης εἰς Ροδολεῖβον». Ἐπίσης χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι πολλοὶ Βούλγαροι ἔφυγαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ κινήματος ἀπὸ τὴν Δράμαν, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκωνται ἐκεῖ. Ἐκτὸς τοῦ φόνου τοῦ Ἕλληνος φύλακος τοῦ ἐργοστασίου ἠλεκτροπαραγωγῆς μέσα εἰς τὴν Δράμαν, δὲν ἔγινε καμμία ἐκδήλωσις. Μόνον εἰς τὸν συνοικισμὸν Νέα Σεβάστειαν ἑπτὰ ὡπλισμένοι ἐκύκλωσαν τὸ σπίτι τοῦ Βουλγάρου χωροφύλακος, ὁ ὁποῖος ὅμως διέφυγε δίχως νὰ πάθῃ τίποτε. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ προκύπτει ὅτι ἐπιτήδειοι Βούλγαροι κομμουνισταὶ ἔβαλαν μερικοὺς δικούς μας κομμουνιστὰς νὰ κάμουν μαζί τους τὴν ἀνταρσία. Ἀλλὰ εἰς αὐτὴν συμμετέσχον καὶ στρατιωτικοὶ καὶ πολῖται Βούλγαροι. Ἡ ἰδέα τοῦ κινήματος φαίνεται ὅτι ἦτο αὐτονομιστική. Ἄξιον νὰ σημειωθῇ εἶναι ἐπίσης τὸ γεγονός, ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀνταρσίας τὴν Κυριακὴν 29 Σεπεμβρίου 1941 ἦλθεν εἰς Δράμαν ἐπίσημος Βούλγαρος, ἐκάλεσε εἰς γενικὴν συγκέντρωσιν τοὺς Βουλγάρους εἰς τὸ κινηματοθέατρον «Ἀττικόν» καὶ εἶπε εἰς αὐτούς, ὅτι οἱ «Ἕλληνες πρέπει νὰ τιμωρηθοῦν». Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὁμιλίας του εἶπεν «ἂν ἕνας Βούλγαρος πάθῃ 100 Ἕλληνες θὰ πληρώνουν». Τὸ πρωῒ τῆς 29 Σεπτεμβρίου ὅταν ἔβγαινε ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ σπίτια του εὑρέθη πρὸ τῆς Βουλγαρικῆς χωροφυλακῆς, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεψεν τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ τοὺς Ἕλληνας. Αἱ συλλήψεις ἐγίνοντο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. Οἱ Ἕλληνες συνελαμβάνοντο μέσα εἰς τὰ σπίτια των, ἐδένοντο μὲ σχοινιὰ καὶ σύρματα. Ὅλην τὴν ἑπομένην νύκτα ἐμαίνοντο οἱ πυροβολισμοὶ μέσα εἰς τὴν πόλιν. Οἱ συλλαμβανόμενοι ὡδηγοῦντο εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως ἢ καὶ προάστεια ὅπου ἐτυφεκίζοντο. Εἰς τὰ «Πευκάκια», εἰς τοὺς στρατῶνας, τὸ ἰνστιτοῦτον Καπνοῦ, τὸν δημοτικὸν κῆπον, εἰς τὸ ρέμμα ὄπισθεν τοῦ Γυμνασίου καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς πόλεως ἔγιναν οἱ ἐκτελέσεις. Μέσα ἀπὸ τὴν Δράμαν ἐξετελέσθησαν ἄνω τῶν 1500 Ἑλλήνων ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω. Ἐπίσης ἐξετελέσθησαν καὶ γυναῖκες μεταξὺ αὐτῶν καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ Ζαχαροπούλου, αἱ ὁποῖαι ἐσφάγησαν ἐξ αἰτίας τῆς γυναικὸς τοῦ συνταγματάρχου Μιχαήλωφ, στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Δράμας ἀπὸ 1941—1944, ἡ ὁποία ὑπέδειξε τὸ καταφύγιόν των. Οἱ Βούλγαροι τὴν ἑπομένην ἐκάλουν τοὺς Ἕλληνας διὰ κηρύκων νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὰ σπίτια των, διότι πρόκειται νὰ κάψουν τὴν πόλιν. Ὅλοι ὅσοι ἔβγαιναν ἔξω ἐφονεύοντο ἐπὶ τόπου. Κατὰ τὴν νύκτα οἱ Βούλγαροι ὑποχρέωναν δυστυχεῖς Ἕλληνας νὰ πλένουν μὲ ἀντλίας τοὺς δρόμους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν γεμίσει αἵματα. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς πόλεως τὰ αἵματα ἔτρεχαν ὡς ρυάκια. Ὁ ἰατρὸς Στεφανίδης καταθέτει ὅτι εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρον τῆς κλινικῆς του τὴν Δευτέραν τὸ πρωῒ ἕναν Ἕλληνα νὰ πίπτῃ κατὰ γῆς ἀπὸ πυροβολισμόν. Οὗτος ὅμως δὲν εἶχε φονευθῇ, ὁπότε εἶδε τὸν τότε Γραμματέα τῆς Μητροπόλεως νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ δίδῃ τὴν χαριστικὴν βολὴν εἰς τὸν Ἕλληνα. Ὁ γραμματεὺς ἔγινε ἔπειτα ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Δράμας, νῦν δὲ εἶναι ἀρχιμανδρίτης ἐν Σόφιᾳ. Ἐπίσης ὁ ἰατρὸς Στεφα-

νίδης εἶδε τὴν ἐκτέλεσιν ἄλλων 4 Ἑλλήνων. Εἰς τὸ χωρίαν Μικρόπολις ἔγιναν συστηματικοὶ βιασμοί. Ὁ ἰατρὸς Στεφανίδης καταθέτει προσέτι, ὅτι τὴν ἡμέραν τῶν σφαγῶν εἶδε τοὺς Βουλγάρους ἰατροὺς Ράσκωφ καὶ Ραπόνσκι καγχάζοντες νὰ θεῶνται τοὺς φονευομένους Ἕλληνας. Ὅλα τὰ θύματα πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἐληστεύοντο ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Ὅλα τὰ χρήματα καὶ τιμαλφῆ συνεκεντροῦντο ἐπὶ κουβέρτας, ἡ ὁποία ἦτό ἁπλωμένη κατὰ γῆς εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐκτελέσεως. Ἂς σημειωθῇ ὅτι ὅλοι οἱ συλλαμβανόμενοι Ἕλληνες νομίζοντες ὅτι θὰ ἐπαχθοῦν εἰς ὁμηρίαν παρελάμβανον μαζί τους ἀρκετὰ χρήματα καὶ τιμαλφῆ. Εἰς τὴν Δράμαν ἐγέμισαν οἱ Βούλγαροι δύο κάσες χρυσᾶ καὶ τιμαλφῆ. Τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων ἔμειναν ἄταφα, διότι οἱ Βούλγαροι ἀπηγόρευσαν τὴν ταφήν. Οἱ κάτοικοι τῆς Δράμας ἔμειναν ἔγκλειστοι ἐπὶ 8 περίπου ἡμέρας εἰς τὰ σπίτια τους. Ἔπειτα ἐπετράπη μόνον εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐξέλθουν. Οἱ χιλιάδες πτώματα εἰς τοὺς λάκκους καὶ εἰς τ' ἄλλα σημεῖα τῆς πόλεως προσήλκυσαν πειναλέους σκύλους καὶ ὄρνεα καὶ τὸ θέαμα ἦτο φρικτὸν νὰ βλέπωμεν μέλη ἀνθρώπινα περιφερόμενα εἰς τὴν πόλιν μέσα εἰς τὰ στόματα τῶν σκύλων. Αἱ ἐκτελέσεις ἔγιναν ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ νομάρχου, δημάρχου καὶ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ. Ὁ δικηγόρος Σλάβωφ, σπουδάσας ἐν Γερμανίᾳ, ἐφωτογραφήθη κρατῶν ἀνὰ χεῖρας κεφαλὴν Ἕλληνος. Ἡ κυρία Γρηγορίου Πάγκου κληθεῖσα καταθέτει, ὅτι εἶδε πῶς οἱ Βούλγαροι στρατιῶται ἔκοψαν τὸ κεφάλι ἑνὸς Ἕλληνος καὶ ἔπαιζαν μ' αὐτὸ ποδόσφαιρον. Οἱ Βούλγαροι μετεχειρίσθησαν ἐκτὸς τῶν ὅπλων χειροβομβίδας, κανόνια καὶ ἀεροπλάνα. Τοὺς κρατουμένους Ἕλληνας οἱ Βούλγαροι σκοποὶ τοὺς ἐχλεύαζαν ὡς φίλους τῶν Ἀγγλων. Ἐξαίρεσιν μέσα εἰς αὐτὴν τὴν κακουργίαν τῶν Βουλγάρων ἀπετέλεσαν ἕνας Βούλγαρος ὑπολοχαγὸς τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἔχομεν, ὁ ὁποῖος ἔσωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον ἄνω τῶν 100 Ἑλλήνων. Αἱ σφαγαὶ τῆς Δράμας ἐφωτογραφήθησαν ἀπὸ γερμανικὴν φάλαγγα, ἡ ὁποία διήρχετο τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀπ' ἐδῶ. Εἰς τὴν περιφέρειαν Δράμας ἐφονεύθησαν 12.000 — 15.000 Ἕλληνες.

ΝΗΗ

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς οἱ Βούλγαροι ἐμάζευαν καὶ ἀπὸ τοὺς δρόμους τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς Βουλγαρίαν. Ἐπίσης πρὶν φύγουν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τὴν Δράμαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1944 ἐξετέλεσαν 11 Ἕλληνας ἔναντι τοῦ ἐργοστασίου Κρασσίδου.

Ὁ ἰατρὸς κ. Δέκος λέγει ὅτι ἅμα τῇ καταλήψει τὸν Ἰούνιον 1941 δι' ἐγγράφου τοῦ ὑπουργοῦ Γκαμπρόβσκι ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἰατροὺς ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος.

Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπειδὴ ἐνοσήλευε 4 τραυματίας, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς μὲ 4 τραύματα καὶ χαριστικὴν βολὴν εἰς τὴν κεφαλήν, ἐφυλακίσθη ἐπὶ 30 ἡμέρας καὶ ἐπλήρωσε διὰ τὸ ἀθωωτικὸν βούλευμα 35.000 λέβα εἰς τὸν δικηγόρον.

Ὁ Κωνσταντῖνος Χρονίδης, ὀδοντοϊατρὸς, ἐτῶν 46, καταθέτει ὅτι ὅταν εἶχε ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν ἐξορίαν του ἐν Βουλγαρίᾳ, εἰς Δράμαν, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1944 καὶ μετέβη εἰς Σέρρας, ἐπληροφορήθη ἐκεῖ, ὅτι μίαν ἑβδομάδα μετὰ τὰς σφαγὰς τῆς Δράμας τοῦ 1941 διῆλθον ἀπὸ τὰς Σέρρας δύο φορτηγὰ αὐτοκίνητα γεμᾶτα μὲ Ἑλληνόπαιδας, τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν παιδιῶν, ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του οἱ Βούλγαροι τὸν ἄφηναν συ-

χνότατα νηστικόν, ὑπέστη δὲ τόσας κακουχίας, ὥστε τελικῶς ἔπαθαν τὰ μάτιά του. Ἐξωρίσθη τὸν Αὔγουστον τοῦ 1943 καὶ ἐπέστρεψε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1944. Διὰ τὸ ψευδοκίνημα ἔχει τὴν γνώμην, ὅτι ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ἐν γνώσει τῶν Βουλγάρων καὶ ὅτι οἱ ἴδιοι τὸ ὑπέθαλψαν καὶ τὸ ἄφησαν νὰ ἐκδηλωθῇ, διὰ νὰ ἐνεργήσουν τὰς σφαγάς, διότι σκοπὸς τῶν Βουλγάρων ἦτο νὰ ἀλλοιώσουν τὸν ἐθνολογικὸν χαρακτῆρα τῶν βορείων μας ἐπαρχιῶν μὲ κάθε μέσον. Ὅταν τὸ βράδυ τῆς 28 Σεπτεμβρίου ἡμέραν Κυριακὴν εἶχεν ὁ ἴδιος κληθῇ εἰς φιλικόν του σπίτι τῆς κ. Τασίας Βασιλειάδου, ὅπου ἔμεινε ὁ Βούλγαρος δικηγόρος Δημήτριος Στογιάνωφ, μετέβη ἐκεῖ καὶ ὁ νομαρχεῦον Θεόδωρος Μπουσοβάρωφ, ὁ ὁποῖος ἔμενε εἰς τὸ σπίτι τοῦ καταθέτοντος. Ἐκεῖ συνεννοήθη μὲ τὸν δικηγόρον καὶ ὕστερα ἀπὸ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐξῆλθον ἐκεῖθεν καὶ οἱ δύο πολὺ ταραγμένοι, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν Ἰβὰν Ποπώφ, ὁ ὁποῖος ἦλθε ἐν τῷ μεταξύ. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ὁ νομαρχεύων ταραγμένος ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Χρονίδην ὅτι «ἀπόψε δὲν θἄρθω νὰ μείνω σπίτι». Τὸ πρωῒ ἤρχισαν αἱ συλλήψεις καὶ οἱ φόνοι. Κατὰ τὸν ἰατρὸν Χρονίδην ὑπάρχουν ἐνδείξεις, ὅτι οἱ Βούλγαροι τὸν Μάρτιον τοῦ 1942 ἐσχεδίαζαν καὶ ἄλλο ψευδοκίνημα. Ὁ διοικητὴς τῆς ποινικῆς ἀστυνομίας Κόλια Ντίμκωφ, ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Χρονίδην ἐπανειλημμένως, ὅτι θὰ ξαναγίνουν σφαγαί, διότι «ἔχομεν ἐνδείξεις ὅτι ἐσεῖς ἑτοιμάζετε κίνημα». Ὁ Βούλγαρος Μαγκελάνσκι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ γίνουν αἱ σφαγαὶ Δράμας ἐχώρισε τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς ἐξήρεσε τῆς σφαγῆς. Ἐπίσης οἱ Βούλγαροι ἀξιωματικοὶ Τσέκωφ καὶ Γκένωφ ἐπίεζαν τὸν στρατηγὸν Ἰβάνωφ νὰ ἐπιτρέψῃ δωδεκάωρον ἀναρχίαν, διὰ νὰ ἐνεργήσουν καὶ ἄλλας ὁμαδικὰς σφαγάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ – ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΑ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΑΝΑΦΟΡΑΙ
Κ. Λ. Π.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

'Η Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, συνελθοῦσα σήμερον εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 43 τοῦ 'Οργανισμοῦ καὶ συζητήσασα πρότασιν τῆς Νομικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας πραττομένων ἐν 'Ελληνικαῖς 'Επαρχίαις.

'Επειδὴ ἡ Βουλγαρία ἐπωφελουμένη τῆς ἀδυναμίας, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ἡ Πατρίς μας μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Χώρας ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς 'Ιταλίας, ἐγκατεστάθη πρὸ διετίας εἰς τὴν 'Ελληνικὴν Δυτικὴν Θράκην καὶ 'Ανατολὴν Μακεδονίαν προσφάτως δὲ καὶ πέραν αὐτῆς, καὶ ἤρχισεν ἔκτοτε συστηματικὸν διωγμὸν τῶν πληθυσμῶν, διωγμὸν συνιστάμενον εἰς ὁμαδικὰς σφαγὰς εἰς πόλεις καὶ χωρία, εἰς ἀθρόας ἐκτελέσεις, εἰς στρατολόγησιν πρὸς ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν, εἰς βιασμοὺς γυναικῶν, εἰς συνεχεῖς διώξεις καὶ κακομεταχειρίσεις ἀθώων πολιτῶν, εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς ἐκδίωξιν ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ διδασκάλων, εἰς συστηματικὴν οἰκονομικὴν ἐξόντωσιν τῶν κατοίκων, εἰς διαρπαγὰς δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν, εἰς συστηματικὸν ἐποικισμὸν ἐκ Βουλγαρίας καὶ ταῦτα πάντα πρὸς ἀλλοίωσιν τοῦ ἐθνολογικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπαρχιῶν, κατὰ δὲ τὰς μέχρι τοῦδε πληροφορίας μόνον οἱ σφαγέντες ἀθῶοι κάτοικοι, ἐν οἷς γέροντες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἀνέρχονται εἰς ἄνω τῶν 12.000, οἱ δὲ ἐξαναγκασθέντες νὰ καταφύγουν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ὑπολοίπου 'Ελλάδος, ἀνέρχονται εἰς 150.000 περίπου, τὸ δὲ ἀνήκουστον εἶνε, ὅτι ἀπὸ μηνῶν ἤδη ἤρχισεν νὰ ἐφαρμόζῃ ἐκ παραλλήλου τὸ σύστημα τοῦ λευκοῦ θανάτου, ἀποκλείουσα τοὺς κατοίκους τῶν διανομῶν τροφίμων καὶ ἀπαγορεύουσα εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγοράν.

'Αποφασίζει

α) Κλίνει εὐλαβῶς τὸ γόνυ πρὸ τῶν ἀθώων θυμάτων τῆς θηριωδίας αὐτῆς τῆς γείτονος χώρας.

β) Διαδηλοῖ τὴν ἐθνικὴν ἀλληλεγγύην πρὸς τὸ δεινῶς δοκιμαζόμενον τμῆμα τοῦτο τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ.

γ) Διαμαρτύρεται ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διὰ τὴν ποδοπάτησιν ταύτην παντὸς ἠθικοῦ νόμου καὶ τῶν στοιχειωδεστέρων ἔτι διεθνῶν νομίμων.

δ) 'Απευθύνεται πρὸς τὰς κατεχούσας Δυνάμεις καὶ προσδοκᾷ παρ' αὐτῶν τοὐλάχιστον τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ, δοθέντος, ὅτι ὡς ἔχει κατ'

ἐπανάληψιν δηλωθῆ, δὲν διεξάγουν αὗται πόλεμον ποινῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

ε) Ἀπευθύνεται πρὸς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς Ἀκαδημίας, ὅπως οἱ Ὀργανισμοὶ οὗτοι ὑψώσουν τὴν φωνήν των, διὰ νὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν καταστροφήν, ἣν ὑφίσταται ἡ Ἑλλάς.

στ) Ὁρίζει πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καθηγητῶν ἑκάστης Σχολῆς ἵνα ἐπιδώσῃ τὸ παρόν:

α) Πρὸς τοὺς κυρίους πληρεξουσίους ἐν Ἀθήναις τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἐπιτρέψουν τὴν ραδιοφώνησιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἐκ τοῦ Σταθμοῦ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Γερμανικήν, Ἰταλικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν.

β) Πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἀντιπροσωπείαν τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, μὲ τὴν παράκλησιν, ὅπως διαβιβάσῃ τὸ παρὸν εἰς ὅλα τὰ κέντρα αὐτοῦ τῶν οὐδετέρων καὶ ἐμπολέμων Κρατῶν.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὴν 10ην Ἰουλίου 1943

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως

Δ. ΧΟΝΔΡΟΣ

Ἀριθ. 2

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ψήφισμα διαμαρτυρίας κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ὠμοτήτων ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Δυτικῇ Θράκῃ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰουλίου 1943

Πρὸς
τὸν Κύριον Πρύτανιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Κύριε Πρύτανι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἐπεσκέφθην μετὰ τῶν συναδέλφων κ.κ. Κουγέα καὶ Μπρατσιώτη, παρισταμένου καὶ τοῦ κ. Λούβαρη, τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Γερμανίας κ. Ἄλτεμπουργκ καὶ ὡς ἀρχαιότερος τῶν τριῶν εἶπα πρὸς αὐτόν, ὅτι οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ἐκτάκτῳ Γεν. Συνελεύσει, μᾶς ἐπεφόρτισαν νὰ ἐπιδώσωμεν ψήφισμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται ἡ ἀγανάκτησις (μοῦ εἶχε γίνει σύστασις νὰ ἀποφύγω τὴν λέξιν διαμαρτυρία) τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διαπράττονται ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ. Περιέγραψα ὡς Μακεδὼν μὲ τὸν πόνον τοῦ παθόντος τὴν φρικώδη κατάστασιν τῶν τμημάτων αὐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, εἰς τὰ ὁποῖα παντὸς εἴδους ἐγκλήματα διαπράττονται μὲ τὴν ἀνοχὴν καὶ συνεργασίαν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν.

Ὁ κ. Ἄλτεμπουργ μοῦ εἶπεν, ὅτι : «ΕΦ' ΟΣΟΝ Ἡ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΑΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΠΟΛΕΜΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ, ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΜΕΝΗ ΝΑ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΝ ΦΡΟΥΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΤΗΣ». Εἰς τοῦτο ἀπήντησα, ὅτι δι' ἐνεργείας ὑπαγορευομένας ἀπὸ λόγους στρατιωτικῆς ἀνάγκης δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ διαμαρτυρηθῇ, οἱ λόγοι ὅμως αὐτοὶ δὲν δικαιολογοῦν τὰ διαπραττόμενα ἐγκλήματα. Εἰς τὰ κατεχόμενα μέρη διώκονται καὶ δολοφονοῦνται οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἤδη ἀνέρχονται εἰς 12.000 οἱ ὑπὸ τῶν κρατικῶν ὀργάνων ἢ ἄλλων δολοφόνων φονευθέντες ἄνδρες, γέροντες, γυναῖκες, παιδιά, περιουσίαι διαρπάζονται ἢ δημεύονται, γυναῖκες βιάζονται καὶ εἰς 150.000 ἀνέρχονται οἱ ἀναγκασθέντες νὰ καταφύγουν εἰς ἄλλα τμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι ἀπελαύνονται καὶ αὐτὴ ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπαγορεύεται εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας.

Ἐξήγησα τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους αἱ πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης ἦσαν ἀνέκαθεν ἀγκάθια εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Βουλγάρων, διότι μὲ τὰ σχολεῖα καὶ τὸν ἐν γένει πολιτισμόν των, ἦσαν αἱ ἀκροπόλεις τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας. Κατὰ τῶν διδασκάλων μας ἀντέταξαν οἱ Βούλγαροι τοὺς κομιτατζῆδες, ἠναγκάσθημεν δὲ καὶ ἡμεῖς ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν βίαν διὰ τῆς βίας. Τοῦτο ὅμως δὲν κάμνομεν εὐχαρίστως, διότι τὰ ὅπλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦσαν πρὸ παντὸς ἀνέκαθεν πνευματικά.

Ὁ κ. Ἄλτεμπουργκ ὑπεσχέθη νὰ διαβιβάσῃ ἁρμοδίως τὸ ψήφισμα τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἀκολούθως ἐπεσκέφθην τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἰταλίας κ. Γκίτζι καὶ διερμήνευσα τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὰς βουλγαρικὰς κακουργίας. Ἐξέθεσα τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ 1900 ἰδίως, τὰ ἐγκλήματα τῶν κομιτατζήδων καὶ τῶν κρατικῶν ὀργάνων, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, τοῦ εἶπα δέ, ὅτι αὐτὰ τὰ λέγω ὑπὸ τὴν διπλῆν ἰδιότητα τοῦ Ἕλληνος Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Μακεδόνος καὶ ὅτι αὐτά, τὰ ὁποίας τοῦ ἐκθέτω, τὰ εἶδα καὶ τὰ ἔζησα, διότι μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸ 1918, ὕστερα ἀπὸ τὸν μεγάλον πόλεμον, μετέβην ἐπὶ τόπου ὡς ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπστημίου καὶ διεπίστωσα τὴν ἔκτασιν τῶν ἐγκλημάτων. Εἶπα ἐπίσης ὅτι ὅταν ἀντελήφθη ἡ Ἑλλὰς ὅτι ἔπρεπε ν' ἀντιτάξῃ τὴν βίαν κατὰ τῆς βίας εἰς τοὺς κακούργους καὶ δολοφόνους τῆς Βουλγαρίας, ἀντέταξε τὰ εὐγενέστερα τῶν τέκνων της καὶ πρῶτον θῦμα τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ ἦτο ὁ Παῦλος Μελᾶς, ὁ ὁποῖος ἄφησε οἰκογένειαν, πλούτη, λαμπρὰν κοινωνικὴν θέσιν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς πιεζομένους ὁμοεθνεῖς του.

Ὁ κ. Γκίτζι μοῦ ἀπήντησεν ὅτι «Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΧΕΙ ΤΩΡΑ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, ΕΙΝΕ ΦΥΣΙΚΑ ΥΠΟΧΩΡΗΤΙΚΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ».

Εἶπα ἀκόμη εἰς τὸν κ. Γκίτζι ὅτι οἱ Ἰταλοὶ καὶ Γερμανοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφοῦ ἐπολέμησαν ἐναντίον αὐτῆς καὶ ἡμεῖς, νικηθέντες τελικῶς, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς ἀνεχώμεθα. Οἱ Βούλγαροι ὅμως, χωρὶς νὰ κηρύξουν τὸν πόλεμον, χωρὶς νὰ ρίψουν ἕνα πυροβολισμόν, κατέλαβον, φερμένοι ἀπὸ ἄλλους, τὰς βορείας ἐπαρχίας μας, τὰς ὁποίας λεηλατοῦν καὶ σφάζουν τοὺς κατοίκους των.

Ὁ κ. Γκίτζι ὑπεσχέθη νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν κ. Ἄλτεμπουργκ περὶ

τοῦ τρόπου τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι φυσικὰ ἡ ὑπόθεσις εἶνε δυσχερὴς, δοθέντος ὅτι «Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ».

Ἡ τελική μου ἐντύπωσις εἶνε, ὅτι ὁ κ. Γκίτζι ὀλίγας ἐλπίδας ἔχει περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ἐνεργειῶν του.

Σήμερον ἐπέδωκα τὸ ψήφισμα εἰς τὸν κ. ντὲ Φίσερ, ἀρχηγὸν τῆς Ἑλβετικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἀναπληροῦντα τὸν ἀπουσιάζοντα ἀρχηγὸν τῆς Ἀποστολῆς τοῦ Δ.Ε.Σ. κύριον Ντ' Ἀμμὰν καὶ οὕτω ἐξεπλήρωσα τὴν ἐντολὴν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως.

Μετ' ἄκρας τιμῆς
Δ. ΧΟΝΔΡΟΣ

Ἀριθ. 3

Κατάθεσις τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Μικροπόλεως τῆς Δράμας Δ. Νικολαΐδου, ἐτῶν 70:

«....ἀφοῦ μὲ ὑπεχρέωσαν νὰ γυμνωθῶ τελείως, ἤρχισαν νὰ ἐρευνοῦν τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς ἀποσκευάς μου. Μὲ διέταξαν νὰ ἐνδυθῶ τὴν φανέλλαν καὶ ἐσώβρακον. Ἀμέσως κατόπιν ἤρχισαν νὰ μὲ ξυλοκοποῦν διὰ τῶν ὑποκοπάνων καὶ τῶν ὑποδημάτων, ἀποκαλοῦντές με κομιτατζῆν καὶ ἐρωτῶντες «πόσον αἷμα βουλγαρικὸν ἔχεις ρουφήξει διαβολόπαπα;» Ἡ τραγωδία αὕτη ἐπανελήφθη πεντάκις εἰς διάστημα τριῶν ὡρῶν καὶ κατόπιν κάθε ξυλοκοπήματος τραβοῦσαν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ γένεια μου, εἰς τρόπον ὥστε πολλαὶ τρίχες νὰ μείνωσιν εἰς χεῖρας των».

Οὕτος ἀπελαθείς, ἀπεβίωσεν εἰς Θεσσαλονίκην.

Ἀριθ. 4

Κατάθεσις Βησσαρίωνος Δημητριάδου, ἀρχιδιακόνου τῆς Μητροπόλεως Δράμας, ἐτῶν 75, ὑπηρετήσαντος εἰς τὸν μακεδονικὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην τότε Δράμας καὶ κατόπιν Σμύρνης ἀείμνηστον ἐθνομάρτυρα Χρυσόστομον Καλαφάτην:

«....Τὴν 8ην Αὐγούστου μὲ συνέλαβον δύο Βούλγαροι χωροφύλακες καὶ μὲ ὡδήγησαν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας Δράμας. Ἀμέσως μετὰ μοῦ ἐγένετο αὐστηρὰ σωματικὴ ἔρευνα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἄλλοτε μὲ ἐκτύπουν μὲ τὸν ὑποκόπανον καὶ ἄλλοτε τραβοῦσαν μὲ δύναμιν τὴν γενειάδα μου. Τὴν ὀγδόην μετὰ μεσημβρίαν μὲ πήγανε στὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀσφαλείας, ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε μὲ ἀπότομον ὕφος «Κοῦτσε (σκῦλε) τσακίσου νὰ φύγῃς γιὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ μὴ σὲ κάμω χίλια κομμάτια». Κατόπιν μὲ πήγανε στὸ κρατητήριον μαζὶ μὲ ἄλλους ἁλήτας, κακοποιούς, κομμουνιστὰς κλπ. καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωῒ μὲ ἔκλεισαν σ' ἕνα βαγόνι μὲ κάτι μεταφερόμενα ζῷα, χωρὶς νὰ μ' ἀφήσουν νὰ παραλάβω οὐδὲ τὰ ἀσπρόρουχά μου».

Ἀριθ. 5

Κατάθεσις Ζαχαρίου Παποδοπούλου ἱερέως ἐκ Ξάνθης:

«Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐπηκολούθησε ἄγριον ξυλοκόπημα, ὑβρεο-

λόγιον, τράβηγμα τῆς γενειάδος καὶ ἄλλα βασανιστήρια, ἀνεκδιήγητα».

'Αριθ. 6

Κατάθεσις Θαλαλαίου Δημητριάδου, ἀρχιμανδρίτου Ξάνθης:

«...Νύκτα μαρτυρίου, ξυλοκόπημα, προπηλακισμοί, ὑβρεολόγιον, τὰ μαρτύρια τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ».

'Αριθ. 7

Κατάθεσις Δημοσθένους Θεοδωρίδου, ἐφημερίου Νέας Περγάμου, τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου:

«...Μόλις ἔφθασα ἐκεῖ (εἰς 'Ελευθερούπολιν), μὲ ἔκλεισαν εἰς σκοτεινὴν φυλακήν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἀφοῦ μὲ ἐξέδυσαν καὶ μὲ ἀφῆκαν μόνον μὲ μίαν φανέλλαν, μοῦ ἔδεσαν χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἤρχισαν νὰ μὲ δέρουν ἐπὶ δύο ὥρας καὶ πλέον. Εἰς περίπτωσιν λιποθυμίας μου, ἥτις τρὶς ἐπανελήφθη, ἔχυναν νερὸ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, ἵνα συνέλθω καὶ ἐξηκολούθει τὸ μαστίγωμα διαδοχικῶς ὑπὸ ἑπτὰ χωροφυλάκων. Μετὰ τὸ ἄγριον αὐτὸ μαστίγωμα, ἤρχισαν νὰ μὲ ραπίζουν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ νὰ μὲ κτυποῦν εἰς τὸ στῆθος διὰ τῶν ποδῶν των καὶ τέλος μὲ ἔσυρον ἀπὸ τῆς γενειάδος γύρω τοῦ δωματίου τῆς φυλακῆς μου, ἐνῷ ἐγώ ,λιπόθυμος, ἤμουν ἐξαπλωμένος εἰς τὸ πάτωμα. Τὴν ἐπαύριον ἦλθαν πάλιν οἱ χωροφύλακες εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἤρχισαν ἐκ νέου τὰ ὑβρεολόγια καὶ τοὺς προπηλακισμούς, λέγοντες: «Κακοῦργε Πόπε, βλέπομε βαστᾶς στὸ ξύλο. Τὸ βράδυ θὰ τὰ ξαναποῦμε...» Τέλος τὴν 4ην ἀπογευματινὴν μὲ παρουσίασαν εἰς τὸν Διοικητήν, ὁ ὁποῖος βλέπων τὴν κατάστασίν μου, μοῦ εἶπεν: «Ἔτσι σοῦ πρέπει σκυλόπαπα. Τώρα νὰ πᾷς στὴν καταραμένη σκυλοπατρίδα σου θὰ διηγῆσαι τὸ τί τράβηξες, γιὰ νὰ ξέρουν ὅλοι, τὶ τοὺς περιμένει».

'Αριθ. 8

Ἔκθεσις τοῦ 'Αθανασίου Τριανταφυλλίδου, ἰατροῦ καὶ δημάρχου Δράμας πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως 'Αθηνῶν:

«Εἰδοποιοῦνται καθ' ἑκάστην ὡρισμέναι οἰκογένειαι δι' εἰδικῶν χωροφυλάκων, μεταβαινόντων οἶκοι, ὅτι θὰ ἐκτοπισθῶσι, καὶ δίδεται εἰς αὐτὰς προθεσμία βραχυτάτη, ἀπὸ 10 λεπτῶν μέχρις ἡμισείας ὥρας, ὅπως παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ πλέον χρειώδη τῶν πραγμάτων των. Εἶτα, φέρουσαι αἱ ἴδιαι ἐπ' ὤμου τὰ παραληφθέντα πράγματα, ὁδηγοῦνται εἰς τὸ κρατητήριον, ἔνθα μετὰ καθωρισμένην καὶ ἀναπόφευκτον ἔρευναν τῶν πραγμάτων, καθ' ἣν πάντα τὰ τιμαλφῆ καὶ καινουργῆ ἀφαιροῦνται, ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπογράψωσιν ἔντυπον δήλωσιν, βουλγαριστὶ συντεταγμένην, ὅτι ἀναχωροῦσι τῆς πατρίου γῆς οἰκειοθελῶς, ὅτι ἐγκαταλείπουσιν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον καὶ ὅτι δὲν ἔχουσι πλέον τὸ δικαίωμα ἐπιστροφῆς. Κατὰ κανόνα, τῆς προσκλήσεως πρὸς ὑπογραφὴν τῆς δηλώσεως, προηγοῦνται βασανιστήρια ἀφάνταστα καὶ ἀπειλαὶ περὶ τυφεκισμοῦ. Προφανῶς τὰ προπαρασκευαστικὰ ταῦτα μέτρα

σκοποῦν, ὅπως ἐξουδετερώσουν καὶ πᾶσαν σκέψιν ἔτι περὶ προβολῆς ἀρνήσεως πρὸς ὑπογραφήν. Εἶτα ἐγκλείονται εἰς τὸ κρατήριον καὶ τὴν πρωΐαν, συνοδείᾳ ἐνόπλων χωροφυλάκων, ὁδηγοῦνται εἰς τὴν μεθόριον τοῦ Στρυμόνος, χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ ἐπικοινωνία μὲ οὐδένα καθ' ὁδόν. Κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς χωροφύλακες, ἀφαιροῦσι καὶ τὰ τελευταῖα ἀπομεινάρια τῶν ἐχόντων ἀξίαν τινὰ ἀποσκευῶν καὶ ἐνδυμάτων, ἵνα οὕτω ἄνθρωποι, μὲ περιουσίας ἑκατομμυρίων εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος ρακένδυτοι καὶ ἀπένταροι».

Ἀριθ. 9

Ἀναφορὰ Χρίστου Τέντζου, δικηγόρου, κατοίκου Δράμας, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Ἀπὸ τῆς 29 Ἰουνίου κατεσχέθη πᾶσα κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία μου, ἤτοι 2 οἰκίαι ἐν Μικροπόλει, οἰκόπεδα, ἀγροὶ καὶ κινητὰ ζῷα μεγάλα καὶ οἰκιακὴ περιουσία τοὐλάχιστον 1.500.000, ἐν οἷς τὰ περισυνὰ καπνά, τὰ ἐφετεινὰ καπνά, σιτηρά, ἐργαλεῖα, μηχανήματα, τὸ πᾶν. Ἅπαντα τὰ κινητὰ ἐπωλήθησαν καὶ πωλοῦνται ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου Δημάρχου διὰ λογαριασμὸν τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου. Τὰ ἀκίνητα ἐκμισθοῦνται καὶ αἱ καλλιέργειαι δίδονται ἐπὶ μορτῇ 60% εἰς τρίτους, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ τύχη τῶν περιουσιῶν καὶ τῶν οἰκειοθελῶς ἐκ φόβου ἀναχωρούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκδιωχθέντων καὶ ἐκδιωκομένων συνεχῶς, διότι ἅπαντες ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπογράψωσι δήλωσιν, βουλγαριστὶ συντεταγμένην, ὅτι τάχα ζητοῦσιν οἱ ἴδιοι νὰ ἀναχωρήσωσι καὶ ὅτι ἐγκρίνεται ἡ αἴτησίς των.

Τὴν 31ην Ἰουλίου διὰ νέας ἐρεύνης κατ' οἶκον 3 ἀστυνομικοὶ πράκτορες ἀνεῦρον εἰς τὴν ἐν Δράμᾳ οἰκίαν μου καὶ κατέσχεσαν εἰς ὄφελος τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου 62 χρυσᾶς λίρας Τουρκίας, ἀξίας περίπου συνολικῆς 1.000.000 δραχμῶν. Τὴν μεσημβρίαν τῆς 2ας Αὐγούστου, ἐνῷ ἐγὼ ἀπουσίαζον τῆς οἰκίας μου, περιεκυκλώθη αὕτη ἐκ νέου καὶ εἰσελθόντες 1 ἐνωματάρχης καὶ 1 χωροφύλαξ, διέταξαν τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ τέκνα μου, μὲ τὸ ὡρολόγιον ἀνὰ χεῖρας, ἵνα ἐντὸς ½ ὥρας πάρωσι, ὅ,τι δύνανται ἀνὰ χεῖρας, καὶ μόνον ἀνὰ χεῖρας καὶ τοὺς ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Κλαίουσαι καὶ ὀδυρόμεναι, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ πράξουν καὶ μετ' ἐμοῦ, καταφθάσαντος ἐν τῷ μεταξύ, μᾶς ὡδήγησαν ὅλους εἰς τὸ κρατητήριον, ὅπου μᾶς ἐφυλάκισαν. Ἐκεῖ νέα πάλιν ἔρευνα, νέαι ταλαιπωρίαι. Ἀφοῦ μᾶς ἀφήρεσαν, ὅ,τι τοὺς ἤρεσε ἐκ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων μας, ἤρχισαν νὰ μὲ κτυπῶσι. Κατὰ τὴν νύκτα μὲ ἐκάλεσαν ἐπὶ ἀπειλῇ μαχαίρας νὰ ὑπογράψω δήλωσιν βουλγαριστὶ συντεταγμένην, ὅτι εἶχον ζητήσει ἄδειαν ἀναχωρήσεως, ἥτις μοὶ ἐχορηγεῖτο ἔναντι τῆς βεβαιώσεως περὶ μὴ ἐπανόδου μου καὶ ἐγκαταλείψεως τῆς περιουσίας μου ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου. Εἰς ἐρώτησίν μου, τί εἶνε αὐτό, ποὺ μοῦ προσκομίζουσι νὰ ὑπογράψω, εἷς Βούλγαρος ἐνωμοτάρχης, ἐγερθεὶς ἀπειλητικὸς μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ξίφος, μοῦ εἶπε, «πολλὰ ζητᾷς νὰ μάθῃς». Οἱ κλαυθμοὶ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων μου μὲ ἠνάγκασαν νὰ ὑπογράψω... Οὕτω τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον ἐγένετο συνολικῶς ἐκ τῶν περιουσιῶν ἐμοῦ καὶ τοῦ πενθεροῦ μου πλουσιώτερον κατὰ 4 ἑκατομμύρια τοὐλάχιστον ὑγιῶν δραχμῶν».

Ἀριθ. 10

Ὑπόμνημα Δημ. Ρ. Βερζοπούλου, ἐργοστασιάρχου ζαχαροπλαστικῆς, κατοίκου Ξάνθης, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Μετεφέρθην ἐκ τοῦ καταστήματός μου κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ τμῆμα Ἀσφαλείας, χωρὶς οὐδὲν νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παραλάβω. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν μετεφέρθη καὶ ἡ οἰκογένειά μου ἐκ τῆς 80ετιδος πενθερᾶς μου, τῆς συζύγου μου καὶ τῶν 4 τέκνων μου, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθη διαταγὴ νὰ μὴ παραλάβωσι τίποτε ἐκ τῆς οἰκίας, πλὴν ἑνὸς ἁπλοῦ φορέματος, τὸ ὁποῖον καὶ τοῦτο ἐλήστευσαν τὴν ἐπομένην. Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνεκλείσθην εἰς δημοσίαν φυλακὴν μετὰ τῆς οἰκογενείας μου καὶ 22 ἄλλων Ἑλλήνων, ὅπου διενυκτερεύσαμεν χωρὶς φαγητό, ἀλλὰ οὔτε καὶ νερὸ ἀκόμη νὰ μᾶς δώσουν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐκλήθην ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀσφαλείας καὶ μὲ τὸ πιστόλι εἰς χεῖρας, μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπογράψω 3 δηλώσεις ἐν λευκῷ, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀγνοῶ. Κατόπιν τούτου μοὶ ἐμέτρησε 3.000 δραχμὰς δι' ἕξ ἄτομα — ἤτοι 500 δραχμὰς δι' ἕκαστον. Εἰς δήλωσίν μου, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο εἶνε μηδαμινὸν καὶ ὅτι τὰ εὑρισκόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου καὶ καταστήματι μετρητὰ μόνον εἶνε κολοσιαῖα, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι εἰς ἐμὲ δὲν ἀνήκει τίποτε πλέον, πᾶν ὅ,τι εἶχον, ἀνήκει εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον, κατόπιν τῶν ὑπογραφεισῶν δηλώσεων.

Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, νύκτα μαρτυρίου, ἐπηκολούθησεν ἄγριον ξυλοκόπημα, ὑβρεολόγιον καὶ βασανιστήρια διὰ τὴν παράδοσιν ἢ μαρτυρίαν τυχὸν κρυμμένων χρημάτων. Ἡ γενομένη μοι τελεία καταστροφὴ καὶ ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα περιουσία, ἀνέρχεται εἰς τὰ κάτωθι ποσά..... ..... συνολικῶς 4 ἑκατομμύρια περίπου».

Ἀριθ. 11

Ὑπόμνημα Κωνστ. Βεργίση, κτηματίου, κατοίκου Ἀλιστράτης, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Εἰς Νέαν Ζίχνην, ἔνθα ὡδηγήθην, ἐξυλοκοπήθην ἀγρίως παρὰ τοῦ φρουράρχου, ἐπάρχου καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς χωροφυλακῆς. Τὸ ξυλοκόπημα ἐσυνεχίσθη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μέχρις ὅτου κατέπεσα ἐντελῶς ἀναίσθητος. Τὴν 21ην Ἰουνίου ἐκλήθην ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ μοὶ ἐπροτάθη νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοδικείου, εἰς ὃ θὰ μὲ παρέπεμπον ἐπὶ δῆθεν κατασκοπείᾳ καὶ τῆς οἰκειοθελοῦς ἐγκαταλείψεως τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος, μὲ συνέπειαν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας μου. Εἶνε φυσικόν, ὅτι μεταξὺ ζωῆς καὶ περιουσίας, ἐπροτίμησα τὴν ζωήν. Ἀμέσως ἅμα προέβην εἰς τὴν ἀνωτέρω δήλωσιν, ὑπεχρεώθην νὰ ὑπογράψω 3 δηλώσεις εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, αἵτινες, ὡς ἠδυνήθην νὰ συμπεράνω, περιελάμβανον, ὅτι ἀναχωρῶ οἰκειοθελῶς καὶ ὅτι ἐγκαταλείπω τὴν περιουσίαν μου ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου, λόγῳ τῶν ξυλοκοπημάτων, ἐπεδεινώθη, ὥστε σήμερον ἀκόμη εἶμαι κατάκοιτος. Ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα περιουσία μου ἀνέρχεται συνολικῶς εἰς 2 ἑκατομμύρια.»

Εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἔχει ἐπισυναφθῆ ἰατρικὴ γνωμάτευσις, βεβαιοῦσα, ὅτι ὁ ἀνωτέρω εὑρέθη ἔχων οἰδήματα ἐκ κακουχιῶν δι' ἀμβλέων ὀργάνων καὶ ἐσωτερικὴν αἱμορραγίαν.

'Αριθ. 12

Ἔκθεσις Γρηγορίου 'Αποστολίδου, ἐμπόρου ἀποικιακῶν καὶ ἰδιοκτήτου τουριστικοῦ ξενοδοχείου ἐν Δράμᾳ, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Παρουσιάσθην ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διοικητοῦ τῆς 'Ασφαλείας, ὅστις μοὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἐντὸς 24 ὡρῶν ὀφείλω ν' ἀναχωρήσω ἐκ Δράμας. Ταὐτοχρόνως μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπογράψω δήλωσιν, ὅτι ἐγκαταλείπω οἰκειοθελῶς τὴν Δράμαν καὶ παραιτοῦμαι ἑκουσίως παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας μου. 'Επιθυμῶν νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς ἐλαχίστης προθεσμίας, ἥτις μοὶ ἐτάχθη, ἐζήτησα νὰ πωλήσω τὰ ἐν τῷ καταστήματι ἐμπορεύματα, ὧν ἡ ἀξία ὑπερέβαινεν ἀσφαλῶς τὰ 2 ἑκατομμύρια δραχμῶν. 'Απετάνθην πρὸς τὸν βουλγαρίζοντα Χρυσόστομον Φίλην, ὅστις ἐδέχθη νὰ τὰ ἀγοράσῃ μόνον ἀντὶ 200.000 δραχμῶν, ἤτοι εἰς τὸ 1)10 τῆς ἀξίας των. 'Ενῷ ὅμως ἐφόρτωνον τὰ κάρρα πρὸς μεταφοράν, συνελήφθην παρὰ Βουλγάρων χωροφυλάκων καὶ ὡδηγήθην ἐκ νέου πρὸ τοῦ διοικητοῦ 'Ασφαλείας. Οὗτος ἐν ἐξάλλῳ καταστάσει, μοὶ εἶπεν : «Τὶ ἐμπόρευμα πουλᾷς, ἀφοῦ ὅλα εἶνε τοῦ βουλγαρικοῦ Δημοσίου;». 'Αμέσως κατόπιν μὲ παρέδωκεν εἰς τὰ ὄργανά του, ἅτινα ἐπὶ 24 ὥρας συνεχῶς μὲ ἐκτύπων καὶ μὲ ἐκακοποίουν, μέχρις ὅτου ἔπεσα ἀναίσθητος. Τὴν ἑπομένην μὲ κατήγαγον δέσμιον μέχρι Στρυμόνος χωρὶς νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παραλάβω τίποτε πλέον τῶν ἐνδυμάτων, ἅτινα ἔφερον. Καὶ αὐτὸ τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῶν 18.000 λεβίων, ἅτινα ἔτυχε νὰ ἔχω ἐπάνω μου, μοὶ ἀφηρέθη παρ' ἑνὸς Βουλγάρου ἐνωμοτάρχου. Ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα περιουσία μου ἀνέρχεται εἰς πλέον τῶν 15 ἑκατομμυρίων».

'Αριθ. 13

'Αναφορὰ 'Αθανασίου Βαϊκόγλου, ζαχαροπλάστου, Δημ. Κριστέλη, ἐμπόρου εἰδῶν οἰκοδομῆς, Π. 'Εξάρχου, βιομηχάνου Κομοτινῆς, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς οἰκίας μας παρεδόθησαν αἱ κλεῖδες ταύτης, χωρὶς νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παραλάβωμεν τὶ ἐκ ταύτης. Εἰς τὴν 'Ασφάλειαν, ὅπου ὡδηγήθημεν ὑπεχρεώθημεν νὰ ὑπογράψωμεν δήλωσιν περὶ ἑκουσίας μεταναστεύσεως καὶ ἐκχωρήσεως τῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας μας δικαιωμάτων εἰς τὸ βουλγαρικὸν Δημόσιον...Εἰς κρατητήριατῆς ἀστυνομίας 'Αλεξανδρουπόλεως, ἔνθα μετεφέρθημεν, παριστάμεθα μάρτυρες τῶν πρωτοφανῶν ξυλοδαρμῶν τῶν συλλαμβανομένων 'Ελληνοπαίδων, τῶν ἐπιστρατευθεισῶν δύο κλάσεων, ὧν τὰ αἵματα ἐπλέοντο ὑπὸ τῶν ἰδίων τὴν πρωΐαν εἰς τὰ πλακόστρωτα κρατητήρια. Αἱ φωναὶ καὶ τὰ κλάματα αὐτῶν ἐράγιζον τὰς καρδίας μας καὶ προεκάλεσαν νευρικὸν κλονισμὸν ὅλων ἡμῶν. Τὸ Σάββατον 26 Αὐγούστου, ἐγέμισε τὸ κρατητήριον ἀπὸ οἰκογενείας 'Αλεξανδρουπολιτῶν, οἱ διάδρομοι καὶ τὸ προ-

αύλιον. Τὴν Κυριακὴν 27.8.41 μετεφέρθημεν εἰς τὸν λιμένα, ἔνθα νέα ἔρευνα ἡμῶν καὶ τῶν ἀποσκευῶν ἡμῶν πρὸς ἀνεύρεσιν χρημάτων.... Αἱ ἐγκαταλειφθεῖσαι περιουσίαι μας εἶνε μεγάλαι».

'Αριθ. 14

Κατάθεσις Χρίστου Νίκογλου, κατοίκου Μικροπόλεως τῆς Δράμας ἐν Θεσσαλονίκῃ:

«'Εφθασα εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὁ Βούλγαρος δήμαρχος Κωνσταντῖνος Πόπωφ, μοῦ εἶπεν: «'Υπόγραψε γρήγορα τὰς δηλώσεις καὶ ἑτοιμάσου νὰ φύγῃς διὰ τὴν 'Ελλάδα.» 'Αφοῦ ὑπέγραψα τὴν σχετικὴν δήλωσιν, ὁ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρεθεὶς ἐντὸς τοῦ γραφείου νεαρὸς Βούλγαρος ἀξιωματικός, ἤρχισε νὰ μὲ κτυπᾷ ἀνηλεῶς διὰ τῆς λαβῆς τοῦ περιστρόφου του, ἐνῷ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ἐκράτει ἀμφίστομον μάχαιραν καὶ μὲ ἠπείλει, ὅπως παραδώσω ὅσα χρήματα ἔφερον μεθ' ἑαυτοῦ. Κατόπιν τούτου παρέδωκα, παρουσίᾳ τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ γραμματέως 'Ατανὰς Γκρέκωφ, 25.600 δραχμάς, ἅτινας εἶχον.»

'Αριθ. 15

Κατάθεσις Λαζάρου 'Ερμίδου, κατοίκου Χρυσουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Νέστου ἐν Θεσσαλονίκῃ:

«'Ο 'Υποδιοικητὴς ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τὸν συλλαβόντα με χωροφύλακα, ὅστις ἤρχισε νὰ μὲ κτυπᾷ ἀνηλεῶς μὲ ἕν χονδρὸν ἐκ βουνεύρου μαστίγιον, ὑβρίζων με ταὐτοχρόνως διὰ τῶν χυδαιοτέρων φράσεων εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, ἣν ἐγὼ ὁμιλῶ. Μετὰ 10 λεπτὰ τὸ ἔργον τοῦ πρώτου χωροφύλακος ἐσυνέχισεν ἄλλος χωροφύλαξ, τὸν ὁποῖον εἶτα ἀντικατέστησεν ἕτερος, μέχρις ὅτου ἐξηντλημένος πλέον, δεχθεὶς ἕν λάκτισμα εἰς τὸ στῆθος, ἐλιποθύμησα. Σημειωτέον, ὅτι ὁ πρῶτος χωροφύλαξ μοῦ ἄφήρεσε 500 δραχμάς, τὰς μόνας, ἃς ἔφερον μεθ' ἑαυτοῦ, ἐνῷ ὁ δεύτερος τὸ δακτυλίδι μου καὶ ὁ τρίτος τ' ὡρολόγι μου. Τέλος ὡδηγήθην ἐκ νέου πρὸ τοῦ 'Υποδιοικητοῦ, ὅστις μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπογράψω δήλωσιν ἑκουσίας μεταναστεύσεως καὶ μὲ διέταξε ν' ἀναχωρήσω τὴν ἑπομένην διὰ τὴν 'Ελλάδα. Εἰς ἀπάντησίν μου ὅτι στεροῦμαι παντελῶς χρημάτων, ἐξυλοκοπήθην πάλιν ἀγρίως παρ' αὐτοῦ.»

'Αριθ. 16

Κατάθεσις Κωνσταντίνου Κατσιμήγα, ἀποστράτου ταγματάρχου πεζικοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ:

«Περατωθείσης τῆς ἐρεύνης, περὶ ὥραν 10ην, συνοδείᾳ ἑνὸς λοχίου καὶ δύο στρατιωτῶν, μετεφέρθην εἰς τὸ ἴδιον κρατητήριον ὅπου, ἐγκλεισθεὶς εἰς ἰδιαίτερον διαμέρισμα σκοτεινὸν καὶ ἀραχνώδες, ὅπου μόνον ὄρθιος ἦτο δυνατὸν νὰ χωρέσω, παρέμεινα ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Τότε ἦλθον 6 στρατιῶται μὲ ἐφ' ὅπλου λόγχην, μὲ ἔβγαλαν ἐκ τοῦ ἀπομονωτηρίου καὶ μὲ διέταξαν νὰ πέσω πρηνὴς ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου. "Οταν ὅμως εἶδον, ὅτι μὲ τοὺς στρατιώτας ἦτο καὶ ἕτερος στρατιώτης, ὅστις ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του σιδηροῦν ὄργανον,τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ-

ται διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἐπειδὴ ἤμουν ἀσθενὴς τοὺς παρεκάλεσα νὰ μὴ μὲ κακοποιήσουν, νὰ σεβασθοῦν, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, τὰ γηρατεῖα μου. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡς ἐκ συνθήματος εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπλοι, ὅλοι οἱ στρατιῶται τοῦ τμήματος περὶ τοὺς 70, οἵτινες ἤρχισαν νὰ φωνάζουν βουλγαριστὶ «ντὰ... μάματα, Γκρίτσια οὔντρε», ὅπερ σημαίνει, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπληροφορήθην, «.... (αἰσχρὸν ῥῆμα) τὴν μάνα του, τὸν Ἕλληνα κτύπα τον», ὁπότε ἤρξατο ὁ κρατῶν τὸ σιδηροῦν ὄργανον νὰ μὲ κτυπᾷ εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματός μου συνεχῶς, μέχρις ὅτου ἤρχισαν νὰ τρέχουν αἵματα ἐκ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματός μου. Ἀντιληφθεὶς τὰ αἵματα καὶ τὴν κακὴν πρόθεσιν τῆς ἐξοντώσεώς μου, συνέλαβον τὸ σιδηροῦν ὄργανον, ἀντέστην θέλων νὰ προκαλέσω τὸν τυφεκισμόν μου, παρὰ νὰ ὑποφέρω τὴν τυραννίαν ταύτην. Τότε μοὶ ἐπετέθησαν οἱ 6 ἔνοπλοι στρατιῶται, κτυπήσαντές με εἰς τὴν πλάτην καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν ὑποκοπάνων τῶν ὅπλων των. Ἔπεσα ἀναίσθητος εἰς τὸ δάπεδον. Μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας, ὅτε συνῆλθον, ἀντελήφθην ὅτι εἰς τὴν αἴθουσαν δὲν ἦτο ἄλλος κανείς, εἰμὴ μόνος ὁ σκοπὸς στρατιώτης, ὅπλος. Περὶ τὴν 13ην ὥραν ἀντελήφθην, ὅτι διήρχετο ἐκ τῆς θύρας ὁ φρούραρχος ἀξιωματικὸς καὶ διὰ φωνῶν τὸν ἐκάλεσα, ὅστις καὶ ἦλθεν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ὅπου ἤμουν ξαπλωμένος καὶ διὰ νευμάτων τὸν ἔκαμα νὰ καταλάβῃ, ὅτι μὲ ἐκτύπησαν οἱ στρατιῶται του μέχρις αἵματος. Οὗτος ὅμως, ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, μοῦ εἶπεν ὅτι ψεύδομαι καὶ νὰ σκάσω, μὲ ἐλάκτισε καὶ ἔφυγεν. Τὴν 19ην ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἦλθεν ἕτερος ἀξιωματικὸς καὶ μὲ διέταξε νὰ πλύνω τὸ στόμα καὶ τὸ πρόσωπόν μου, ποὺ εἶχον ματώσει καὶ μὲ διέταξε νὰ πηγαίνω στὸ σπίτι μου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐγερθῶ καὶ νὰ βαδίσω, διέταξε δύο στρατιώτας νὰ μὲ βοηθήσουν καὶ μὲ μετέφερον ἕως τὸν δρόμον, ὅπου μὲ ἄφησαν. Τότε εἰδοποίησα τὴν σύζυγόν μου, ἥτις ἦλθε καὶ μὲ παρέλαβε. Ἔκτοτε ἤμην ὁ στόχος τῶν ἀπειλῶν καὶ τοιουτοτρόπως ἀναγκασθείς, ὑπέβαλον αἴτησιν ἀναχωρήσεώς μου ἐκεῖθεν. Πλὴν ὅμως δὲν μοὶ ἐδίδετο ἡ ἄδεια, ἐὰν δὲν ὑπέβαλον ὑπεύθυνον δήλωσιν ὅτι φεύγω οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως. Ἀναγκασθείς, ὑπέγραψα τὴν δήλωσιν ταύτην, ἀφήσας εἰς τοὺς δρόμους τὴν γυναῖκα μου καὶ τὰ τέσσαρα παιδιά μου.»

Ἀριθ. 17

Ὑπόμνημα Θεοδώρου Ταραβάνη, κατοίκου Ξάνθης πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«.....Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Πολιτικῆς Διοικήσεως τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν Ξάνθην, ἤρχισαν ἠρέμα καὶ μεθοδικῶς αἱ διάφοροι διώξεις, κλοπαί, λεηλασίαι τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ βαθμηδὸν ἔφθασαν εἰς ἐμφανῆ μεγάλην ἔντασιν. Μοὶ ἐγένοντο ἀρχικῶς μικροσυγκρούσεις ,εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔδωσα μεγάλην... σημασίαν, ὁπότε τὴν 14ην Ἰουλίου μὲ ἐκάλεσε εἰς τὸ γραφεῖον του ὁ διοικητὴς τῆς Ἀσφαλείας Ξάνθης καὶ μοὶ εἶπεν αὐτολεξεί: «Ἡ δική σου δουλειὰ πῶς θὰ γίνῃ;» Ἐκστατικὸς τοῦ ἀπήντησα: «Περὶ ποίας δουλειᾶς ὁμιλεῖτε;» Καὶ μοὶ ἀπήντησεν ὅτι: «Εἶσαι Ἕλλην καὶ οἱ τοιοῦτοι πρέπει ἐντὸς 24 ὡρῶν νὰ φύγουν καὶ ἐσὺ μεθ' ἁπάσης τῆς οἰκογενείας σου.» Ἀμέσως ἔκαμε πῶς σκέπτεται καὶ μοὶ

προσθέτει: «Κάνουμε μιὰ δουλειὰ μαζί; Εἶσαι πλούσιος, ἔχεις πολλὰ κτήματα,εἰς τὴν πόλιν περὶ τὰ 70 καταστήματα, εἰς τὴν ὕπαιθρον 20.000 στρέμματα, ἀγρούς, καπνοχώραφα, ἀμπέλια, λειβάδια, βοσκάς, δραχμὰς πολλάς, λέβα καὶ πολὺν χρυσὸν εἰς λίρας, εἰκοσόφραγα κλπ. Θὰ χαρίσῃς εἰς ἐμὲ προσωπικῶς ἕνα μεγάλο κτῆμα.» Τὸν ἠρώτησα ποῖον κτῆμα ἐννοεῖ. Μοὶ ἀπαντᾷ τὸ μεγάλο σπίτι, ποὺ κάθεσαι μὲ ὅλα του τὰ ἔπιπλα καὶ τὸ περιεχόμενόν του, χωρὶς νὰ ἀφαιρέσῃς οὔτε βελόνι. Θὰ ἀποχωρήσῃς ἐκεῖθεν μὲ τὴν οἰκογένειά σου ἐντὸς 2 ἡμερῶν καὶ ἐντὸς τῆς ἑπομένης 15ης Ἰουλίου θὰ γίνουν ὅλα τὰ ἔγγραφα ἐπισήμου μεταβιβάσεως, ὑπογραφομένων ὅλων τῶν σχετικῶν καὶ ὅ,τι δήποτε ἄλλο ἔγγραφον θὰ ἀπαιτηθῇ, θὰ ὑπογραφῇ ἄνευ συζητήσεως, ἄλλως θὰ ἐκδιωχθῇς κατὰ πρωτάκουστον τρόπον καὶ θὰ χάσῃς τὰ πάντα. Εἰς παράκλησίν μου νὰ μὴ ἐπιμείνῃ διὰ τὴν οἰκίαν, ποὺ κατοικῶ καὶ τὴν δήλωσίν μου, ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νὰ τοῦ μεταβιβάσω ἄλλο κτῆμα ἴσης ἢ καὶ ἀνωτέρας ἀξίας, ἠρνήθη καὶ μοὶ ἔδωσε προθεσμίαν 4 ἡμερῶν καὶ μοὶ προσέθηκε νὰ προσέξω ἀπολύτως, μὴ τυχὸν καὶ ἀναφερθῶ εἰς ἀνωτέρους του, διότι θὰ λάβῃ γνῶσιν, ὁπότε ἡ τύχη μου θὰ εἶναι οἰκτρά, βάσανα, ξύλο, δέσιμο, ἐξορία καὶ ἀπώλεια ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας μου. Ἀπεχώρησα ἐκ τοῦ γραφείου μὲ τὴν δήλωσίν μου, ὅτι θὰ ἐπανέλθω ἐντὸς 3 — 4 ἡμερῶν πρὸς διακανονισμόν. Διηυθύνθην ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Βουλγάρου δικηγόρου Κοστώφ, γνωρίζοντος ἄριστα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Εἶχον πρὸς αὐτὸν ἀρκετὴν ἐκτίμησιν καὶ τοῦ ἐνεπιστεύθην τὰ λαβόντα χώραν. Κατάπληκτος ἤκουσε τὰ πάντα μετὰ προσοχῆς καὶ μοῦ συνέστησεν, ὅπως αὐθωρεὶ ἐπισκεφθῶ τὸν κύριον ὑπουργὸν Γενικὸν Διοικητὴν Θράκης, ἑδρεύοντα ἐν Ξάνθῃ καὶ ἀναφέρω ἐπακριβῶς τὰ διατρέξαντα. Τὴν ἐπιοῦσαν μετέβην παρὰ τῷ κυρίῳ Γενικῷ Διοικητῇ, ὅπου συνήντησα εἰς τὸν γραφεῖον του τὸν σύμβουλον καὶ διερμηνέα του κ. Νάσεφ καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητήν. Σχετικῶς τὸν εἶχε παρακαλέσει καὶ ὁ δικηγόρος κ. Κοστώφ. Ἀτυχῶς ἐστάθη ἀδύνατον, παρ' ὅλην τὴν προσπάθειάν μου, νὰ τύχω τῆς ἀκροάσεως καὶ μοὶ ἐδηλώθη νὰ ἀναφέρω τὴν ὑπόθεσίν μου εἰς τὸν ἰδιαίτερον γραμματέα του, ὅστις ἐκράτησε λεπτομερῆ σημείωσιν καὶ μὲ διεβεβαίωσε νὰ εἶμαι ἥσυχος, διότι ὅλα θὰ κανονισθῶσι αἰσίως.

Μετέβην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικηγόρου κ. Κοστώφ, ὁπόθεν μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, προσελθὼν ἀστυνόμος μὲ παρέλαβε καὶ μὲ ὡδήγησε εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου συνήντησα τὸν μικρότερον υἱόν μου Παναγιώτην, ἰατρόν, μόλις συλληφθέντα, ὃν καὶ ἀπεμόνωσαν. Μετὰ πάροδον 10 λεπτῶν εἰσήγαγον καὶ τὸν μεγαλύτερον υἱόν μου, ὃν ἐπίσης ἀπεμόνωσαν καὶ ταυτοχρόνως πληροφοροῦμαι ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν μου μετέβησαν 4 ἀστυνομικοί, οἵτινες συνέλαβον τὴν 80ούτιδα μητέρα μου, τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὰς δύο ὑπηρετρίας καὶ τὰς ἐνέκλεισαν εἰς ἕν δωμάτιον, μέχρι τῆς ἑπομένης πρωΐας ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι θὰ διενεργήσουν ἔρευναν, ἥν δεκάκις ἕως τότε εἶχον ἐνεργήσει. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν 16ην Ἰουλίου, ἐδήλωσαν εἰς τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὰς ὑπηρετρίας νὰ ἑτοιμασθῶσι δι' ἐκκίνησιν, ἀφοῦ φορέσωσι τὰ παλαιότερα φορέματά των. Εἰς παράκλησίν των ὅπως ταῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἀποκομίσωσι καὶ ἐλάχιστα πράγματα ρουχισμοῦ εἰς δύο βαλίτσες, ταῖς ἐπετράπη, ἀλλ' ὅταν τὰς μετέφερον εἰς τὰς φυλακὰς πρὸς συ-

νάντησίν μας, τὰς ἐκράτησαν ἐγκλείσαντες καὶ τὰς γυναίκας ἐκεῖ ἐπὶ 6 ὥρας. Εἰς τὰς φυλακὰς προσῆλθεν ὁ διευθυντὴς Ἀσφαλείας καὶ μᾶς ἥρπασε τὰς κλεῖδας τῶν δύο χρηματοκιβωτίων μου, τὰ ὁποῖα καὶ ἤνοιξε ἀφαιρέσας ὅσα χρήματα ὑπῆρχον, γραμμάτια καὶ δικαστικὰς ἀποφάσεις, ἀξίας πλέον τῶν 15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, τίτλους ἰδιοκτησίας, κτημάτων κλπ. Αὐθημερόν, ὑπὸ συνοδείαν ἀστυνόμου, ἐπεβιβάσθημεν αὐτοκινήτου μεθ' ἁπάσης τῆς οἰκογενείας μου, μὲ κατεύθυνσιν τὴν Κομοτινὴν — Ἀλεξανδρούπολιν. Πέραν τῆς πόλεως Κομοτινῆς, εἰς τὸ χωρίον Σάππαι, εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐκρατήθημεν ἐπὶ 36 ὥρας καὶ ἐκεῖ ἀρχίζει νέα ἔρευνα ὑπὸ τῶν συνοδευόντων ὀργάνων τῆς Ἀσφαλείας. Ἡ ἀδελφή μου ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς διάφορα κοσμήματα καὶ χρηματικὸν ποσὸν δρχ. 120.000 Τὰ κοσμήματα ταῦτα ἀπετελοῦντο ἀπὸ 9 χρυσᾶ πεντόλιρα Τουρκίας ἐπὶ χρυσῆς ἁλύσεως ὑπὸ τύπον περιδεραίου, καρφίτσαν χρυσῆν μετὰ πλείστων ἀδαμάντων, ἀγορασθεῖσαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀντὶ 150 χρυσῶν λιρῶν Τουρκίας, χρυσοῦν ὡρολόγιον μετὰ χρυσῆς ἁλύσεως ἀξίας 50 λιρῶν χρυσῶν Τουρκίας, χρυσῆν σιγαροθήκην ἀξίας 40 λιρῶν Τουρκίας.

Ὅλα ταῦτα, κατόπιν ἐπεμβάσεως ἑνὸς ὑπολοχαγοῦ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συμπτωματικῶς εὑρεθέντος ἐκεῖ, μετεφέρθησαν τῇ συνοδείᾳ του εἰς Κομοτινήν, ἔνθα καὶ ἐμὲ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου μετέφερον. Εἰς Κομοτινὴν γενομένων ἀνακρίσεων τὰ μὲν εὑρεθέντα ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς μου χρήματα ἐσφραγίσθησαν ἐπιμελῶς καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Ξάνθην δι' ἑνὸς λοχαγοῦ τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τὸν ἐκεῖ στρατηγὸν διοικητὴν Μεραρχίας, ἐμὲ δὲ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου, συνοδείᾳ τῶν ἀστυνομικῶν καὶ τοῦ κ. λοχαγοῦ, ὅστις μετέφερε τὸ σφραγισθέν δέμα ἐπανέφερον εἰς Ξάνθην καὶ ἐκεῖ, τῇ ἐπεμβάσει καὶ ἐπιμονῇ του, μᾶς ἐπετράπη νὰ μείνωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἰς ἕν καὶ μόνον δωμάτιον, «διότι ὅλα τὰ ἄλλα δωμάτια ἦσαν κλειδωμένα.» Ὁ ἐν λόγῳ λοχαγός, εἰσηγητής, ὡς ἐπληροφορήθην, τοῦ στρατοδικείου Κομοτινῆς, παρέμεινε ἐπὶ 2 ἡμέρας εἰς Ξάνθην, ἔνθα καὶ ἐπελήφθη ἀνακρίσεων καὶ ἐπροφυλάκισεν, ὡς ἔμαθον, τὸν συνοδόν μας ἀστυνόμον. Τὴν ἑπομένην ὅμως τῆς ἀναχωρήσεώς του προσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀσφαλείας μετὰ 4 ὀργάνων ἀστυνομικῶν καὶ δι' ὕβρεων καὶ προπηλακισμῶν μᾶς μετέφερεν οἰκογενειακῶς εἰς τὸ τμῆμα Ἀσφαλείας εἰς σκοτεινὸν δωμάτιον καὶ ἀμέσως, ἐπὶ παρουσίᾳ του, ἤρχισαν τὰ ὄργανά του τὸ ξυλοκόπημα καὶ τοὺς ἐξευτελισμούς. Ἐπὶ 4 ὥρας συνεχῶς ἔδειραν ἀνηλεῶς τὸ δύο παιδιὰ καὶ τὴν ἀδελφήν μου, ὁ δὲ διευθυντὴς μοὶ ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν δὲν δώσω τὰ χρήματα καὶ τὸν χρυσόν, θὰ μᾶς ἐξοντώσῃ ὅλους, ἐμὲ δὲ θὰ ἀφήσῃ τελευταῖον, ἵνα ἴδω ὅλους τοὺς ἄλλους νεκρούς. Πρὸ μιᾶς τοιαύτης φρικώδους καταστάσεως τὸν παρεκάλεσα νὰ παύσῃ τὰ βασανιστήρια καὶ τὴν νύκτα ἀργὰ τῇ συνοδείᾳ του καὶ ἑνὸς ὀργάνου του, ὀνόματι Γιοβάν, μετηνέχθην εἰς τὴν οἰκίαν μου, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἤνοιξε καὶ εἰς μίαν γωνίαν τοῦ κήπου, τῇ ὑποδείξει μου ἔγινε ἐκσκαφὴ μικροῦ λάκκου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχον ἀποκρύψει εἰς δοχεῖον βενζίνης τὰ κάτωθι ποσά: 82 πεντόλιρα χρυσᾶ Τουρκίας, 1200 λίρας χρυσᾶς Τουρκίας, 400 ναπολεόνια χρυσᾶ, 220 λίρας χρυσᾶς Ἀγγλίας, ἕνα δαχτυλίδι μπριγιάντ 4 καρατιῶν ἀξίας 150 λιρῶν χρυσῶν τουρκικῶν, ὡρολόγιον χρυσοῦν μετ' ἁλύσεως χρυσῆς παλαιᾶς ἐποχῆς βάρους 100 δραμίων τῶν 18 καρατίων, 3 καρφίτσες μεγάλες μὲ μπριγιάντ, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλυτέρα ἀξίας 400 λιρῶν Τουρκίας χρυσῶν, ἕνα μαργαριτάρι

περιδέραιον ἀξίας 200 λιρῶν καὶ ἄλλα ἀντικείμενα μικροτέρας ἀξίας καὶ εἰς χαρτονόμισμα 500.000 δραχμάς. Εἰς δὲ τὸ χρηματοκιβώτιον τοῦ γραφείου μου, συμφώνως τῷ βιβλίῳ ταμείου μου, δρχ. 12.000 καὶ 12.000 λέβα. Ὅλα ταῦτα εἶχον ἀποκρύψει ἐκεῖ ἅμα τῇ κηρύξει τοῦ ἰταλο - ἑλληνικοῦ πολέμου διὰ τὸν φόβον ἀεροπορικῶν καταστροφῶν. Μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα ἐπέστρεψα εἰς τὴν φυλακήν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀσφαλείας, ὅστις ἔδωσεν ἐντολὴν νὰ παύσουν οἱ δαρμοὶ καὶ τὰ βασανιστήρια καὶ νὰ μᾶς μεταφέρουν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα καὶ νὰ μὴ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ καθήσωμεν εἰς τὸ δάπεδον, ἀλλὰ νὰ μείνωμεν ὄρθιοι, προσέθεσε δὲ, ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν θὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασανιστήρια, ἂν δὲν παραδώσω καὶ ἄλλα χρήματα. Τὴν ἐπιοῦσαν προσῆλθεν ὁ ἴδιος ὁ διευθυντής, μὲ ἐκάλεσε εἰς τὸ γραφεῖον του ἰδιαιτέρως καὶ μοῦ ἐζήτησε καὶ ἄλλα χρήματα. Εἰς ἀπάντησίν μου ὅτι ὅσα εἶχον τὰ ἔδωσα καὶ δὲν ἀπομένει ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ψυχή μου καὶ ἂς κάμῃ ὅ,τι θέλει, μὲ ἐξύβρισε κατὰ τὸν χυδαιότερον τρόπον διὰ φράσεων αἰσχροτάτων καὶ ἀκατονομάστων. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρεμείναμεν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμῆμα νήστεις καὶ χωρὶς σταγόνα ὕδατος καὶ σχεδὸν ἐν λιποθυμίᾳ. Τὴν τετάρτην ἐδέησε νὰ μᾶς φέρωσιν ὀλίγον ἄρτον καὶ νερό, καὶ δὲν μᾶς ἐπέτρεπον οὔτε μὲ τὸ φόρεμά μας νὰ σκεπαζώμεθα, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα γυμνοὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ἕκτην ἡμέραν προσῆλθον δύο ἀστυνομικοί, οἵτινες μὲ τὸν χειρότερον τρόπον, ὑβρίζοντες, μᾶς ἐπεβίβασαν εἴς τι λεωφορεῖον, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε προσέλθει ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀσφαλείας, ὅστις μοὶ εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσω ἐν ζωῇ εἰς Ἑλλάδα, ἂν δὲν δώσω καὶ ἄλλα χρήματα. Μᾶς μετέφεραν εἰς Καβάλλαν, ὁπόθεν μᾶς κατηύθυναν ἀμέσως εἰς τὸ βενζινόπλοιον «Εὐαγγελίστρια» τοῦ πλοιάρχου Δημητρίου Τσομάκη, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσαν ἐντολὴν νὰ μὴ μᾶς μεταφέρῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἀλλ' ἂν δὲν μᾶς ρίξῃ εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ μᾶς ἀποβιβάσῃ εἰς κανὲν ξηρονῆσι νὰ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης.

Εὐτυχῶς ὁ πλοίαρχος, μόλις ἐφθάσαμεν εἰς Μουδανιά, μᾶς ἀπεβίβασε ἐκεῖ καὶ δι' ἀτμακάτου κατώρθωσα νὰ ἀποβιβασθῶ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου, ὅλοι μας πτώματα ἀπὸ τὰς κακουχίας καὶ τοὺς βανδαλισμούς.

Συνημμένως ὑποβάλω κατάστασιν τῆς ἐγκαταλειφθείσης ἐν Ξάνθῃ ἀστικῆς καὶ ἀγροτικοῦ περιουσίας μου.»

Ἀριθ. 18

ΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΣΑΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΣΦΑΓΑΣ ΤΟΥ ΔΟΞΑΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

1) Σλαῦκος Βορίσωφ Δράμτσηεβ (ὁδὸς Ἀρτιλέρσκα, 41).
2) Πάντσεφ, εἰσπράκτωρ Δημοσίου (κάτοικος Σκοπίων).
3) Κώστας Μῆσεφ (χωροφύλαξ Κοινότητος).
4) Τάσιος Βασιλ. Βασίλεφ (χωροφύλαξ).
5) Ἀντών Γεωργῆεφ, Πρόεδρος κοινότητος (Ἔλχοβο, Μπογιαλίκι).
6) Ἠλίας Κόεφ (Φιλιππούπολις).
7) Μεθόδιος Ἰβὰν Μάνωφ, χωροφύλαξ (κάτοικος Κιουστεντήλ).
8) Ἀθανάσιος Χρίστωφ, χωροφύλαξ (κάτοικος Φιλιππουπόλεως).
9) Γεώργιος Κωνσταντίνωφ (κάτοικος Δουπνίτσης).
10) Μπορὶς Ποπατανάσωφ (Πρίστεφ), (κάτοικ. Ραζλὸκ Νευροκοπίου).

11) Θεόδωρος Καραβανέφσκη Πρόεδρος κοινότητος (κάτοικος Σόφιας).
12) Βορὶς Ρογκάτσεφ, Πρόεδρος κοινότητος (καταγωγὴ Ρακίτοβον Δοβρουτσᾶς).
13) Νικόλαος Μπλαγκόεφ, ἱερεύς (κάτοικος Μπορίσοφγκρατ).
14) Μιχάλης Φίτσιος (κάτοικος Μποσινοῦ).
15) Μελπομένη (πρώην σύζυγος τοῦ Μιχάλη).
16) Μήντσιο Γκίτσωφ (κάτοικος Σλίβεν).
17) Μάρω Μήντσιο Γκίτσοφ (κάτοικος Σλίβεν).
18) Βασίλης Κρούμοφ Μόδεφ (κοινοτικὸς χωροφύλαξ).
19) Θωμᾶς Χωρόζωφ, ἀγροφύλαξ, (κάτ. Κοβατσεβίτσας Νευροκοπίου)
20) Μπορὶς Γ. Μόνωφ.
21) Κώστας Ντερμπάτωφ (Ραζλὸκ Νευροκοπίου).
12) Γιοβὰν Βελίκωφ Ντῆμοφ (πρόσφυξ).
23) Νεδέλτσιος Πετκὸφ (κάτοικος Σόφιας).
24) Μεθόδιος Γκαϊτάνωφ (κοινοτικὸς Στάρτσιος).
25) Γεώργη Βελήνωφ Γεωργίεφ (πρόσφυξ).
26) Λιούμπεν Μπῆνεφ (ἀνθυ)γός), 57ον Σύνταγμα Πόλκ, νέος κάτοικος Βούλγαρος.
27) Ἀλέξανδρος Γκιμπριτζίεφ (κάτοικος Πλεύνας Δράμας).
28) Ἠλίας Τράϊτσεφ.
20 Χρίστος Λιούσιας (κάτοικος Δοξάτου), χωρίον Νεστόριον Καστοριᾶς.
30) Ἰότσιο Ἰοτσώφ Μίτκωφ.
31) Σφέτκο Τοντόρωφ.
32) Στέργιος Βασιλ. Βασίλεφ.
33) Ζελέσκο Δασκάλωφ, Πρόεδρος (κάτοικος Σλίβεν).
34) Νικόλαος Βάσεφ, Ἰσήνωφ (Στάρτσης Δοξάτου, περιφέρεια Κιουστεντιλιοῦ).
35) Μπεκιάρωφ, διοικητὴς 57ου συντάγματος, βαθμὸς συνταγματάρχου.
36) Ἀντώνιος Ἰωάννου Ντεμομποῦκος (κάτοικος Ἐμορφοκκλησιᾶς, Γκάλιστα Καστοριᾶς).

Ἀριθ. 19

Ἐμπιστευτικὸν Ὑπόμνημα ἀπὸ 11 Νοεμβρίου 1941 τοῦ ἐν Σιδηροκάστρου - Σιντικῆς ἰατροῦ Προκοπίου Ἀθαν. Δεσποτίδου, περὶ τῆς ἐκεῖσε καταστάσεως ἀπὸ τῆς 29—9—41 μέχρι τῆς 6—10—41 πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σερρῶν, Πρόεδρον Ἐπιτροπῆς Προσφύγων τοῦ Νομοῦ Σερρῶν:

Ἐκδιωχθεὶς παρὰ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν κατὰ τὸν χειρότερον τρόπον τὴν νύκτα τῆς 5ης πρὸς τὴν 6ην Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. καὶ μετὰ παραμονήν μου ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀφιχθεὶς μετὰ τῆς συζύγου μου εἰς Ἀθήνας τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου πρὸς συνάντησιν τῶν τέκνων μου, ἐθεώρησα ἐθνικὸν καθῆκον μου ν' ἀναφέρω τῇ Ὑμ. Σεβασμιότητι τὰ διαδραματισθέντα ἐν Σιδηροκάστρῳ κατὰ τὴν ἀπαισίαν ἑβδομάδα ἀπὸ 29—9—41 ἕως 6—10—41.

Οὕτω, τὴν 29ην Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἤρχισαν ἐν τῇ πόλει Σιδηροκάστρου καὶ τῇ Ἐπαρχίᾳ συλλήψεις, φυλακίσεις, δαρμοὶ καὶ φόνοι τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἐκ μέρους τῶν βουλγάρων κομιτατζήδων καὶ τῶν

βουλγαρικῶν Ἀρχῶν. Τὴν 29ην Σεπτεμβρίου ἐν Σιδηροκάστρῳ συνελήφθημεν καὶ ἐφυλακίσθημεν, ὁ ὑποφαινόμενος (Προκόπιος Ἀθ. Δεσποτίδης ἰατρός), Γεώργιος Γιούρης ἔμπορος, Δημήτριος Λασκαρίδης ἔμπορος, Στέλλιος Μοκράβης χαρτοπώλης, Παντελῆς Δημαιάτης χαρτοπώλης, Γεώργιος Χρήστογλου δικολάβος, Γαβριὴλ Κοσμίδης φαρμακοποιός, Ἀνδρέας Τζήκας φαρμακοποιός, Βασίλειος Παπαβασιλείου ἐμπορορράπτης, καὶ Χρῆστος Ἀλεξίδης ξενοδόχος. Τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ὁ πολύκλαυστος ἀτυχὴς 24ετὴς υἱός μου Ἰωάννης Π. Δεσποτίδης γεωπόνος, ὅστις κατὰ τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ὑπηρέτει εἰς τὸ Μπέλες εἰς τὸ 7ο Σύνταγμα. Μετὰ τούτων ἐφυλακίσθησαν ὡσαύτως ὁ Γεώργιος Λασκαρίδης, ὑποδηματοποιός, ἡ σύζυγός του Κατίνα Γ. Λασκαρίδου, ὁ Δημήτριος Λυρίδης, γραμματεὺς τῆς κοινότητος Σιδηροκάστρου μέχρι τῆς 6ης Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ὡς καὶ 3 Ἕλληνες ἐκ τοῦ χωρίου Κοίμησις, ἐξ ὧν εἷς ὁ Ἄγγελος Χατζητόλιας.

Τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου ἀπεφυλακίσθησαν οἱ κάτωθι 6: ὁ ὑποφαινόμενος, ὁ Γαβριὴλ φαρμακοποιός, ὁ Ἀνδρέας Τζήκας φαρμακοποιός, Γεώργιος Γιούρης ἔμπορος, Γεώργιος Χρήστογλου δικολάβος, Βασίλειος Παπαβασιλείου ἐμπορορράπτης, ἀφοῦ πρῶτα ὡδηγήθημεν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα, ὅπου ὁ Βούλγαρος ἔπαρχος, ὁ ἀστυνόμος, εἷς λοχαγὸς καὶ ὁ φρούραρχος, μᾶς κατέστησαν ὑπευθύνους διὰ πᾶν τὸ συμβησόμενον τυχὸν εἰς βάρος τῶν Βουλγάρων. Πράγματι δὲ οὐδεμία ἐνέργεια ἐγένετο ἐκ μέρους τῶν ἡμετέρων ἐν Σιδηροκάστρῳ, καθ' ὅσον ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ὑπῆρξεν ἄοπλος.

Οἱ κάτωθι 8, ἤτοι: ὁ ἀτυχὴς υἱός μου Ἰωάννης Π. Δεσποτίδης, ἡλικίας 24 ἐτῶν, ὁ Στέλιος Μουρίβας, ἡλικίας 23 ἐτῶν, ὁ Γεώργιος Λασκαρίδης, ἡ σύζυγός του Κατίνα, ὁ Δημήτριος Λυρίδης καὶ οἱ ἐκ τοῦ χωρίου Κοίμησις, ὧν εἷς εἶναι ὁ Ἄγγελος Χατζητόλιας, ἀφοῦ ἐδέροντο ἀνηλεῶς καθ' ἑκάστην νύκτα, αἴφνης τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Ὀκτωβρίου ἀπήχθησαν ἐπὶ φορτηγοῦ αὐτοκινήτου ἐκ τῆς φυλακῆς, ὡδηγήθησαν πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἀσφαλῶς πρὸς τὸν θάνατον, πρὸς τὸ μαρτύριον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπληρώθη ἡ φυλακὴ τῆς ἀστυνομίας ἐκ συλληφθέντων Ἑλλήνων. Ὡς ἐκ τούτου, ἐσχηματίσθη στρατόπεδον συγκεντρώσεως ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀστυνομικοῦ καταστήματος, ὅπου ἐνεκλείσθησαν περὶ τὰ 600 ἄτομα ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Σιδηροκάστρου, ἄτινα ἐκ περιτροπῆς ἐδέρνοντο κατὰ τὰς νύκτας. Οἱ Βασ. Παπαβασιλείου, Χρ. Ἀλεξίδης, ἀπεφυλακίσθησαν μετὰ τριήμερον κράτησίν των. Ἐν τῷ στρατοπέδῳ συγκεντρώσεως ἀπέθανε συνεπείᾳ τῶν ξυλοκοπημάτων ὁ Μετήλας Βλέχμενης, ἐξ Ἡρακλείας (Τζουμαγιᾶς). Ἐπίσης ἐτυφεκίσθησαν οἱ Ἀν. Μπέρδος καὶ Πατσιάκας ἐξ Ἡρακλείας, ὁ Κιέππας δεξιὸς ψάλτης τῆς ἐκκλησίας «Εὐαγγελίστρια» τοῦ Σιδηροκάστρου. Ἐπίσης ἐξετελέσθησαν ἐν τῷ χωρίῳ Λειβαδιὰ τῆς ἐπαρχίας Σιντικῆς 60 — 80 καὶ 18 ἐν Ποροΐοις. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι φόνοι σποραδικοὶ Ἑλλήνων ἐγένοντο εἰς διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας. Πάντως οἱ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων φρνευθέντες ἐξετελέσθησαν ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἢ διαδικασίας. Οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν φόνων ἦσαν Βούλγαροι κομιτατζῆδες, τῇ ἀνοχῇ τοῦ Βουλγάρου φρουράρχου, ἀστυνόμου, ἐπάρχου, ἑνὸς λοχαγοῦ καὶ ἑνὸς ὑπολοχαγοῦ. Αἱμοβορώτεροι πάντων ἦσαν ὁ φρούραρχος καὶ ὁ ὑπολοχαγός.

Τὸν ὑποφαινόμενον Προκόπιον Α. Δεσποτίδην, ἰατρὸν Σιδηροκάστρου, συνέλαβον, ἐφυλάκισαν ἐκ νέου τὴν 7ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 5ης Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. ἐν τῇ σημερινῇ φυλακῇ τῆς ἀστυνομίας. Τὴν 10ην νυκτερινὴν μὲ ἔφεραν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀστυνόμου. Ἐκεῖ ἐπὶ 2 ὁλοκλήρους ὥρας μὲ ἠπείλουν διὰ θανάτου, ὑποβαλόντες με εἰς ἐξαντλητικὴν ἀνάκρισιν καὶ ἀφοῦ ὑπέφερα ἐπὶ 2 ὥρας, διετάχθην νὰ ἐξέλθω τοῦ γραφείου των ἐπὶ 2—3 λεπτὰ τῆς ὥρας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἐκλήθην ἐκ νέου ἐντὸς τοῦ γραφείου των. Μοὶ ἀνεκοινώθη, ὅτι ὁ φρούραρχος μοῦ χαρίζει τὴν ζωήν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐγκαταλείψω ἐντὸς ἡμισείας ὥρας τὴν οἰκίαν - κλινικήν μου. Οὕτω τὴν 1ην μεταμεσονύκτιον ὥραν, ἐγκαταλείψας πλήρως ἐπιπλωμένην οἰκίαν, κλινικὴν ἐπίσης πλήρως ἐπιπλωμένην μετ' ἐργαλείων ἰατρικῶν, μαιευτικῶν σκευῶν, φαρμάκων, λουτροεγκαταστάσεων ἠλεκτροφωτούχων, κλινῶν, κλινοστρωμνῶν, μαγειρικῶν σκευῶν, εἰδῶν ρουχισμοῦ, τροφίμων κλπ. μεγίστης ἀξίας, ἀνεχώρησα μετὰ τῆς συζύγου μου, ἐπιβιβασθεὶς ἑνὸς κάρρου, ὅπερ Βούλγαρος ἐνωμοτάρχης μοῦ ἐξεῦρε καὶ ὅπερ ἀκριβώτατα ἐπλήρωσα καὶ ἔφθασα τὴν ἑσπέραν τῆς 6ης Ὀκτωβρίου εἰς Ροδόπολιν, ὁπόθεν τὴν ἐπαύριον 7ην Ὀκτωβρίου ἐπέβην τῆς ἑλληνικῆς ἁμαξοστοιχίας μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην. Τὴν ἑπομένην νύκτα, τῆς 6ης πρὸς τὴν 7ην Ἀπριλίου ἐξεδιώχθησαν αἱ οἰκογένειαι Μουράβα, οἰκογένειαι Δημητρίου Λασκαρίδου, Κωνστ. Λασκαρίδου, ἡ γραῖα μήτηρ τῶν Ἀναστασία Λασκαρίδου καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀνήλικα τέκνα Κώστας. Μαίρη, τῶν ἐξαφανισθέντων Γεωργίου καὶ Κατίνας Λασκαρίδου, ἤτοι ἐξεδιώχθημεν ἀκριβῶς οἱ γονεῖς καὶ οἱ συγγενεῖς τῶν ἀπαχθέντων τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Ὀκτωβρίου προσώπων. Κατὰ τὴν διέλευσίν μου διὰ τῆς μεγάλης γεφύρας τῆς Βυρωνείας συνήντησα 40 — 50 Ἕλληνες ἐκ τοῦ Νέου Πετριστίου, ὁδηγουμένους πρὸς τὰς φυλακὰς Σιδηροκάστρου, φρουρουμένους ὑπὸ Βουλγάρων στρατιωτῶν καὶ χωροφυλάκων. Καθ' ὁδὸν δὲ μέχρι Ροδοπόλεως ἐληστεύθην καθ' ὁλοκληρίαν παρὰ Βουλγάρων στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἀφήρεσαν ὅσα χρήματα ἔφερον καὶ τὸ ὡρολόγιόν μου.

Ἐν Σέρραις συνελήφθησαν καὶ ἐφυλακίσθησαν πολλοὶ πρόκριτοι, ἐν οἷς οἱ ἰατροὶ Ι. Ζαχαρόπουλος, Κ. Πρόβος, Γ. Γεωργιάδης, Ἰσίδωρος Ἀναστασιάδης καὶ ἄλλοι. Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐδάρησαν καὶ κατόπιν ἀπεφυλακίσθησαν. Φόνοι μονομερεῖς ἐγένοντο καὶ ἐν Σέρραις καὶ εἰς διάφορα χωρία τῶν Σερρῶν, ὡς λ.χ. εἰς Νέον Σκοπὸν κλπ.

Συνεπείᾳ τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Δράμας λαβόντων χώραν γεγονότων, ἅτινα ἀσφαλῶς οἱ ἴδιοι οἱ Βούλγαροι ἐσκηνοθέτησαν, ἠθέλησαν οὗτοι νὰ ἐκδικηθῶσιν ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Ἀριθ. 19

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Α.Ν. ΠΕΡΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1941 ΕΔΑΦΗ

ἐγκριθεὶς διὰ τῆς 31ης ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ Ἰουνίου 1942 καὶ δημοσιευθεὶς ἐν τῷ φύλλῳ τῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 124 τῆς 10—6—1942

Ἄρθρον 1. — Ἅπαντες οἱ ὑπήκοοι Γιουγκοσλαῦοι καὶ Ἕλληνες,

βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ἀποκτῶσιν αὐτοδικαίως βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, ἀφ' ἧς ἡμέρας τίθεται ἐν ἰσχύϊ ὁ παρών κανονισμός, ἐφόσον κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην ἔχουσι τὴν κατοικίαν των εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη ἢ εἰς τὰ παλαιὰ σύνορα τοῦ Βασιλείου.

"Αρθρον 2. — "Ολοι οἱ ὑπήκοοι Γιουγκοσλαῦοι καὶ "Ελληνες, βουλγαρικῆς καταγωγῆς ,οἱ γεννηθέντες εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα ἐν ἔτει 1941 ἐδάφη καὶ ἔχοντες κατοικίαν ἐκτὸς τῶν ἐδαφῶν τούτων καὶ ἐκτὸς τῶν παλαιῶν συνόρων τοῦ Βασιλείου, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, ἂν ἐντὸς προθεσμίας ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ζητήσωσι τοῦτο δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ 'Υπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἀπ' εὐθείας ἢ μέσον τῶν βασιλικῶν διπλωματικῶν ἢ προξενικῶν 'Αρχῶν.

"Αρθρον 3. —Πρόσφυγες βουλγαρικῆς καταγωγῆς, οἵτινες μετὰ τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1939, λόγῳ πολεμικῶν γεγονότων, ἔχουσιν ἐγκαταλείψει τὸ ἑαυτῶν κράτος καὶ ἐγκατασταθῇ εἰς κατοικίαν ἐντὸς τῶν ἀπελευθερωθέντων κατὰ τὸ 1941 ἐδαφῶν ἢ ἐντὸς τῶν παλαιῶν ὁρίων τοῦ Βασιλείου, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, ἂν ζητήσωσι τοῦτο δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ 'Υπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐντὸς προθεσμίας ἓξ μηνῶν, ἀφ' ἧς εἰσέλθῃ ἐν ἰσχύϊ ὁ κανονισφὸς οὗτος ἢ ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐν τῇ χώρᾳ.

"Αρθρον 4. — "Απαντες οἱ Γιουγκοσλαῦοι καὶ "Ελληνες ὑπήκοοι μὴ βουλγαρικῆς καταγωγῆς, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τίθεται ἐν ἰσχύϊ ὁ παρών κανονισμός, ἔχουσι τὴν κατοικίαν των εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη, καθίστανται Βούλγαροι ὑπήκοοι, ἐκτὸς ἂν, μέχρι τῆς 1 'Απριλίου 1943, ἐκφράσωσιν ἐπιθυμίαν νὰ διατηρήσωσι τὴν μέχρι τοῦδε ἰθαγένειάν των ἢ νὰ ἀποκτήσωσιν ἑτέραν ξένην ἰθαγένειαν, ἐντὸς δὲ τῆς αὐτῆς προθεσμίας ἐξέλθωσι τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους.

'Η διάταξις αὕτη δὲν ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα 'Εβραϊκῆς καταγωγῆς. Αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες 'Εβραϊκῆς καταγωγῆς ἀκολουθοῦσι τὴν ἰθαγένειαν τῶν ἀνδρῶν των.

"Αρθρον 5. — Οἱ κομισταὶ διαβατηρίων Νάνσεν, ρωσσικῆς ἢ ἀρμενικῆς καταγωγῆς, οἱ μεταναστεύσαντες εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη καὶ ἔχοντες ἐν αὐτοῖς κατοικίαν, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, ἐὰν ζητήσωσι τοῦτο ἐντὸς προθεσμίας ἑνὸς ἔτους, ἀφ' ἧς τεθῇ ἐν ἰσχύϊ ὁ παρών κανονισμός.

"Αρθρον 6. — Τὰ πρόσωπα, τὰ μὴ βουλγαρικῆς καταγωγῆς, τὰ ἀποκτήσαντα τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν δυνάμει τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐφάνησαν ἀνάξια ἢ ἐπικίνδυνα διὰ τὴν κρατικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, δύνανται διὰ διαταγῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν 'Εσωτερικῶν καὶ τῆς 'Εθνικῆς 'Υγείας νὰ ἐξαναγκασθῶσι καὶ ἐγκαταλείψωσι τὰ ὅρια τοῦ Βασιλείου, συνεπείᾳ δὲ τούτου ἀπόλλυσι τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν.

"Αρθρον 7. — 'Η ἀποδοχὴ τῶν προσώπων τῶν ἄρθρων 2, 3 καὶ 5, ὡς Βουλγάρων ὑπηκόων, γίνεται διαταγῇ τοῦ 'Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, δημοσιευομένῃ εἰς τὴν 'Εφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

"Αρθρον 8. — Τὰ πρόσωπα τὰ ἀποκτῶντα τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγέ-

νειαν, δυνάμει τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, ἀπαλλάσσονται τελῶν, δασμοῦ, ἐνσήμων καὶ φόρων.

'Αριθ. 20

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΝ ΤΥΠΟΝ

'Απόσπασμα ἄρθρου ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Νόβο Βέτσερ» (Νέα 'Εσπέρα) τῆς Σόφιας 7ης Νοεμβρίου 1941 (ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Αἰγαῖον χαίρεται».

«Χαίρονται οἱ Βούλγαροι καὶ τὸ Αἰγαῖον, οἱ πρόσφυγες, οἵτινες ἀναμένουν τὴν ἐπιστροφὴν των εἰς τὰς πατρίους ἑστίας των, χαίρονται ἅπαντες οἱ Βούλγαροι, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν εὔφορον γῆν. 'Η γενικὴ αὐτὴ χαρὰ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ 'Υπουργικὸν Συμβούλιον κατὰ τὴν συνεδρίασίν του τῆς 22ας 'Οκτωβρίου. 'Η ἀπόφασις αὕτη περιέχει εὐρὺ σχέδιον γεωργικοοικονομικοῦ ἐποικισμοῦ τοῦ Αἰγαίου. 'Απὸ τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ Βούλγαροι στέκονται καλύτερον, βλέπουν μετὰ περισσοτέρου θάρρους καὶ μετὰ θέρμης ἀρχίζουν τὴν ἐργασίαν. Εἶναι ἐνθουσιασμένοι καὶ ἥσυχοι, διότι γνωρίζουν, ὅτι ἐκεῖ ἐπάνω ὑπάρχει ἐκεῖνος, ὅστις σκέπτεται δι' αὐτοὺς πατρικῶς, ἐκεῖνος, ποὺ θὰ κάμῃ θυσίας. Καὶ τί θυσίας! Μόνον ἐκεῖνος, ὅστις βλέπει ὀρθῶς τὰ πράγματα, ἐκεῖνος, ὅστις κρίνει, θὰ ἐννοήσῃ πόσον μεγάλη εὐθύνη ἀναλαμβάνεται καὶ ὑπὸ πόσου μόχθου συνοδεύεται αὕτη. Εἶναι τεράστιον ζήτημα καὶ ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀρχίσει σήμερον, ὑπὸ τὰς πλέον δυσκόλους περιστάσεις. 'Η Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν διὰ τῆς οἰκείας διευθύνσεως, νὰ συντάξῃ τὸ σχέδιον, καὶ προβῇ εἰς τὴν κατάτμησιν τῆς ἐλευθέρας γῆς καὶ σχηματίσῃ χωριστὰς ζωτικὰς γεωργικὰς ἰδιοκτησίας. Καὶ αὐτὸ εἶναι πολύ, εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγάλας θυσίας, ἥτις γίνεται κατὰ τοὺς σημερινοὺς καιρούς, καθ' οὓς δὲν ἀνευρίσκονται τόσον εὔκολα οἱ εἰδικοί, διὰ τὴν ἐκπόνησιν τόσον εὐρέος σχεδίου. Πλὴν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ διὰ τὴν αἰσίαν ἔκβασίν του.

"Αλλη θυσία εἶναι ἡ συνδρομή, ἥτις παρέχεται διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐποικιζομένων. Οἱ ἴδιοι θὰ μεταφερθοῦν ἄνευ πληρωμῆς, ὡς καὶ τὰ ζωντανὰ καὶ μὴ πράγματά των, οἰκιακὰ σκεύη, τρόφιμα, σπόρος κλπ. "Ανευ πληρωμῆς μεταφορά. Πότε; Τώρα, ὅπου τόσον δυσκόλως ἐξευρίσκεται ἡ καύσιμος ὕλη τῶν μηχανοκινήτων ἁμαξῶν καὶ ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη αὐτῶν.

'Εκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἥτις γρήγορα θὰ γίνῃ νόμος καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ ἐγκαταστήσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, κάθε ἔποικον εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὥστε νὰ εὐημερῇ καὶ νὰ ἔχῃ τὰ μέσα νὰ ἀναπτύξῃ εὐρέως τὰς ἱκανότητάς του καὶ νὰ μὴ μείνῃ ποτὲ ἀργός.

...Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, χωρία ὁλόκληρα, τῶν ὁποίων αἱ γαῖαι δὲν εἶναι εὔφοροι, θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐποικισθοῦν καὶ νὰ ἀποκτήσουν μεγαλυτέραν εὐημερίαν, διότι θὰ λάβουν πλουσίας καὶ εὐρείας ἰδιοκτησίας. 'Ακολουθοῦν περαιτέρω ἀπαλλαγαὶ ἐκ τῆς πληρωμῆς φόρου, ὑπολογισμὸς καὶ ἐξαγορὰ κτημάτων διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μετοικήσουν εἰς τὸ Αἰγαῖον.

'Ιδού, διατὶ χαίρονται οἱ Βούλγαροι, ἰδοὺ διατὶ ἡ ἐλπίς των εἶναι

μεγάλη καὶ ἡ πίστις των εἰς τοὺς σημερινοὺς ἡγέτας τῆς χώρας εἶναι ἀναλλοίωτος.»

Ἀριθ. 21

Ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος «Ζόρα» τῆς Σόφιας 16ης Νοεμβρίου 1940 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐκ τῆς χρυσῆς πεδιάδος τῶν Σερρῶν».

«Ἐξέρχομαι τῶν ὑπούλων φυτευμένων διὰ δασῶν στροφῶν τῆς στενωποῦ τοῦ Ροῦπελ. Ἐνώπιόν μου ἐκτείνεται, ὡς μυθικὸν ὅραμα, ἡ ἡλιόλουστος, παρημελημένη πεδιὰς τῶν Σερρῶν. Τὴν ἐνατενίζω ἄναυδος. Ἐπὶ πλείστων σημείων αὐτῆς πλανᾶται λεπτὴ κυανῆ ὁμίχλη. Ἔνδειξις ἀφθονίας ὑδάτων. Ὁ ὁρμητικὸς Στρυμών, ὁ παλαιὸς οὗτος ζημιάρης, τὴν περιέλουε κάποτε ὡς θάλασσα. Ἀλλ' ἡ ἀμερικανικὴ Ἑταιρεία Γιοῦλεν ἐδάμασε τὸ ἐξηγριωμένον θηρίον. Κατεσκεύασε δι' ἐκσκαφῆς κατάλληλον κοίτην καὶ τὸν ἀπώθησεν ἐντὸς αὐτῆς. Σήμερον ἡ παχεῖα ἰλὺς ἀναριθμήτων ἑλῶν παρέχει δύο λαμπρὰς συγκομιδὰς κατ' ἔτος. Ἔγιναν μάλιστα πειράματα καὶ διὰ τρίτην. Πραγματικὸν ἔδαφος Νείλου. Καὶ τὴν οὐρὰν τοῦ διαβόλου ἀκόμη ἐὰν χώσῃς ἐντὸς αὐτοῦ, θὰ δώσῃ καρπόν. Ἡ πεδιὰς τῶν Σερρῶν προξενεῖ ἐντύπωσιν ἀραιῶς κατωκημένης. Τὰ χωρία εἶναι ἀρκετὰ μακρὰν τὸ ἕν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Συναντῶνται ἀκόμη πολλοὶ ἔρημοι βοσκότοποι.

»Φθάνω εἰς τὴν ἀνθόσπαρτον μικρὰν πόλιν τῶν Σερρῶν. Τὰ Οὐζοὺν - Τσαρσὶ (Μακραὶ Ἀγοραὶ) αὐτῆς εἶναι ὁλόκληρος λαβύρινθος ἐξ ἀγοραίων χειραμαξῶν. Ἔνδειξις περὶ εὐπόρων περιχώρων. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι εὔπορα, ἀφοῦ μόνον διὰ τὰ καπνὰ ἔρρεον ἐξ Ἀμερικῆς, ὡς διὰ μέσου πετρελαιοαγωγοῦ, χείμαρροι ἐξ ἠχηρῶν δολλαρίων... Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τοῦ Φρουρίου κατεσκευάσθη σιδηροῦς πυργίσκος πρατηρητηρίου. Παρ' αὐτῷ εἶχεν ἀναρτηθῇ ὁ κώδων τοῦ συναγερμοῦ. Ἵσταμαι πλησίον των καὶ στρέφω ἐκ νέου τὸ βλέμμα πρὸς τὴν χρυσῆν πεδιάδα τῶν Σερρῶν. Πράγματι ἀξίζει νὰ σημάνῃ συναγερμός. Ἀρχίζω νὰ τρέμω ἐκ συγκινήσεως. Κρούω ἰσχυρῶς τὸν κώδωνα μὲ τὴν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, ὅτι ὁ ἦχος της θ' ἀντηχήσῃ μακράν, εἰς τὴν Βουλγαρίαν: Ἀκούσατέ με πρωτίστως ἐσεῖς, οἱ κηπουροὶ τοῦ Λέσκοβατς. Φθάνει ἡ μαρτυρικὴ ξενητειά σας ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας. Ἐδῶ, εἰς τὴν εὐλογημένην αὐτὴν πεδιάδα εἶναι παραχωμένον τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸν ἀναζητούμενον ὑφ' ὑμῶν θησαυρόν, ὡς ἀνωρθωμένοι ἀετοὶ τὰ ὄρη τοῦ Μπέλλες καὶ τῆς Κρούσιας τὴν προφυλάττουσιν ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων. Ἡ θερμὴ αὔρα τοῦ Αἰγαίου πελάγους λυώνει εἰς τὸν ἀέρα τὰ ἀποσπώμενα ἐκ τοῦ παγεροῦ ὄρους πρὶν χιονώδη νέφη. Καὶ ἐν μέσῳ χειμῶνος πρασινίζουσιν εἰς τὸ ὕπαιθρον ἀνὰ τοὺς λαχανοκήπους τὰ σπανάκια, τὰ κρόμμυα καὶ τὸ σέλινον. Μόνον ἀπὸ πρώϊμες ντομάτες θὰ γεμίσητε τὰ θυλάκιά σας μὲ χαρτονομίσματα. Ἡ Εὐρώπη πληρώνει καλὰ τὰ εἴδη ταῦτα. Ἐλᾶτε ἄνευ δισταγμοῦ. Ζεύξατε τοὺς σκληρούς σας μῦς καὶ μεταβάλατε τὴν πεδιάδα αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιπόνου καὶ θεαρέστου ἐργασίας σας εἰς κῆπον τοῦ παραδείσου τῆς Βουλγαρίας.»

Ἀριθ. 22

Ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος «Ζόρα» τῆς 1ης Ἀπριλίου 1942.

«Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Γκαμπρόφσκυ ὑπέγραψε διατα-

γήν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου περὶ ταχέος διακανονισμοῦ τῶν μὴ ἐπιδεχομένων ἀναβολὴν ζητημάτων εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα ἐδάφη, ἵνα ἐπιτραπῶσιν αἱ πωλήσεις κοινοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου. Συμφώνως πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην ἐπιτρέπονται αἱ πωλήσεις ἰδιωτικῶν καὶ κοινοτικῶν περιουσιῶν εἰς τὰς πόλεις τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἐξαιρέσει τῶν πόλεων Σιδηροκάστρου, Πραβίου καὶ Σαρῆ - Σαμπάν. Ὑπὸ τὴν λέξιν κοινοτικαὶ περιουσίαι νοοῦνται οἰκοδομαὶ καὶ αὐλόγυροι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πόλεως. Ἐξαιροῦνται οἱ κῆποι, οἱ ἄμπελοι καὶ ἄλλαι τοιαῦται περιουσίαι ἐν τῇ πόλει. Αἱ πωλήσεις περιουσιῶν ἐκτελοῦνται ἐπὶ γενικῆς βάσεως ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους ὅρους: Ὁ ἀγοραστὴς πρέπει νὰ εἶναι Βούλγαρος καὶ Βούλγαρος ὑπήκοος. Ὁ ἀγοραστής, ἤτοι ἡ οἰκογένειά του, δύναται νὰ ἀγοράσῃ μόνον μίαν ἰδιωτικὴν περιουσίαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου. Αἱ πράξεις ἀγοραπωλησίας γίνονται κατόπιν ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἁρμοδίου δημάρχου.

Ἔμποροι, βιομήχανοι καὶ ἐπαγγελματίαι, τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία ἐπιβάλλει νὰ ἔχωσι περιουσίας εἰς περισσότερα μέρη τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, δύνανται νὰ ἀγοράσωσι ἄνω τῆς μιᾶς περιουσίας τῇ ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Ἡ περὶ τούτου αἴτησις ὑποβάλλεται διὰ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ὅστις τὴν διαβιβάζει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ὅστις ἤθελεν ἐκτελέσει εἰκονικὴν ἀγορὰν καὶ καταστῇ ὄργανον ξένου ὑπηκόου ἢ ξένου ὡς πρὸς τὴν καταγωγήν, τιμωρεῖται συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον περὶ ἀμύνης τοῦ Ἔθνους δι' εἱρκτῆς καὶ προστίμου. Ἐκτὸς τούτου ἡ τοιαύτη περιουσία κατάσχεται ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ διαταγῆς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἡ ὁποία καταχωρεῖται ὑπηρεσιακῶς εἰς τὰ κτηματολογικὰ βιβλία.»

Ἄρθρ. 23

Ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος τῆς Σόφιας «Οὔτρο» τῆς 2 Ἀπριλίου 1942

«Ἐκ τοῦ τμήματος Κρατικῶν Περιουσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας μᾶς εἰδοποιοῦσιν: Κατόπιν ἀναφορᾶς τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, ἐξεδόθη ἡ 49η ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 10 Μαρτίου ἐ.ἔ., συμφώνως τῇ ὁποίᾳ θὰ πωλῶνται αἱ κρατικαὶ ἀκίνητοι περιουσίαι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὰς δυτικὰς περιοχάς. Τὸ ἀνωτέρω διάταγμα ἀφορᾷ εἰς τὰς κρατικὰς περιουσίας (κτίρια καὶ οἰκόπεδα), εὑρισκομένας εἰς τὰς πόλεις Σέρρας, Δράμαν, Καβάλλαν, Ξάνθην, Κομοτινήν, Σκόπεια... Εἰς τὰς πόλεις Δεμὶρ Ἰσσάρ, Ζιλιάχοβαν, Πράβιον, Σαρῆ Σαμπὰν, Δεδεαγτάς... αἱ κρατικαὶ δημοτικαὶ περιουσίαι θὰ χορηγῶνται εἰς τοὺς μετανάστας ὡς αἱ ἀντίστοιχοι διατάξεις ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς οἰκονομικῆς μεταναστεύσεως.

Εἰς τοὺς ἀγοράζοντας κατόπιν δημοπρασίας ὑπαλλήλους ἡ ἐξόφλησις, ἐκτὸς 10 % τῆς ἀγοραστέας τιμῆς, ἅτινα πληρώνονται ἀμέσως, ἐνεργεῖται ἐντὸς 12 ἐτῶν μὲ τόκον 4 %. Αἱ πωληθεῖσαι περιουσίαι κατόπιν δημοπρασίας εἰς ἰδιώτας ἀποκλειστικῶς Βουλγάρους, θὰ ἀποπληρώνωνται ἐντὸς 8 ἐτῶν μὲ τόκον 5 %, ἀφοῦ ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς περιουσίας πληρώσωσι τὰ 20 % τῆς ἀξίας αὐτῆς»

'Αριθ. 24

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΟΜΟΤΙΝΗΣ
'Υπουργεῖον 'Υγιεινῆς, Γενικὴ Διεύθυνσις τῆς Δημοσίας 'Υγείας
'Υγειονομικὴ 'Υπηρεσία 'Επαρχίας

'Αριθ. πρωτ. 650, 27.4.42

Πρὸς τὸν κ. 'Αθανάσιον Νάσον, Κομοτινὴν

«Συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑπ' ἀριθ. 2568 τῆς 23)1942 τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς 'Ιατρικῆς 'Υπηρεσίας τοῦ Νομοῦ ἐν Ξάνθῃ εἰδοποιεῖσθε, ὅτι ἡ αἴτησις ὑμῶν δὲν γίνεται δεκτή.

'Ο 'Επαρχιακὸς ἰατρὸς Δρ. Κ. Κοστέφ».

'Υπουργεῖον 'Υγιεινῆς, Γενικὴ Διεύθυνσις Δημοσίας 'Υγείας κλ.π.

26)11)42 'Αριθ. πρωτ. 327

«Πρὸς τοὺς κ.κ. ἰατροὺς καὶ ὀδοντοϊάτρους, εἰς Κομοτινήν, Γιακίσιοϊ ("Ιασμος), ἰατρὸν 'Αθανάσιον Νάσον. 'Αντίγραφον πρὸς ἅπαντας τοὺς φαρμακοποιούς, Κομοτινήν..

«Συμφώνως ἐγγράφῳ τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς 'Υγειονομικῆς 'Υπηρεσίας ἐν Ξάνθῃ ὑπ' ἀριθ. 1217 τῆς 21—11 τρ. ἔτους, ἀποφάσει τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπ' ἀριθ. 4404 τῆς 31—X—41 ἀπὸ σήμερον παύετε νὰ ἐξασκῆτε ἰατρικὴν πρακτικήν, φανερῶς ἢ κρυφίως ἢ ὑπὸ τίτλον οἱουδήποτε ἑτέρου δικαιουμένου προσώπου ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον εἰς τὰ διαμερίσματα τοῦ Κράτους μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Εἰς ἣν περίπτωσιν δὲν συμμορφωθῆτε πρὸς τὴν παροῦσαν διαταγήν μου, θὰ τεθῆτε ὑπὸ παρακολούθησιν καὶ θὰ σᾶς ἐπιβληθῇ ἡ αὐστηροτέρα ποινὴ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 37 τοῦ Νόμου περὶ δημοσίας ὑγιεινῆς, πρόστιμον μέχρι 10.000 λέβα, πρόσκαιρα δεσμὰ καὶ κατάσχεσις.

'Ο 'Επαρχιακὸς 'Υγειονομικὸς ἰατρὸς Δρ. Κ. Κοστέφ.»

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Βουλγαρικὴ Ἀγροτικὴ καὶ Συνεργατικὴ Τράπεζα Ἀλεξανδρουπόλεως

No 1969 Μερὶς No 5002

Πρὸς τὸν κ. Ἀθανάσιον Θεοδώρου Ἀθανασιάδην, εἰς χωρίον Δάμια

Συμφώνως τῷ Νόμῳ περὶ εἰσπράξεως τῶν ἀπαιτήσεων τῶν πρώην Γιουγκοσλαυϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν εἰς τὰς ἀπελευθερωθείσας κατὰ τὸ ἔτος 1941 χώρας, σᾶς προσκαλοῦμεν, ὅπως προσέλθετε εἰς τὴν Τράπεζάν μας καὶ ἐξοφλήσητε τὰς ὑποχρεώσεις σας πρὸς τὴν πρώην Ἑλληνικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, ἤτοι:

α) προσωπικὰ 13.416 λέβα μὲ προθεσμίαν 20.6.41

β) ἔναντι ἐνεχύρου

γ) μακροπρόθεσμοι 2.505 μὲ προθεσμίαν 31.7.30.

δ) (προσφυγικὰ) πρὸς ἀποκατάστασιν 19.582 λέβα μὲ προθεσμίαν 31.8.43.

ε) πρὸς συνεταιρισμοὺς 270 λέβα μὲ προθεσμίαν 30.6.40.

Σᾶς προειδοποιοῦμεν ὅτι ἐὰν δὲν προσέλθητε, ὅπως τακτοποιήσητε ἑκουσίως τὰς ὑποχρεώσεις σας, θὰ συντάξωμεν ἐναντίον σας κατασχετήριον, θὰ ζητήσωμεν νὰ καταγραφῇ ἅπασα ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία σας καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐπιβαρυνθῆτε διὰ περιττῶν δικαστικῶν καὶ ἄλλων ἐξόδων

(Τ.Σ.) Ἡ Τράπεζα

Ἀριθ. 26

Βουλγαρικὴ Ἀγροτικὴ Συνεργατικὴ Τράπεζα Ἀλεξανδρουπόλεως

No 1969 Μερὶς No 5051

15 Δεκεμβρίου 1942

Πρὸς τὸν κ. Γεώργιον Χαραλάμπους Καραμανίδην, εἰς χωρίον Δάμια.

Π.Κ. Συμφώνως τῷ Νόμῳ περὶ εἰσπράξεως τῶν ἀπαιτήσεων τῶν τέως Γιουγκοσλαυϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν Κρατικῶν Τραπεζῶν εἰς τὰς ἐλευθερωθείσας κατὰ τὸ 1941 χώρας, σᾶς προσκαλῶ νὰ παρουσιασθῆτε εἰς τὴν Τράπεζαν ἡμῶν καὶ πληρώσητε τὰς ὑποχρεώσεις σας πρὸς τὴν τέως Ἑλληνικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν εἰς τὴν πόλιν Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ ὀνομαστικῶς:

α) προσωπικὰ 701 λέβα μὲ προθεσμίαν 30.6.1941 ἔτους.

β) Ἐπὶ ἐνεχύρῳ.

γ) Μακροπόθεσμα 1.620 λέβα μὲ προθεσμίαν 31.7.1940.

δ) (Προσφυγικὰ) δι' ἀποκατάστασιν 5.233 λέβα, μὲ προθεσμίαν 31.8.1935.

ε) Πρὸς συνεταιρισμούς.

Σᾶς γνωρίζω, ὅτι, ἐὰν δὲν παρουσιασθῆτε νὰ τακτοποιήσετε ἑκου-

σίως τὰς ὑποχρεώσεις σας, θὰ συντάξωμεν ἐναντίον σας κατασχετήριον καὶ θὰ ζητήσωμεν τὴν καταγραφὴν ἁπάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας σας καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐπιβαρυνθῆτε μὲ δικαστικὰ καὶ λοιπὰ ἔξοδα.

(Τ.Σ.) Ἡ Τράπεζα

Ἀριθ. 27

Ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἰατροῦ Νικ. Τσίμπα, περὶ τῆς ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ τῶν βουλγαροκρατηθέισῶν ἐπαρχιῶν κατὰ Φεβρουάριον 1945.

ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μας ἐκ τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν ἦτο πραγματικῶς θλιβερά. Ἡ ὡραία μακεδονικὴ πόλις, ἥτις προπολεμικῶς ἔσφυζεν ἀπὸ ἐμπορικὴν κίνησιν, παρεῖχε τὸ θέαμα νεκροπόλεως. Ἦτο ἡ πρώτη ἐπαφὴ μὲ ἕναν ἄλλον κόσμον, τὸν ὁποῖον εἴχομεν ἀφήσει εὐτυχῆ καὶ ἐπανευρίσκομεν ταλαιπωρημένον, ἀγωνιῶντα, παράφρονα σχεδὸν ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς λαίλαπος, τὴν ὁποίαν εἶχε δοκιμάσει. Ἡ ἡμέρα τοῦ νόστου ἦτο μία στιγμὴ τραγική. Τὰ κλειστὰ καταστήματα, οἱ ὀλίγοι διαβάται ἐνδεδυμένοι κυριολεκτικῶς μὲ ράκη (τεμάχια ἑνὸς σάκκου ἢ κάποιας παλαιᾶς κουβέρτας), οἱ σωροὶ τῶν ἀπορριμμάτων, οἱ ὁποῖοι ἀθροίζονται εἰς τὰς γωνίας τῶν ἐρημωμένων ὁδῶν, ὅλα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα ἀκόμη παρεῖχον εἰς τὸν νεοαφικνούμενον τὴν εἰκόνα τῆς θλιβερᾶς πραγματικότητος. Καὶ ἐχρειάσθη πολλὴ θέλησις καὶ πολλὴ ψυχραιμία διὰ νὰ κατορθώσῃ ὁ ὑποφαινόμενος νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ κινηθῇ καὶ νὰ συλλέξῃ τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ξηρῶς κατωτέρω παραθέτει:

Διατροφή. — Εἰς μὲν τὰς πεδινὰς περιοχὰς παρατηρεῖται ἐπάρκεια ὀσπρίων, δημητριακῶν καὶ κρέατος. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως τῶν Σερρῶν, ὡς καὶ εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία ἡ ἔλλειψις τροφίμων εἶναι μεγάλη. Ἡ πόλις τῶν Σερρῶν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 27ης Μαρτίου τρ. ἔ. ἐστερεῖτο τελείως ἄρτου. Ἀκολούθως ἤρχισεν ἡ διανομὴ 100 δραμίων ἄρτου ὑπὸ τῆς ΕΜ-ΕΛ. Τὸ ἔλαιον ἐλλείπει ἀπὸ τετραετίας, ὡς καὶ ὁ σάπων. Ἡ θέσις λοιπὸν τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης, ὡς καὶ τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν τοῦ Νομοῦ εἶναι ἀπὸ ἀπόψεως ἐπισιτιστικῆς δεινή.

Ἐπένδυσις. — Ἡ ἔλλειψις ἐνδυμάτων εἰς ὁλόκληρον τὸν Νομὸν εἶναι καταφανής. Ράκη συνήθως περιβάλλουν τοὺς κατοίκους καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα διαφόρων εὐτελῶν καλυμμάτων, μηδὲ τῶν σάκκων ἐξαιρουμένων, μετεβλήθησαν εἰς ἐνδύματα.

Ὑπόδησις. — Τὰ 9)10 τῶν παιδίων κυρίως, περιφέρονται ἀνυπόδητα. Ὀλίγοι τῶν κατοίκων φέρουν ξύλινα πέδιλα (τσόκαρα) ἢ τσαρούχια. Εἶναι ἐξαιρετικῶς σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις κάτοικον φέροντα ὑποδήματα. Ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐφωτογράφησα παιδιὰ τελείως ἀνυπόδητα, βαδίζοντα εἰς τὰς χιόνας ὑπὸ θερμοκρασίαν 6—8 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν.

Ὕδρευσις. — Γενικῶς ἀπὸ πηγὰς καὶ φρέατα. Οὐδεμία ἀπολύμανσις οὔτε μικροβιολογικὴ ἐξέτασις ἐγένετο μέχρι σήμερον.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ἡ ἔλλειψις ἰατρῶν εἶναι τρομακτική. Προπολεμικῶς ὁ Νομὸς Σερρῶν διέθετε 165 ἰατρούς. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ παραμονῆς μου ὑπῆρχαν 22 ἐν συνόλῳ ἰατροί, ἐξ ὧν οἱ 12 εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν καὶ 10 μόνον εἰς τὰ 202 χωρία καὶ κωμοπόλεις τοῦ Νομοῦ. Εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν ἐλειτούργει προπολεμικῶς ἓν κρατικὸν νοσοκομεῖον 70 περίπου κλινῶν. Ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν κτιρίων 1) ἑνὸς κεντρικοῦ, ὅπου ἐστεγάζετο ἡ Παθολογικὴ καὶ Μαιευτικὴ Κλινική, διαθέτουσα 40 κλίνας, 2) ἑνὸς δευτέρου, ἔνθα ἐστεγάζετο ἡ χειρουργικὴ κλινική, διαθέτουσα 15 κλίνας καὶ 3) ἑνὸς παμπαλαίου κτιρίου, ἔνθα ἐστεγάζετο ἡ κλινικὴ λοιμωδῶν νόσων διαθέτουσα 15 κλίνας. Κατὰ τὴν ἄφιξίν μου ὑπῆρχαν εἰς τὸ ἐν λόγῳ νοσοκομεῖον ἀνεπτυγμέναι ὅλαι αἱ κλίναι, ἐλειτούργει δὲ προσέτι καὶ ἀντιαφροδισιακὸν κέντρον, ἀλλ' ἡ γενικὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεῦρον τὸ νοσοκομεῖον, παρ' ὅλας τὰς φιλοτίμους προσπαθείας τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ ἦτο πραγματικῶς οἰκτρά. Τελεία ἔλλειψις κλινοστρωμνῶν, κλινοσκεπασμάτων, λευχημάτων (ράκη ἐχρησίμευον ὡς σινδόνια), ἐγκαταστάσεων γενικῶς (ἀκτίνων Χ, διαρπαγεισῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, μικροβιολογικῶν ὀργάνων, ἐργαλείων κλπ.), καθίστων τὸ νοσοκομεῖον τελείως ἀκατάλληλον δι' ἀντιμετώπισιν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν προχείρων καὶ ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Ἐλλιπὴς ἦτο ἀκόμη καὶ ἡ θέρμανσις τοῦ νοσοκομείου καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ κτίριον πεπαλαιωμένον.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Κατὰ τὰς δοθείσας πληροφορίας, ὑπολογίζεται εἰς 50 % ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ. Παρατηρεῖται μεγαλοσπληνία καὶ ἀναιμία εἰς μεγάλον βαθμόν, καθ' ὅσον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς οἱ κάτοικοι ἐστεροῦντο ἀνθελονοσιακῶν φαρμάκων καὶ ἰατρῶν.

2) Φυματίωσις. — Τραχειοβρογχικὴ καὶ τραχηλικὴ ἀδενοπάθεια εἰς τὰ παιδιὰ εἰς ἀναλογίαν τοὐλάχιστον 10 %. Πάμπολαι περιπτώσεις πνευμονικῆς φυματιώσεως εἰς τοὺς ἐνήλικας. Ἀρκεταὶ περιπτώσεις φυματιώδους μηνιγγίτιδος, περιτονίτιδος, ὡς καὶ χειρουργικῶν φυματιώσεων.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Κρούσματα ἐν συνόλῳ 463 κλινικῶς βεβαιωθέντα. Ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχαν καὶ ἄλλα παραμείναντα ἄγνωστα λόγῳ ἐλλείψεως ἰατρῶν. Ἡ ἐπιδημία αὕτη δὲν εἶχε τὴν βαρύτητα τῆς ἐπιδημίας τοῦ 1918 — 1919. Οἱ ἐπελθόντες θάνατοι ὑπῆρξαν ἐλάχιστοι, ἀκριβὴς ὅμως ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν μοὶ ἐδόθη. Δὲν παρετηρήθησαν ἐπίσης αἱ βαρεῖαι ἐπιπλοκαὶ τῆς προηγουμένης ἐπιδημίας.

4) Ἐπιδημικὴ μηνιγγῖτις. — 34 περιπτώσεις, ἅπασαι ἰαθεῖσαι.

5) Τυφοειδής. — Ἐνδημικὸς εἰς τὴν περιοχήν.

6) Ἰλαρά. — Ἐπιδημία μὲ ποσοστὸν περίπου 80 % ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

7) Ψώρα. — Παρατηρεῖται μὲ ἀναλογίαν περίπου 70 %.

8) Ἀφροδίσια. — Πάμπολλαι περιπτώσεις. Εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν ὑπολογίζονται 500 περιπτώσεις συφιλιδικῶν, μὴ ὑποβληθέντων εἰς οὐδεμίαν θεραπείαν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τετραετοῦς κατοχῆς, οὐδεμία μέριμνα ἐλήφθη διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀφροδισίων, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐγένετο προσπάθεια πρὸς ἐπαύξησιν καὶ ἐξάπλωσιν αὐτῶν.

9) Διφθερῖτις. — Κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον 3 περιπτώσεις καὶ ἄλλαι 15 κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον.

10) Ἐπιδημικὴ παρωτῖτις. — Κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον 16 περιπτώσεις εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

11) Ἐρισύπελας. — Σποραδικὰ κρούσματα ἐπιδημικῆς μορφῆς.

12) Τέτανος. — Δύο περιπτώσεις εἰς βρέφη κατέληξαν κακῶς. Δαμαλισμὸς ἐγένετο πρὸ δύο ἐτῶν.

ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ἡ Δράμα εἶναι ὁ τόπος, ὅπου ἡ βουλγαρικὴ θηριωδία ἐξεδηλώθη κατὰ τὸν ἀγριώτερον τρόπον κατὰ τὸ διάστημα τῆς τετραετοῦς κατοχῆς. Ἐδῶ τὰ ὑπολείμματα τῆς καταστροφῆς εἶνε ἀκόμη περισσότερον καταφανῆ. Ἐγκαταλελειμμέναι καὶ διαρπαγεῖσαι οἰκίαι, ρακένδυτοι καὶ ἀνυπόδητοι οἱ ὀλίγοι κάτοικοι οἱ περιτρέχοντες τὰς ὁδούς, θλῖψις καὶ κατήφεια εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων, αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων συγκαταλέγουν καὶ ἕνα νεκρόν, θῦμα τῶν βρρβάρων κατακτητῶν. Ἡ ζωὴ τῆς ὡραίας πόλεως εἶναι σήμερον ἀνύπαρκτος. Τίποτε δὲν ἔχει μείνει ἀπὸ τὸ παρελθὸν καὶ δυσκολεύεται ὁ ἐπισκέπτης ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν σφύζουσαν ἄλλοτε ἀπὸ κίνησιν πόλιν. Ἡ ὀργὴ τῶν ἐπιδρομέων ἔχει ἐκδηλωθῆ εἰς ὅλας τὰς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένας πόλεις. Ἀλλ' ἡ Δράμα μετὰ τῶν περιχώρων της ἐπλήρωσε κυρίως τὸν φόρον τοῦ αἵματος καὶ ἀριθμεῖ περὶ τὰς 15.000 θυμάτων μεταξὺ τῶν κατοίκων της. Τὸ Δοξᾶτον ἀνενέωσε τὴν θυσίαν του καὶ ὑπάρχει πλῆθος χωρίων, ἕκαστον τῶν ὁποίων συνέθεσε καὶ μίαν σελίδα μαρτυρίου εἰς τὴν νεωτέραν μακεδονικὴν ἱστορίαν, ἐνῷ συγχρόνως οἱ κάτοικοι τῆς Παρανεστίου περιοχῆς, οἱ θρυλικοὶ Ἀκρῖται ἐζωντάνευσαν παλαιοὺς ἐπικοὺς θρύλους, κατεδιώχθησαν, κατεσφάγησαν καὶ ὅσοι διεσώθησαν κατοικοῦν ἡμίγυμνοι καὶ πεινῶντες σήμερον, εἰς τὰς ἐγκαταλελειμμένας καὶ ἐρειπωμένας οἰκίας τῆς Δράμας, ἐνῷ τὰ χωρία των ἔχουν δηωθῆ καὶ πυρποληθῆ.

Διατροφή. — Ὅπως καὶ εἰς τὸν Νομὸν Σερρῶν, ἡ ἐπισιτιστικὴ

κατάστασις τοῦ Νομοῦ Δράμας δύναται νὰ διακριθῇ εἰς δύο κατηγορίας. Οὕτω, ἡ διατροφὴ εἰς τὰς περιοχὰς τῶν παραγόντων δημητριακοὺς καρποὺς χωρίων εἶναι σχετικῶς καλὴ καὶ οἱ κάτοικοι οὔτε ἄρτου, οὔτε ὀσπρίων, οὔτε κρέατος στεροῦνται τελείως. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Νομοῦ καὶ τὸ μεγαλύτερον τμῆμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον, ὀρεινὸν καὶ καπνοπαραγωγικόν, στερεῖται σήμερον καὶ αὐτῆς τῆς ἀπαραιτήτου βασικῆς τροφῆς. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ μόνον αὐτῆς ἐλάμβανον ἡμερησίως 100 δράμια ἄρτου χειρίστης ποιότητος (συγκειμένου ἐκ καλαμποκαλεύρου, κριθαλεύρου καὶ μπιζελαλεύρου).

Ἡ ὕπαιθρος στερεῖται ἐντελῶς ἄρτου. Ὡς ὑποκατάστατον τοῦ ἄρτου χρησιμοποιεῖται εἰς μεγάλην κλίμακα ἡ κολοκύνθη, πωλουμένη κατὰ τεμάχια εἰς τὴν ἀγοράν. Τὸ ἔλαιον εἶναι κάτι ἄγνωστον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς καθόδου τῶν Βουλγάρων, γίνεται δὲ μόνον χρῆσις χοιρείου λίπους εἰς τὰς ὀλίγας περιοχάς, αἵτινες διέτρεφον ζῶα. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸ κρέας, τὸ ὁποῖον λόγῳ τῆς σπάνιος χρημάτων, εἶναι ἀπρόσιτον. Σπανίζουν ἐπίσης τὰ ὄσπρια καὶ ἄγνωστος εἶναι ὁ σάπων. Ἐν συμπεράσματι, ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας ἡ διατροφὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι οἰκτρὰ καὶ περιορίζεται εἰς τὸν ὀλίγον ἄρτον τῆς διανομῆς (ἐν τῇ πόλει) καὶ εἰς τὰ ἐναπομένοντα λαχανικά, ἡ δὲ ἔλλειψις τοῦ σάπωνος συντελεῖ εἰς τὴν μετάδοσιν διαφόρων λοιμωδῶν νόσων.

Ἐπένδυσις.— Εἰς ὁλόκληρον τὸν Νομὸν τῆς Δράμας καὶ ἰδίως εἰς τὰ καπνοπαραγωγικὰ καὶ ὀρεινὰ χωρία, ὅπως εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἡ ἐμφάνισις τῶν κατοίκων ἀπὸ ἀπόψεως ἐπενδύσεως εἶνε τραγική. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ὄχι μόνον δὲν ἀνενεώθη ὁ ἱματισμὸς τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρχων ἢ ἐγένετο λεία τῶν κατακτητῶν ἢ, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης, ἀντηλλάγη μὲ εἴδη ἐπισιτισμοῦ. Τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα (ἐὰν δύνανται νὰ ὀνομασθοῦν οὕτω) τῶν κατοίκων, ἀποτελοῦν μωσαϊκὸν διαφόρων ἐμβαλωμάτων, σάκκοι δὲ παλαιοί, κουβέρται καὶ κουρτίναι μετετράπησαν εἰς εἴδη ἱματισμοῦ καὶ θεωροῦνται πολλάκις εὐτυχεῖς οἱ δυνάμενοι νὰ παρουσιασθοῦν οὕτω ἐνδεδυμένοι.

Ὑπόδησις.— Συνήθως οἱ κάτοικοι περιφέρονται ἀνυπόδητοι. Σπανίως ἀπαντᾷ τις φέροντας ξύλινα πέδιλα (τσόκαρα) καὶ τὰ τσαρούχια. Σπανιώτατον εἶνε τὸ θέαμα ὑποδημάτων.

Ὕδρευσις.— Γενικῶς ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμία ἀπολύμανσις ἢ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις. Δίκτυον ὑδρεύσεως κατεστραμμένον εἰς πολλὰ σημεῖα.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Δράμας διέθετε προπολεμικῶς περὶ τοὺς 150 ἰατρούς. Σήμερον ἡ μὲν πόλις ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ 8 ἰατρούς, ἡ δὲ ὕπαιθρος συγκειμένη ἐξ 165 χωρίων καὶ κωμοπόλεων, μόνον ἀπὸ 2.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Δράμας προπολεμικῶς ἐλειτούργουν, ἐκτὸς τῶν 4 ἰδιωτικῶν κλινικῶν, 2 πολιτικὰ νοσοκομεῖα, «τὸ Δημοτικὸν καὶ τὸ Κρατικόν», ὡς καὶ τὸ 4ον Γενικὸν Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον. Σήμερον ὁλόκληρος ὁ Νομὸς ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὸ μοναδικὸν Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον, διαθέτον περὶ τὰς 75 κλίνας ἐν συνόλῳ. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ Νοσο-

κομεῖον λειτουργεῖ Τμῆμα λοιμωδῶν νόσων, παθολογικόν, μαιευτικὸν καὶ χειρουργικόν. Τὸ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον τοῦ Νοσοκομείου, ἐλλείψει μέσων, λειτουργεῖ κατὰ τρόπον ὑποτυπώδη, ἐνῷ τὸ ἀκτινολογικὸν ἐργαστήριον δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἐλλείψει λαμπτήρων καὶ εἰδικοῦ ἰατροῦ. Ἐν τῷ συνόλῳ, τὸ Νοσοκομεῖον τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἐφοδιασμοῦ εἰς ὑγειονομικὸν ὑλικόν, κλίνας, κλινοστρωμνάς, κλινοσκεπάσματα, ἐγκαταστάσεις (ὑπάρχει εἷς μόνον παλαιὸς μικρὸς ἀποστειρωτικὸς κλίβανος) δὲν λειτουργεῖ.

Σημειοῦμεν ἀκόμη ἐνταῦθα, ὅτι τὸ Κρατικὸν Νοσοκομεῖον ἔχει κατεδαφισθῆ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Δράμας λειτουργεῖ ἀκόμη Παιδικὸς Σταθμός, εἰς τὸν ὁποῖον περιθάλπονται 150 παιδιά. Ἐπίσης λειτουργοῦν παιδικὰ συσσίτια, ὅπου παρέχεται τροφὴ διὰ 1000 παιδιά. Ἡ ἐνίσχυσις ἀμφοτέρων εἶναι ἀπαραίτητος.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Παρατηρεῖται εἰς ἀναλογίαν 70 %. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς οὐδὲν ἀνθελονοσιακὸν φάρμακον ὑπῆρχε καὶ οὐδεμία περίθαλψις ἐγένετο ἕνεκα ἐλλείψεως ἰατρῶν.

2) Φυματίωσις. — Ἀρκετὰ διαδεδομένη, ἰδίως εἰς τὴν μεγάλην ἡλικίαν. Εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρατηρεῖται ἡ τραχειοβρογχικὴ ἀδενῖτις μετὰ κλινικῶν ἐκδηλώσεων. Ἀναφέρονται καὶ κρούσματα φυματιώδους μηνιγγίτιδος καὶ περιτονίτιδος. Ἡ ἀναλογία τῆς παιδικῆς φυματιώσεως πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 10 %.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Κατὰ τοὺς τελευταίους 4 μῆνας, δηλαδὴ μέχρι τέλους Μαρτίου, ἐξηκριβώθησαν περὶ τὰ 120 κρούσματα τύφου καθ' ἅπαντα τὸν Νομόν, ἐξ ὧν περὶ τὰ 10 θανατηφόρα. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι μικρότερος τοῦ πραγματικοῦ, διότι πλῆθος περιπτώσεων, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἰατρῶν, δὲν διεγνώσθη.

4) Ἐπιδημικὴ μηνιγγῖτις. — Εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Δράμας ἐνοσηλεύθησαν 7 περιπτώσεις κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ 4 κατὰ τὸ πρῶτον 10ήμερον τοῦ Μαρτίου.

5) Τυφοειδής. — Ἀρκετὰ κρούσματα ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν Προσωτσάνης.

6) Ἰλαρά. — Ὑπῆρξε μία τῶν μεγαλυτέρων ἐπιδημιῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Τὰ κρούσματα ἦσαν ἀφθονώτατα, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας μέχρι τῆς ἐφηβικῆς. Τὰ 8)10 τῶν περιπτώσεων παρουσίασαν ὅλας τὰς ἐπιπλοκὰς τῆς νόσου, ἰδίᾳ δὲ βρογχοπνευμονίας, πνευμονίας μετ' ἐμπυημάτων καὶ πυώδεις ὠτίτιδας.

7) Ψώρα. — Ἄπειρα κρούσματα μετὰ ἐπιμολύνσεως ὑπολογιζόμενα εἰς 70 %.

8) Ἀφροδίσια. — Ὡς καὶ εἰς τὸν Νομὸν Σερρῶν, οὕτω καὶ ἐν-

ταῦθα ἡ παραμέλησις τῆς θεραπείας ἐπὶ τετραετίαν συνετέλεσεν εἰς τὴν μεγάλην ἐξάπλωσιν τῶν ἀφροδισίων, ἰδίᾳ δὲ τῆς συφιλίδος καὶ τῆς γονοκοκκικῆς οὐριθρίτιδος καὶ κολπίτιδος.

ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἐκ τῆς πόλεως τῆς Καβάλλας ἦτο ἐπίσης τραγική. Ἡ ἐρήμωσις τῶν ὁδῶν εἶναι καὶ ἐνταῦθα καταφανὴς καὶ ἡ ἀθλία ἐμφάνισις τῶν κατοίκων, ἀπὸ ἀπόψεως ἐπενδύσεως καὶ ὑποδήσεως γεννᾷ τὰς θλιβερωτέρας σκέψεις. Ἡ κακὴ διατροφὴ γίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως αἰσθητὴ εἰς τὰ χλωμὰ πρόσωπα τῶν παιδίων καὶ εἰς τὰ ἀποσκελετωμένα σώματα τῶν ἐνηλίκων, πολλοὶ τῶν ὁποίων δίδουν τὴν ἐντύπωσιν φαντασμάτων κινουμένων εἰς τὰς ὁδούς.

Διατροφή. — Κατὰ τὴν ἄφιξίν μας, διενέμετο διὰ τοῦ δελτίου ἄρτος ἀπαισίας ποιότητος καὶ εἰς ποσότητα 200 γραμμαρίων κατ' ἄτομον. Παρετηρεῖτο ἀκόμη ἔλλειψις καὶ αὐτῶν τῶν λαχανικῶν, τὰ ὁποῖα κατ' ἀραιὰ διαστήματα διενέμοντο διὰ τοῦ δελτίου. Ὑπάρχει τελεία ἔλλειψις κρέατος, ἐλαίου, ζακχάρεως, σάπωνος καὶ αὐτῶν τῶν ἰχθύων. Εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία ἡ ἀθλιότης ἦτο ἀκόμη μεγαλυτέρα. Ἡ διατροφὴ τῶν κατοίκων τῶν πεδινῶν περιοχῶν ἦτο σχετικῶς καλυτέρα.

Ἐπένδυσις. — Ἡ ἐμφάνισις τῶν κατοίκων ἀπὸ ἀπόψεως ἱματισμοῦ εἶναι ἐπίσης καὶ ἐδῶ οἰκτρά. Σάκκοι καὶ καναβάτσαι χρησιμοποιούμεναι ἄλλοτε διὰ τὴν περιτύλιξιν τῶν καπνῶν, μετετράπησαν ἤδη εἰς ἐνδύματα.

Ὑπόδησις. — Ὁμοία μὲ τὸν Νομὸν Σερρῶν καὶ Δράμας.

Ὕδρευσις. — Τὸ δίκτυον ὑδρεύσεως παραμένει ἄθικτον, οὐδεμία ὅμως ἀπολύμανσις τοῦ ὕδατος ἢ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις γίνεται λόγῳ τῆς ἐλλείψεως φαρμάκων.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Καβάλλας διέθετε προπολεμικῶς 80 ἰατροὺς ἐν συνόλῳ ἐξ ὧν οἱ 40 εἰργάζοντο ἐντὸς τῆς πόλεως. Σήμερον διαθέτει 29 ἰατρούς, ἐξ ὧν οἱ 16 ἐξυπηρετοῦν τὴν πρωτεύουσαν. Πρέπει νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα, ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν τελευταίων εἶναι ὑπερήλικες (ἄνω τῶν 70 ἐτῶν.)

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Καβάλλας ἐλειτούργει προπολεμικῶς, ἐκτὸς τῶν ἰδιωτικῶν κλινικῶν, καὶ ἕν Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον 60 κλινῶν. Τὸ ἐν λόγῳ Νοσοκομεῖον λειτουργεῖ καὶ σήμερον μὲ δύναμιν 100 κλινῶν καὶ ἀπότελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς τμήματα: 1) Χειρουργικόν, 2) Παθολογικόν, 3) Μαιευτικόν, 4) Λοιμωδῶν νόσων. Τὸ μαιευτικὸν τμῆμα διαθέτει 4 κλίνας καὶ παρετηρήσαμεν ἐκεῖ τὸ φαινόμενον 2 λεχωΐδων ἢ ἐπιτόκων, νοσηλευομένων εἰς τὴν αὐτὴν κλίνην. Τὸ Νοσοκομεῖον Καβάλλας λειτουργεῖ σήμερον κατὰ τρόπον ὑποτυπώδη, στερούμενον τῶν πάντων. Οὔτε ὑγειονομικὸν ὑλικόν, οὔτε ἐργαλεῖα, οὔτε μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον,

οὔτε κλινοστρωμνάς, κλινοσκεπάσματα κλπ. διαθέτει σήμερον. Αὐτὸ τὸ κτίριον τοῦ Νοσοκομείου εἶναι σεσαθρωμένον.

Ἡ πόλις τῆς Καβάλλας διαθέτει ἐπίσης ἕνα λαμπρὸν νεόκτιστον κτίριον Σανατορίου μὲ ἱκανότητα ἀναπτύξεως εἰς αὐτὸ 200 κλινῶν. Σήμερον νοσηλεύονται ἐκεῖ 70 ἀσθενεῖς ὑπὸ συνθήκας μᾶλλον κακάς, λόγῳ ἐλλείψεως μέσων. Ἡ τροφὴ τῶν νοσηλευομένων ἀσθενῶν ἀπετελεῖτο κατὰ κανόνα ἐκ λαχανικῶν καὶ πληγουρίου. Τὸ Ἵδρυμα διαθέτει ἐπίσης πλήρη ἐγκατάστασιν ἀκτίνων Χ. Ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἀκτινολογικῶν φίλμ καὶ εἰδικοῦ ἰατροῦ καθιστᾷ αὐτὴν ἄχρηστον.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς τὸ ποσοστόν της εἶναι μικρότερον ἢ εἰς τὰς πεδινάς, ὅπου φθάνει μέχρις 70 % ἐπὶ τῶν κατοίκων.

2) Φυματίωσις. — Εἰς τὴν πόλιν τῆς Καβάλλας παρατηρεῖται ἡ μεγαλυτέρα ἀναλογία φυματιώσεως ἐξ οἱασδήποτε ἄλλης Ἑλληνικῆς πόλεως. Ὑπολογίζεται εἰς 40 %. Ἡ παιδικὴ τραχειοβρογχικὴ ἀδενοπάθεια φθάνει μέχρις 90 %.

3) Ἰλαρά. — Ἐπιδημία εἰς ἀναλογίαν 90 % ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας μετὰ βαρειῶν ἐπιπλοκῶν.

4) Ψώρα. — Ἀναλογία 70 % περίπου.

5) Διφθερῖτις. — Ἀρκετὰ κρούσματα.

6) Ἀνεμοευλογιά. — Παρατηρεῖται εἰς ἀναλογίαν 30 %.

7) Ἀφροδίσια. — Μετὰ τὴν κατοχὴν παρατηρεῖται ἀνησυχαστικὴ ἐξάπλωσις τῆς συφιλίδος. Ὑπάρχει ἔλλειψις ἀντισυφιλιδικῶν φαρμάκων.

ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ

Ἡ εἰκὼν τῆς ἀθλιότητος εἶναι καὶ ἐδῶ ὁμοία μὲ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν βλέπει τις εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων ἀπὸ ἀπόψεως ἱματισμοῦ, διαβιώσεως καὶ ὑγειονομικῆς περιθάλψεως ἐμφανίζεται κακή.

Διατροφή. — Ὁ διανεμόμενος μόνον εἰς τὴν πόλιν ἄρτος εἶναι ἐλάχιστος καὶ κακῆς ποιότητος. Εἰς τὰ ὀρεινὰ καὶ καπνοπαραγωγικὰ χωρία καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Παρανέστιον περιοχὴν ἰσχύουν οἱ ἀθλιώτεροι ὅροι διατροφῆς καὶ διαβιώσεως ἐκείνης, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ συναντήσῃ τις εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐν γένει, εἰς ὁλόκληρον τὸν Νομὸν ἐλλείπει τὸ ἔλαιον, ὁ σάπων, αἱ λευκωματοῦχοι τροφαί, τὰ λίπη καὶ τὰ δημητριακά.

Ἐπένδυσις - Ὑπόδησις. — Ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῶν προηγουμένων Νομῶν.

Ὕδρευσις. — Ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμία ἀπολύμανσις ἢ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις ἐγένετο μέχρι σήμερον.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Ξάνθης διέθετε προπολεμικῶς 45 ἰατρούς. Σήμερον ἡ μὲν πόλις ἐξυπηρετεῖται δι' 6 ἰατρῶν, ἡ δὲ περιφέρεια δι' ἑνός, ἐγκατεστημένου εἰς Γενησσαίαν.

Λειτουργεῖ καὶ σήμερον τὸ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον Ξάνθης, εἰς τὸ ὁποῖον δύνανται ν' ἀναπτυχθοῦν 200 κλίναι, ἐνῷ σήμερον λειτουργοῦν 94. Πρόκειται περὶ νέου κτιρίου μὲ καλὰς ἐγκαταστάσεις, λειτουργοῦντος καὶ σήμερον ἱκανοποιητικῶς καὶ διαθέτοντος 4 τμήματα Παθολογικόν, Χειρουργικόν, Μαιευτικὸν καὶ Λοιμωδῶν νόσων. Ἡ ἔλλειψις πρὸ παντὸς χειρουργοῦ, ὑγειονομικοῦ ὑλικοῦ καὶ γενικῶς νοσοκομειακοῦ ἐφοδιασμοῦ καθιστᾷ οὐχὶ τελείαν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ Ἱδρύματος.

Ἡ ἔλλειψις Σανατορίου ἀναγκάζει τοὺς ἀσθενεῖς νὰ παραμένουν νοσηλευόμενοι εἰς τὰς οἰκίας των καὶ γεννᾷ κινδύνους μεταδόσεως φυματιώσεως.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἰατρῶν ὑπάρχει εἰς ἀναλογίαν 70 — 80 %.

2) Φυματίωσις. — Ηὐξήθη ἐσχάτως ἀνησυχαστικῶς. Ἐπὶ 40 ἀσθενῶν αἱ 5 — 6 περιπτώσεις εἶναι φυματιώσεις. Ἡ ἀδενοπάθεια τῶν παιδιῶν φθάνει τὰ 90 %.

3) Διφθερῖτις. — Ὑπάρχουν κρούσματα. Ἐλλείπει ἀντιδιφθεριτικὸς ὀρρός.

4) Ψώρα. — Ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Νομούς, παρατηρεῖται εἰς μεγίστην ἀναλογίαν.

5) Ἐπιδημικὴ μηνιγγῖτις. — Τρία κρούσματα κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ τρία κατὰ τὸ πρῶτον ὀκταήμερον τοῦ Μαρτίου, ἐξ ὧν τὰ 2 θανατηφόρα.

6) Ἀφροδίσια. — Ἡ κληρονομικὴ σύφιλις παρουσιάζεται λίαν ηὐξημένη σήμερον. Εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία τὰ κατοικούμενα ὑπὸ Μουσουλμάνων φθάνει τὰ 70 % — 80 %.

ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

Ἡ πόλις τῆς Κομοτινῆς παρουσιάζει ὄψιν καλυτέραν τῶν ἄλλων, ἃς εἴχαμεν προηγουμένως ἐπισκεφθῆ καὶ οἱ ὅροι διαβιώσεως ἐν αὐτῇ εἶ-

ναι περισσοτερον ὑποφερτοί. Ἡ ὕπαρξις τροφίμων ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τὸ θέαμα τῶν κατοίκων, οἱ ὁποῖοι εἶναι βέβαια κακῶς ἐνδεδυμένοι, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἐνδεδυμένοι, παρέχει εἰς τὸν ἐπισκέπτην, ὅστις ἐδοκίμασε τόσον ἀλγεινὰς ἐντυπώσεις ἐκ τῶν προηγουμένων πόλεων, μίαν αἴσθησιν μικρᾶς ἀνακουφίσεως.

Διατροφή. — Ὅπως καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρω, οἱ ὅροι τῆς διατροφῆς εἶναι καλύτεροι εἰς τὸν Νομὸν Ροδόπης, πλὴν τῶν ὀρεινῶν χωρίων. Ὑπάρχει καὶ ἄρτος καὶ ὄσπρια καὶ κρέας τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς. Ἐλλείπουν πάντως τὸ ἔλαιον (ἀντικαθιστώμενον διὰ χοιρείου λίπους), ὁ σάπων, ἡ ζάκχαρις καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ εἴδη, ἅτινα ὁ εὔφορος οὗτος Νομὸς δὲν παράγει.

Ἐπένδυσις καὶ ὑπόδησις. — Παρ' ὅλον ὅτι οἱ κάτοικοι δὲν ἐμφανίζουν τὴν τραγικὴν κατάστασιν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τῶν προηγουμένων Νομῶν, ὁ ἐφοδιασμός των δι' εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως εἶναι τελείως ἀπαραίτητος καὶ ἐπείγων.

Ὕδρευσις. — Ὡς καὶ τῶν προηγουμένων Νομῶν.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Ροδόπης διέθετε προπολεμικῶς 32 ἰατρούς, ἐξ ὧν οἱ 16 εἰργάζοντο εἰς τὴν πόλιν καὶ οἱ 16 εἰς τὴν περιοχήν. Σήμερον ἡ πόλις ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ 9 ἰατρούς, ἐνῷ ὁλόκληρος ὁ ὑπόλοιπος Νομὸς οὐδένα ἰατρὸν ἔχει.

Ἡ πόλις τῆς Κομοτινῆς διαθέτει τὸ τελειότερον Νοσοκομεῖον Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Πρόκειται περὶ ὡραίου νεοκτίστου καὶ καθ' ὅλα συγχρονισμένου κτιρίου, εἰς τὸ ὁποῖον δύνανται ἀνέτως ν' ἀναπτυχθοῦν 100 κλῖναι, ἐνῷ σήμερον λειτουργοῦν 65, ἐκ τῶν ὁποίων 30 διὰ τὸ Παθολογικὸν τμῆμα καὶ Μαιευτικόν, 30 διὰ τὸ Χειρουργικὸν καὶ 5 διὰ τὸ τμῆμα Λοιμωδῶν νόσων. Ὁ βανδαλισμὸς τῶν Βουλγάρων ἔχει ἐκδηλωθῆ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ. Αἱ δύο αἴθουσαι τοῦ Χειρουργείου ἦσαν πλήρεις κοπράνων, ἀπορριμμάτων καὶ τροφῶν. Ἡ ἔλλειψις ὑγειονομικοῦ ὑλικοῦ, ὡς καὶ ὅλων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Νοσοκομείου εἰδῶν, ἀναγκάζει τὸ ὡραῖον αὐτὸ Ἵδρυμα νὰ λειτουργῇ σήμερον ὑποτυπωδῶς.»

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 90 — 95 % μὲ ποσοστὸν μεγαλοσπληνίας 50 %.

2) Φυματίωσις. — Φθάνει εἰς ἀναλογίαν 10 %.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Ἀναφέρονται δύο κρούσματα κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.

4) Ἐπιδημικὴ μηνιγγῖτις. — Δύο περιπτώσεις κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ δύο κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον, ἐξ ὧν ἡ μία θανατηφόρος.

5) Ἰλαρά. — Ἐπιδημία μὲ ἀναλογίαν 80 % ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

6) Ἀφροδίσια. — Ἡ κληρονομικὴ σύφιλις ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 70 % — 75 % εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ἡ νόσος ἐπεξετάθη ἐπικινδύνως καὶ ὑπεβοηθήθη ἡ ἐξάπλωσίς της ὑπὸ τῶν κατακτητῶν ἐσκεμμένως.

ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ

Ἡ εἰκὼν τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς καταστροφῆς ἐπαναλαμβάνεται καὶ πάλιν μετὰ τὴν Ξάνθην, εἰς τὴν Ἀλεξανδρούπολιν. Κακοὶ ὅροι διατροφῆς, ἐρήμωσις καὶ ἐπιμελὴς ἐργασία ἐρειπώσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐπιδρομέως, πενία καὶ παντοειδεῖς στερήσεις, καθιστοῦν τὴν διαβίωσιν τῶν δυστυχῶν κατοίκων οἰκτρὰν καὶ ἐλεεινήν.

Διατροφή. — Ἡ διατροφὴ εἶναι ὁμοία περίπου μὲ τὴν τῶν Μακεδονικῶν πόλεων. Ἀνεπαρκὴς ὁ ἄρτος, τὸ λίπος καὶ τὰ λαχανικὰ καὶ παντελὴς ἔλλειψις ἐλαίου καὶ σάπωνος. Τέλειος ἐν μιᾷ λέξει ὑποσιτισμὸς τῶν κατοίκων.

Ἐπένδυσις καὶ ὑπόδησις. — Ὡς καὶ τῶν ἄλλων Μακεδονικῶν πόλεων.

Ὕδρευσις. — Ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμία ἀπολύμανσις ἢ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις τοῦ ὕδατος.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἀλεξανδρουπόλεως ὑπῆρχον προπολεμικῶς 21 ἰατροί. Σήμερον ἐργάζονται ἐντὸς τῆς πόλεως 7 ἰατροὶ καὶ εἷς ἰατρὸς εἰς τὰς Φέρρας.

Ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως διαθέτει σήμερον ἕν μικρὸν Νοσοκομεῖον 42 κλινῶν. Πρόκειται περὶ παλαιοῦ κτιρίου, ἀκαταλλήλου διὰ τὸν προορισμόν του καὶ ἀδυνατοῦντος νὰ λειτουργήσῃ σήμερον ἐπωφελῶς λόγῳ τῆς ἐλλείψεως μέσων.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 86 % μὲ ποσοστὸν μεγαλοσπληνίας 30 %. Ὑπάρχει ἔλλειψις φαρμάκων καὶ ἀνθελονοσιακῶν φαρμάκων.

2) Φυματίωσις. — Φθάνει εἰς ἀναλογίαν 35 %. Ἡ ἀδενοπάθεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας 80 %.

3) Διφθερῖτις. — Ἀναφέρονται 50 κρούσματα κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας.

4) Ἱλαρά. — Ἐπιδημία εἰς ἀναλογίαν 80 %.

5) Ψώρα. — Μεγίστη διάδοσις.

6) Ἀφροδίσια. — Ἀπαντᾷ ἡ σύφιλις εἰς ἀναλογίαν 15 % εἰς τὴν νέαν ἡλικίαν.

7) Ἐπιλόχιος. — Ὑπάρχουν ἀρκεταὶ περιπτώσεις καὶ μάλιστα θανατηφόροι.

8) Λύσσα. — Ἐσημειώθησαν τρία κρούσματα.

Ἀριθ. 28

Ἔκθεσις τοῦ Δημητρίου Ἀγελάστου, κατοίκου Κηπιῶν τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου περὶ ἁρπαγῆς, βιασμοῦ καὶ θανάτου τῆς θυγατρός του Θεοδώρας, πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ ἐπαράτου ἔτους 1943, λόγῳ τῆς πείνης καὶ τοῦ ἐκ τῶν Βουλγάρων φόβου, παρέλαβα, ἐγὼ ὁ κάτωθι ὑπογεγραμμένος πατὴρ τῆς παθούσης, Δημήτριος Ἀγέλαστος, τὴν θυγατέρα μου Θεοδώραν, ἐτῶν 21 καὶ μετέβαινα εἰς Γερμανίαν πρὸς εὕρεσιν ἐργασίας, κυρίως ὅμως πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ διαρκοῦς φόβου καὶ ἀπειλῆς τῶν Βουλγάρων. Τὴν 3ην Νοεμβρίου εἴχαμεν φθάσει εἰς τὴν Σόφιαν, ἀπὸ ὅπου μετὰ δύο ἡμέρας θὰ ἐφεύγαμεν μὲ ἄλλους πολλοὺς σιδηροδρομικῶς διὰ Βιέννην. Τὴν νύκτα ὅμως τῆς 5ης πρὸς τὴν 6ην, ἐνῷ ἐπεστρέφαμεν ἐγὼ καὶ ἡ θυγάτηρ ἀπὸ τὸ ἐστιατόριον εἰς τὰ εἰδικὰ παραπήγματα, ὅπου ἐμέναμε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους συνταξιδιώτας μας καὶ εἰς μίαν στενωπόν, παρουσιάσθησαν αἴφνης ἐνώπιόν μας τρεῖς Βούλγαροι πολῖται ὡπλισμένοι μὲ μαχαίρια καὶ πιστόλια καὶ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν ὅπλων των μᾶς ἔσπρωξαν μέσα καὶ ἕνα παρακείμενον σταῦλον. Ἐκεῖ, ἐνῷ ἕνας ἐξ αὐτῶν μὲ ἐφρούρει μὲ τὸ περίστροφόν του, οἱ ἄλλοι ἐπεδόθησαν εἰς τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον ἔργον των, πληγώνοντας συγχρόνως διὰ μαχαίρας τὴν σθεναρῶς ἀνθισταμένην εἰς τὰς βδελυράς των προθέσεις κόρην μου. Εἰς μίαν στιγμὴν διαλαθών τὴν προσοχὴν τοῦ φύλακός μου ἐπήδηξα ἔξω τῆς ἡμοιανοιγμένης θύρας καὶ ἔτρεξα κραυγάζων εἰς βοήθειαν, πλὴν ὅμως οὐδένα συνήντησα νὰ μὲ ἀκούσῃ καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃ. Τέλος τρέχων ἔφθασα εἰς μίαν κεντρικὴν ὁδόν, ὅπου συνήντησα ἕνα Βούλγαρον ὑπαξιωματικὸν τῆς χωροφυλακῆς, εἰς ὃν ἀπετάθην καὶ τοῦ εἶπα τὰ καθέκαστα, πλὴν ὅμως, δυστυχῶς δι' ἐμέ, ἠρνήθη νὰ μὲ βοηθήσῃ, προφασισθεὶς ἔλλειψιν δυνάμεως. Τότε ἐνεθυμήθην ὅτι εἰς τὰ παραπήγματα ὅπου ἐμέναμεν, εἴχαμε καὶ δύο Βουλγάρους χωροφύλακας διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως. Ἔσπευσα λοιπὸν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἀμέσως οἱ δύο χωροφύλακες καὶ συνταξιδιῶται μας ἐσπεύσαμεν εἰς τὸν τόπον τῆς διαπράξεως τοῦ

ἐγκλήματος, πλὴν ὅμως λόγῳ τοῦ σκότους ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ὅτι ἤμην ξένος ἀφ' ἑτέρου, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω τὴν ὁδὸν καὶ τὸν σταῦλον, ὅπου ἐκρατεῖτο καὶ ἐτυραννεῖτο ἡ θυγάτηρ μου. Οὕτω οἱ μὲν χωροφύλακες μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν, ἄλλως τε δὲν εἶχαν καὶ καμμίαν διάθεσιν νὰ βοηθήσουν ἕνα Ἕλληνα, ἐγὼ δὲ μὲ μερικοὺς ἄλλους, ἀφοῦ περιεπλανήθημεν ἐπ' ἀρκετὸν ἀκόμη, ἐπεστρέψαμεν ἄπρακτοι καὶ τὰ παραπήγματά μας. Κατὰ τὴν 5ην πρωϊνὴν κλαίων ἤρχισα πάλιν τὸ ἄχαρι ἔργον μου. Εἰς ἕνα δὲ ἀστυνομικὸν τμῆμα, ὅπου μὲ εἶχεν ὁδηγήσει ἕνας Βούλγαρος, ἵνα μοῦ παράσχουν ἐνίσχυσιν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς θυγατρός μου, ἐλάβαμε τηλεφώνημα ὅτι μόλις ἐπέστρεψεν αὕτη εἰς τὰ παραπήγματα. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἔσπευσα πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ ηὗρα τὴν κόρην μου εἰς ἐλεεινὰ χάλια, κατατραυματισμένην διὰ μαχαίρας εἰς διάφορα μέρη τῶν κάτω ἄκρων της, γρατζουνισμένην καὶ αἱμόφυρτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ γενικὰ εἰς ἀξιοδάκρυτον κατάστασιν. Ἐσκέφθην νὰ ἐπιστρέψω πίσω, πλὴν ὅμως ἡ μαύρη δυστυχία καὶ ὁ φόβος ἐβασίλευεν εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ τὴν θεραπεύσω, ποῦ φάρμακα, ἰατρὸς καὶ τροφή; Ὅλα αὐτὰ μὲ ἠνάγκασαν μετὰ 25 ἡμερῶν παραμονὴν εἰς Σόφιαν, ὅπου συνῆλθεν ὀλίγον ἡ θυγάτηρ μου, νὰ τὴν παραλάβω καὶ ἀναχωρήσω διὰ Βιέννην. Ἐκεῖ ὅμως, λόγῳ τῆς γενομένης εἰς αὐτὴν προσβολῆς καὶ τοῦ τρόμου ὃν ὑπέστη, ἠσθένησε. Ὀσημέραι δὲ βαρέως φέρουσα τὴν προσβολήν, ὑπέστη ὁριστικὸν ψυχικὸν καὶ σωματικὸν κλονισμόν, τὴν δὲ 15ην Μαΐου 1944 ὑπέκυψε ἀπὸ μαρασμόν. Θὰ ἦτο παράλειψις, ἂν δὲν προσθέσω τὰς κοροϊδίας, μὲ τὰς ὁποίας μᾶς περιέβαλλον οἱ Βούλγαροι ἀνώτεροι δικαστικοὶ καὶ ἀστυνομικοὶ Σόφιας, εἰς οὓς ἀπετάθην διὰ νὰ εὕρω δικαιοσύνην. Ἀλλοίμονον! Εὐκολώτερον κανεὶς δύναται νὰ εὕρῃ τὸ δίκαιόν του μεταξὺ τῶν ἀγρίων τῆς Ἀφρικανικῆς ζούγκλας, παρὰ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βουλγαρίας καὶ μάλιστα ἂν εἶναι καὶ Ἕλλην. Ὅπως ὅμως ἐξωδίκως ἔμαθα, ὁ εἷς ἐκ τῶν δραστῶν ἦτο ἀστυνομικὸς καὶ ὁ ἕτερος δημόσιος ὑπάλληλος. Εἴδατε καὶ θαυμάσατε πολιτισμὸν καὶ λαόν!

Ἐν Ἐλευθερουπόλει τῇ 19 Μαΐου 1945

Ἀριθ. 29

Διαρπαγέντα ἔπιπλα, ὄργανα καὶ ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας ἐκ τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Καβάλλας.

α') ΣΧΟΛΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ὄργανα, ἔπιπλα, σκεύη, ὑλικὰ τῆς Σχολῆς ἐλλείποντα:

Ἔ π ι π λ α γ ρ α φ ε ί ω ν. — Διευθυντοῦ, ὑποδιευθυντοῦ, καθηγητῶν. Γραφεῖα πολυτελείας νέα, καθίσματα, ἐταζέραι κλπ. Βιβλιοθῆκαι ὑπηρεσιακῶν βιβλίων, τετραδίων, ἐκκρεμὲς ὡρολόγιον, μέγα ραδιόφωνον νεωτάτου τύπου R. C. A., μετὰ ἐξωτερικοῦ μεγαφώνου. Ὀγδοήκοντα καθίσματα, περὶ τὰ 100 θρανία, πίνακες, βάθρα, τράπεζαι παραδόσεων, 20 θερμάστραι μετ' ἐξαρτημάτων.

Β ι β λ ι ο θ ή κ η. — Βιβλιοθῆκαι μὲ 2.000 περίπου τόμους βιβλίων,

Μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν μετὰ τῆς εἰδικῆς βιβλιοθήκης της (14 τόμοι διεσώθησαν). Ἐγκυκλ. Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη (5 τόμοι διεσώθησαν). Πλήρης συλλογὴ εἰκόνων ἡρώων Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁμοίως ἱστορικῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων. Χάρται γεωγραφικοὶ ἐπὶ πεπιεσμένου χάρτου ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ ἠπείρων, πολιτικοί, φυσικοὶ ἐκδ. Hachette. Χάρται, εἰκόνες, πίνακες, φυσικῆς, ἀνθρωπολογίας, ζωολογίας, φυτολογίας κλπ. Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων. Περὶ τὰς 40 εἰκόνες πλαισιωμέναι, θρησκευτικῶν θεμάτων.

Ἐργαστήρια. — 1) Φυσικῆς: Πλήρης σειρὰ ὀργάνων φυλασσομένων ἐντὸς ὑελοφράκτων προθηκῶν: Μηχανικῆς, ὑδροστατικῆς, ἀεροστατικῆς, θερμότητος, ἀκουστικῆς, ὀπτικῆς, συμπεριλαμβανομένου μικροσκοπίου νεωτάτου τύπου, ἐπιδιασκοπίου τύπου 1938 μετὰ λυχνιῶν 500 Watts. Κινηματογραφικὸς προβολεὺς ὡς καὶ πολυάριθμοι πλάκες προβολῆς (ἱστορίας, γεωγραφίας, ἀνατομίας, ζωολογίας κτλ.). Ὄργανα μαγνητισμοῦ, ἠλεκτρισμοῦ, στατικοῦ καὶ δυναμικοῦ, μηχαναὶ ἠλεκτρικῆς παραγωγῆς στατικαὶ καὶ δυναμικαί.

2) Χημείας: Ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ὄργανα μεθ' ὅλων τῶν ἀντιδραστηρίων (200 καὶ πλέον ἤδη χημικῶν οὐσιῶν).

Ζωολογικὸν Μουσεῖον. — 1) Μεγάλα προπλάσματα ἀνθρωπολογίας ἐπὶ ξυλίνου πίνακος (ἐγκεφάλου, ὠτός, ὀφθαλμοῦ, πεπτικῆς συσκευῆς, χυλοφόρων, κυκλοφορίας.) 40 περίπου μεγάλα ταριχευμένα ζῷα καὶ πτηνά.

Ὀρυκτολογικὸν Μουσεῖον. Πλήρης συλλογὴ πετρωμάτων ἐντὸς εἰδικῶν κιβωτίων προθηκῶν: Κρυσταλλογραφικὰ σχήματα συρμάτινα ὅλων τῶν κρυσταλλικῶν συστημάτων.

Ξυλουργικὰ ἐργαλεῖα. — Πλήρης συλλογὴ ἐντὸς ἰδιαιτέρας θήκης. Ὄργανα τεχνικῶν μαθημάτων (βιβλιοδετικῆς κ.λ.π.).

Ὄργανα γυμναστικῆς. — Τύμπανα, σάλπιγγες, ὅπλα σκοποβολῆς, ἔδρανα, δίκτυα βόλλεϋ, ἀθλητικὰ καὶ ποδοσφαιρικὰ ὑποδήματα κ.λ.π.

γ) ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

1) Εἴδη καὶ ἔπιπλα γραφείων: Ὅτι καὶ εἰς τὴν Σχολὴν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

2) Χάρται ἱστορικοί, γεωγραφικοί.

3) Βιβλιοθῆκαι μὲ 1500 τόμους. (Ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία σώζεται, φυλασσομένη εἰς κατοικίαν, ὡς καί τινα βιβλία.)

4) Θρανία 250.

5) Ὄργανα καὶ ἀντιδραστήρια χημείας.

6) Ὄργανα γυμναστικῆς (τύμπανα κλπ.).

γ) ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

1) Ἔπιπλα, σκεύη γραφείου, ἀρχειοθῆκαι, βιβλιοθῆκαι, ἔπιπλα 3, μὲ 1.000 τόμους.
Θρανία: 125. Καθίσματα: 30.
Χάρται γεωγραφικοί: Πλήρης συλλογὴ Ἐκδοσις Hachette.
Γραφομηχαναὶ 3.
Τράπεζαι, 2 πολυτελείας καὶ 6 διδασκαλίας μετὰ βάθρων.
Ὄργανα Γυμναστικῆς.

Ἀριθ. 30

Ἔκθεσις περὶ ζημιῶν εἰς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, Μουσεῖα τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ

Ἐν Ἀμφιπόλει καὶ παρὰ τὴν Θρακικὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος, ὅπου ἄλλοτε τὸ ἐργοστάσιον τῆς Monx - Ulen, κατέκειτο ἓν μέγα ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον καὶ 2 ἐπιγραφαί: τὸ ἑλληνιστικὸν διάγραμμα (Rev. Arch. 1934 σ. 40) καὶ ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ Κόρη Λειμωνία (Rev. Arch. 1935, 11, 67 ἀρ. 2). Ποῦ εὑρίσκονται σήμερον τὰ ἀρχαῖα ταῦτα δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν. Κατὰ πληροφορίας χωρικῶν, οἱ Βούλγαροι κατεδάφισαν τὴν ἄλλοτε ἐκεῖ εὑρισκομένην μικρὰν ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς ὁποίας τὰ ὑλικὰ μετέφερον καὶ ἐχρησιμοποίησαν εἰς τὴν οἰκοδόμησιν φυλακίου παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Στρυμόνος. Τὸ φυλάκιον εἶναι σήμερον ἐπιχρισμένον καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωρισθοῦν ἐκεῖ τὰ ἄλλοτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὑρισκόμενα ἀνάγλυφα BCH, 1931 καὶ 173 2. 3. 5. 6. 8.

Κατὰ μαρτυρίαν τῶν χωρικῶν Στεργίου Μπαρμπούτη καὶ Φιλίππου Κοχλιαρίδη, κατοίκων Ἀμφιπόλεως, οἱ Βούλγαροι μετέφεραν καὶ ἄλλα μάρμαρα εἰς τὸ χωρίον Προβίστα (Παλαιακώμη)· δὲν κατέστη ὅμως εἰς ἡμᾶς μέχρι σήμερον δυνατὸν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν πληροφορίαν. Ὁ ὀλίγον ἀνατολικῶς τοῦ σημείου τούτου βυζαντινὸς πύργος τῆς Ἀμφιπόλεως μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «ἐν τούτῳ οἱ πιστοὶ νικῶσιν» δὲν ἔπαθε καμμίαν ζημίαν, ἂν καὶ πέριξ αὐτοῦ ἐσκάφησαν χαρακώματα. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἡ ὑπὸ τοῦ Ε. Πελεκίδη ἀνασκαφεῖσα Βασιλική, ἔνθα ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Ροιμητάλκου, εἶναι ἄθικτος. Διάφορα γλυπτὰ Ρωμαϊκῶν χρόνων (BCH, 1931, 181 10) εὑρίσκονται εἰς τὴν θέσιν των. Χαρακώματα πολλὰ ἀνεσκάφησαν εἰς ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἡ διαταραχθεῖσα ὅμως ἐπίχωσις εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου βυζαντινῶν χρόνων. Πολλοὶ πλίνθοι, ἐπιθήματα κιονίσκων, ἐπιχρίσματα καὶ μαρμαροστρώσεις ἐξήχθησαν ἐκ τῶν χαρακωμάτων τούτων. Ἀρχαῖον στρῶμα δὲν διεταράχθη, διότι ἡ νεωτέρα ἐπίχωσις εἶναι πολὺ μεγάλη. Ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φιλίππου Κοχλιαρίδη ἐπιγραφὴ εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν της. Δὲν ἀνευρέθη ἡ ἐπιγραφὴ Μίδας Μιθραδάτου (Θρακικὰ 1940, 80, 27, 28). Ἀντιθέτως εἰς τὴν οἰκίαν Νικολάου Κοχλιαρίδη εὑρίσκεται νεωστὶ ἀνευρεθεῖσα ἐπιτυμβία στήλη: «Δωροὺς Στρυμόνι τῷ ἀνδρί».

Ἐκ τῶν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Παγγαίου κατοικούντων χωρικῶν

ἐπληροφορήθημεν ὅτι οἱ Βούλγαροι κατέκαυσαν τὴν Μονὴν τῆς Εἰσιφοινίσσης (Παγγαίου).

ΚΑΒΑΛΛΑ

Εἰς τὴν Καβάλλαν ἀνεύρομεν τὸ Μουσεῖον ἀνοικτόν. Τὸ ὑπόγειόν του μάλιστα ἄνευ θυρῶν καὶ παραθύρων, πλῆρες ἀκαθαρσιῶν καὶ λεηλατημένον. Ἐκ τοῦ Μουσείου ἐξηφανίσθησαν αἱ δύο προθῆκαι αὐτοῦ. Ἡ πρώτη περιεῖχε τὰ ὄστρακα τῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Παρθένου ἐν Νεαπόλει (Καβάλλα) πυρῶν, ΑΕ 1938 σ. 106 ἑξ., τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Καλαμίτσας, Σπηλαίου Νυμφῶν Ἡρακλείτσας ΠΑΕ 1938 σ. 87, Ἀκροποτάμου κτλ., ὄστρακα καὶ ἀγγεῖα καὶ δύο ἀργυρᾶ νομίσματα Νεαπολιτῶν ΑΕ 1936 σ. 36 εἰκ. 52. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως οὐδεμίαν πληροφορίαν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσουν περὶ τῶν διαρπαγῶν, διότι ἔζων πάντοτε ἐν περιορισμῷ. Ἐκ μερικῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα εὕρομεν ἐπὶ τῶν κάτωθι τοῦ Μουσείου βράχων (ΑΕ 1938 εἰκ. 8, I καὶ εἰκ. 22 — 23), φαίνεται ὅτι μέγα μέρος τοῦ περιεχομένου τῶν προθηκῶν αὐτῶν ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκ τοῦ Μουσείου λείπει ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ (ΑΕ 1936 σ. 34 εἰκ. 49 — 50). Ἡ ἄλλη εἰκών (47 — 48) ἀνευρέθη ἔξω εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου Ἰνδοὶ στρατιῶται ἔχουν κατασκηνώσει, νὰ στηρίζῃ τὸ ἄκρον μιᾶς σκηνῆς. Πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, εἶναι ἐρριμένα σήμερον ἐντὸς 2 κοιλωμάτων τοῦ ἐδάφους, ὅπου ἦσαν ἄλλοτε πολυβολεῖα ἢ τηλεβόλα. Πρὸς τὸ παρόν, καλὸν εἶναι νὰ μὴν ἐξαχθῶσιν ἐκεῖθεν, δὲν γνωρίζομεν δὲ τί εὑρίσκεται ἐπακριβῶς ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων. Εἰς ἕν σημεῖον τοῦ τοίχου τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ Μουσείου εὑρίσκετο ἄλλοτε τοποθετημένον ἐπὶ μικροῦ ραφίου ἐκ δίσκου ἀνάγλυφον Διοσκούρων—Θρακῶν ἱππέων, πολυγωνικοῦ κάπως περιγράμματος. Τὸ περίγραμμα παραμένει εἰσέτι ἐπὶ τοῦ τοίχου, διότι μετὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀναγλύφου ἐκεῖ, ὁ τοῖχος ἐβάφη καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ χρώματος φανερώνει τὰς διαστάσεις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀντικειμένου.

Σήμερον, ἀντ' αὐτοῦ εὑρίσκεται μικρότερον ἀνάγλυφον Διὸς Σβελθιούρδου, ἐπὶ βυζαντινοῦ κυματίου· ἐγένετο λοιπὸν κατὰ τὴν κατοχὴν κάποια διαρρύθμισις τοῦ περιεχομένου τοῦ Μουσείου καὶ πιθανῶς ἐκ μέρους εἰδικοῦ ἀρχαιολόγου. Ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐκτεθειμένων ἀρχαίων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν ,σώζεται δὲ μία εἰσέτι, κάτωθεν τοῦ ἀναγλύφου Robinson, Incript. form Mac 1938 Tapa, LXIX, 38 εἰκ. 34, γραμμένη προφανῶς ἀπὸ εἰδικόν, διότι εἶναι καὶ βιβλιογραφικῶς ἐνημερωμένη. Δὲν ἀνευρέθη ἡ Ρωμαϊκῶν χρόνων κεφαλὴ παιδὸς Collarf, Philippes πιν. LXXX III 4, ἐνῷ ἡ αὐτόθι εἰκ. 3 κεφαλὴ Τύχης - Κυβέλης ἀνευρέθη ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν θάλασσαν, κάτωθεν τοῦ Μουσείου, ὅπου καὶ τὰ ὄστρακα ὡς ἀνωτέρω. Πολλαὶ ἄλλαι κεφαλαὶ ἐξήχθησαν ἐκ τῶν σιδηρῶν στηριγμάτων καὶ τῶν γυψίνων βάσεών των, τῆς κεφαλῆς δὲ τῆς Ἀθηνᾶς (BCH 1935 πιν. VII δὲν σώζεται παρὰ μικρὸν μόνον θραῦσμα. Ἐντὸς τῆς δευτέρας προθήκης τοῦ Μουσείου, ἐκτὸς διαφόρων ἄλλων εὑρημάτων, εὑρίσκετο καὶ ἡ χαλκῆ κεφαλὴ ἐκ Φιλίππων μετ. χρόνων, ἡ ὁποία δὲν ἀνευρέθη. Εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ Μουσείου ἔκειτο ἀμέσως μετὰ τὴν εἴσοδον ἡ βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ τῶν τελευταίων Κομνηνῶν ἐπὶ τοῦ

τείχους Καβάλλας (ΑΕ 1937 β' σελ. 464 εἰκ. 1), ἡ ὁποία ἐπίσης δὲν ἀνευρέθη. Ἐκ τῶν τριῶν τεμαχίων ἰωνικοῦ κυματίου (ΑΕ 1936 σελ. 24, εἰκ. 34), μόνον τὸ κάτω εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του. Ὅτι εἰς τὸ Μουσεῖον Καβάλλας εἰργάσθη κατὰ τὴν κατοχὴν κάποιος ξένος ἀρχαιολόγος, φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μετεφέρθη ἐκεῖ, ἄγνωστον πότε, μία ἐπιτυμβία στήλη Ἰσιδώρου Νικοστράτου Ἀθηναίου... Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ διαρπαγὴ καὶ ἡ λεηλασία ἐκ τῶν ξυλίνων βάθρων, ἐπίπλων τοῦ Μουσείου καὶ τῆς αὐτόθι εἰς εἰδικὴν αἴθουσαν στεγαζομένης Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης, ἧς οὐδὲ ἴχνος σώζεται, ἔγινε περὶ τὸ τέλος τῆς κατοχῆς.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ

Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Φιλίππων οἱ Βούλγαροι ἀφήρεσαν τὰ δύο μεγάλα τεμάχια τοῦ νοτίου στυλοβάτου τῆς Βασιλικῆς τοῦ ἕκτου αἰῶνος, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι γραμμέναι αἱ ὑπ' αὐτῶν «πρωτοβουλγαρικαὶ» λεγόμεναι ἐπιγραφαὶ Bull cor. Hell 1928, 125 ἑξ. πίν. VI — VII, τὸ παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν γωνίαν τοῦ Forum Romanum παλαιότερον ψηφιδωτὸν μὲ θέματα τεῖχος - πόλεως Philippes πίνκ. LII — LIII. Τὰ ψηφιδωτὰ τῶν Θερμῶν αὐτόθι πίναξ LV 2 καὶ LV 1, κατεστράφησαν τελείως. Ἐκ τῶν ψηφίδων τῶν εὑρισκομένων ἐκεῖ δὲν ἀποκλείεται νὰ μετεκομίσθησαν μεγάλα τεμάχια καὶ δὴ τὸ («ἔμβλημα» πίν. LVI, 1). Ἐκ διαφόρων σημείων ἢ κτιρίων τῆς ἀνασκαφῆς, οἱ Βούλγαροι ἀφήρεσαν πολλοὺς λίθους, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν ὡς οἰκοδομικὸν ὑλικόν. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἄλλοτε οἰκήματος τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἀνήγειραν οἱ Βούλγαροι μεγαλοπρεπὲς οἴκημα, παραβλέψαντες τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ χῶρος ὅπου ἔκειτο τὸ τέως πρόχειρον οἴκημα ἔπρεπε κάποτε νὰ ἀνασκαφθῇ. Ἡ θεμελίωσις τοῦ νέου κτιρίου, ἔχοντος μάλιστα καὶ ὑπόγεια διαμερίσματα, κατέστρεψεν ἀσφαλῶς μέγα μέρος τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ε' αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ ἀσκάπτου μέρους τῆς ὁποίας καὶ ἀνηγέρθη.

ΘΑΣΟΣ

Εἰς τὴν Θάσον, τὸ Μουσεῖον ἔμεινεν ὡς ἐκ θαύματος ἄθικτον. Πλὴν μερικῶν χαλκῶν νομισμάτων καὶ κεφαλῶν μικρῶν πηλίνων εἰδωλίων ἀκαταγράφων, διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ὁποίων εὐθύνεται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀντὶ τοῦ μονίμου φύλακος διορισθεὶς γνωστὸς Πολύγνωτος Κλωνάρης — ὑπάλληλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς — οὐδὲν ἀντικείμενον λείπει ἐκ τοῦ Μουσείου. Ἀντιθέτως μάλιστα νεώτερα τυχαῖα εὑρήματα: Μέγα ρωμαϊκὸν ἀνάγλυφον, ἐπιγραφαὶ καὶ πήλινοι ὀξοπύθμενοι ἀμφορεῖς μετεφέρθησαν ἐκεῖ. Ὁ φύλαξ, ἀναλαβὼν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ τόπου, ἀνέφερεν εἰς τὴν Ἐφορίαν Ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας περὶ αὐτῶν. Οἱ Βούλγαροι ἀρχαιολόγοι καὶ κυρίως ὁ Theod. Gerassimou, μετέφρασαν τὸ Ἑλληνικὸν εὐκτήριον τοῦ Μουσείου εἰς τὴν γλῶσσαν των, συνέταξαν δὲ καὶ νέον, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου παραμένει εἰς τὸ Μουσεῖον Θάσου. Τὰ κλειδιὰ τῶν προθηκῶν τοῦ Μουσείου, λαβὼν ὁ Gerassimou μετέφερεν εἰς τὴν Σόφιαν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ Μουσεῖον, ἡ ἀνασκαφὴ Θάσου ἔπαθε ζημίας τινάς. Μεταξὺ ἄλλων λίθων, μετεφέρθη εἰς Βουλγαρίαν ἡ ἐνεπίγραφος βάσις τοῦ Διὸς Καταιβάτου BCH 1926,

245 καὶ 25 ἀπὸ τὴν ἑλληνιστικὴν ἀγορὰν ὡς δομικὸν ἴσως μαρμάρινον ὑλικόν. Κατεστράφησαν ἐκ θεμελίων ἡ Βασιλικὴ τῆς πόλεως BCH 1935, πίνκ. XVII κάτω δεξιά.

Ἐκ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν της μόνον κιονίσκοι τινὲς ἀπόκεινται σήμερον εἰς τὸ προαύλιον τῆς συγχρόνου ἐκκλησίας τῆς κωμοπόλεως. Ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ θεάτρου κατεσκευάσθησαν διάφορα στρατιωτικὰ φυλάκια καὶ ἐβλάβησαν ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη. Διάφορα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ Ἡρακλείου, τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀγορᾶς, τοῦ κυκλικοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδωνίου BCH 1926, 328 εἰκ. 6 καὶ δύο βάσεις ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ τούτου Ἐ.ἀ. 321 εἰκ. 2. μετεφέρθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν εἰς διάφορα σημεῖα τῆς νεωτέρας κωμοπόλεως. Ἐχρησιμοποιήθησαν, εὐτυχῶς χωρὶς νὰ κοποῦν, εἰς τὴν κατασκευὴν διαφόρων καταφυγίων καὶ τὸν στολισμὸν τῶν κήπων τῶν κατοικιῶν τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν.

Ἐκ τοῦ ἀναγλύφου τῆς πύλης τοῦ Σατύρου ἀφῃρέθη τὸ σιδηροῦν κιγκλίδωμα ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν, τὸ δὲ ἀνάγλυφον ὑπέστη εἰς ἓν σημεῖον του μίαν ἀμυχήν.

ΜΑΡΩΝΕΙΑ

Οἱ Βούλγαροι κατὰ πληροφορίας χωρικῶν ἐν Κομοτινῇ, διήρπασαν τὴν συλλογὴν Μαρωνείας. Λεπτομερείας ὅμως περὶ αὐτοῦ δὲν ἔχομεν, διότι πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἐνδείκνυται ἡ ἐκεῖσε μετάβασις.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Οἱ Βούλγαροι διήρπασαν ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Κομοτινῆς τέως στεγαζομένης ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, πλὴν τοῦ κάτω τμήματος τῆς ἀρχαϊκῆς ἀμφιγλύφου στήλης, τῆς ὁποίας τὸ ἄνω μέρος εὑρίσκεται ἀπὸ αἰῶνος σχεδὸν εἰς τὸ Ἐθν. Μουσεῖον Ἀθηνῶν. Κατὰ πληροφορίας τοῦ Ἀνδρέου Μαυρομάτη, κλητῆρος τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Κομοτινῆς καὶ γείτονος τῆς συλλογῆς, ἀφήρεσαν καὶ οἱ Γερμανοὶ ἐκεῖθεν ἀρχαῖα. Πολλὰ μάλιστα ἐκ τῶν εὑρημάτων τῆς συλλογῆς ἐπεδείχθησαν καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Κομοτινῆς. Κατάλογον λεπτομερῆ μετ' εἰκόνων ἔχει ἡ Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων, ὥστε νὰ δύναται ἐν καιρῷ νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὰ βουλγαρικὰ Μουσεῖα καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ περιεχόμενον τῆς συλλογῆς.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Σαμοθράκης οἱ Βούλγαροι ἔσπασαν μεγάλα καὶ πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ Ἀρσινοείου, τὰ ὁποῖα μετέφεραν εἰς τὴν Χώραν τῆς Σαμοθράκης διὰ τὴν κατασκευὴν λουτροῦ. Ἐπὶ πολλῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν ἔγραψαν μὲ βαθέα πελώρια γράμματα τὰ ὀνόματά τω". Ὅπως καὶ ἄλλοθεν — Θάσος, Φίλιπποι — ἀφήρεσαν ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, ἔπιπλα κτλ. τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς. Ἐκ τῆς προχείρως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κυριάκου Βάβαλου στεγαζομένης συλλογῆς φαίνεται ὅτι δὲν ἀφηρέθησαν σπουδαῖα ἀντικείμενα. Ἀνέτρεψαν οἱ Βούλγα-

ροι καὶ διετάραξαν τὸ περιεχόμενον πολλῶν τενεκέδων τοῦ πετρελαίου τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὸ ἁλάτισμα ψαριῶν καὶ ἐλαιῶν καὶ τοὺς ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν. Ἐντὸς τῶν τενεκέδων τούτων, οἱ ἀνασκάψαντες, εἶχον τοποθετήσει καθ' ὁμάδας διάφορα ὄστρακα καὶ ἄλλα εὑρήματα. Ὁ φύλαξ Κομνηνὸς Πετσώνιας ἔκρυψεν ἐκτὸς τοῦ μουσείου διάφορα γλυπτά, ἐπιγραφὰς καὶ νομίσματα. Τὰς ἐπιγραφὰς ἐπανέφερεν ἤδη εἰς τὴν προτέραν των ἐν τῇ συλλογῇ θέσιν.

ΣΕΡΡΑΙ

Ἡ ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σερρῶν στεγαζομένη συλλογὴ ἐξεβλήθη μὲν ἐκ τῆς ἀρχικῆς αἰθούσης, δὲν διηρπάγη ὅμως. Περὶ τῆς ἐν τῷ Δημοτικῷ Σχολείῳ Νέου Σκοποῦ ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς δὲν ἔχομεν εἰσέτι πληροφορίας.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 7 — 5 — 1945

Ἡ Ἐπιτροπὴ
(Ὑπογρ.) Ι. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ, Γ. ΜΠΑΚΑΛΑΚΗΣ

Ἀριθ. 31

Κατάθεσις Χρίστου Νίκογλου καὶ Βασιλείου Κιρτσίδη, κατοίκων Μικροπόλεως τῆς Δράμας ἐν Θεσσαλονίκῃ.

«Βούλγαροι στρατιῶται, ἐν συνεργασίᾳ βουλγαριζόντων ἐντοπίων, ἀφοῦ ἔκλεισαν ἐντὸς ἀχυρῶνος τὸν Διαμαντῆν Τουλερίδην, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ ἠσέλγησαν ἐπὶ τῆς συζύγου του Ζωγραφίας, ἥτις ἐκάλει τὸν σύζυγόν της Διαμαντῆν εἰς βοήθειαν, μὴ γνωρίζουσα ὅτι καὶ αὐτὸς εὑρίσκετο κλεισμένος ἐντὸς τοῦ ἀχυρῶνος. Προσδραμοῦσα ἡ πενθερά της, ἐλογχίσθη ὑπὸ Βουλγάρου στρατιώτου εἰς τὸ στῆθος. Μετὰ τὴν χυδαίαν καὶ ἀπάνθρωπον ταύτην πρᾶξιν των, οἱ ἴδιοι Βούλγαροι στρατιῶται ἔσχισαν διὰ τῶν χειρῶν των τὴν μήτραν τῆς παθούσης καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Τὴν ἑπομένην ὁ σύζυγος ὡδηγήθη πρὸς ἐκτόπισιν, ἀλλὰ μόλις ἡ συνοδεία ἔφθασεν ἔξω τοῦ χωρίου, οἱ Βούλγαροι χωροφύλακες τὸν ἐσκότωσαν.

Ἀριθ. 32

Ἔκθεσις τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀνατολικῆς Μακεδονίας — Δυτικῆς Θράκης πρὸς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δημ. Χόνδρον.

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ — ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΚΑΒΑΛΛΑ

Ἀριθ. Πρωτ. 11

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 23 Ἀπριλίου 1945

Κατόπιν τῶν προφορικῶν μας συνομιλιῶν περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολι-

κῇ Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ εὑρισκομένων Ἰσραηλιτῶν, σᾶς γνωρίζομεν ἐγγράφως ὅτι:

Ἡ Καβάλλα πρὸ τῆς κατοχῆς καὶ μέχρι τέλη Φεβρουαρίου τοῦ 1943 εἶχε περὶ τοὺς 2.500 Ἰσραηλίτας, μεταξὺ τῶν κατοίκων της. Ἀνάλογον πληθυσμὸν εἶχαν ὅλαι αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἤτοι ἐν συνόλῳ 9.000 περίπου.

Μὲ τὴν κατοχὴν τῆς περιφερείας μας ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατακτητῶν (Βούλγαροι) καὶ μετὰ τὴν ἄρνησιν ἐκ μέρους μας νὰ γίνωμεν ὄργανα κατασκοπικῆς συνεργασίας, ἡ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ἐγίνετο ἀνυπόφορος.

Τὰ ἀρχικὰ βουλγαρικὰ μέτρα κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν:

α) Ἡ ἐπιστράτευσις τῶν νέων σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα.

β) Ἡ καταγραφὴ τῆς περιουσίας, ἡ δήμευσις τοῦ 20 % αὐτῆς καὶ ἡ δέσμευσις τοῦ ὑπολοίπου.

γ) Ἡ ὑποχρεωτικὴ τοποθέτησις τοῦ Πεντάλφα, χρώματος κιτρίνου, εἰς σημεῖον τοῦ στήθους ἐμφανὲς καὶ εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων.

δ) Ἡ κατάσχεσις ὅλων τῶν τιμαλφῶν εἰδῶν.

ε) Ἡ ἀπαγόρευσις πάσης ἐργασίας εἰς ὅλους τοὺς Ἰσραηλίτας ἐμπόρους, ὑπαλλήλους, ἐργάτας καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀχθοφόρους.

ζ) Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διελεύσεως ἀπὸ τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῶν πόλεων, τῆς εἰσόδου εἰς τὰ δημόσια θεάματα καὶ κέντρα ψυχαγωγίας.

Εἰς τὰς λεπτομερείας ἡ ὑπόλοιπη ζωὴ μέχρι τῆς 27—1—43 ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ μας εὑρισκομένων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τῆς 27—1—43, μὲ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν 460 Ἰσραηλιτῶν τῆς περιφερείας μας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 300 πολιτικῶς ἐπιστρατευμένοι καὶ οἱ 60 στρατιωτικῶς, ἀρχίζει τὸ ἐξολοθρευτικὸν πρόγραμμα τῆς φυλῆς μας καὶ τελειώνει μὲ τὸ γενικὸ ξεσήκωμα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων στὰς 3—3—43 καὶ μὲ τὴν παράδοσιν ὑπ' αὐτῶν στὰς 20—11—43 εἰς τοὺς δημίους Γερμανοὺς ἀπὸ τὴν παραδουνάβιον πόλιν Λόμ.

Οἱ 460 ἐπιστρατευθέντες μετεφέρθησαν πρὸς ἐργασίαν εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς Σιδηροκάστρου — Σιμιτλῆ, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 400 παρεδόθησαν μὲ τοὺς ὑπολοίπους Ἰσραηλίτας εἰς τοὺς Γερμανούς, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 60 παρέμειναν, ἄλλοι μὲν ἐργαζόμενοι ὁλημερὶς ὑπὸ σκληρὰς συνθήκας (πεῖνα, γύμνια, ψεῖρα, κρύο καὶ τακτικὸ ἀπάνθρωπο ἀλύπητο ξυλοδαρμό), ἄλλοι δὲ μετὰ πάροδον ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος μετεφέρθησαν ἀπὸ τὰ ἀναγκαστικὰ ἔργα εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως, ὅπου ἔζων ὑπὸ δυσμενεστέρας συνθήκας.

Ὁ Ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης ξεσηκώθηκε τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαρτίου ἐντὸς 2—3 ὡρῶν, ἀρχίσαντος τοῦ ξεσηκώματος ἀπὸ τῆς 12ης μεσονυκτίου ὥρας. Μετεφέρθησαν εἰς καπναποθήκας, ἀπ' ὅπου μετὰ παρέλευσιν 3—4 ἡμερῶν, τοὺς μετέφερον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας, ἤτοι κατὰ σειρὰν Ἄνω Τζουμαγιὰ — Ντούπνιτσα — Σόφια — Λόμ.

Ἐλεεινοὺς καὶ τρισαθλίους, ὅπως ἦσαν, πεινασμένους καὶ κουρελιασμένους, ἀφοῦ οἱ ἄτιμοι κατακτηταὶ τοὺς ἔκλεψαν ὅ,τι εἶχαν καὶ ὅ,τι δὲν εἶχαν, τοὺς παρέδωσαν εἰς τοὺς δημίους Γερμανοὺς συνεργάτας των καὶ ἔκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη των.

Οἱ διασωθέντες πρὸς τὸ παρὸν Ἰσραηλῖται τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης εἶναι περίπου 65 — 70 (Καβάλλα 36, Δράμα 4, Ξάνθη 2, Κομοτινὴ 27), ὅλοι γυμνοί, χωρὶς σπίτια, ἀπένταροι καὶ χωρὶς οἰκογένεια.)

Αὐτά, κύριε, εἶναι ἐν ὀλίγοις τ' ἀποτελέσματα τοῦ βουλγαρικοῦ διωγμοῦ ἐναντίον τῶν Ἑλληνοεβραίων.

Δὲν παραλείπομεν νὰ σᾶς γνωρίσωμεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Βουλγαρίας δὲν ὑπέστησαν εἰμὴ μόνον οἰκονομικὰς ζημίας (ἀπαγόρευσις ἐργασίας, κατάσχεσις 20 % περιουσίας των.)

Μετὰ τιμῆς,
Διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα

Ὁ Πρόεδρος
ΜΩ·Ι·Σ ΠΕΣΣΑΧ»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
PHOTOGRAPHIC SUPPEMELNT
SUPPLÉMENT PHOTOGRAPHIQUE

Ο ΣΚΟΠΟΣ - ΜΕΓΑΛΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
THE AIM - GREATER BULGARIA
LE BUT - GRANDE BULGARIE

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ
BULGARIAN IMPERIALISM
IMPERIALISME BULGARE

ΤΑ ΜΕΣΑ

THE MEANS — LES MOYENS

No 2

Βούλγαρος κομιτατζῆς ἐπιδεικνύει τήν κεφαλήν τοῦ Φ. Καράκη ἀπό τήν Ξυλαγιανήν. Μεγάλη Δευτέρα 1944.

Bulgarian comitadji exhibits the head of an assassinated Greek peasant.

Comitadji Bulgare avec la tête d'un grec assassiné.

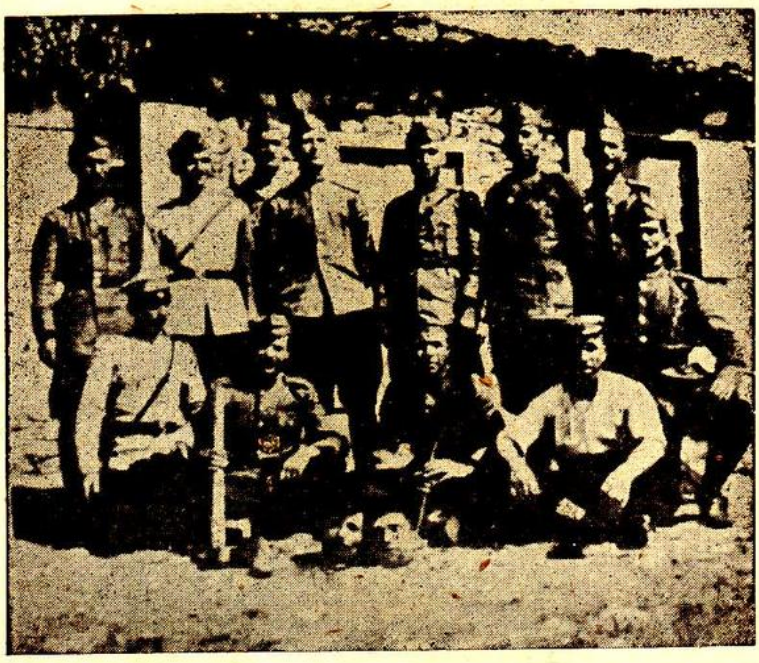

No 3

ΣΦΑΓΗ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ 1941 — Βούλγαροι άξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται μὲ τὰς κεφαλὰς Ἑλλήνων καὶ τὸν πέλεκυν, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμευσε διὰ νὰ κοποῦν.

MASSACRE OF DRAMA, 1941.— Bulgarian officers and soldiers photographed with the heads of assassinated Greeks.

Officiers et soldats bulgares avec deux têtes grecques après le massacre de Drama, 1941.

No 4

ΑΠΘ ΤΗΝ ΣΦΑΓΗΝ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ.— Βούλγαροι άξιωματικοί καὶ στρατιῶται μὲ πτώματα δολοφονηθέντων Ἑλλήνων. Μαζύ των ὁ ὀρχιερατικός ἐπίτροπος Κομοτινῆς Παπαμάξιμος (πρβλ. σελ. 44 τῆς ἐκδέσεως) καὶ ὁ διάκονος Ἰβάνωφ.

AFTER THE MASSACRE OF DRAMA.— Officers, soldiers and priests photographed with Greek corpses.

APRES LE MASSACRE DE DRAMA.— Officiers, soldats et prêtres bulgares, photographiés avec des cadavres de grecs assassinés.

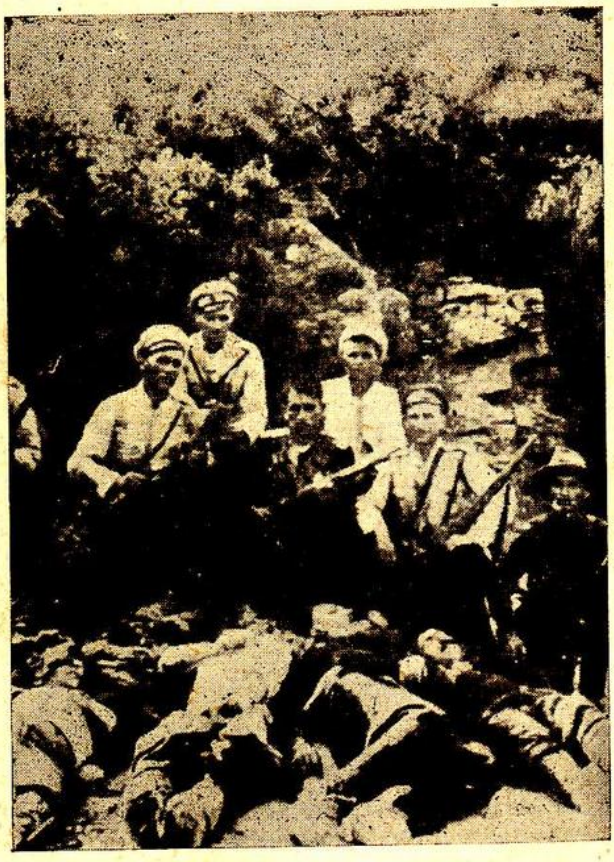

No 5

Βούλγαροι στρατιῶται καὶ κομιτατζῆδες μὲ πτώματα Ἑλλήνων.

Bulgarian soldiers and comidadjis photographed with Greek corpses.

Soldats et comitadjis bulgares avec des cadavres de Grecs assassinés.

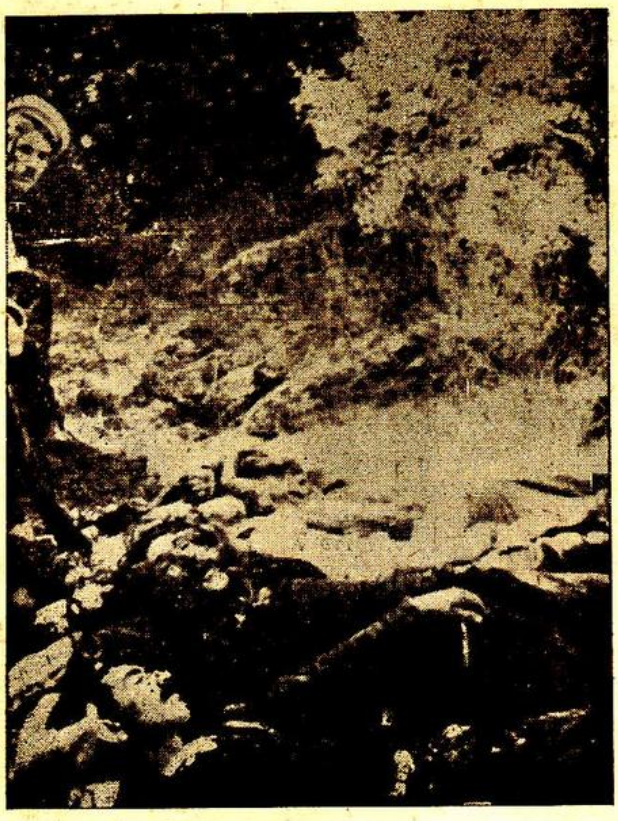

No 6

Μετὰ τὴν σφαγὴν τῆς Δράμας.

After the massacre of Drama.

Après le massacre de Drama.

No 7

Μετὰ τὴν σφαγὴν
τῆς · Δράμας.

After the massacre
of Drama.

Après le massacre
de Drama.

No 8

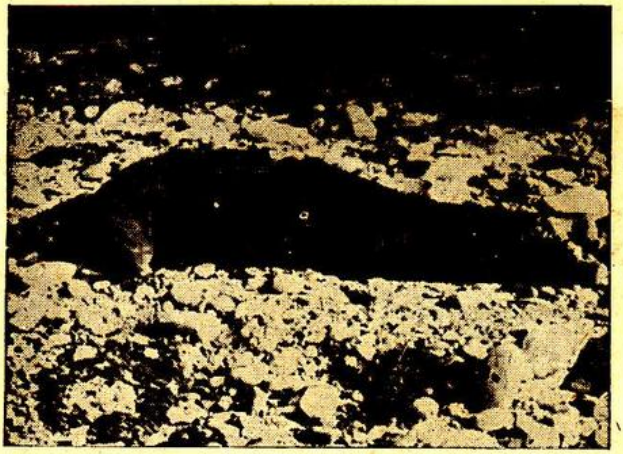

No 9

Μετά τήν σφαγήν ιῆς Δράμας.
After the massacre of Drama.
Après le massacre de Drama.

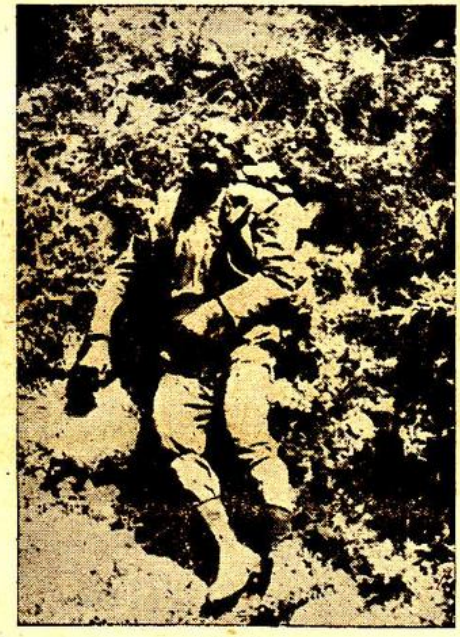

No 10

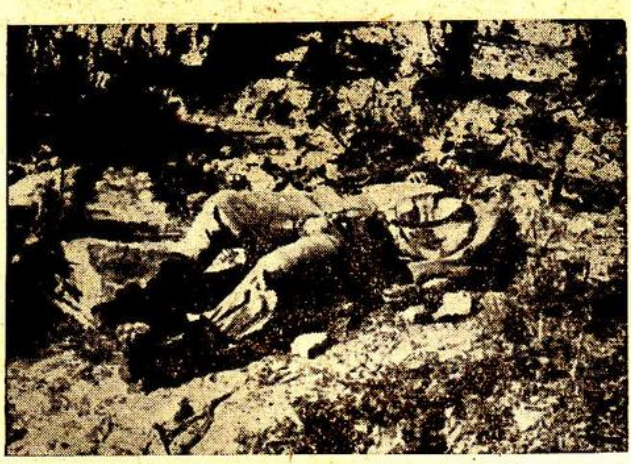

No 11

Μετὰ τὴν σφαγὴν τῆς Δράμας.

After the massacre of Drama.

Après la massacre de Drama.

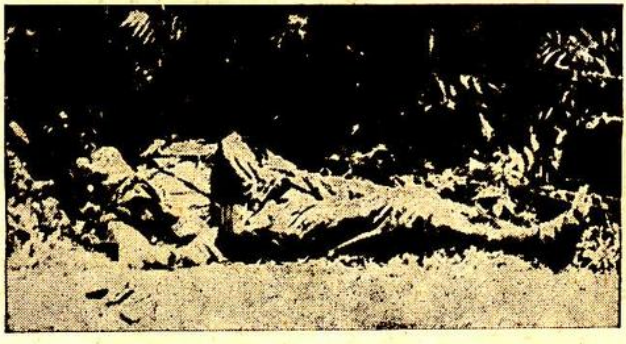

No 12

No 13

'Από τήν σφαγήν τοῦ Δοξάτου, 1913.
After the massacre of Doxato, 1913.
Après le massacre de Doxato, 1913.

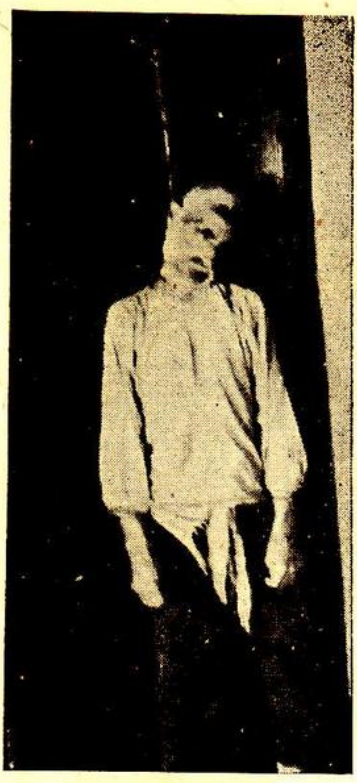

"Ενας χότζας καὶ ἕνος "Ελλην τῆς Ξάνθης ηὐτοκτόνησαν ἀπὸ τὴν πεῖνα.

A Hodja and a Greek citizen of Xanthie, driven to suicide by starvation.*

Un Hodja et un habitant grec de Xanthie, suicidés à cause de la faim.

No 14

No 15

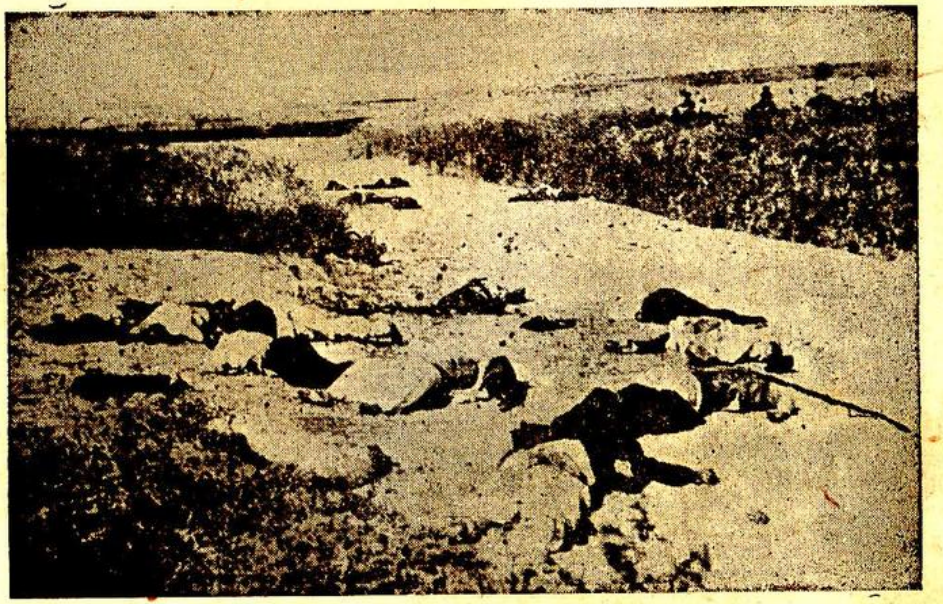

No 16

[Μετὰ τὴν σφαγὴν τοῦ Δοξάτου, 1913.

After the massacre of Doxato, 1913.

Aprés le massacre de Doxato, 1913.

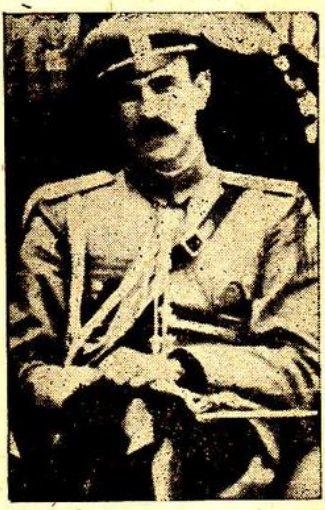

'Ο Διευθυντὴς τῆς 'Αστυνομίας Δράμας, ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους ἐνόχους τῆς σφαγῆς.

The chief of the police of Drama, an instigator of the massacre.

Le chef de police de Drama, un de principaux coupables du massacre.

No 17

'Υπαξιωματικὸς 'Ηλίας ἐπιδεικνύει δακτυλίδια καὶ ὡρολόγιον ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τὰ θύματα τῆς σφαγῆς.

Petty officer Ilia exhibits jewels and watch stolen from the victims.

Sous-officier Ilia exhibe des bagues et une montre volés aux victimes.

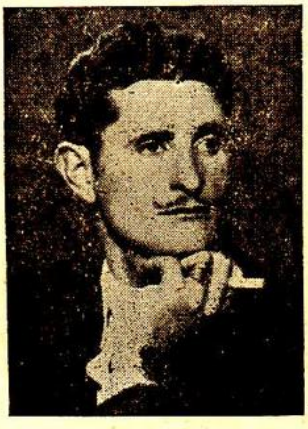

No 18

No 19

Μαίρη καὶ Σταματούλα Ι. Ζαχαροπούλου, ἀπὸ τὰ θύματα τῆς σφαγῆς.

Mary et Stamatoula Zacharopoulou, victims.

Mary and Stamatoula Zacharopoulo, victimes.

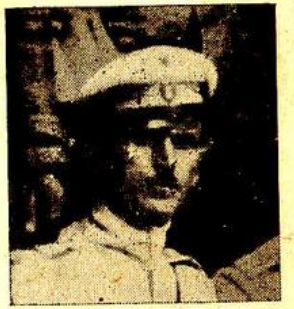

No 21

Ὁ δολοφόνος των.

Their murderer.

Leur assasin.

No 20

No 22

Οἱ ἐπιζῶντες ἀπὸ τοὺς τυφεκισθέντας 400 περίπου κατοίκους τοῦ Δοξάτου.

The only survivors of 400 inhabitants of Doxato, who were executed in 1914.

Les survivants de 400 habitants de Doxato, éxécutés en 1914.

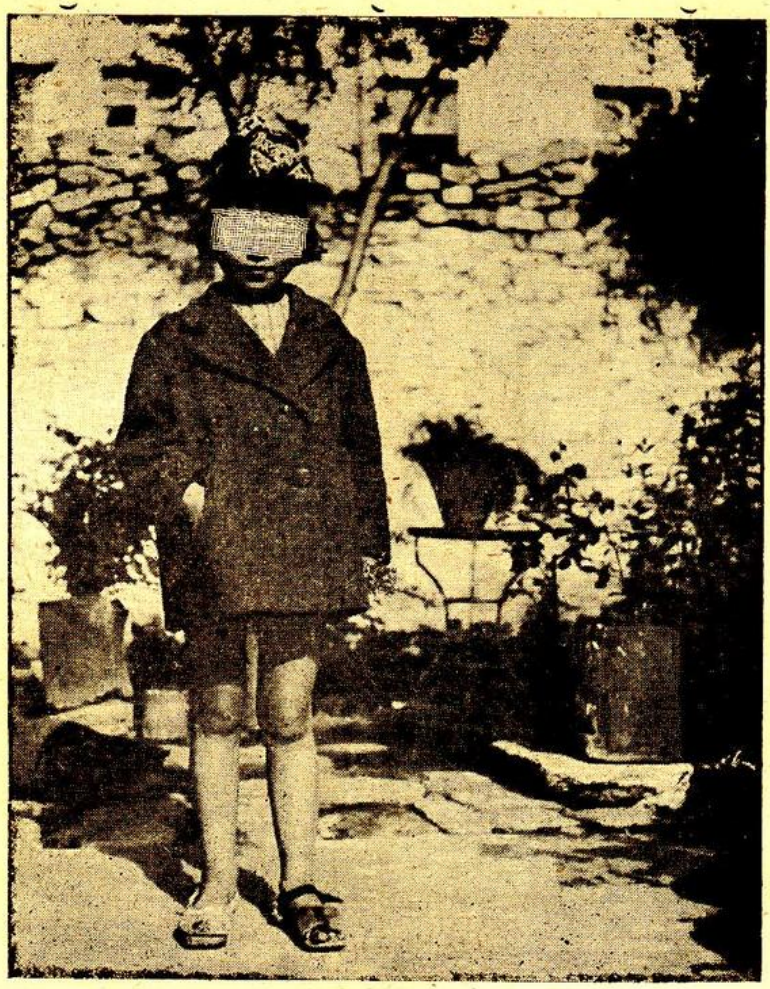

No 23

Τό κοριτσάκι αὐτό ἐβιάσθη ἀπό Βούλγαρον στρατιωτικόν εἰς ἡλικίαν 3 1)2 ἐτῶν εἰς τήν Καβάλλαν.

This little giri from Cavalla has been violated by a Bulgarian when 3 1)2 years old.

Cette fillette a été violée à Cavalla par un Bulgare à l'âge de 3 1)2 ans.

№ 24

Δράμα. Οἰκογένειαι θυμάτων τῆς σφαγῆς

Drama. Families of victims of the massacre.

Drama. Familles de victimes du massacre.

No 25

Προσωτσάνη. Κάτοικοι σωθέντες ἀναπαριστοῦν τήν σκηνήν τῆς ἐκτελέσεως.

Prosotsani. Inabitants who escaped execution show the grave of their fellows.

Prosotsani. Les échappés de l'exécution montrent les tombes de leurs camarades.

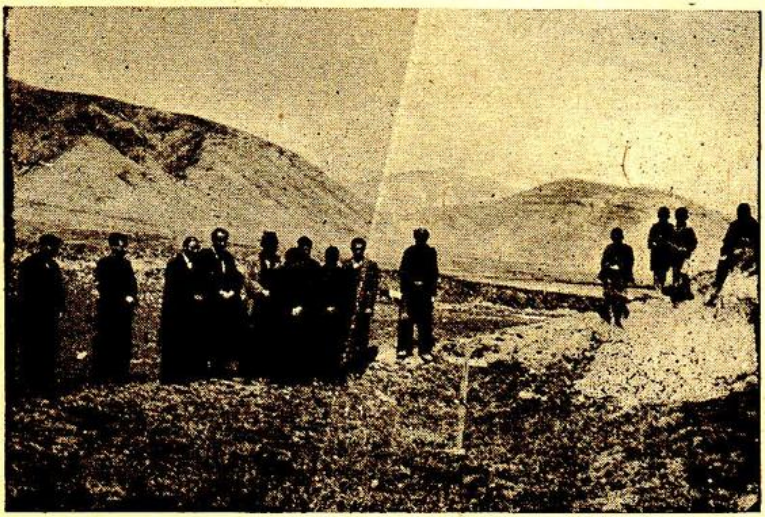

No 26

No 27

Τάφοι εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δράμας.

Graves in the plain of Drama.

Tombes dans la plaine de Drama.

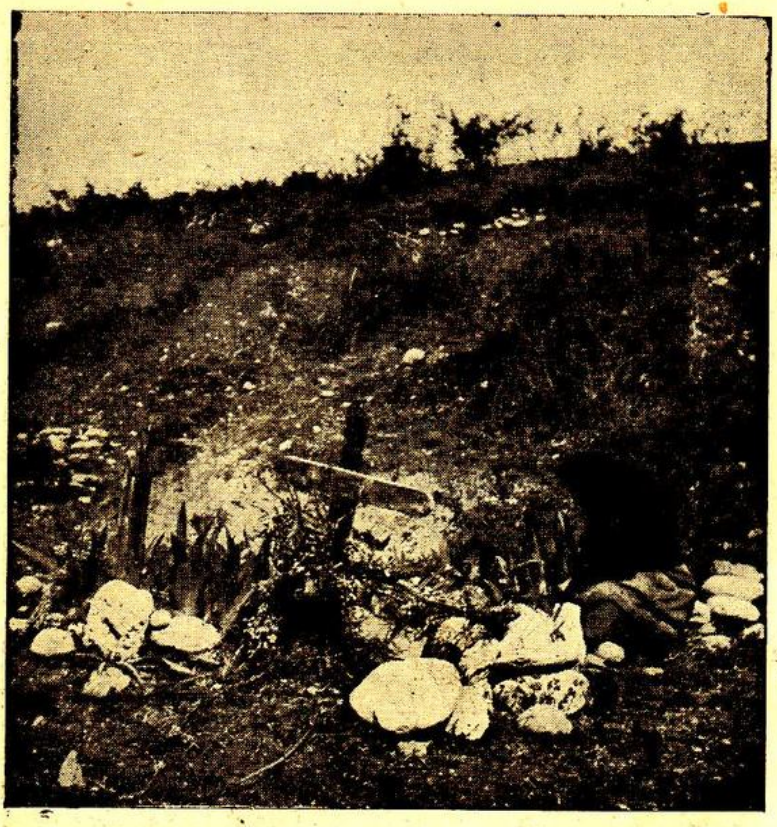

No 28

Πεδιάς τῆς Δράμας. 1941

Plain of Drama. 1941

Plaine de Drama. 1941

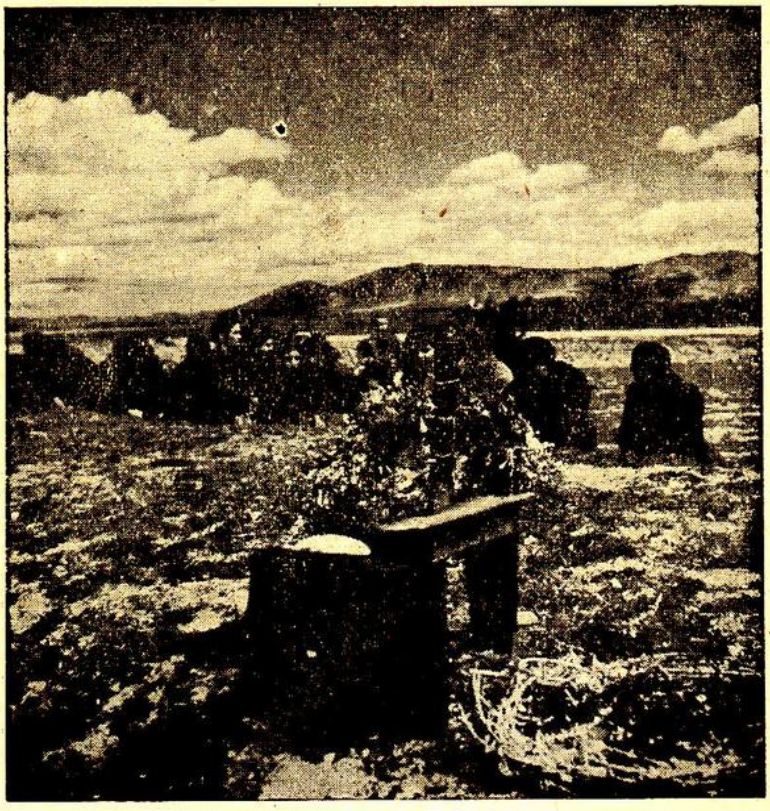

No 29

Τάφοι — Graves — Tombeaux

No 30

Τάφοι — Graves — Tombeaux

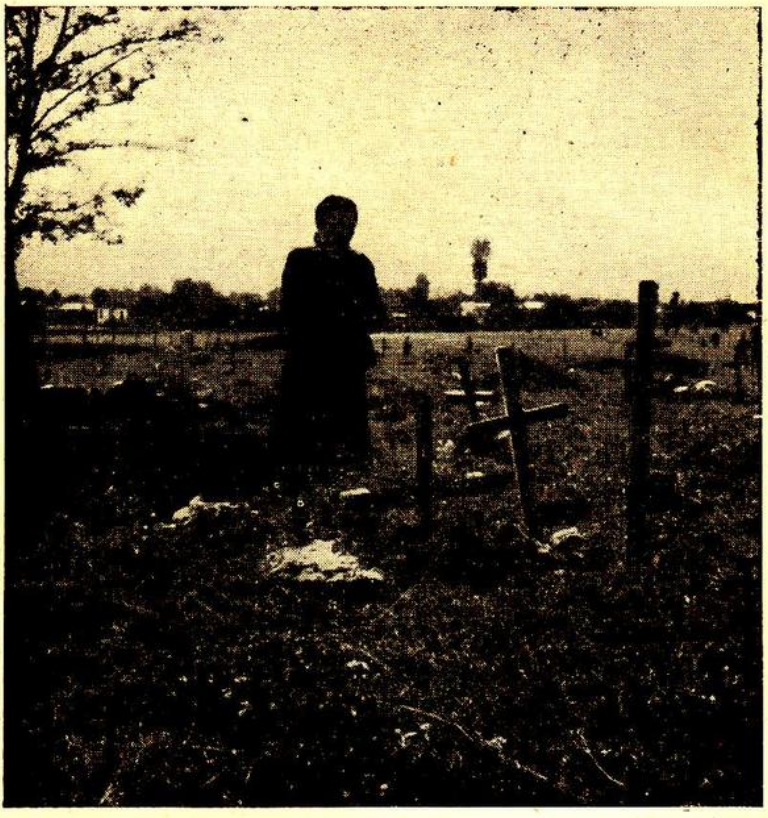

No 31

Τάφοι — Graves — Tombeaux

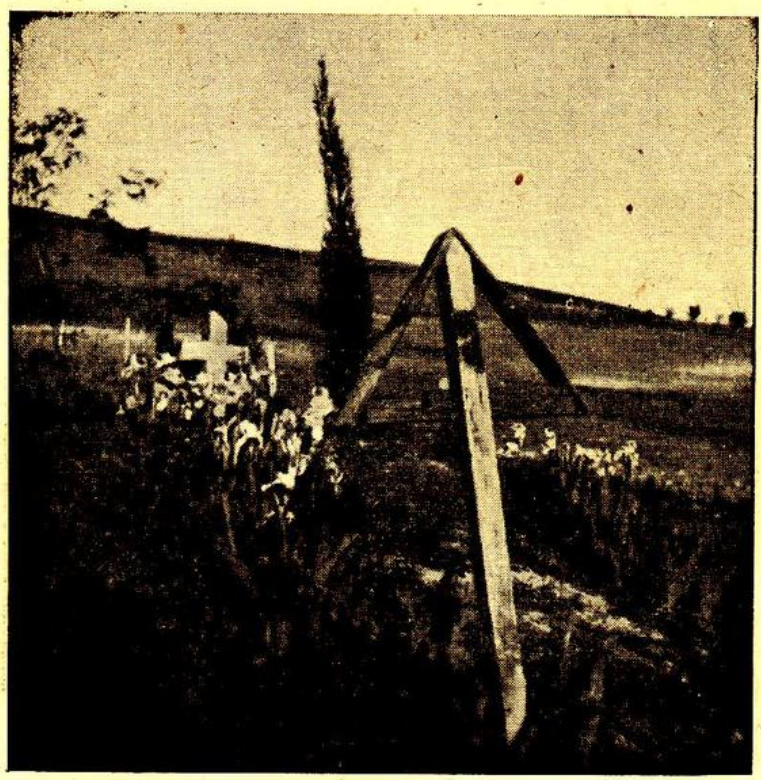

No 32

Τάφοι — Graves — Tombeaux

No 33

Δράμα — Drama

No 34

Τρελλὴ εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ της.

Mad in the ruins of her home.

Folle dans les ruines de sa maison.

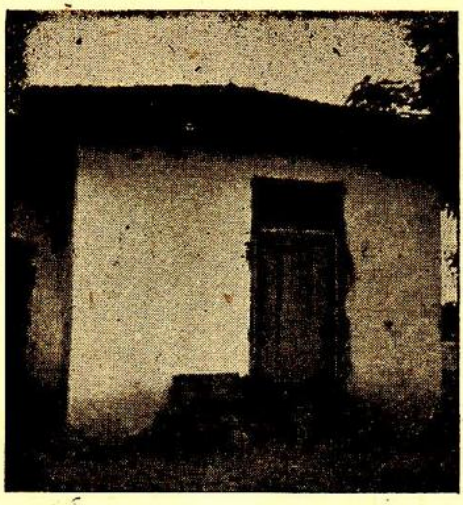

Σκούταρι. Τὸ σφαγεῖον

Scoutari. The place of execution.

Scoutari. Le lieu des exécutions.

No 35

Νέος Σκοπός — Τὸ μπουδροῦμι.

Neos Scopos — The gaol. Prisonners even seating had no head-room.

Neos Scopos — La geôle.

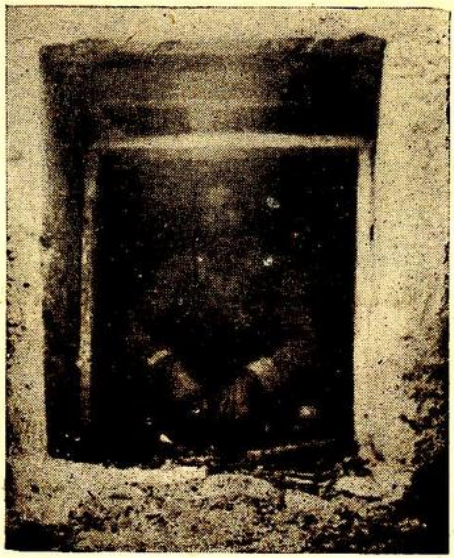

No 36

No 37

Οἱ Βούλγοροι εἶναι πάντα οἱ ἴδιοι. Καταστροφὴ τῶν Σερρῶν, 1913.

Bulgarians are ever the same. Serres burnt, 1913.

Les Bulgares sont toujours les mêmes. Destruction de Serres, 1913.

No 38

Σέρραι — Ἡ Μητρόπολις, κτισθεῖσα πρό τοῦ 1320. Ἐπυρπολήθη ἀπό τούς Βουλγάρους τό 1913.

Serres — Over 600 years old cathedral burnt by the Bulgarians in 1913.

Serres — La cathédrale, vieille de plus de 6 siècles, incendiée par les Bulgares en 1913.

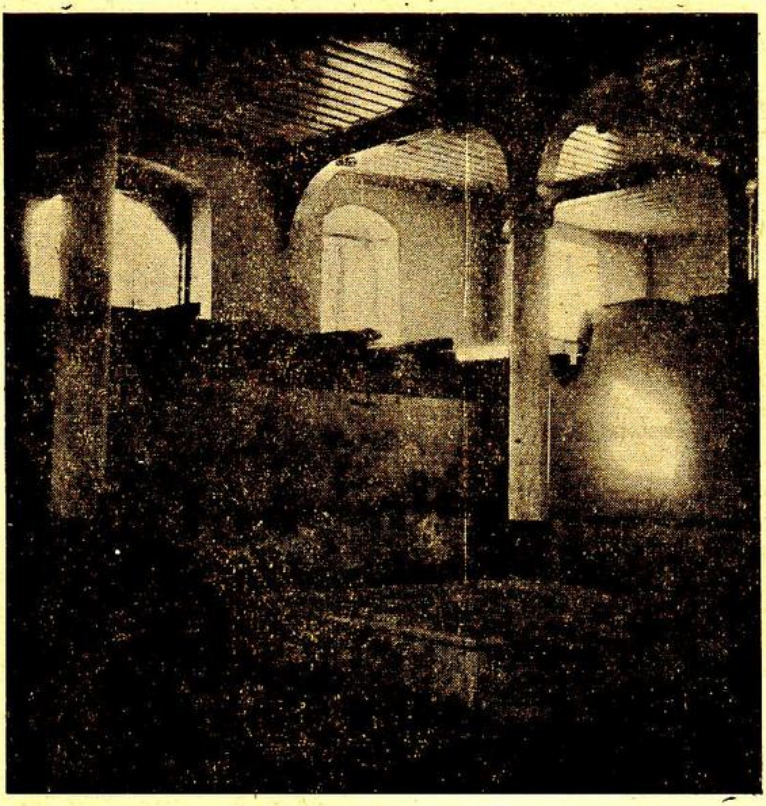

No 39

Καβάλλα — Ἡ Συναγωγή.

Cavalla — The Synagogue.

Cavalla — La Synagogue.

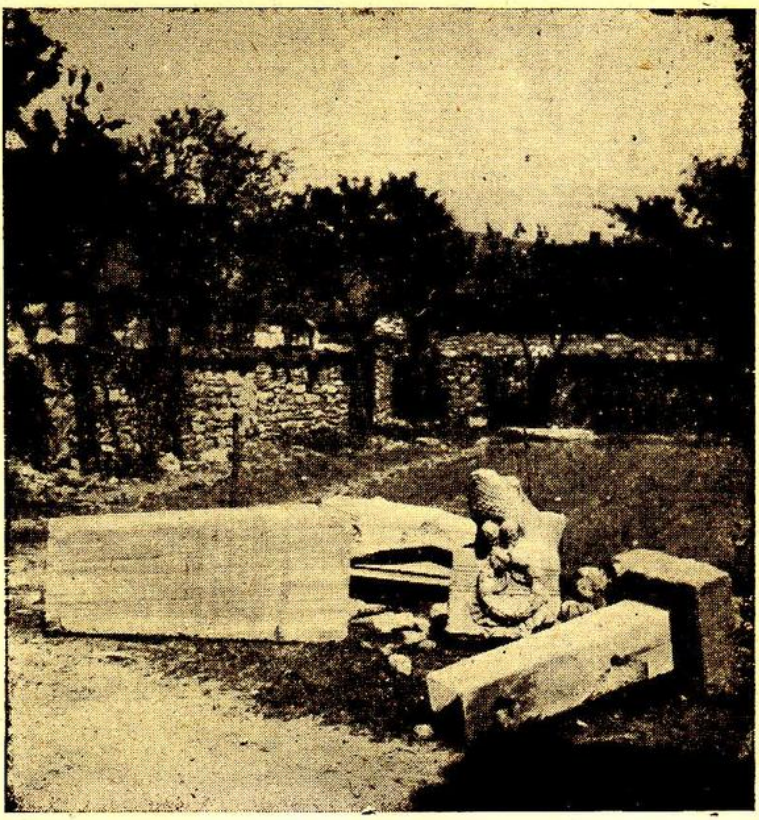

No 40

Προσωτσάνη — Ἡρῶον.

Prosotsani — War monument destroyed.

Prosotsani — Monument détruit.

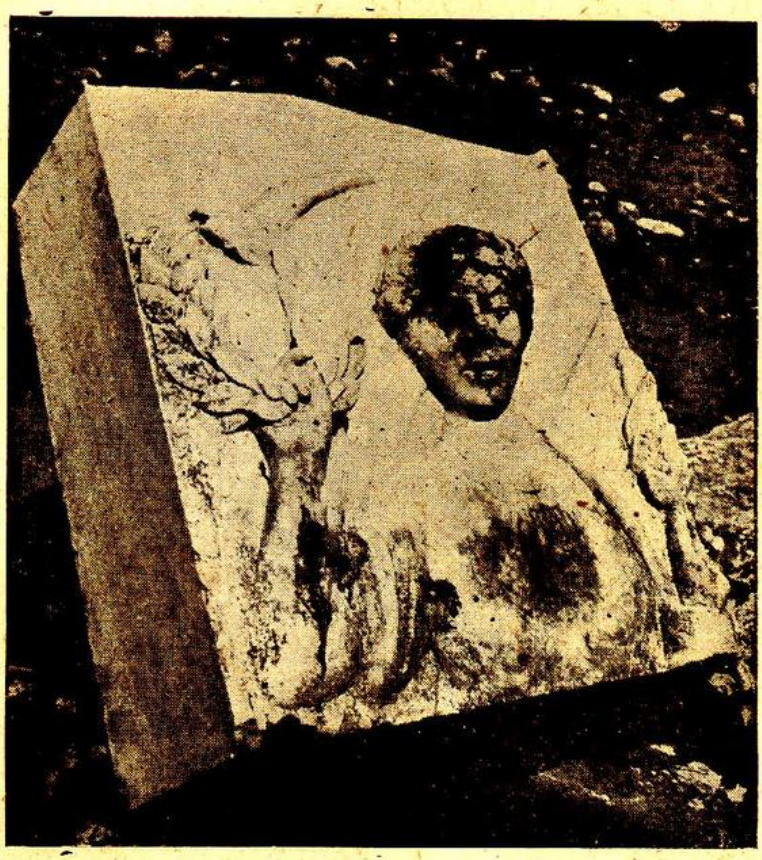

No 41

Ἡρῶον κατεστραμμένον.

Destroyed monument.

Monument détruit.

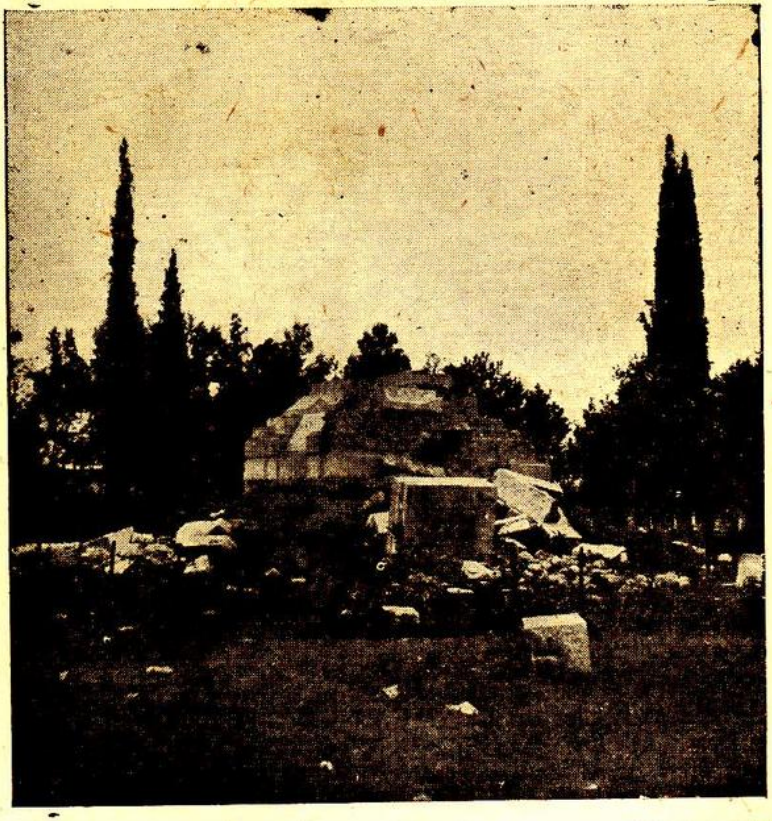

No 42

Σέρραι — Ἡρῶον.

Serres — War monument.

Serres — Monument détruit.

No 43

Ἡρῶον κατεστραμμένον

War Momument

Monument détruit.

No 44

Εἰκὼν μὲ Βουλγαρικὴν ἐπιγραφὴν εἰς Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Icon with a bulgarian inscription in a greek church.

Icone avec une inscription bulgare dans une église gresque.

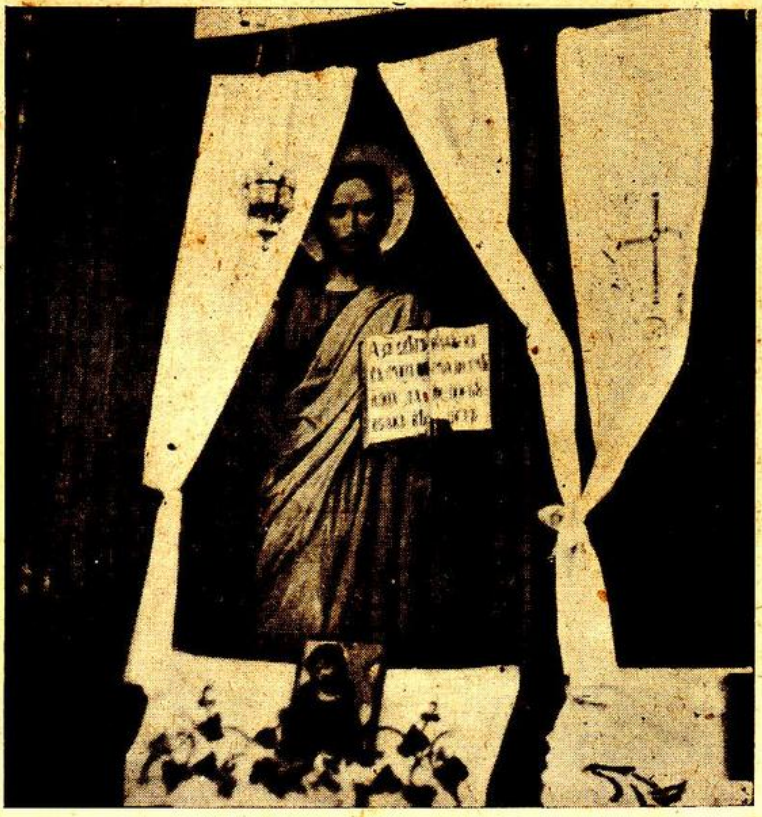

No 45

Εἰκὼν μὲ Βουλγαρικὴν ἐπιγραφὴν εἰς Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Icon with a bulgarian inscription in a greek church.

Icone avec une inscription bulgare dans une église grecque.

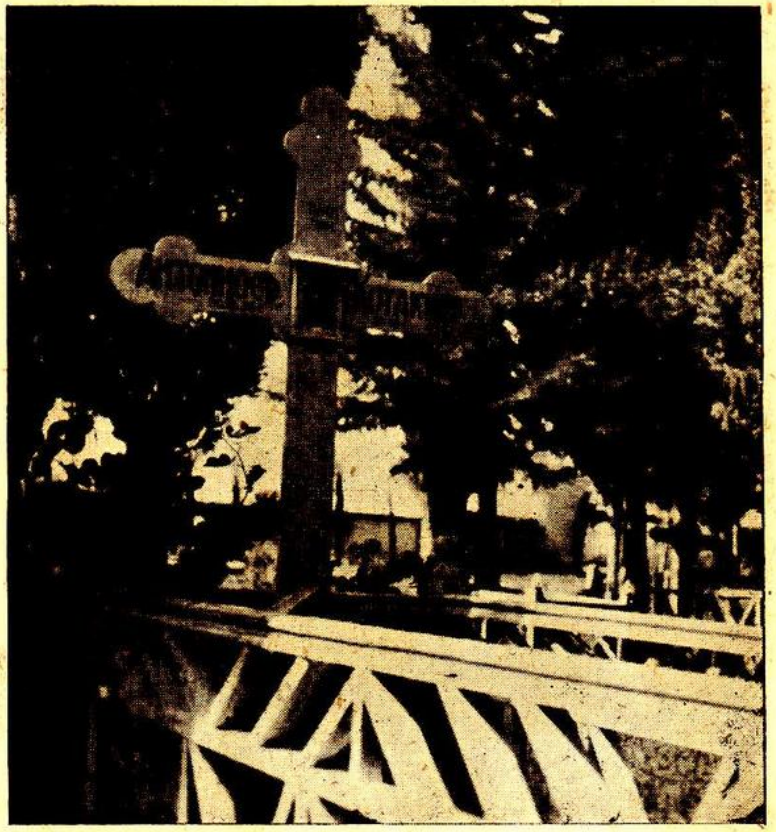

No 46

Καβάλλα.— Ἑλληνικὸς τάφος μὲ βουλγαρικὴν ἐπιγραφήν.

Cavalla.— Greek tomb with a bulgarian inscridtion.

Cavalla.— Tombeau grec avec une inscription bulgare.

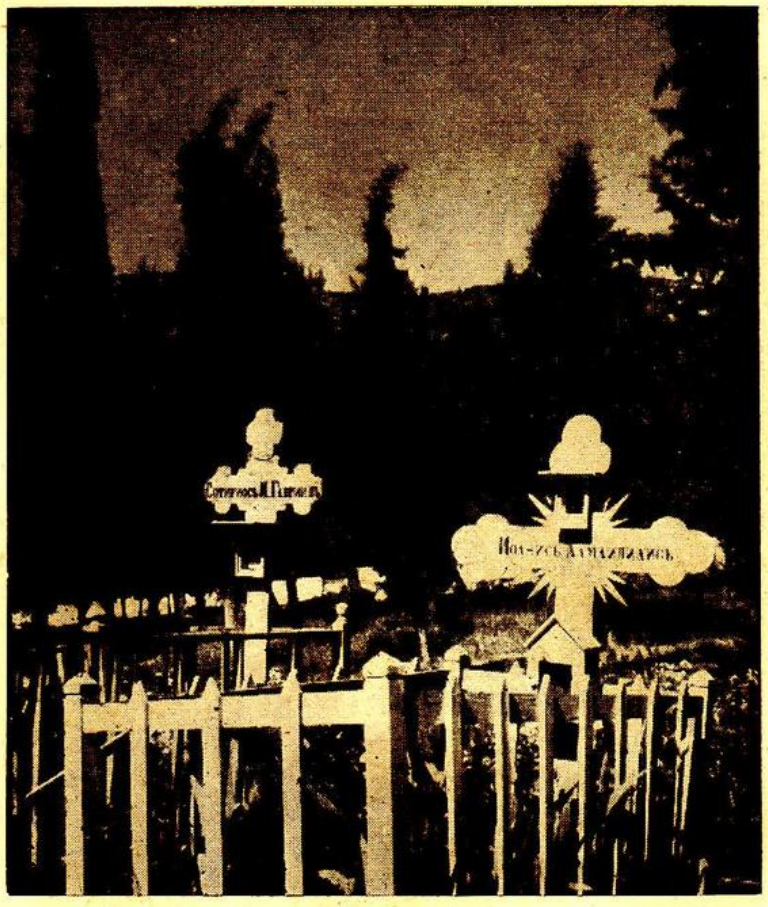

No 47

Καβάλλα.— Ἑλληνικοὶ τάφοι μὲ βουλγαρικὲς ἐπιγραφές.

Cavalla.— Greek tombs with bulgarian inscriptions.

Cavalla.— Tombeaux grecs avec des inscriptions buigares.

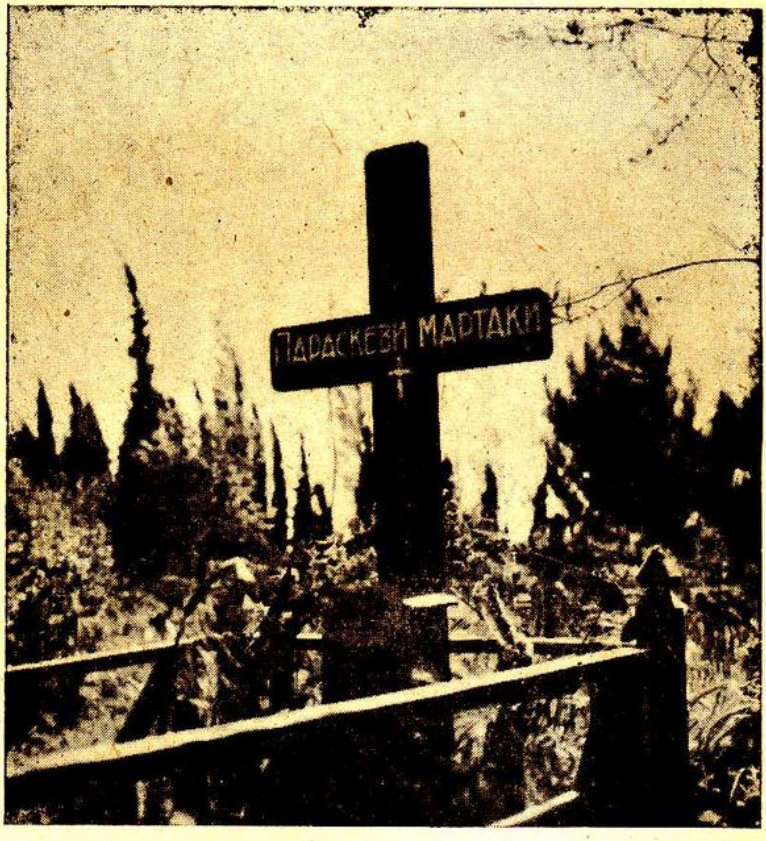

No 48

Καβάλλα.— Ἑλληνικοὶ τάφοι μὲ βουλγαρικὲς ἐπιγραφές.

Cavalla.— Greec tombs with bulgarian inscriptions.

Cavalla.— Tombeaux grecs avec des insriptions bulgares.

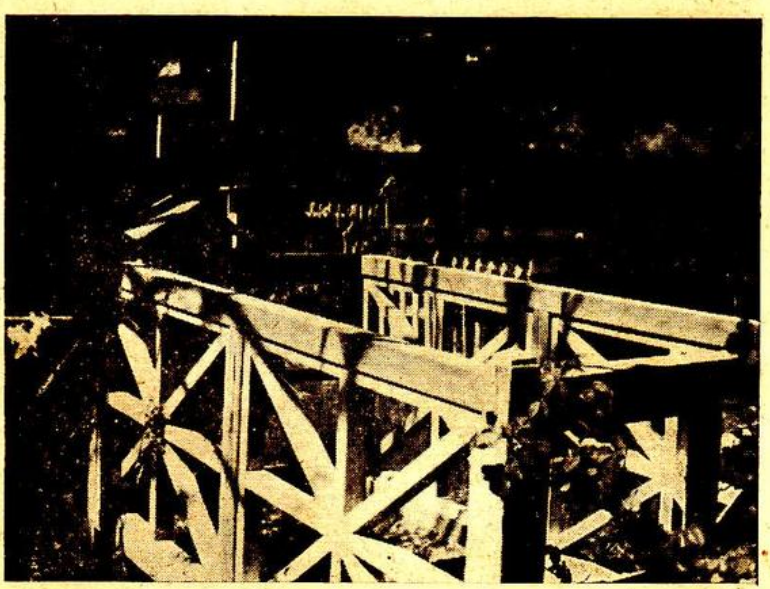

No 49

Τάφος μὲ μόνα τὰ ἀρχικὰ ψηφία πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐπιγραφῆς.

Greek tomb With initials only to avoid the bulgarian inscription.

Tombeau grec avec initiales seulement pour éviter l'inscription bulgare.

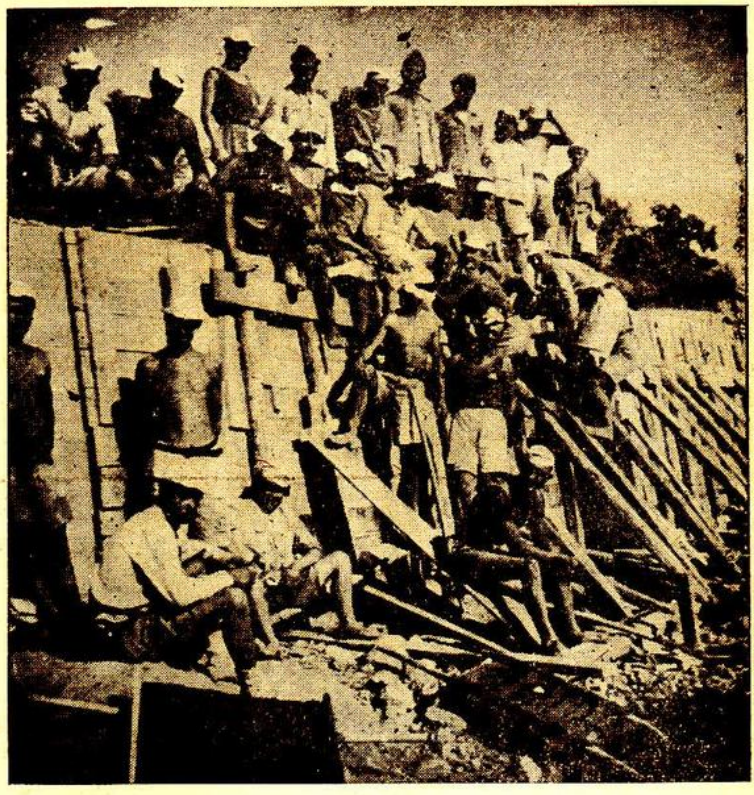

No 50

Κουμάνοβο.— Καταναγκαστικά ἔργα.

Coumanovo.— Deported for forced labour.

Coumanovo.— Déportés pour des travaux forcés.

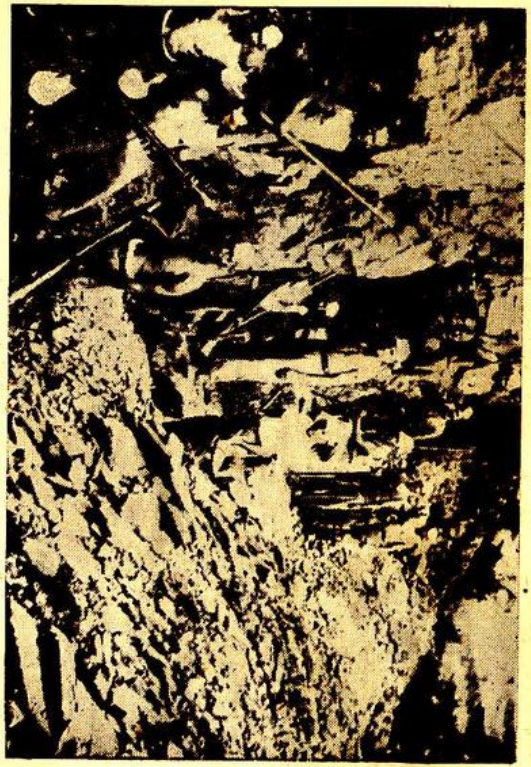

No 52

Кумáново — Coumanovo

No 51

No 53

'Ακροπόταμος.— Γέρων 99 ἐτῶν εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ του.

Acropotamos.— 99 years old man in the ruins of his home.

Acropotamos.— Vieillard de 99 ans dans les ruines de sa maison.

No 54

Τὰ σπίτια τῶν βουλγάρων ἐποίκων, κτισμένα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες μὲ ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν καὶ μὲ τὰ ὑλικὰ τῶν κατοικιῶν των.

The houses of the bulgarian colonists, built by the greek inhabitants with the materials of their own homes.

Les maisons des colons bulgares, bâties par les habitants grecs avec les matériaux de leurs propres maisons.

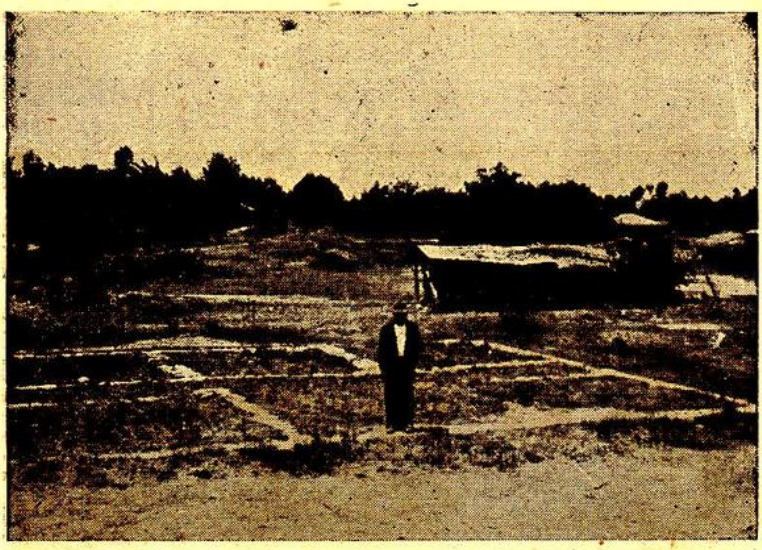

No 55

Βαλτότοπος.— Νὰ τί μένει ἀπὸ τό δίπατο σπίτι τοῦ κ. Γεωργοπούλου, κτισμένο ὕστερα ἀπό 30 ἐτῶν ἐργασία εἰς τὸ Détroit-Mich.

Valtotopos.— What remains of a 2—storied house, built by his owner after 30 years of hard work in Detroit-Mich.

Valtotopos.— Ce qui reste d'une maison à deux étages.

Καβάλλα.— Ὁ Δήμαρχος κ. Λολίδης καὶ τό σπίτι του.

Cavalla.— The mayor and his home.

Cavalla.— Le maire et sa maison.

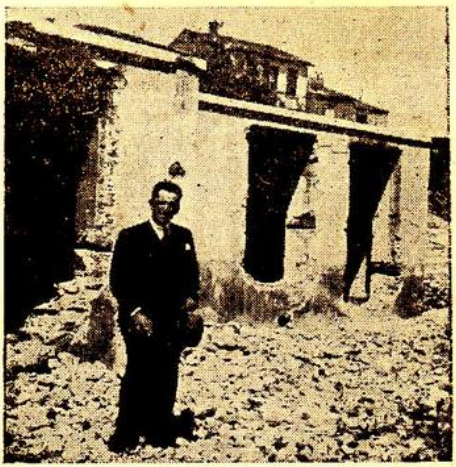

No 56

No 57

Καβάλλα.— Ἑβραϊκή συνοικία.

Cavalla.— Jewish quarter.

Cavalla.— Quartier juif.

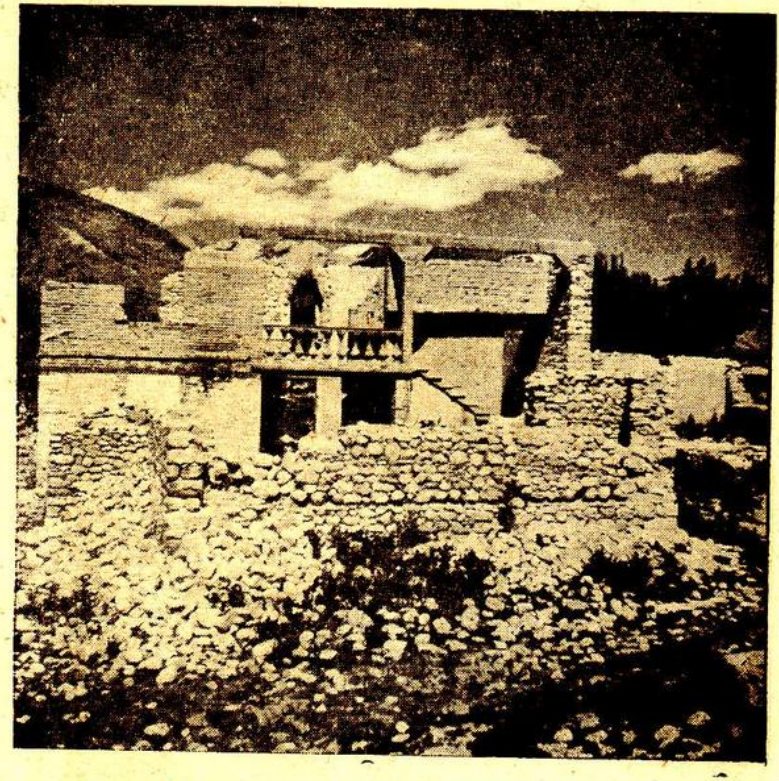

No 58

Πετροῦσα — Petroussa.

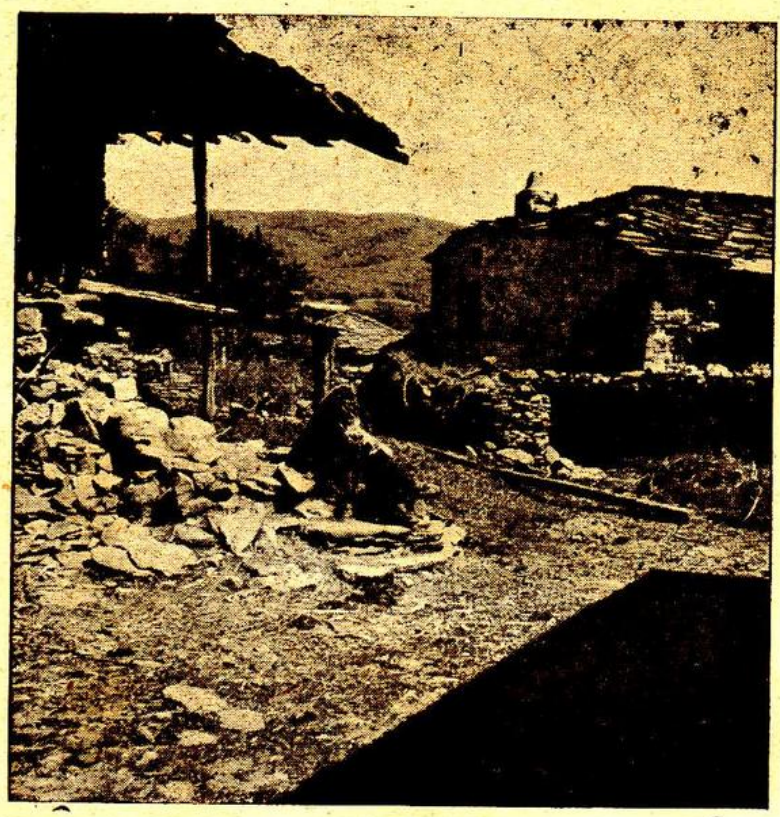

No 59

'Ερείπια — Ruins — Ruines

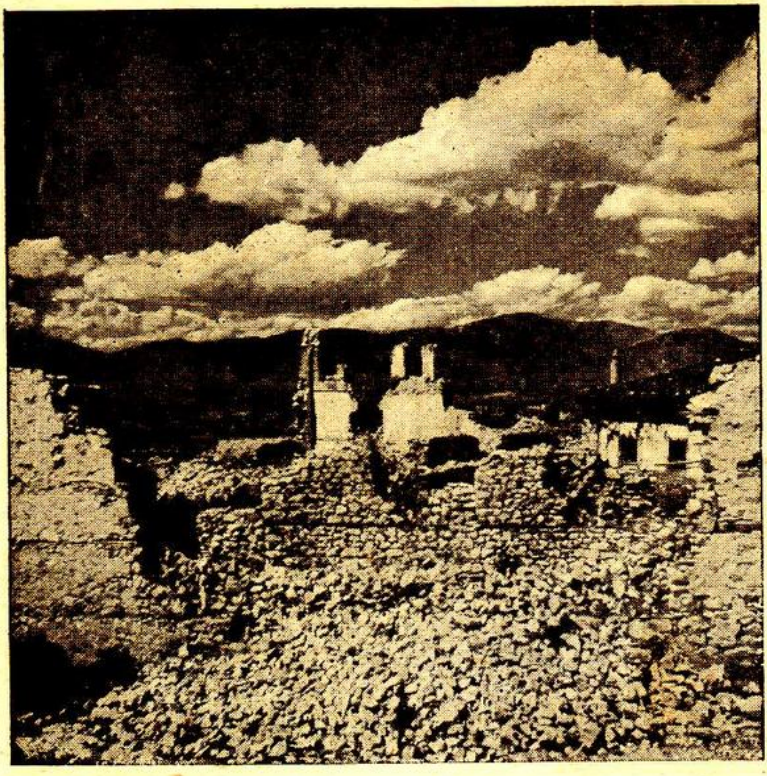

No 60

Δοξάτο — Boxato

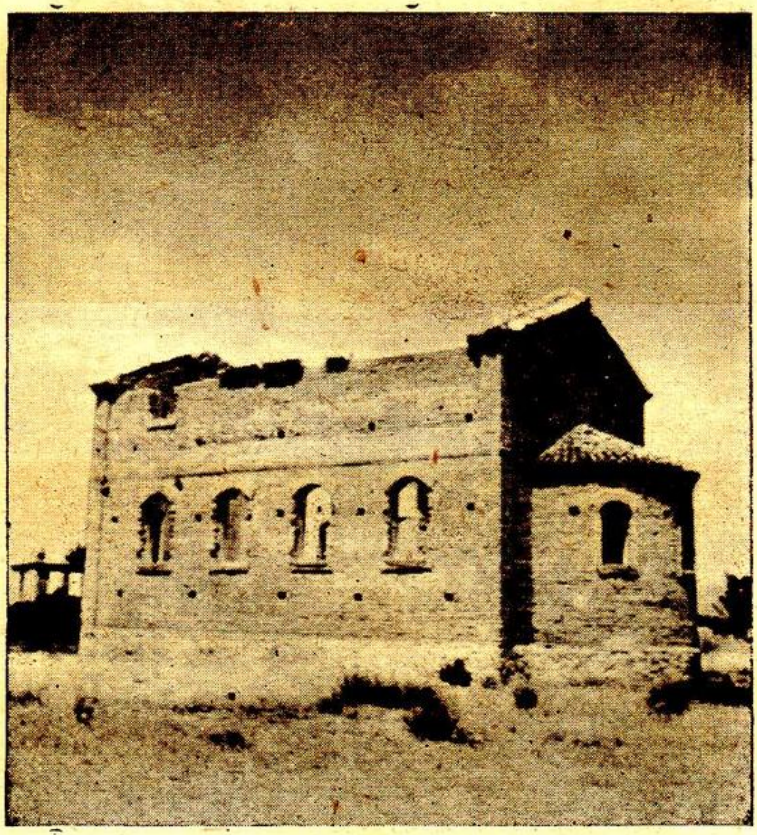

No 61

Περιστερεών — Peristereon

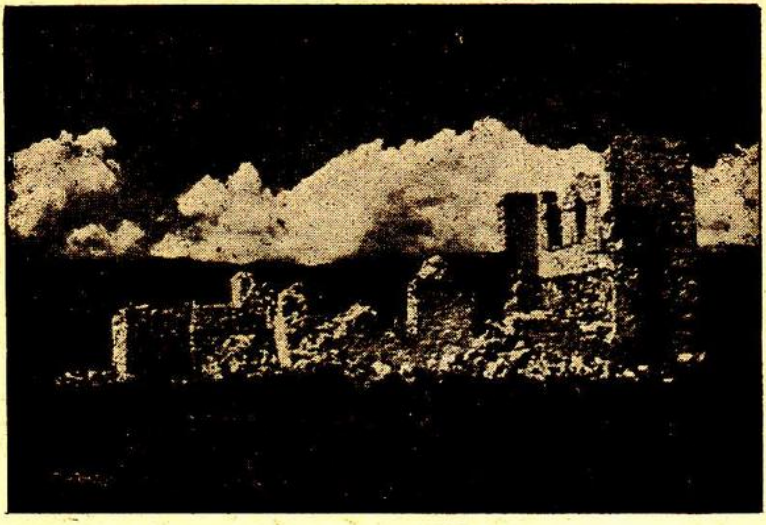

No 62

'Ακροπόταμος — Acropotamos

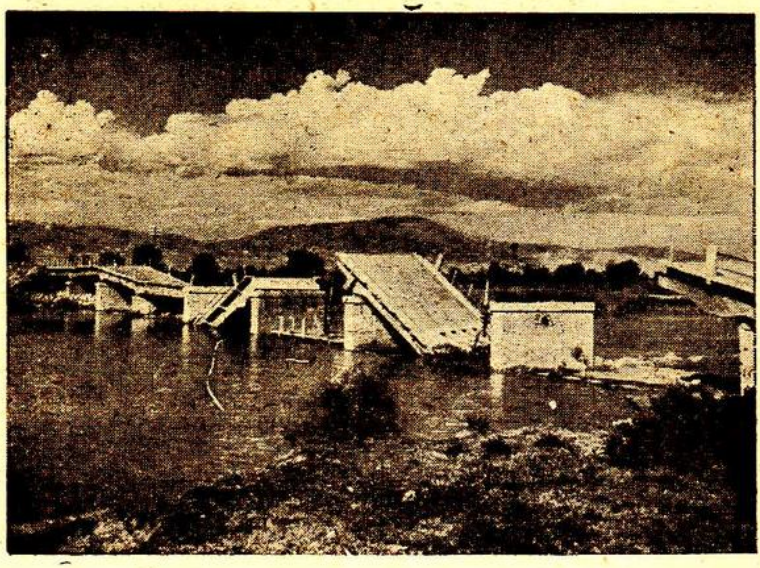

No 63

Στρυμών — Strymon

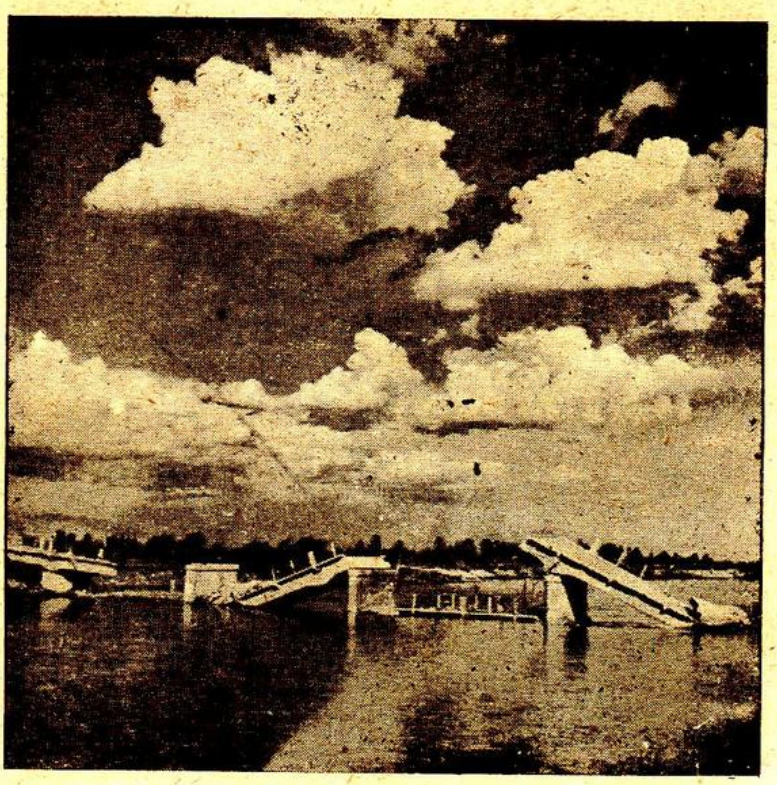

No 64

Στρυμών — Strymon

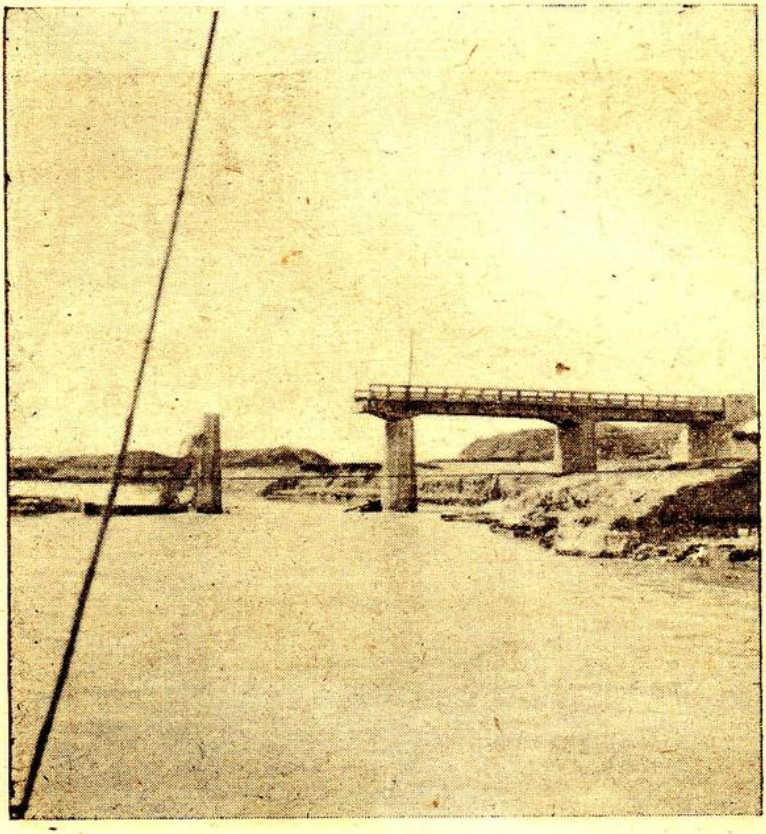

No 65

τρυμών — Strymon

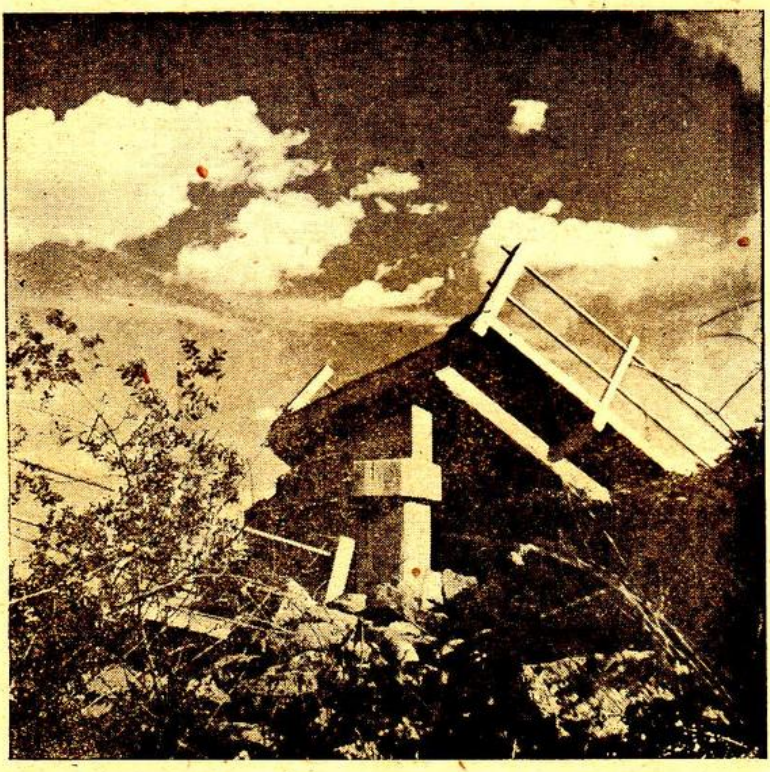

No 66

Κατεστραμμένη γέφυρα — Bridgs destroyed — Pont détruit

No 67

Κουρέλια — Tatters — Haillons

No 68

Μέσα εἰς τὰ κουρέλια ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ζῇ.

In tatters but undaunted.

Haillons.

No 69

'Ελπίδες — Hopes — Espoirs

No 70

Βιτάστα — Vitasta

No 71

Νέος Σκοπός — Neos Scopos

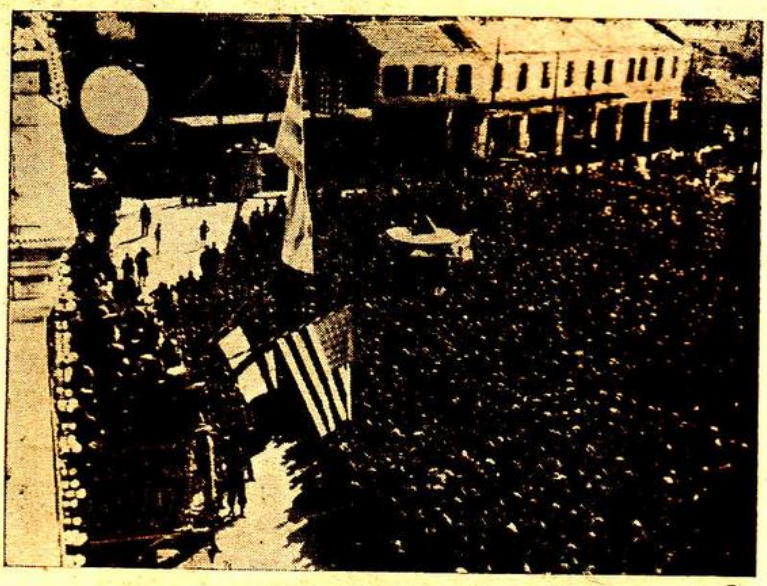

No 72

Δράμα. Ἀπελευθέρωσις — Drama Liberation — Drama. Libération

No 73

Ἄνοιξις — Spring — Prin'emps

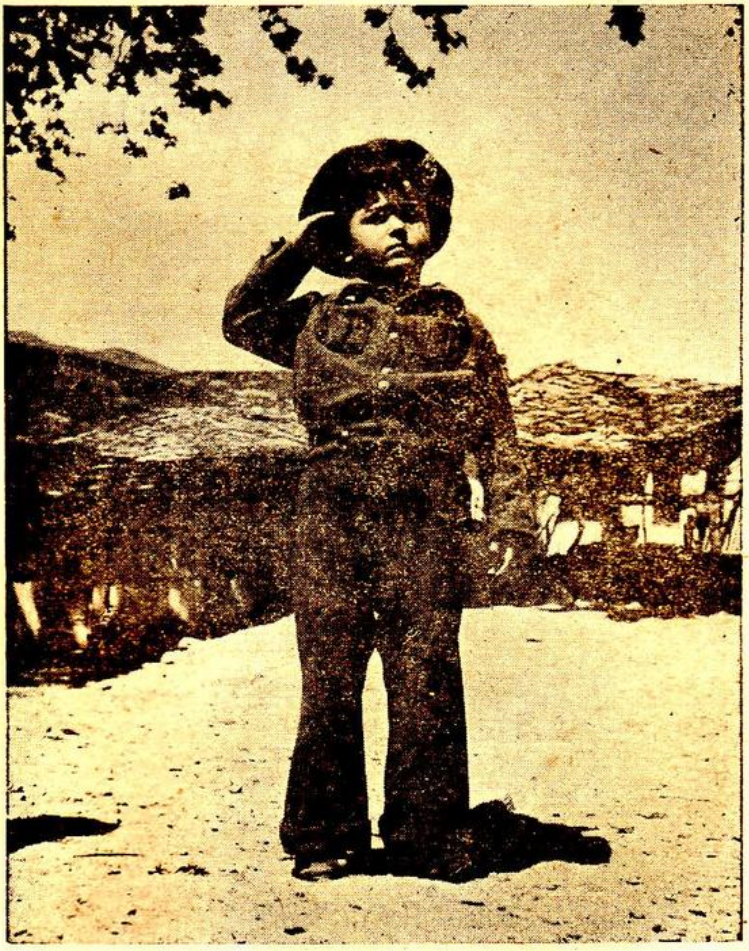

No 74

Η ΕΛΛΑΣ ΘΑ ΖΗΣΗ

GREECE WILL LIVE

LA GRECE VIVRA